Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje en originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

inglise keel

Swipe to change

Pärimine

Pärimisõiguse põhimõtted erinevad liikmesriigiti oluliselt, näiteks erineb pärijate ring, pärandiosade ja sundosa suurus, pärandvara haldamise normid, pärijate vastutus pärandil lasuvate võlgade tasumise eest jne.

Üldine teave

Piiriülese pärimise lihtsustamiseks võeti 4. juulil 2012 vastu uued liidu eeskirjad, mis aitavad kodanikel rahvusvahelise pärimise juriidiliste aspektidega paremini toime tulla. Need uued õigusnormid kehtivad 17. augustil 2015 või pärast seda surnute pärijate suhtes.

Määrusega tagatakse, et konkreetset pärandiasja menetletakse kooskõlastatult ühe õiguse alusel ja ühe ametiasutuse poolt. Põhimõtteliselt on pärandi menetlemise pädevus selle liikmesriigi kohtutel, kus asus surnu viimane alaline elukoht ja seega kohaldatakse selle liikmesriigi õigust. Kodanikud saavad siiski valida, et nende pärandi suhtes kohaldataks nende kodakondsusjärgse riigi õigust. Ühe konkreetse õiguse kohaldamine ühe konkreetse kohtu poolt hoiab piiriülestes pärimisasjades ära paralleelsed menetlused ja võimalikud vastuolulised kohtuotsused. Nii tagatakse ka see, et ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsuseid tunnustatakse kogu liidus ilma erimenetlusteta.

Määrusega kehtestati Euroopa pärimistunnistus. Pärandit menetleva ametiasutuse välja antud pärimistunnistust saavad pärijad, annakusaajad, testamendi täitjad ja pärandi hooldajad kasutada oma staatuse tõendamiseks ja õiguste või pädevuste kasutamiseks muudes liikmesriikides. Pärimistunnistust tunnustavad kõik liikmesriigid ilma erimenetluseta kohe pärast selle välja andmist.

9. detsembril 2014 võttis komisjon vastu rakendusmääruse, millega kehtestati pärimismääruse kohaselt kasutatavad vormid.

Wordi vormingus (372 Kb) et

PDFi vormingus PDF (744 Kb) et

E-õiguskeskkonna portaalis on võimalik elektrooniliselt täita 5. vorm (Euroopa pärimistunnistus) ja luua sellest PDF.

Taani ja Iirimaa määruse kohaldamises ei osale. Seetõttu kohaldavad nimetatud kahe liikmesriigi ametiasutused piiriülese pärimismenetluse suhtes jätkuvalt riigi enda norme.

Pärandimaksu küsimused on määruse reguleerimisalast välja jäetud.

Sellelt veebisaidilt leiate teavet ELi uute pärimiseeskirjade kohta.

Palun klõpsake asjaomase riigi lipul lehekülje paremas ääres, et tutvuda **pärimisõigust ja vastavaid menetlusi käsitlevate teabelehtedega igas liikmesriigis**.

Teabelehed valmistas ette tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa õigusalase koostöö võrgustik koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

Notariaatide konverentsi pakutav veebisait Pärimine Euroopas võib aidata teil leida vastuseid pärimisalastele küsimustele 22 liikmesriigis.

Kui te soovite otsida liikmesriigis notarit, saate selleks kasutada Euroopa Komisjoni ja notarite ühenduste koostöös pakutavat otsimootorit Leia notar.

Testamentide registreerimist käsitlevad normid erinevad liikmesriigiti oluliselt. Mõnes liikmesriigis peab testamendi koostaja (testaator) selle registreerima. Teises liikmesriigis on registreerimine soovituslik või tuleb registreerida vaid teatud liiki testamendid. On ka liikmesriike, kus testamendiregistreid ei ole.

Kui teil on tarvis teada, kuidas registreerida liikmesriigis testamenti või seda, kas surnu on jätnud testamendi, võite tutvuda Euroopa Testamentide Registrite Võrgustiku Ühingu koostatud teabelehtedega, mis on kättesaadavad 3 või 4 keeles. Nendel teabelehtedel on selgitatud, kuidas igas liikmesriigis testamente registreeritakse ja antakse nõu, kuidas igas liikmesriigis testamenti otsida.

Lingid

Pärimine – liikmesriikide teatised ja otsingumootor pädeva kohtu/ametiasutuse väljaselgitamiseks

Juhend kodanikule: kuidas ELi eeskirjad lihtsustavad rahvusvahelisi pärimisküsimusi

Piiriüleste pärimismenetluste elektrooniliste vahenditega tõhustamist uurinud projekti „Testamendiregistrite omavahelise ühendamise valdkonnas toimunud muutused“ tulemused. Projekti juhtis Eesti Vabariigi Justiitsministeerium ja see viidi ellu Euroopa Testamentide Registrite Võrgustiku Ühingu, Euroopa Liidu Notarite Nõukogu, Eesti Notarite Koja, Eesti Registrite ja Infosüsteemide Keskuse, ning Euroopa Liidu liikmesriikide koostöös:

Teostatavusuuring PDF (755 Kb) en

Lõpparuanne PDF (507 Kb) en

Soovitused PDF (153 Kb) en

Viimati uuendatud: 16/01/2023

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Pärimine - Belgia

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Belgia õigusega on ette nähtud kolm peamist testamendi liiki: **avalikud** või **notariaalselt kinnitatud testamendid**, **omakäelised testamendid** (mille peab kirjutama, allkirjastama ja kuupäevastama testaator ise) ning **rahvusvahelised testamendid**.

Testaator peab oma tahte väljendamisel olema teo- ja otsustusvõimeline (tsiviilseadustiku artiklid 901–904).

Kui teatavad erandid välja jätta, ei ole pärimislepingud põhimõtteliselt lubatud.

Piiriüleste juhtumite puhul on testament Belgias põhimõtteliselt kehtiv, kui see vastab selle koha õigusele, kus testament koostati (*locus regit actum*), või mõnele muule 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsioonis täpsustatud õigusele.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Notar, kelle juures avalik või rahvusvaheline testament koostatakse või kellele antakse hoiule omakäeline testament, on kohustatud selle testamendi registreerima testamentide keskregistris, mida haldab Belgia Notarite Kuninglik Ühendus (*Fédération Royale du Notariat belge*). Notarile hoiule antud omakäeliste testamentide tegijad võivad keelduda oma testamendi kandmisest registrisse.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Belgia õiguse kohaselt kohaldatakse pärandi sundosa põhimõtet. Selle põhimõtte kohaselt peab pärandvara miinimumosa (sundosa) minema juhtumist lähtuvalt lahkunu üleelanud abikaasale ja lastele ning lahkunu isale ja emale.

Laste (või alanejate sugulaste) olemasolu korral on pärandi sundosa pool pärandvarast, kui lapsi on üks, kaks kolmandikku pärandvarast, kui lapsi on kaks, ning kolm neljandikku, kui lapsi on kolm või rohkem.

Alanejate sugulaste puudumise korral on nii isal kui ka emal õigus saada neljandik pärandvarast, kuid sel juhul võidakse kogu pärandvara jätta ka üleelanud abikaasale.

Üleelanud abikaasa saab alati vähemalt kas poole pärandvara kasutusvalduse (õigus kasutada ja saada kasu) või peamise elukohana kasutatud kinnisvara ja sealse mööbli kasutusvalduse, seda isegi juhul, kui see moodustab üle poole pärandavarast.

Kui testaator on oma testamendiga ette näinud, et sundosa põhimõtet ei tuleks kohaldada, ja tema pärijad nõustuvad austama tema soove, võib pärimine toimuda testamendi alusel. Kuid need isikud, kelle sundosa ei ole arvesse võetud ja kes kavatsevad selle välja nõuda, võivad esitada vähendamishagi (*action en réduction*).

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui lahkunu ei olnud abielus ja tal ei olnud lapsi, pärivad esimeses järjekorras ülenejad sugulased ja lähimad külgjoones sugulased (vennad ja õed). Isa ja ema saavad kumbki neljandiku ning vennad-õed või nende alanejad sugulased nende olemasolu korral ülejäänud osa pärandvarast. Kui üks vanematest või mõlemad vanemad on surnud, läheb nende osa edasi vendadele ja õdedele. Kui ülenejad sugulased, vennad ja õed või nende alanejad sugulased puuduvad, läheb pool pärandvarast emapoolsetele sugulastele ja teine pool isapoolsetele sugulastele (onud, tädid, onu- või lelle- või täditütred ja -pojad jne).

Kui lahkunu ei olnud abielus ja tal olid lapsed, jäävad kõik muud perekonnaliikmed kõrvale. Lapsed pärivad kogu vara võrdsetes osades. Kuid kui laps on juba surnud (või loobub pärandist või on pärimiskõlbmatu) ja tal on alanejad sugulased, pärivad nemad selle lapse asemel.

Kui lahkunul oli abikaasa ja lapsed, pärib üleelanud abikaasa kogu pärandvara kasutusvalduse. Lapsed pärivad pelgalt omandiõiguse võrdsetes osades.

Kui lahkunul oli abikaasa, kuid tal ei olnud lapsi, on üleelanud abikaasa ainupärija, kui lahkunul ei ole ülenejaid või külgjoones sugulasi kuni neljanda astmeni. Kui lahkunul on külgjoones sugulasi kuni neljanda astmeni, saab üleelanud abikaasa põhimõtteliselt kasutusvalduse ja teised pärijad pelgalt omandiõiguse. Kuid üleelanud abikaasa pärandiosa sõltub sellises olukorras abieluvarareežiimist, mida abikaasad abielludes otsustasid kohaldada. Kui paar otsustas abielludes kohaldada varaühisuse režiimi, pärib üleelanud abikaasa lahkunu osa ühisvarast koos täieliku omandiõigusega.

Kui lahkunul on üleelanud partner, kellega tal oli registreeritud partnerlus, siis Belgias tunnustatakse registreeritud partnerlusena seaduslikku kooselu. Pärimisküsimustes on üleelanud seaduslikul kooselupartneril õigus nende kooselu jooksul ühise koduna kasutatud kinnisvara ja sealse mööbli kasutusvaldusele. Samas võidakse üleelanud seaduslikult kooselupartnerilt see kasutusvalduse saamise õigus ära võtta testamendiga või teiste isikute kasuks tehtud *inter vivos* tehingu ehk kinkega.

Kui lahkunul on üleelanud partner, kellega ta ei olnud sõlminud registreeritud partnerlust, s.t elati koos kirjaliku kokkuleppeta (registreerimata *de facto* partnerlus), on partneril õigus pärida ainult juhul, kui lahkunu tegi selleks korralduse oma testamendis. Belgia õiguse alusel ei ole neil isikutel automaatset pärimisõigust.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimismenetlus ei kuulu ühegi konkreetse ametiasutuse vastutusalasse.

Samas on seaduses sätestatud, et omakäeliste või rahvusvaheliste testamentide puhul tuleb konsulteerida notariga. Samuti võidakse teatavates olukordades pöörduda esimese astme kohtu või rahukohtuniku (*juge de paix*) poole, seda eelkõige juhul, kui pärimisjärjekord jõuab õigusvõimetute isikuteni (nt alaealised), kui pärand võetakse vastu inventuuri alusel, kui pärijaid ei ole, kui nõutakse kinnitust valduse saamiseks (*envoi en possession*) või pärandiosa väljaandmist (*délivrance de legs*) või kui vara jagamine vaidlustatakse ja vajalik on kohtu määratud notari sekkumine.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandvara moodustava vara omandiõigus läheb potentsiaalsetele pärijatele automaatselt pärast pärandaja surma.

Nad saavad siiski valida: võtta pärand vastu tingimusteta või lasta teha inventuur (et piirata pärija vastutust pärandvaraga seotud kohustuste eest pärandvara väärtusega) või siis loobuda pärandist.

Pärand võidakse vastu võtta otseselt või kaudselt. Vastuvõtmine on otsene, kui isik võtab pärija rolli või õigused ametliku või eradokumendiga. Kaudse vastuvõtmisega on tegemist siis, kui pärija teeb teatavaid toiminguid, mis annavad selgelt tunnistust tema kavatsusest pärand vastu võtta ja mille tegemiseks oleks tal õigus ainult pärijana.

Pärand võidakse vastu võtta tingimusel, et tehakse inventuur kooskõlas tsiviilseadustiku artiklis 793 ja selle järgnevates artiklites sätestatud menetlusega.

Isik, kes soovib pärandi vastu võtta sellise inventuuri alusel, peab esitama konkreetse avalduse selle **esimese astme kohtu kantseleile**, kelle tööpiirkonnas pärand avanes, või **notarile**.

Samuti võib pärandist loobumiseks viia surmatõendi lahkunu elukohajärgse **esimese astme kohtu kantseleile** ja allkirjastada loobumisavalduse (tsiviilseadustiku artikkel 784 ja sellele järgnevad artiklid) või anda sellest soovist teada **notarile**.

Need avaldused tuleb kanda selle kohtukantselei registrisse, kelle tööpiirkonnas pärand avanes.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Vt küsimusele nr 7 antud vastus.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Erimenetlus puudub (vt küsimusele nr 3 antud vastus).

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Belgia tsiviilseadustiku kohaselt kehtib põhimõte, et pärimine toimub automaatselt ilma erimenetluseta.

Isiku surma korral lähevad tema vara, õigused ja aktsiad/osakud automaatselt üle tema pärijatele, kusjuures neil on kohustus täita pärandvaraga seotud kohustused (tsiviilseadustiku artiklid 718 ja 724). Kuid on olemas ka erandid (vt küsimusele nr 7 antud vastus).

Kui vara jagamine toimub kohtus, toimetab pärimismenetlust kohtu määratud notar ja selle menetluse lõpus kinnitatakse lõplik vara jagamise kava. Sõbraliku kokkuleppe/jagamise korral on notariaalakti vaja vaid kinnisvara jagamise korral.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Belgia õiguses kehtib põhimõte, et isiku surma korral läheb kogu pärandvara (vara ja kohustused) automaatselt üle pärijatele. Samas tuleb arvestada järgmiste seikadega:

- isikud, kes pärivad omakäelise või rahvusvahelise testamendi järgi kogu vara, peavad saama perekonnakohtu esimehelt valduse saamiseks kinnituse (*envoi en possession*) (tsiviilseadustiku artikkel 1008);
- isikud, kellele on määratud annak (tsiviilseadustiku artikkel 1014), isikud, kes pärivad testamendi järgi osa varast (tsiviilseadustiku artikkel 1011) ja isikud, kes pärivad sundosale õigustatud isikute olemasolu korral notariaalse testamendi järgi kogu vara (tsiviilseadustiku artikkel 1004), peavad taotlema oma osa väljaandmist (*délivrance du legs*);
- teatavad testamendijärgsed pärijad peavad saama ametiasutuselt loa neile määratud osa vastuvõtmiseks (nt omavalitsusüksused, heategevusorganisatsioonid ja teatavatel juhtudel sihtasutused või mittetulundusühendused).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijad vastutavad lahkunu võlgade eest, kui nad võtavad pärandi vastu tingimusteta. Sel juhul vastutavad nad kõigi pärandvaraga seotud kohustuste eest (tsiviilseadustiku artikkel 724).
Kui pärijad võtavad pärandi vastu pärandvara inventuuri alusel, vastutavad nad pärandvaraga seotud võlgade tasumise eest ainult nende saadud vara väärtuse ulatuses (tsiviilseadustiku artikkel 802). Isik, kes soovib pärandi vastu võtta inventuuri alusel, peab esitama konkreetse avalduse selle esimese astme kohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes, või notarile.
Nad ei vastuta võlgade eest, kui nad loobuvad pärandist, esitades avalduse asjakohase esimese astme kohtu kantseleile või notarile (tsiviilseadustiku artikkel 785).
Lisaks ei vastuta annakusaajad – erinevalt isikutest, kes pärivad testamendi järgi kogu vara või osa sellest – üldjuhul pärandvaraga seotud võlgade tasumise eest (tsiviilseadustiku artikkel 1024).

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

16. detsembri 1851. aasta hüpoteegiseadusega on reguleeritud kinnisvaraga seotud tehingute avalikustamine. Nimetatud seaduse artiklis 1 on sätestatud, et kõik *inter vivos* tehingud (olenemata sellest, kas nende eest saadi vastutasu või mitte), millega antakse üle kinnisasjaõigus või tunnistatakse kinnisasjaõigust (välja arvatud pandiõigus ja hüpoteegid), tuleb registreerida kinnisvara asukohajärgses hüpoteekide registris.
Kõnealuse seaduse artiklis 2 on sellega seoses sätestatud, et registreeritakse vaid sellised kohtuotsused ning ametlikud ja omakäeliselt allkirjastatud dokumendid, mida on tunnustanud kohus või mis on koostatud notari juures. Selliste dokumentidega seotud volikirjad tuleb esitada samal kujul.
16. detsembri 1851. aasta hüpoteegiseadusega ei reguleerita siiski omandiõiguse ülemineku avalikustamist surma korral.
Seadusega nõutakse siiski vara jagamist käsitlevate dokumentide (*actes de partage*) registreerimist. Sel juhul nimetatakse kõik pärijad – olenemata sellest, kas nad pärivad kinnisvara või mitte – selles dokumendis, mis registreeritakse hüpoteekide registris. Sama kehtib pärijate vahel jagamata kinnisvara avaliku või eramüügi puhul.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Põhimõtteliselt puudub Belgias pärandvara valitsemise süsteem.
Sellest olenemata on tsiviilseadustiku artiklis 803a sätestatud, et pärijad, kes on võtnud pärandi vastu inventuuri alusel, võivad keelduda pärandvara valitsemise ja jagamise kohustusest. Kõigepealt peavad nad taotlema, et perekonnakohus määraks pärandvara hooldaja, kellele nad annavad üle pärandvara moodustava vara ja kes vastutab vara jagamise eest vastavalt teatavatele reeglitele.
Peale selle on artiklis 804 sätestatud, et kui pärandisaaja hooletus või finantsolukord võib ohustada pärandvaraga seotud võlausaldajate või annakusaajate huve, võib mis tahes asjaomane pool lasta ta välja vahetada pärandvara hooldaja vastu, kes vastutab vara jagamise eest ja kes määratakse esialgse otsusega, kusjuures pärandisaajaga konsulteeritakse või teda teavitatakse eelnevalt.
Lisaks võib testaator määrata testamenditäitja eesmärgiga tagada testamendi nõuetekohane täitmine.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Vt eelmisele küsimusele antud vastus.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Artiklite 803a ja 804 kohaselt määratud pärandi hooldajatel on samasugused volitused nagu pärandisaajatel. Neil on ka samasugused kohustused nagu pärijal. Nad ei pea andma tagatist.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Isiku staatust pärijana tõendatakse notari koostatud ametliku aktiga (*acte de notoriété*) või pärimistunnistusega (see on kõige tavapärasem viis). Viimati nimetatud dokumendi väljastab notar või mõnel juhul pärandimaksu koguja, kes on pädev vastu võtma pärandit käsitlevaid avaldusi (tsiviilseadustiku artikkel 1240a).
Notariaalakt (*acte notarié*) on tegelikku olukorda kajastav dokument. Sellel on tõendusjõud; selle koostanud isiku tehtud avaldust käsitatakse tõesena. Notar kinnitab teatavaid faktilisi asjaolusid, kinnitades tema juurde tulnud isikute isikusamasust ja pannes kirja teabe, mille registreerimist nad temalt paluvad.
Notariaalakti õigsust eeldatakse. Peale selle ei kuulu akti kuupäev vaidlustamisele. Tõestatud dokumendi õigsust on võimalik vaidlustada vaid selleks ettenähtud konkreetse menetluse kaudu.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 14/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Bulgaaria

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Iga vaimselt terve vähemalt 18aastane isik võib oma varaga seoses teha surma puhuks korraldused testamendi kujul.
Testaator võib testamendiga käsutada kogu oma vara. Bulgaaria õiguse eripäraks on see, et ühelgi juhul ei puuduta surma puhuks tehtud korraldused testaatori või testamenti jätmata surnud isiku pärandi sundosa ning seetõttu kehtivad testamendis tehtud korraldused üksnes asjaomase vara vabalt käsutatava osa kohta.
Testamendijärgsed korraldused võivad puudutada kogu testaatori vara, osa sellest või konkreetset eset.
Testamendijärgsed korraldused võivad olla ka tingimuslikud.
Pärimisseaduse (Закон за наследството) järgi peavad testamendijärgsed korraldused olema tehtud kindlas vormis, mistõttu on kõik ettenähtud vorminõuetele mittevastavad dokumendid tühised.
Juhime tähelepanu asjaolule, et Bulgaaria õiguse kohaselt ei ole kahel või enamal inimesel lubatud teha testamentaarseid korraldusi samas testamendis, sõltumata sellest, kas korraldusi tehakse vastastikku või kolmandate isikute kasuks.
Seadusega on ette nähtud kaks testamendivormi: omakäeline ja notariaalne.
Omakäelise testamendi peab testaator panema täies ulatuses kirja oma käega. Testaator peab selle varustama kuupäeva ja allkirjaga. Allkiri tuleb panna testamendijärgsete korralduste alla. Testament võidakse anda kinnises ümbrikus notarile hoiule. Sel juhul teeb notar ümbrikule märke hoiulevõtmise kohta. Selle märke allkirjastavad testaator ja notar ning märge kantakse spetsiaalsesse registrisse.
Omakäeline testament võidakse anda hoiule notarile või teisele isikule, kes peab testamendi avalikustamiseks pöörduma notari poole niipea, kui ta saab teada testaatori surmast.
Kui asjaomane isik seda ei tee, võib iga huvitatud isik pöörduda pärandi avanemise koha rajoonikohtu kohtuniku poole, et lasta määrata tähtaeg, mille jooksul tuleb testament esitada notarile avalikustamiseks.
Notar avalikustab testamendi, koostades avalduse, milles kirjeldatakse testamendi seisundit ja antakse teada selle avamisest. Avalduse allkirjastavad testamendi esitanud isik ja notar. Testamenti sisaldav dokument lisatakse avaldusele ning eespool nimetatud isikud peavad nimetähtedega varustama kõik leheküljed.
Notariaalse testamendi koostab notar kahe tunnistaja juuresolekul.
Testaator edastab oma testamendi suuliselt notarile, kes paneb öeldu kirja ning loeb siis kirjapandu testaatorile tunnistajate juuresolekul ette. Notar teeb nende formaalsuste täitmise kohta testamenti märke, täpsustades testamendi tegemise koha ja kuupäeva. Seejärel allkirjastavad testamendi testaator, tunnistajad ja notar.
Kui testaator ei saa testamenti allkirjastada, peab avaldama selle põhjused ning notar teeb selle avalduse kohta märke enne testamendi ettelugemist.
Notariaalse testamendi avalikustamiseks koostab notar, kellele testament on hoiule antud, avalduse, milles kirjeldatakse testamendi seisundit ja antakse teada selle avamisest. Avalduse allkirjastab notar. Testamenti sisaldav dokument lisatakse avaldusele ning eespool nimetatud isikud peavad nimetähtedega varustama kõik leheküljed.
Testamendi võib tühistada uue testamendiga või notariaalaktiga, milles testaator sõnaselgelt kinnitab, et tühistab kõik või mõned oma varasemad korraldused.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Kehtivate registreerimist käsitlevate normide kohaselt tuleb registreerida kinnisvara või kinnisasjaõigustega seotud avalike testamentide ärakirjad.
Lisaks sellele peab iga kinnistusregister notariaalsete tehingute ja testamentide tarbeks loodud tähestikulist registrit. Selles registris registreeritakse ka nende testaatorite nimed, kelle testamendi on koostanud notar, testamendi tühistamine ning testaatorid, kelle omakäeline testament on antud notarile hoiule.
Sellisel juhul märgitakse testaatori nime juurde selle notari nimi, kelle juures asub asjaomane notariaalakt või omakäeline testament.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Nagu juba märgitud, on Bulgaaria õigusega vara kohta surma puhuks korralduste tegemise vabadus piiratud. Piirangud on kehtestatud järgmiste testaatori lähedaste kasuks: lahkunu üleelanud abikaasa, lapsed ja juhul, kui testaatoril ei ole alanejaid sugulasi (lapsi või lapselapsi), siis lahkunu vanemad.
Need piirangud on sätestatud pärimisseaduse artiklites 28 ja 29 ning puudutavad üksnes juhte, mil testaatorist jäävad maha alanejad sugulased, üleelavad vanemad või abikaasa. Sellistel juhtudel on testaatoril keelatud teha vara kohta korraldust või vara kinkida, kui see kahjustab nimetatud isikute sundosa.
Sundosast ülejääv varaosa kujutab endast testaatori pärandvara vabalt käsutatavat osa.
Kui testaatoril ei ole üleelavat abikaasat, moodustab seadusega määratud sundosa:
1) ühe lapse (kaasa arvatud lapsendatud lapse) või selle lapse alanejate sugulaste korral pool;
2) kahe või enama lapse või nende alanejate sugulaste korral kaks kolmandikku testaatori varast.
Üleelanud vanema või vanemate sundosa moodustab ühe kolmandiku ning abikaasa sundosa poole varast, kui abikaasa on ainus pärija või ühe kolmandiku, kui lahkunul on üleelanud vanemad.
Kui lahkunul on nii alanejad sugulased kui ka üleelanud abikaasa, on abikaasa sundosa võrdne iga lapse sundosaga. Sellisel juhul on vabalt käsutatava osa suurus ühe lapse puhul üks kolmandik, kahe lapse puhul veerand ja kolme või enama lapse puhul üks kuuendik varast.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui lahkunu ei ole testamenti koostanud, pärivad tema vara seadusjärgsed pärijad alljärgnevate reeglite kohaselt.
Kui lahkunu oli vallaline ja tal ei olnud lapsi, pärib tema vara üleelanud vanem või pärivad üleelanud vanemad võrdsetes osades (pärimisseaduse artikkel 6).
Kui lahkunul on ainult teise või kaugema astme ülenejad sugulased, siis pärivad lahkunu lähimad ülenejad sugulased võrdsetes osades (pärimisseaduse artikkel 7).
Kui lahkunul on ainult üleelanud vennad-õed, pärivad nad võrdsetes osades (pärimisseaduse artikkel 8 lõige 1).
Kui lahkunul on üleelanud vennad-õed ja teise või kaugema astme ülenejad sugulased, pärivad vennad-õed kaks kolmandikku varast ning ülenejad sugulased ühe kolmandiku varast (pärimisseaduse artikkel 8 lõige 2).
Kui lahkunu oli vallaline, kuid tal on üleelanud lapsed (sealhulgas lapsendatud lapsed), siis pärivad lapsed võrdsetes osades (pärimisseaduse artikkel 5 lõige 1). Lahkunust varem surnud lapse osa läheb üle lapse alanejatele sugulastele pärimisjärjekorra alusel.

Kui lahkunul on üleelanud abikaasa, kuid tal ei ole lapsi, ülenejaid sugulasi, vendi-õdesid või nende alanejaid sugulasi, pärib kogu vara abikaasa (pärimisseaduse artikkel 9).
Kui abikaasa pärib lahkunu vara koos ülenejate sugulaste või vendade-õdedega või nende alanejate sugulastega, pärib abikaasa poole varast, kui pärimine toimub enne kümne aasta möödumist abielu sõlmimisest. Kui abiellumisest on möödunud üle kümne aasta, saab abikaasa kaks kolmandikku varast. Kui abikaasa pärib lahkunu vara koos ülenejate sugulaste ja vendade-õdedega või nende alanejate sugulastega, pärib abikaasa ühe kolmandiku varast esimesel juhul ja pool varast teisel juhul.
Kui lahkunul on abikaasa ja lapsed, pärivad nad võrdsetes osades (pärimisseaduse artikkel 9 lõige 1).
Kui eespool nimetatud juhtudel pärima õigustatud inimesi ei ole või kui kõik pärijad loobuvad pärimisest või kaotavad õiguse pärand vastu võtta, läheb pärandvara üle riigile, välja arvatud vallasvara, eluasemed, töökojad ja garaažid, samuti esmajoones elamuehituseks mõeldud krundid ja kinnisvara, mis lähevad üle asukohajärgsele kohalikule omavalitsusüksusele.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärandi saab vastu võtta kirjaliku avalduse esitamisega pärandi avanemise koha rajoonikohtu kohtunikule ning sellisel juhul kantakse pärandi vastuvõtmine spetsiaalsesse registrisse.
Pärand loetakse vastuvõetuks ka siis, kui pärija ilma kirjalikku avaldust esitamata astub samme, mis annavad ilmselgelt märku tema kavatsusest pärand vastu võtta, või kui pärija varjab pärandvara. Viimasel juhul kaotab pärija õiguse oma osale varjatud varast.
Pärandi saab vastu võtta ka inventuuriga ning siis vastutab pärija lahkunu võlgade eest ainult saadud pärandvara ulatuses.
Niisugustel juhtudel tuleb soovist võtta pärand vastu inventuuriga teatada kirjalikult rajoonikohtunikule kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil pärija sai teada pärandi avanemisest. Rajoonikohtunik võib seda tähtaega pikendada kuni kolme kuu võrra.
Mis tahes huvitatud isiku avalduse alusel määrab rajoonikohtunik – pärast seda, kui ta on kutsunud pärimisõigusega isiku kohtusse – tähtaja, mille jooksul see isik peab teatama pärandi vastuvõtmisest või sellest loobumisest. Kui pärija vastu on algatatud kohtuasi, määrab selle tähtaja asja menetlev kohus. Kui pärija ei vasta ettenähtud tähtaja jooksul, jääb ta ilma oma õigusest pärand vastu võtta.
Sellisel juhul kantakse pärija tahteavaldus spetsiaalsesse pärandi vastuvõtmise ja pärandist loobumise registrisse.
Pärandi vastuvõtmine inventuuriga on kohustuslik alla 18aastaste isikute, teovõimetuks tunnistatud isikute, riigi ja avalik-õiguslike organisatsioonide puhul ning pärandi sel moel vastuvõtmisest tuleb teatada kirjalikult kolme kuu jooksul pärast pärandi avanemisest teadasaamist. Pärandi vastuvõtmine kantakse spetsiaalsesse registrisse, mida peab pärandi avanemise koha rajoonikohus.
Testamentide puhul peab isik, kelle valduses on omakäeline testament, testamendi avalikustamiseks pöörduma notari poole niipea, kui ta saab teada testaatori surmast.
Iga huvitatud isik võib pöörduda pärandi avanemise koha rajoonikohtu kohtuniku poole, et lasta seada tähtaeg, mille jooksul tuleb testament esitada notarile avalikustamiseks.
Notar avalikustab testamendi, koostades avalduse, milles kirjeldatakse testamendi seisundit ja antakse teada selle avamisest. Avalduse allkirjastavad testamendi esitanud isik ja notar. Testamenti sisaldav dokument lisatakse avaldusele ning eespool nimetatud isikud peavad nimetähtedega varustama kõik leheküljed.
Kui testament oli antud notarile hoiule (pärimisseaduse artikkel 25 lõige 2), astub asjaomased sammud see notar.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärimine toimub pärandi vastuvõtmise teel. Vastuvõtmine jõustub alates pärandi avanemisest.
Lisaks juhtudele, kus pärandi vastuvõtmise kohta on esitatud sõnaselge kirjalik avaldus, loetakse pärand vastuvõetuks ka siis, kui pärija ilma kirjalikku avaldust esitamata astub samme, mis annavad ilmselgelt märku tema kavatsusest pärand vastu võtta, või kui pärija varjab pärandvara. Viimasel juhul kaotab pärija õiguse oma osale varjatud varast.
Mis tahes huvitatud isiku avalduse alusel määrab rajoonikohtunik – pärast seda, kui ta on kutsunud pärimisõigusega isiku kohtusse – tähtaja, mille jooksul see isik peab teatama pärandi vastuvõtmisest või sellest loobumisest. Kui pärija vastu on algatatud kohtuasi, määrab selle tähtaja asja menetlev kohus. Kui pärija ei vasta ettenähtud tähtaja jooksul, jääb ta ilma oma õigusest pärand vastu võtta.
Sellisel juhul kantakse pärija tahteavaldus spetsiaalsesse pärandi vastuvõtmise ja pärandist loobumise registrisse.
Pärandist loobumise korral järgitakse sama menetlust ning loobumine registreeritakse samamoodi.
Arvesse tuleks võtta ka kohalike maksude ja lõivude seaduse (Закон за местните данъци и такси) artiklit 43, mille järgi peavad pangad, kindlustusseltsid ning muud ettevõtted ja isikud, kelle juures on hoiustatud väärtpaberid, raha või muu vara, mis kuuluvad neile teadaolevalt avanenud pärandi hulka, või kellel on nimetatud varaga seoses võlakohustus, saatma pärandi avanemise koha kohalikule omavalitsusele asjaomase vara nimekirja enne vastava vara väljamaksmist, üleandmist või ülekandmist.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohaldatakse pärandi vastuvõtmise või pärandist loobumise menetlust.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi sundosa vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks erimenetlus puudub. Pärija, kellel on õigus sundosale, kuid kellel ei ole võimalik seda täies ulatuses saada annakute või kingituste tõttu, võib esitada kohtule avalduse nende annakute ja kingituste vähendamiseks ulatuses, milles see on vajalik sundosa vastavaks täiendamiseks tehtud annakute ja kingituste (välja arvatud tavapärased kingitused) arvelt.
Kui pärija, kelle sundosa on vähenenud, kasutab pärimisõigust isikute vastu, kes ei ole seadusjärgsed pärijad, peab pärija olema pärandi vastu võtnud inventuuriga.
Vabalt käsutatava osa ja pärija sundosa suuruse kindlaksmääramiseks arvatakse pärandvara hulka kogu testaatorile tema surma ajal kuulunud vara, millest arvatakse maha võlad ja mis tahes pärandvara väärtuse suurenemine pärimisseaduse artikli 12 lõike 2 alusel. Seejärel arvestatakse vara hulka kingitused (välja arvatud tavapärased kingitused) olenevalt nende staatusest kinkimise ajal ja kinnisvara puhul nende väärtusest pärandi avanemise ajal või vallasvara puhul nende väärtusest kinkimise ajal.
Testamendijärgsete korraldustega jäetud pärandit vähendatakse võrdeliselt, tegemata samas vahet pärijate ja annakusaajate vahel, välja arvatud juhul, kui testaator on ette näinud teisiti.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärandvara likvideeritakse kohtuliku või vabatahtliku jagamisega.
Igal kaasomanikul on õigus nõuda vara jagamist olenemata tema osa suurusest. Iga pärija võib nõuda oma osa loonusena, kui see on võimalik, ning osade ebavõrdsus lahendatakse rahaliselt.

Pärandvara vabatahtlik jagamine toimub kõigi kaasomanike nõusolekul. Vabatahtlik jagamine vormistatakse lepinguna. Omandiseaduse artikli 35 lõike 1 kohaselt tuleb sellise vallasvara vabatahtlik jagamine, mis on väärt enam kui 50 Bulgaaria leevi, või kinnisvara jagamine vormistada kirjalikult ning allkirjad peavad olema notariaalselt kinnitatud. Vabatahtliku jagamise puhul muutub iga kaasomaniku mõtteline osa kaasomandist eraldiseisvaks ja sõltumatuks omandiõiguseks kaasomandisse kuulunud vara reaalosa üle.
Pärandvara kohtulik jagamine toimub tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 341 ja sellele järgnevate artiklite kohase erimenetluse alusel. Vara jagamise taotlemisele ei ole kehtestatud aegumistähtaega. See võistlev menetlus koosneb kahest etapist.
Esimene etapp on seotud vara jagamise lubatavusega.
Vara jagamist taotlev kaasomanik esitab rajoonikohtule kirjaliku avalduse, millele on lisatud järgmised dokumendid:
1) testaatori surmatõend ja pärimistunnistus;
2) pärandvaraga seotud tõend või muud kirjalikud tõendid;
3) avalduse ja selle lisade ärakirjad, mis antakse kaaspärijatele.
Esimesel kohtuistungil võib mõni muu kaaspärija esitada kirjaliku avalduse muude varade arvamiseks pärandvara hulka. Samuti võib iga kaaspärija vaidlustada esimesel kohtuistungil teise kaaspärija õiguse osaleda vara jagamisel, tema osa suuruse või teatavate varade pärandvara hulka arvamise.
Vara jagamise menetluse käigus lahendab kohus vaidlusi, mis on seotud põlvnemisega, lapsendamisega, testamentidega, kirjalike tõendite autentsusega või avaldustega testamendijärgsete korraldustega jäetud pärandi või kingituste suuruse vähendamiseks.
Esimese etapi lõpus teeb kohus määruse pärandvara jagamise lubatavuse kohta. Kohus määrab kindlaks, millised varad jagatakse milliste isikute vahel ning kui suur on iga kaaspärija osa. Tehes määruse vallasvara jagamise lubatavuse kohta, määrab kohus ka kaaspärija, kes asjaomast vara hoiab.
Juhul kui pärija või pärijad ei kasuta pärandvara vastavalt oma pärimisõigusele, võib kohus samas või hilisemas määruses pärija avalduse alusel otsustada, millistel pärijatel on õigus kasutada millist vara kuni vara lõpliku jagamiseni või millise summa peavad kasutajad maksma teistele pärijatele vara kasutamise eest.
Teine etapp hõlmab vara tegelikku jagamist. Moodustatakse pärandiosad ning konkreetsed esemed antakse konkreetsete pärijate ainuomandisse. Selleks koostatakse pärandvara jagamise protokoll ja tõmmatakse loosi. Kohus koostab pärandvara jagamise protokolli eksperdiarvamuse alusel vastavalt pärimisseadusele. Pärast pärandvara jagamise protokolli kavandi koostamist kutsub kohus pooled kohtusse, et seda neile tutvustada ja kuulata ära nende vastuväited. Seejärel koostab kohus kohtuotsusena lõpliku pärandvara jagamise protokolli ja kuulutab selle välja. Pärast kõnealust protokolli käsitleva kohtuotsuse jõustumist kutsub kohus pooled loosi tõmbama. Kohus võib jagada pärandvara kaaspärijate vahel loosi tõmbamata, kui osade moodustamine ja loositõmbamine osutub võimatuks või liiga keeruliseks.
Kui ese on jagamatu ja seda ei ole võimalik arvata mis tahes osa hulka, näeb kohus ette selle müügi avalikul enampakkumisel. Kaaspärijad võivad avalikul enampakkumisel pakkumisi teha.
Kui jagamatu ese kujutab endast eluaset, mis kuulus varaühisusse, mis lõppes abikaasa surmaga või lahutusega, ning üleelanud abikaasal või endisel abikaasal, kellele on antud abielust sündinud laste hooldusõigus, ei ole isiklikku eluaset, võib kohus selle abikaasa avalduse alusel käsitada asjaomast eluaset tema pärandiosana ning kompenseerida teistele kaasomanikele nende pärandvara osad muu varaga või rahaga.
Kui jagamatu ese kujutab endast eluaset, võib mis tahes kaaspärija, kes elas seal pärandi avanemise ajal ja kellel puudub mis tahes muu eluase, esitada avalduse, et see eluase määrataks tema osaks ning teistele kaaspärijatele kompenseeritaks nende osad muu varaga või rahaga. Kui neile tingimustele vastab mitu kaaspärijat ja nad esitavad nõude asjaomasele esemele, antakse eelisõigus sellele isikule, kes pakub kõrgemat hinda.
Asjaomase eseme ühele pärijale määramise avaldus tuleb esitada hiljemalt esimesel kohtuistungil, mis toimub pärast pärandvara jagamise lubatavust käsitleva kohtumääruse jõustumist. Eseme väärtuseks on selle tegelik väärtus.
Kui osad kompenseeritakse rahaga, tuleb makse teha ja seadusest tulenev intress tasuda kuue kuu jooksul alates eseme ühele pärijale määramist käsitleva otsuse jõustumise kuupäevast.
Kaaspärijast, kes on saanud oma osana vastava eseme, saab selle omanik, kui ta on teistele pärijatele nende osa rahaliselt koos seadusjärgse intressiga kompenseerinud ettenähtud tähtaja jooksul. Kui raha tähtaja jooksul ei maksta, kaotab eseme ühele pärijale määramist käsitlev otsus seaduse järgi kehtivuse ning ese pannakse müüki avalikul enampakkumisel. Vastav ese võidakse määrata teisele kaaspärijale, kes vastab tingimustele ja on taotlenud ettenähtud aja jooksul eseme talle eraldamist. Sel juhul ei panda eset avalikul enampakkumisel müüki, kui see teine kaaspärija tasub viivitamatult eseme väärtusega võrdse summa, millest on maha arvatud tema enda osa esemest. Saadud tulu jagatakse teiste kaasomanike vahel võrdeliselt nende osadega.
Kohtuliku jagamismenetluse võib lõpetada ja pärandvara likvideerida poolte vahel saavutatud kokkuleppe alusel, mille kohus on heaks kiitnud.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärimine toimub pärandi vastuvõtmise teel. Enne pärandi vastuvõtmist võib pärimisõigust omav isik pärandvara valitseda ja esitada valduse kaitse hagisid pärandvara säilitamiseks.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Lahkunu pärandvara ühisusest osa omandamisega saab iga pärija või annakusaaja mõttelise osa pärandaja pärandvara hulka kuuluvatest varadest ja võlgadest.
Sõltuvalt oma osa suurusest vastutavad pärandi vastu võtnud pärijad pärandvara koormavate võlgade eest.
Pärija, kes võttis pärandi vastu inventuuriga, vastutab võlgade eest ainult saadud pärandvara ulatuses.
Soovist võtta pärand vastu inventuuriga tuleb teatada kirjalikult rajoonikohtunikule kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil pärija sai teada pärandi avanemisest. Rajoonikohtunik võib seda tähtaega pikendada kuni kolme kuu võrra. Pärandi vastuvõtmise kohta tehakse kanne spetsiaalsesse kohturegistrisse.
Teovõimetud isikud, valitsus ja valitsusvälised organisatsioonid võtavad pärandi vastu ainult inventuuriga.
Kui üks pärija võtab pärandi vastu inventuuriga, võivad teised pärijad saada sellest kasu, ilma et see mõjutaks nende õigust võtta pärand vastu või loobuda selle vastuvõtmisest.
Inventuur tehakse kooskõlas tsiviilkohtumenetluse seadustikuga.
Pärandvara suhtes nõuet omavad võlausaldajad ja annakusaajad võivad kolme kuu jooksul pärandi vastuvõtmisest taotleda lahkunu vara eraldamist pärija varast. Kinnisvara puhul toimub eraldamine kande tegemisega lahkunu kinnisasjade registriosadesse katastri- ja kinnistusraamatuseaduses (Закон за кадастъра и имотния регистър) sätestatud menetluse kohaselt ning vallasvara puhul avalduse tegemisega rajoonikohtunikule, kusjuures avaldus kantakse pärandi vastuvõtmise ja pärandist loobumise spetsiaalsesse registrisse.
Nendel pärandvara suhtes nõuet omavatel võlausaldajatel ja annakusaajatel, kes taotlesid pärandvara eraldamist, on eelisõigus seda mitte teinud võlausaldajate ja annakusaajate ees. Olukorras, kus pärandvara eraldamist on nõudnud nii võlausaldajad kui ka annakusaajad, on eelisõigus võlausaldajatel.
Lahkunu suhtes väljastatud täitedokumenti võib täita ka lahkunu pärijate vara arvelt, kui pärijad ei tõenda, et on pärandist loobunud või võtnud pärandi vastu inventuuriga. Kui pärija ei ole pärandit vastu võtnud, määrab kohtutäitur pärimisseaduse artikli 51 alusel selleks tähtaja ja edastab pärija tahteavalduse asjaomasele rajoonikohtunikule selle nõuetekohaseks registrisse kandmiseks.

Üks erijuht, mille korral vastutab pärija lahkunu võlgade eest, on sätestatud korruptsioonivastase ja ebaseaduslikult omandatud vara konfiskeerimise seaduse (Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество) artiklis 150, mille kohaselt konfiskeeritakse kõik ebaseaduslikult omandatud varad ka pärijatelt või annakusaajatelt ulatuses, milles need on pärijatele või annakusaajatele üle läinud.
Nimetatud seaduses sätestatud riigi vastav õigus lõpeb, kui varade omandamise kuupäevast on möödunud kümme aastat. Aegumistähtaja kulgemine peatub nimetatud seaduse IV peatükis ettenähtud menetluse ajaks.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnisvara või kinnisasjaõigustega seotud avalike testamentide ärakirjad tuleb registreerida. Üldiste testamentide puhul tõendatakse kinnisvara olemasolu asjaomases kohtupiirkonnas deklaratsiooniga, millel on soodustatud isiku notariaalselt kinnitatud allkiri ning millega määratakse kindlaks kinnisvara, millest soodustatud isik on teadlik asjaomases kohtupiirkonnas. Deklaratsioon esitatakse koos testamendiga vara asukohajärgses piirkonnas registreerimise eest vastutavale kohtunikule.
Kinnisvara asukohajärgne kinnistusregister teeb registrikande registreerimise eest vastutava kohtuniku korralduse alusel. Selleks kantakse registreerimisele kuuluvad dokumendid avalikult kättesaadavatesse registritesse.
Registreerimisavaldusele lisatakse kinnisvara ja kinnisasjaõigustega seotud testamentide kaks notariaalselt tõestatud ärakirja.
Lisaks tuleb registreerida kinnisvara jagamise lepingud, kinnisvara kohtuliku jagamise protokollid, nimetatud protokolle asendavad jõustunud kohtuotsused ning lahkunu võlausaldajate või annakusaajate avaldused lahkunu kinnisvara eraldamiseks.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine ei ole kohustuslik. Testaator võib nimetada testamenditäitjaks ühe või mitu teovõimelist isikut.
Mis tahes huvitatud isiku avalduse alusel võib pärandi avanemise koha rajoonikohtu kohtunik määratud isikule ette näha tähtaja selle ülesande vastuvõtmiseks. Kui määratud isik ei ole tähtaja saabudes seda ülesannet vastu võtnud, loetakse, et ta loobus ülesande vastuvõtmisest.
Piirkondliku kohtu kohtunik võib testamenditäitja tema kohustustest vabastada, kui ta on hooletu või teovõimetu või ei täida talle usaldatud ülesandeid testamenditäitjale kohaselt.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Vt eelmisele küsimusele antud vastus.
Kui isik suri testamenti jätmata või ei määranud testamenditäitjat, võib üldjuhul mis tahes pärimisõigusega isik vara valitseda ja esitada selle varaga seoses valduse kaitse hagisid vara säilimise tagamiseks kuni pärandi vastuvõtmiseni.
Pärija, kes võttis pärandi vastu inventuuriga, valitseb pärandvara ja peab seda tegema samasuguse hoolsusega nagu oma vara puhul. See pärija ei tohi ilma rajoonikohtuniku loata võõrandada kinnisvara viie aasta ja vallasvara kolme aasta jooksul pärandi vastuvõtmisest, vastasel juhul muutub pärija vastutus lahkunu võlgade eest piiramatuks. Pärija peab pärandvara valitsemise kohta andma võlausaldajatele ja annakusaajatele aru.
Kui pärima õigustatud isiku elukoht ei ole teada või kui tema elukoht on küll teada, aga ta ei ole asunud pärandvara valitsema, määrab rajoonikohtunik omal algatusel või huvitatud isikute taotlusel pärandi hooldaja.
Pärandi hooldaja peab tegema pärandvara inventuuri. Pärandi hooldaja esitab pärandvarasse kuuluvate varade ja võlgade kohta nõudeid ning vastab asjaomastele nõuetele. Pärandi hooldaja peab taotlema rajoonikohtunikult loa pärandvaral lasuvate võlgade tasumiseks, annakute täitmiseks ja kinnisvara müümiseks.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Testamenditäitja peab tegema vara inventuuri, kutsudes selles osalema pärijaid ja annakusaajaid.
Ta võtab üle pärandvara valduse ja valitseb vara seni, kuni see on vajalik testamendijärgsete korralduste täitmiseks.
Tal ei ole õigust vara võõrandada, välja arvatud juhul, kui see on vajalik ja selleks on loa andnud rajoonikohtunik, kes teeb otsuse pärast pärijate ärakuulamist.
Juhtude kohta, mil pärandi hooldaja määrab rajoonikohtunik, vt vastus punktile 9.2.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Kui testaator on koostanud omakäelise testamendi, siis notar avalikustab selle, koostades avalduse, milles kirjeldatakse testamendi seisundit ja antakse teada selle avamisest.
Seadusjärgsete pärijate pärimisõigust tõendab lahkunu viimase alalise elukoha järgse omavalitsuse juhi väljastatud pärimistunnistus.
Pärimistunnistus väljastatakse ainult seoses isikutega, kes on surma kuupäeva seisuga registreeritud rahvastikuregistris ja kelle kohta on koostatud surmatõend.
Kui rahvastikuregistrisse kantud lahkunu ei olnud Bulgaaria kodanik ja tema kohta ei ole Bulgaaria territooriumil koostatud surmatõendit, tuleb pärimistunnistuse väljastamiseks esitada välisriigi kohaliku perekonnaseisuregistri koostatud surmatõendi duplikaat või surmakande väljavõte. Kui rahvastikuregister ei sisalda kõiki pärimistunnistuse väljastamiseks vajalikke andmeid, tuleb esitada isiku kodakondsusriigi pädeva asutuse väljastatud ametlik dokument, milles on märgitud isiku perekonnaseis, abikaasa ning esimese astme otsejoones sugulaste ja teise astme külgjoones sugulaste andmed.
Pärimistunnistus väljastatakse perekonnaseisutoimingute seaduse artikli 24 lõike 2 ning rahvastikuregistri alusel väljastatavaid tõendeid käsitleva määruse artikli 9 alusel. Tunnistus väljastatakse seadusjärgsele pärijale, tema seaduslikule esindajale või kolmandale isikule, tingimusel et asjaomasel kolmandal isikul on seda tunnistust vaja oma seadusjärgsete õiguste kasutamiseks või tal on olemas sellekohane sõnaselge notariaalne volikiri.
Tunnistuse väljastamiseks on vajalikud järgmised dokumendid:
– perekonnaseisutoimingute ja haldusteenuste teabekeskuse vormil esitatud avaldus, milles märgitakse lahkunu pärijate andmed ning mille peab esitama pärija või tema volitatud isik;
– surmatõendi ärakiri (kui selle on väljastanud teine omavalitsusüksus);
– avalduse esitaja isikut tõendav dokument;
– notariaalne volikiri, kui avalduse esitab volitatud esindaja.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 03/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Tšehhi

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Üldised viisid testamendi koostamiseks

Kui erandolukorrad kõrvale jätta, tehakse testamendid kirjalikult. Õiguskindluse huvides peab testamendil olema selle tegemise kuupäev. Tšehhi Vabariigi õiguse kohaselt ei ole lubatud mitme inimese ühised testamendid.

Tšehhi Vabariigi õiguse kohaselt võib testamendi teha ühel järgmisel viisil:

a) testaator paneb testamendi kirja ja allkirjastab selle oma käega;

b) testaator võib ka lasta testamendi koostada kellelgi teisel, kui ta on sellele ise alla kirjutanud ja kinnitab sõnaselgelt kahe samaaegselt kohal viibiva tunnistaja juuresolekul, et dokument sisaldab tema viimast tahet. Tunnistajad allkirjastavad dokumendi ning lisavad avalduse selle kohta, et nad on tunnistajad, ja samuti teabe, mis võimaldab nende isikut tuvastada;

c) pime testaator teeb testamendi kolme samaaegselt kohal viibiva tunnistaja juuresolekul dokumendina, mille peab ette lugema tunnistaja, kes testamenti ei kirjutanud. Kui testaatoril on mõni muu meelepuue ning ta ei suuda lugeda või kirjutada, tuleb testamendi sisu talle edastada viisil, mis on mõistetav nii testaatorile kui ka kõigile tunnistajatele;

d) testaator võib testamendi koostada ka notariaalakti kujul.

Testamendi koostamine erijuhtudel

Kui testament koostatakse äärmuslikes oludes, eelkõige eluohtlikus olukorras, kohaldatakse erinorme.

a) Kui ootamatute asjaolude tõttu on testaatori elu ilmselges ja vahetus ohus või kui testaator on kohas, kus hädaolukorra (sõda, looduskatastroof jne) tõttu on suhtlus võimatu sel määral, et testamenti ei ole võimalik teisiti teha, võib ta teha testamendi suuliselt kolme samaaegselt kohal viibiva tunnistaja juuresolekul. Suuline testament on tühine, kui selle tegemise kuupäevast on möödunud kaks nädalat ja testaator jäi ellu.

b) Kui on põhjendatud alust arvata, et testaator võib surra enne notari juures testamendi tegemist, võib testamendi koostada kahe tunnistaja juuresolekul selle kohaliku omavalitsuse juht, kus testaator asub. Selline testament jääb jõusse kolmeks kuuks alates ajast, mil testaator on taas võimeline tegema testamenti notari juures. Seda tuntakse n-ö külatestamendina (*vesnický testament*).

c) Testamendi võib koostada Tšehhi Vabariigi õhu- või veesõiduki pardal, kui selleks on mõjuvad põhjused. Testamendi koostab kahe tunnistaja juuresolekul õhu- või veesõiduki eest vastutav isik või tema esindaja. Ka selline testament kehtib kolm kuud.

d) Kui sõdur osaleb relvastatud konfliktis, võib tema testamendi koostada üksuse juht või mõni muu ohvitser kahe tunnistaja juuresolekul. Nagu ka eelmistel juhtudel, jääb selline testament jõusse maksimaalselt kolmeks kuuks.

Pärimisleping

Pärimislepinguga võib täisealine ja täisteovõimeline testaator määrata pärija või annakusaaja, kes võib olla teine lepinguosaline või kolmas isik. Testaator ei saa lõpetada pärimislepingut ühepoolselt.

Testaator võib pärimislepinguga käsutada maksimaalselt kolme neljandikku oma pärandvarast. Üks neljandik pärandvarast peab jääma vabalt käsutatavaks, kuigi testaator võib teha testamendi seoses selle ülejäänud neljandikuga.

Abikaasad võivad pärimislepingus määrata teineteise vastastikku oma pärijaks. Võidakse kokku leppida, et pärimislepingust tulenevad õigused ja kohustused lõpevad lahutuse korral.

Pärimislepingut on võimalik koostada ainult autentse dokumendi, s.t notariaalakti kujul.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamentide keskregister loodi 2001. aastal. Alates 1. jaanuarist 2014 asendati testamentide register pärast Tšehhi Vabariigi eraõiguse üldist uuesti kodifitseerimist surma puhuks tehtavate õigustoimingutega seotud dokumentide registriga. Tegemist on mitteavaliku elektroonilise registriga, mida haldab Tšehhi Vabariigi notarite koda. Surma puhuks tehtavate õigustoimingutega seotud dokumentide registrisse kantakse järgmised testaatori õigustoimingutega seotud dokumendid:

a) testament, testamendilisa või pärimisleping;

b) pärandist ilmajätmise avaldus ja avaldus, milles öeldakse, et seadusjärgne pärija ei saa pärandvara enda valdusesse;

c) tasaarvestuskokkulepet käsitlev korraldus seoses päritava osaga, välja arvatud juhul, kui selline korraldus on lisatud testamenti;

d) dokument, millega määratakse pärandi hooldaja, välja arvatud juhul, kui hooldaja on määratud testamendiga;

e) pärimisõigusest loobumise kokkulepe;

f) dokumendid, millega tühistatakse punktides a–e osutatud dokumendid.

Kui notar koostab ühe eespool nimetatud dokumendi notariaalakti kujul või kui notar on võtnud sellise dokumendi (mis ei ole vormistatud notariaalaktina) hoida, kannab ta selle dokumendiga seotud teabe ja teabe selle dokumendi koostaja kohta elektroonilise andmeedastuse teel eespool nimetatud registrisse. Testaatori surma puhuks tehtud õigustoimingutega seotud dokumendid, mis ei ole notariaalaktid, registreeritakse ainult juhul, kui need dokumendid on antud notarile hoida.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Sundosa – üldteave

Pärandi sundosa saama õigustatud isikud on testaatori alanejad sugulased. Sundosa saama õigustatud isikul, kes *i)* ei ole loobunud pärimisõigusest või õigusest sundosale; *ii)* on pärimiskõlblik ja *iii)* ei ole õiguspäraselt pärandist ilma jäetud, on õigus saada sundosa või nõuda selle täiendamist, kui testaator on ta testamendijärgselt täielikult või osaliselt pärandist ilma jätnud, s.t et ta ei saa pärandiosana või annakuna pärandvara, mille väärtus on võrdne tema sundosa väärtusega. Sundpärija ei ole üleelanud abikaasa ega üleneja sugulane. Alaealised alanejad sugulased peavad saama vähemalt kolm neljandikku nende seadusjärgsest pärandiosast. Täiskasvanud alanejad sugulased peavad saama vähemalt ühe neljandiku nende seadusjärgsest pärandiosast. Kui testament on nende põhimõtetega vastuolus ja kui testaator ei ole sundosa saama õigustatud isikut pärandist ilma jätnud seaduses sätestatud põhjustel, on sundosa saama õigustatud isikul õigus saada rahasumma, mis on võrdne tema sundosa väärtusega. Kui testaator on lesk ja tal on kaks last, saab kumbki neist lastest poole pärandist. Kui üks lastest on alaealine, moodustab tema sundosa kolm kaheksandikku pärandvarast. Täiskasvanud alaneja sugulase puhul on sundosa suurus üks kaheksandik pärandvarast.

Tsiviilseadustiku artiklis 704 on sätestatud, et „Kui kohus peab jagama pärandvara jagamise käigus pereettevõtte, on eelisõigus ettevõtte juhtimises osaleval perekonnaliikmel.“

Erijuhud

Kui sundosa saama õigustatud isik on (teadlikult) jäetud testamendist välja, ilma et ta oleks jäetud ilma pärandusest, kuid ta on toime pannud teod, mis vastavad seaduses sätestatud põhjustele, millele tuginedes on isik võimalik pärandist ilma jätta, käsitatakse sellist testamendist väljajätmist vaikiva ja seadusliku pärandist ilmajätmisena ning sel juhul ei ole alanejal sugulasel õigust pärandi sundosale.

Kui sundosa saama õigustatud isik on jäetud testamendist välja pelgalt sellepärast, et testaator ei olnud surma puhuks korralduse tegemise ajal tema olemasolust teadlik (näiteks testaator oli arvamusel, et see alaneja sugulane on surnud, või testaator ei teadnud, et konkreetne isik on tema alaneja sugulane), on sellel sundosa saama õigustatud pärijal õigus sundosale vastavalt seadusele.

Võimalus loobuda õigusest sundosale

Isik, kellel on õigus pärandi sundosale, võib sellest loobuda, sõlmides testaatoriga ametliku kokkuleppe, mis vormistatakse notariaalaktina. Samamoodi võib loobuda pärimisõigusest teise isiku kasuks. Selle teise isiku kasuks pärimisõigusest loobumine on kehtiv juhul, kui isikust saab pärija.

Pärandist loobumist ja pärandi loovutamist teise pärija kasuks (seda saab teha pärija, kes ei ole loobunud pärandist) tuleks eristada pärimisõigusest loobumisest või sundosast loobumisest testaatoriga sõlmitud notariaalse kokkuleppe alusel (kokkulepe on sõlmitud siis, kui testaator oli veel elus). Pärandist saab loobuda või seda saab loovutada alles pärast testaatori surma.

Muud piirangud

Testaator võib oma testamendis esitada tingimused, ajaga seotud juhised või korraldused või näha ette, et pärast pärija surma läheb pärand teisele pärijale (järelpärimine (*svěřenské nástupnictví*)). Kuid selliste klauslite eesmärk ei tohi olla pärija või annakusaaja ilmne ahistamine testaatori suva kohaselt ning need klauslid ei tohi olla olulisel määral vastuolus avaliku korraga.

Kuigi testaator ei tohi ette näha, et pärija või annakusaaja peab abielluma, ei tohi abielluda või peab jätkama abielu, võib ta kellegi jaoks ette näha õiguse, mis kehtib seni, kuni see isik abiellub.

Kui kõik pärijad (või järelpärijad) on testaatori kaasaegsed, siis ei ole kehtestatud piiranguid sellele, millises järjekorras need pärijad võivad pärida vastavalt testaatori surma puhuks tehtud korraldusele. Kui testaatori surma ajal ei ole pärija veel sündinud, lõpeb testaatori määratud pärimisjärjekord siis, kui esimene selline pärija asub pärima.

Järelpärimise õigus kehtib maksimaalselt 100 aastat alates testaatori surmast. Kuid kui järelpärija asub pärima pärast selle pärija surma, kes on testaatori kaasaegne, lõpeb järelpärimine alles siis, kui esimene selline pärija asub pärima.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui lahkunu ei ole teinud testamenti, pärivad tema seadusjärgsed pärijad kuues järjekorras. Nendesse järjekordadesse kuuluvad isikud lähevad pärijatena arvesse vastavalt sellele, millise järjekorra pärijad nad on. Lähema ringi pärijate olemasolu välistab kaugema ringi pärijate pärimisõiguse. Näiteks kui pärivad esimese järjekorra pärijad, siis teise järjekorra pärijad ei päri midagi. Vaid juhul, kui esimese järjekorra pärijad ei päri, läheb pärand üle teise järjekorra pärijatele. Seaduses sätestatud pärandiosasid kohaldatakse ainult juhul, kui pärijad ei jõua kohtus teistsugusele kokkuleppele. Kui lahkunu ei ole teinud surma puhuks vara kohta korraldust (testamenti, pärimislepingut või testamendilisa) või kui lahkunu seda lubab (s.t ei ole ära keelanud) surma puhuks vara kohta tehtud korralduses, võivad pärijad jagada pärandvara neile sobival viisil kohtus sõlmitud vastastikuse kokkuleppe alusel.

Pärimisjärjekord

Esimeses järjekorras pärivad lahkunu lapsed ja abikaasa võrdsetes osades. Kui lahkunul ja tema abikaasal oli abieluvara, jagab kohus kõigepealt selle vara nii, et osa sellest varast läheb üleelanud abikaasale ja osa (tavaliselt pool) arvatakse pärandvara hulka. Pärandvara hulka arvatud vara pärivad lahkunu abikaasa ja lapsed võrdsetes osades. Abikaasa osa ei hõlma esemeid, mille abikaasa omandas ühisvara jagamise käigus. Tšehhi Vabariigis ei eristata tsiviilseadustikus abielust sündinud lapsi ja väljaspool abielu sündinud lapsi või isiku enda (bioloogilisi) lapsi ja lapsendatud lapsi.

Kui mõni lahkunu laps ei päri (näiteks kui nad loobuvad oma pärandiosast testaatori eluajal, kui nad loobuvad pärandist või kui testaator elab neist kauem), pärivad selle lapse pärandiosa tema lapsed võrdsetes osades. Sama põhimõtet kohaldatakse ka kaugemate alanejate sugulaste suhtes.

Kui lahkunul ei olnud abikaasat, kuid tal olid lapsed, pärivad lahkunu kogu vara tema lapsed (või nende alanejad sugulased – vt eespool). Kuid kui lahkunul oli abikaasa, kuid tal ei olnud lapsi, ei päri lahkunu abikaasa kogu vara, vaid ta pärib koos teise järjekorra pärijatega.

Teises järjekorras pärivad lahkunu abikaasa, lahkunu vanemad ja isikud, kes elasid lahkunuga vähemalt aasta enne tema surma ühises majapidamises ning seetõttu hoolitsesid ühise majapidamise eest või said lahkunult elatist. Kõik need isikud – välja arvatud abikaasa – pärivad võrdsetes osades. Lahkunu abikaasa pärib siiski vähemalt poole pärandvarast. Seega, kui lahkunul oli abikaasa ja mõlemad vanemad, pärib abikaasa poole pärandvarast ja kumbki vanem neljandiku.

Abikaasa ja üks vanematest võib teises järjekorras pärida kogu pärandvara. Samas kui lahkunu elas kellegagi koos, kuid tal ei olnud abikaasat ega vanemaid, ei päri temaga koos elanud isik kogu vara, vaid ta pärib koos teiste kolmanda järjekorra pärijatega.

Kolmandas järjekorras pärivad lahkunu õed-vennad ja temaga koos elanud isik võrdsetes osades. Kui mõni õdedest-vendadest ei päri, pärivad tema pärandiosa tema lapsed, s.t lahkunu venna- või õepojad ja venna- või õetütred (taas kord võrdsetes osades). Selline pärija võib pärida kogu pärandvara.

Kui pärand ei lähe lahkunu õdedele-vendadele või temaga koos elanud isikutele, siis neljandas järjekorras pärivad lahkunu vanavanemad võrdsetes osades. Kui ükski lahkunu vanavanematest ei päri, siis viiendas järjekorras pärivad lahkunu vanemate vanavanemad (s.t lahkunu vanavanavanemad). Lahkunu isa vanavanemad saavad poole pärandist ja lahkunu ema vanavanemad saavad teise poole pärandist. Nende kahe vanavanemate paari vahel jagatakse neile eraldatud pool võrdselt.

Kui paari üks liige ei päri, läheb vabanenud kaheksandik paari teisele liikmele. Kui kumbki paarist ei päri, läheb see neljandik sama liini teisele paarile. Kui sama liini kumbki paar ei päri, läheb pärand teise liini paaridele samas proportsioonis, nagu need paarid jagasid omavahel ära neile otse läinud pärandiosa.

Kui ükski eespool nimetatud isik ei päri, siis kuuendas järjekorras pärivad lahkunu õdede-vendade lastelapsed (lahkunu venna- või õepoegade ja venna- või õetütarde lapsed) ja lahkunu vanavanemate lapsed (onud ja tädid). Kui ükski onu või tädi ei päri, pärivad nende osa nende lapsed (lahkunu onu- või lelle- või täditütred ja -pojad).
Kui ükski pärijatest ei päri, läheb vara riigile, keda käsitatakse pärijana.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Maakohus on pädev menetlema kõiki pärimisasju (sealhulgas pärandist loobumise või selle vastuvõtmise küsimusi, annakuga seotud küsimusi või sundosa sissenõudmisega seotud küsimusi). Kooskõlas eelnevalt kehtestatud töögraafikuga annab kohus notarile ülesande viia läbi pärimismenetlus. Seejärel teeb notar menetluse raames toiminguid ja otsuseid kohtu nimel. Tšehhi Vabariigi õigusnormide kohaselt ei ole pärimismenetluse pooltel lubatud ise notarit valida.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Kohtualluvus

Kui pädev organ on Tšehhi Vabariigi kohus, on pärimismenetlust pädev läbi viima see maakohus, kelle tööpiirkonnas oli lahkunu alaline või muud liiki elukoht vastavalt asjaomasesse infosüsteemi tehtud kandele. Kui lahkunul puudus registreeritud alaline või muu elukoht, on asja pädev menetlema see kohus, kelle tööpiirkonnas lahkunu tegelikult elas (kus oli võimalik tuvastada tema elukoha aadress). Kui ka sellist elukohta ei ole võimalik kindlaks teha, on asja pädev menetlema see kohus, kelle tööpiirkonnas ta viimati viibis.
Kui lahkunu ei elanud Tšehhi Vabariigis, on asja pädev menetlema see kohus, kelle tööpiirkonnas oli lahkunul kinnisvara. Kui lahkunul puudus Tšehhi Vabariigis kinnisvara (ja kohtualluvust ei ole võimalik kindlaks määrata ühegi eespool kirjeldatud meetodi abil), on asja pädev menetlema see kohus, kelle tööpiirkonnas lahkunu suri (kus leiti lahkunu surnukeha).

Pärimismenetluse algatamine Tšehhi Vabariigi kohtu poolt

Kohus alustab pärimismenetlust omal algatusel kohe, kui ta saab teada isiku surmast. Surmast annab pädevale kohtule teada perekonnaseisuamet. Kuid kohus võib isiku surmast teada saada ka muul viisil, näiteks politseilt, tervishoiuasutuselt või mõnelt pärijalt.
Kohus algatab pärimismenetluse ka siis, kui seda taotleb kohtult isik, kellel on pärijana õigus pärandvarale. Kui kohus leiab, et tal puudub territoriaalne pädevus, suunab ta pärimisasja menetlemiseks pädevale kohtule. Pärimisasjad võib teisele kohtule menetlemiseks anda ka siis, kui see on asjakohane; näiteks kui lahkunu pärijad elavad teise kohtu tööpiirkonnas.

Menetluse käik

Kõigepealt teeb kohus esialgsete järelepärimiste kaudu kindlaks lahkunut ning tema vara ja võlgasid käsitleva teabe, pärijate ringi ja selle, kas lahkunu jättis testamendi või surma puhuks tehtud korralduse. Kohus saab selle teabe tavaliselt avalikest allikatest, surma puhuks tehtavate õigustoimingutega seotud dokumentide registrist ja abieluvara käsitlevate dokumentide registrist ning kindlasti küsitletakse ka lahkunu matustega tegelevat isikut.
Kui see on nõutud seadusega või vajalik muul põhjusel, võib kohus võtta ka kiireloomulisi meetmeid pärandvara tagamiseks, s.t tehes eelkõige pärandvara inventuuri ja plommides vara.
Kui esialgsed järelepärimised on tehtud, näeb kohus ette istungi ning teavitab potentsiaalseid pärijaid nende pärimisõigusest ja nende õigusest nõuda pärandvara inventuuri. Kui pärija soovib pärandvara inventuuri, määrab kohus selle korraldamise.
Kui lahkunul oli abikaasaga varaühisus, koostab kohus – pärast pooltelt teabe saamist – sellise vara loetelu ja ühiste kohustuste loetelu ning määrab kindlaks vara väärtuse. Poolte vaidlustatud varad jäetakse välja. Seejärel on üleelanud abikaasal võimalus jõuda pärijatega kokkuleppele abieluvara jagamise küsimuses. Selle kokkuleppega määratakse kindlaks, millised varad kuuluvad pärandvara hulka ja millised jäävad üleelanud abikaasale (põhimõtet, et mõlema abikaasa osad on võrdsed, ei pea järgima). Samuti on võimalik sõlmida kokkulepe, mille kohaselt läheb kogu ühisvara üleelanud abikaasale ja midagi nendest varadest ei lähe pärandvara hulka.
Pärijate ja üleelanud abikaasa vahel sõlmitud abieluvara jagamise kokkulepe ei tohi olla vastuolus seadusega või lahkunu juhistega, mis on esitatud surma puhuks tehtud korralduses. Vastasel juhul ei kiida kohus kokkulepet heaks.
Kui kohus ei kiida heaks abieluvara jagamise kokkulepet või kui sellist kokkulepet ei sõlmita, jagab kohus abieluvara ise järgmisi põhimõtteid järgides:
a) jagatava vara puhul on abikaasade osad võrdse suurusega;
b) kumbki abikaasa hüvitab tema ainuomandiga seotud kulud, mis kanti ühisvara arvel;
c) mõlemal abikaasal on õigus nõuda hüvitist seoses kuludega, mis on kantud isiku ainuvarast ühisvara kasuks;
d) arvesse tuleb võtta ülalpeetavate laste vajadusi;
e) arvesse tuleb võtta seda, kuidas kumbki abikaasa kandis hoolt perekonna eest, eelkõige seda, kuidas ta kandis hoolt laste ja perekonna majapidamise eest;
f) arvesse tuleb võtta seda, kuidas kumbki abikaasa panustas ühisvara soetamisse ja hooldamisse.
Pärast ühisvara jagamist koostab kohus pärandvara hulka kuuluvate varade ja kohustuste nimekirja. Seda tehes tugineb kohus peamiselt teabele, mille ta saab pärijatelt ja pärandvara inventuurist, kui see on ette nähtud. Vaidlustatud varad või kohustused jäetakse pärandvara hulgast välja.
Kohus hindab pärandvara hulka kuuluva vara väärtust üldjuhul pärijate ühtelangevate väidete alusel. Sellise hindamise puhul tellitakse eksperdiarvamusi väga harva.
Kui lahkunu ei teinud surma puhuks vara kohta korraldust, võivad pärijad isekeskis kokku leppida pärandvara soovikohases jagamises. Kohus kinnitab pärandvara omandamise pärijate poolt selle kokkuleppe alusel. Sellise kokkuleppe puudumisel kinnitab kohus pärandiosad vastavalt seadusest tulenevatele määradele. Pärijate taotluse alusel jagab kohus pärandvara pärijate vahel.
Kui testaator on surma puhuks tehtud korralduses ette näinud juhiseid pärandvara jagamise kohta, kinnitab kohus pärandvara omandamise pärijate poolt nende juhiste alusel. Muudel juhtudel võivad pärijad kokku leppida selles, kuidas omavahel pärandvara jagada. Sellest olenemata võivad pärijad kokku leppida erinevates pärandiosades ainult juhul, kui testaator on sellise võimaluse sõnaselgelt ette näinud.
Kui sundosa saama õigustatud isik tahab kasutada oma õigust sundosale, võivad teised pärijad sõlmida temaga kokkuleppe seoses sundosaga (hüvitismakse). Vastasel juhul tuleb teha pärandvara inventuur, et arvutada välja sundosa suurus.
Enne pärandvara käsitleva otsuse tegemist tuleb kohtule esitada tõendid selle kohta, et annakunõuded on rahuldatud ja et teisi annakusaajaid on teavitatud nende õigusest annakule.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Testaatori surma korral on pärimisõigus tema pärijatel. Välja arvatud juhul, kui pärandvarast vara omandamise võimalus on edasi lükatud vastavalt testaatori poolt surma puhuks tehtud korraldusele, mis sisaldab näiteks tingimust (pärija saab pärandi kätte pärast ülikooli lõpetamist) või ajaga seotud juhiseid (pärija

saab pärandi kätte konkreetse ajavahemiku möödudes), pärivad pärijad pärast testaatori surma. Kohus teeb pärimismenetluse tulemuse alusel otsuse selle kohta, kellel on õigus saada pärand sel viisil. Kui testaator on surma puhuks tehtud korralduses pärimise edasi lükanud (tingimuse seadmise või ajaga seotud juhiste tõttu), pärib üks põhipärija või pärivad mitu põhipärijat testaatori surma järgselt, samas kui üks järgneva ringi pärija või mitu järgneva ringi pärijat pärivad tingimuse täitmise korral (konkreetse ajavahemiku möödumisel). Kohus teeb otsuse pärandi ülemineku kohta põhipärijatelt järgneva ringi pärijatele eraldi menetluste käigus.
Pärimisotsused teeb kohtu nimel notar, kellele pädev maakohus on andnud volitused pärimismenetlusega seotud toimingute tegemiseks. Kohtukomissari ülesannete täitmisel pärimismenetluse käigus on notaril, notari abil ja notarikandidaadil kõik õigused, mis on kohtul kui õigust mõistval riigiasutusel.
Annakusaajal tekib õigus annakule pärast testaatori surma ning teda tuleb sellest õigusest teavitada enne pärimismenetluse lõppu. Annakunõuded tuleb rahuldada enne pärimismenetluse lõppu.

Pärimisõigusest ja pärandist loobumine ning pärandi loovutamine teise pärija kasuks

Pärimisõigusest võib loobuda, sõlmides testaatoriga eelnevalt kokkuleppe, mis vormistatakse notariaalaktina.
Pärast testaatori surma võib pärija loobuda pärandist, tehes kohtule sõnaselge avalduse ühe kuu jooksul alates päevast, mil pärijale antakse teada sellest õigusest. Välisriigis elaval pärijal on pärandist loobumiseks kolm kuud alates sellisest teavitamisest. Seda tähtaega võib pikendada põhjendatud juhul, kuid kui tähtaeg on möödunud, siis seda enam pikendada ei saa. Pärast tähtaja möödumist eeldatakse, et pärija ei ole pärandist loobunud.
Sundosa saamise õigusega pärija võib pärandist loobuda, säilitades siiski õiguse sundosale; näiteks võib ta loobuda surma puhuks tehtud korralduse alusel ette nähtud pärandist, ilma et ta loobuks sundosast. See on mõnes mõttes erand üldreeglist, et pärija ei saa vabaneda kohustusest, mis tuleneb surma puhuks tehtud korraldusest, loobudes selle korralduse alusel ette nähtud pärandist, ning samas kasutada ikkagi tema õigust seadusjärgse pärijana – ta võib saada pärijaks surma puhuks tehtud korralduse kaudu või loobuda sellisest pärimisvõimalusest. Pärandist loobumise või selle vastuvõtmise avaldust ei saa tagasi võtta.
Pärandist ei saa loobuda isik, kes oma tegudega näitab, et tal puudub kavatsus pärandist loobuda, eelkõige kui ta käsutab pärandvara hulka kuuluvat vara.
Pärandi võib loovutada ka teise pärija kasuks. Pärandi sundosa saamise õigusega isik, kes loovutab pärandi teise pärija kasuks, kaotab ka õiguse sundosale. See otsus mõjutab ka alanejaid sugulasi. Pärandi loovutamine teise pärija kasuks saab toimuda siis, kui teine pärija sellega nõustub. Pärijat, kes loovutab pärandi teise isiku kasuks, ei vabastata selle toimingu tulemusel kohustusest järgida korraldusi, annakuga seotud juhiseid või muid meetmeid, mis testaatori testamendi kohaselt on võimalik ja tuleks täita konkreetselt selle isiku poolt.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijad võivad valida, kas kasutada oma õigust nõuda pärandvara inventuuri või mitte. Pärijad, kes sellise inventuuri läbiviimist ei soovi, vastutavad seejärel lahkunu võlgade eest täies mahus. Kui pärandvara inventuuri nõudmise õigust ei kasuta mitu pärijat, vastutavad nad võlgade eest solidaarselt. Pärija, kes ei taotle pärandvara inventuuri, vastutab kõigi võlgade eest isegi juhul, kui kohus viib varade inventuuri läbi mingil muul põhjusel (näiteks sellepärast, et mõni teine pärija kasutas õigust nõuda inventuuri läbiviimist).
Kui pärija nõuab pärandvara inventuuri, viib inventuuri läbi kohus. Sellise inventuuri läbiviimist nõudnud pärija vastutab lahkunu võlgade eest ainult saadud pärandvara väärtuse ulatuses. Kui seda õigust kasutab mitu pärijat, vastutavad nad solidaarselt, kuid iga pärija vastutab ainult tema saadud pärandiosa väärtuse ulatuses.
Mõnikord näeb kohus ette pärandvara inventuuri isegi juhul, kui ükski pärijatest seda ei nõua; seda eelkõige eesmärgiga kaitsta alaealisi pärijaid, neid pärijaid, kelle elukoht ei ole teada, ja testaatori võlausaldajaid.
Teataval juhul võib kohus otsustada, et pärandvara inventuur asendatakse pärandvara loeteluga, mille on koostanud pärandi hooldaja, või kõigi pärijate koostatud ja allkirjastatud ühisavaldusega pärandvara hulka kuuluva vara kohta.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Õiguste registreerimine kinnistusregistris on reguleeritud seadusega nr 256/2013 kinnistusregistri kohta (kinnistusraamatuseadus).
Kinnistusregistrisse kantakse järgmine:
maa maatükkidena;
ehitised, millele on antud ehitise number või kinnistusregistri viitenumber, välja arvatud juhul, kui tegemist on osaga maast või ehitusõigusega;
ehitised, millele ei ole antud ehitise numbrit või kinnistusregistri viitenumbrit (välja arvatud juhul, kui tegemist on osaga maast või ehitusõigusega), tingimusel et tegemist on maa põhistruktuuridega ja need ei ole liigitatud n-ö väikestruktuurideks;
üksused, mis on määratletud vastavalt tsiviilseadustikule;
üksused, mis on määratletud vastavalt seadusele nr 72/1994, millega reguleeritakse teatavaid ehitistega seotud kaasomandisuhteid ning teatavaid korterite ja mitteeluruumidega seotud omandisuhteid ning millega muudetakse teatavaid seadusi (elamuseadus) (muudetud kujul);
ehitusõigused;
vee- ja kanalisatsioonirajatised.
Pärimise teel saadud asjaõigused kantakse kinnistusregistrisse vastavalt liikmesriigis pärimise kohta välja antud otsusele või ametlikule dokumendile ning päritoluliikmesriigi kohtu või pädeva asutuse väljastatud tõendile või Euroopa pärimistunnistusele (dokumendid).
Registreerimismenetlust on kohapeal pädev läbi viima see kinnistusamet, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub.
Kinnisvara peab olema kindlaks määratud õiguste kinnistusregistris registreerimiseks ette nähtud dokumentides (pärimisotsus, ametlik dokument ja/või Euroopa pärimistunnistus) vastavalt seaduse nr 256/2013 artiklile 8.
Maa määratletakse maatüki numbri järgi ja selle järgi, kas tegemist on ehituskrundiga, ning selle katastripiirkonna järgi, kus maa asub.
Lihtsustatud registreerimismenetluse korral määratletakse maa maatüki numbri järgi vastavalt eelmise kinnistusraamatu andmetele, märkides ära, kas tegemist on maatüki numbriga, mis on määratud kinnistusraamatu, kruntideks jaotamise kava, kruntide liitmise kava või kinnistusregistri järgi, ning selle katastripiirkonna järgi, kus see maa asub.
Ehitis, mis ei ole maa või ehitusõiguse oluline osa, määratletakse selle maatüki numbri järgi, millele see on ehitatud, majanumbri või kinnistusraamatu viitenumbri järgi (kui numbrit ei ole määratud, märgitakse ehitise kasutusotstarve) ning selle kohaliku omavalitsusüksuse järgi, kus see ehitis asub.
Üksus määratletakse selle ehitise kaudu, millega see üksus on piiritletud, või maa või ehitusõiguse kaudu, kui ehitis, millega asjaomane üksus on piiritletud, on maa osa, ning üksuse numbri ja nime järgi ning vajaduse korral märgitakse, et tegemist on lõpetamata üksusega.
Ehitusõigus määratletakse maatüki numbri järgi ja selle järgi, kas tegemist on ehituskrundiga, ning selle katastripiirkonna järgi, kus õigus on antud.
Vee- ja kanalisatsioonirajatis määratletakse maatüki numbri järgi ja selle järgi, kas tegemist on ehituskrundiga, ning katastripiirkonna ja kasutusotstarbe järgi.
Dokumendid, mis esitatakse õiguste kinnistusregistris registreerimiseks, peavad vastama vara registreerimiseks mõeldud dokumentidele esitatavatele nõuetele. Dokumentide sisu peab andma alust registreerimisõiguse tekkimiseks ning kavandatav õiguse registreerimine peab näitama järjepidevust eelmiste kinnistusregistrisse tehtud kannetega.
Dokumentides peab olema esitatud pärijate või muude soodustatud isikute nimed, elukoha aadressid, isikukoodid või sünnikuupäevad (või juriidilise isiku puhul nimi, registrijärgne asukoht ja registreerimisnumber selle olemasolul). Dokumendis peavad olema märgitud osad, millele vastavalt iga pärija saab

õiguse kinnisvarale, ning vajaduse korral tuleb märkida tekkivad asjaõigused ning vastavad soodustatud ja vastutavad isikud. Pärimismenetluste puhul võidakse lisaks omandiõigusele saada ka ehitusõigus, servituut, pandiõigus, edasilükatud pandiõigus, edasipantimise õigus, ostueesõigus, tulevane eluaegne kasutusvaldus, kaasnev kaasomandiõigus, sihtfond ning võõrandamise või koormamise keeld.
Kui konkreetse dokumendi alusel kinnistusregistrisse kantav õigus on seotud vaid osaga maatükist, tuleb sellele dokumendile lisada mõõdistusprojekt, kus on piiritletud asjaomane maa. Mõõdistusprojekti tuleb käsitada dokumendi osana.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Testaator võib määrata pärandi hooldaja ja/või testamenditäitja oma surma puhuks tehtud korralduses.
Kohus määrab pärandi hooldaja isiku testamendi täitmiseks nende pärijate ettepaneku alusel, kes ei soovi kulutada aega ja energiat selleks, et seda ise teha. Kõnealune ettepanek peab vastama kohtudokumentidele kehtestatud üldistele nõuetele, s.t sõnaselgelt peab olema märgitud, millisele kohtule see on adresseeritud, kes selle ettepaneku teevad, mis küsimust see puudutab ja millist tulemust taotletakse. Lisaks peab ettepanek olema allkirjastatud ja kuupäevastatud.
Kohus võib määrata pärandi hooldaja ka omal algatusel järgmistel juhtudel:
a) kui testamenditäitjat ei ole määratud või kui testamenditäitja keeldub pärandvara valitsemast või ei sobi ilmselgelt seda tegema ning kui pärijad ei suuda valitseda pärandvara nõuetekohaselt;
b) kui see on vajalik pärandvara koosseisu kuuluvate varade loetelu koostamiseks või
c) kui selleks on olemas muud tõsised põhjused või
d) kui eelmine hooldaja on surnud või ametist vabastatud või kui ta on ametist tagasi astunud või kui tema teovõimet on piiratud ning jätkuvalt on vajalik, et keegi jätkaks nende ülesannete täitmist.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testamenditäitja (kui testaator on ta määranud) vastutab testaatori testamendi täitmise eest. Kui pärandi hooldajat ei määrata, vastutab testamenditäitja ka pärandvara valitsemise eest.
Kui määratud on nii testamenditäitja kui ka pärandi hooldaja, valitseb hooldaja pärandvara vastavalt testamenditäitja juhistele.
Kui määratud on pärandi hooldaja, aga testamenditäitjat ei ole määratud, valitseb pärandvara hooldaja. Pärija ettepaneku alusel käsib kohus pärandi hooldajal täita ka testaatori testamenti.
Kui määratud ei ole hooldajat ega testamenditäitjat, vastutavad pärandvara valitsemise eest kõik pärijad ühiselt. Pärijad võivad ka kokku leppida, et pärandvara valitseb vaid üks neist.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja vastutab pelgalt pärandi valitsemise eest. See tähendab, et ta teeb vaid seda, mis on vajalik vara säilitamiseks. Seda tehes võib ta kasutada kõiki hooldatava varaga seotud õigusi. Hooldaja võib võõrandada pärandvara hulka kuuluvaid esemeid või kasutada neid tagatisena, kui see on vajalik valitsetava vara väärtuse või olemuse säilitamiseks, või anda need ära tasu eest. Samadel tingimustel võib ta muuta valitsetava vara eesmärki.
Pärandi hooldaja või testamenditäitja võib võtta meetmeid, mis lähevad valitsemisest kaugemale, kui pärijad annavad selleks oma nõusoleku. Kui pärijad ei jõua kokkuleppele või kui pärija on tunnistatud erikaitset vajavaks isikuks, on vajalik kohtu heakskiit.
Testamenditäitja vastutab testaatori testamendi nõuetekohase ja hoolsa täitmise eest. Tal on õigus kasutada kõiki õigusi, mis on vajalikud tema ülesannete täitmiseks, sealhulgas õigust kaitsta kohtus testamendi kehtivust ja rõhuda pärija või annakusaaja ebakompetentsusele ning tagada, et järgitakse kõiki testaatori juhiseid. Testaator võib testamendiga testamenditäitjale ette näha täiendavad ülesanded.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärimismenetluse lõpus tehakse pärimismäärus, kus märgitakse sõnaselgelt pärandvaraga seotud õigused ja kohustused. Pooltel on õigus esitada selle määruse peale edasikaebus 15 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest. Määrus muutub lõplikuks, kui selle tähtaja jooksul ei esitata ühtegi edasikaebust. Lõplik määrus on tõend selles märgitud õiguste ja kohustuste kohta. Määrus on ametlik dokument.
Enne menetluse lõppu võib kohus väljastada juhtumi toimikus esitatud asjaolude kohta ametliku kinnituse. Ka see kinnitus on ametlik dokument.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 14/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.
Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.
Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje de originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: en on juba tõlgitud.

Pärimine - Saksamaa

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Testamenti on võimalik koostada kahel kujul: kas omakäelise testamendi või avaliku testamendina.

Omakäelise testamendi saab koostada ainult vähemalt 18aastane isik ning see peab olema kirjutatud algusest lõpuni oma käega ning ka allkirjastatud. Kui testament on trükitud kirjutusmasinal või arvutis või testamendilt puudub allkiri või kui testament on dikteeritud (nt lindile), on testament kehtetu ning selle tulemusel on pärandvara pärimise õigus ainult seadusjärgsetel pärijatel, kui puudub muu kehtiv pärijaid määrav testament. Tõendamise seisukohast on samuti väga oluline, et testaator allkirjastaks testamendi oma täisnimega (s.t ees- ja perekonnanimega), et ei tekiks kahtlust testamendi koostaja isikus. Peale selle soovitatakse tungivalt lisada testamenti selle koostamise aeg ja koht, et näidata, millal ja kus see ametlik kirjalik dokument koostati. See on oluline, sest varasem testament võidakse tervikuna või osaliselt uue testamendiga tühistada. Kui kuupäev puudub ühelt või isegi mõlemalt testamendilt, on sageli võimatu kindlaks teha, milline neist on hilisem ja seega kehtiv.

Abielupaaridel ja registreeritud partneritel on lubatud ka koostada ühine omakäeline testament. Sel juhul peavad ühe või mõlema abikaasa või partneri koostatud omakäelise testamendi allkirjastama mõlemad abikaasad või partnerid koos (täiendavad üksikasjad on esitatud föderaalse justiits- ja tarbijakaitseministeeriumi (*Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz*) brošüüri „*Erben und Vererben*“ („Pärimine ja pärandamine“) leheküljel 28 pealkirja „*Was ist ein gemeinschaftliches Testament?*“ („Mis on ühine testament?“) all).

Kui tahate olla kindel, et testamendi koostamisel ei tekiks vigu, peaksite koostama avaliku testamendi (s.t notariaalse testamendi). See tähendab, et te edastate notarile oma viimase tahteavalduse suuliselt – sel juhul paneb notar selle ise kirja – või kirjalikult (täiendavad üksikasjad on esitatud föderaalse justiits- ja tarbijakaitseministeeriumi brošüüri „*Erben und Vererben*“ („Pärimine ja pärandamine“) leheküljel 26 pealkirja „*Das öffentliche Testament*“ („Avalik testament“) all). Seda liiki testamendi võivad koostada ka alla 16aastased alaealised.

Pärimislepingu sõlmimiseks peavad mõlemad pooled ilmuma samaaegselt notari juurde (täiendavad üksikasjad on esitatud föderaalse justiits- ja tarbijakaitseministeeriumi brošüüri „*Erben und Vererben*“ („Pärimine ja pärandamine“) leheküljel 34 pealkirja „*Der Erbvertrag*“ („Pärimisleping“) all).

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Selleks et ei juhtuks seda, et omakäeline testament pannakse kuskile ära või kaotatakse ära või unustatakse pärast isiku surma, on üldiselt soovitav (kuid mitte kohustuslik) anda testament hoiule esimese astme kohtusse (*Amtsgericht*) – või Baden-Württembergis kuni 2017. aasta lõpuni notaribüroosse (*Notariat*). Notariaalne testament antakse alati ametlikult hoiule. Sama kehtib pärimislepingu kohta, välja arvatud juhul, kui lepinguosalised lepivad sõnaselgelt kokku, et testamenti ei anta ametlikult hoiule. Sel juhul antakse dokument notari hoiule. Ametlikult hoiule antud testament ja pärimisleping tuleb avada selle isiku surma korral, kes tegi selles testamendis või pärimislepingus sisalduvad surma puhuks tehtud korraldused (õigusaktides viidatakse sellele isikule kui testaatorile).

Alates 1. jaanuarist 2012 registreeritakse elektrooniliselt kõik omakäelised testamendid ja surma puhuks tehtud notariaalsed korraldused (testamendid ja pärimislepingud), mis on hoiule antud esimese astme kohtutesse – või Baden-Württembergis kuni 2017. aasta lõpuni notaribüroosse –, föderaalse notarite koja (*Bundesnotarkammer*) testamentide keskregistris. Surma puhuks tehtud korralduste puhul, mis tehti enne seda kuupäeva ja anti ametlikult hoiule, edastatakse registrile asjaomaste perekonnaseisuasutuste käsutuses olevad andmed.

Föderaalset notarite koda kui registreerimisasutust teavitatakse kõigist riigis aset leidnud surmadest ning koda teavitab pädevat pärimisasju menetlevat kohut (*Nachlassgericht*) surma puhuks tehtud registreeritud korraldustest ja nende hoiuleandmise kohast, et oleks võimalik avada ametlikult hoiule antud testament või surma puhuks tehtud korraldus.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Omaksed võib pärimisõigusest ilma jätta testamendiga. Samas on alati peetud ebaausaks olukorda, kus üleelanud abikaasa, lapsed ja lapselapsed või vanemad jääksid päranduses täiesti ilma, kuigi nad oleksid olnud seadusjärgsed pärijad testamendiga tehtud korralduste puudumise korral. Tulenevalt registreeritud samasooliste partnerite ametlikult tunnustatud ja seadusega kehtestatud vastastikustest kohustustest kehtib see ka üleelanud registreeritud samasooliste partnerite puhul. Sellepärast on seadusandja sellele kitsalt piiritletud inimrühmale ette näinud pärandi sundosa. Sundosa saama õigustatud isikutel on õigus nõuda pärijalt või pärijatelt rahalist makset, mis on võrdne poolega seadusjärgse osa väärtusest.

Näide: testaatoril on üleelanud abikaasa (kellega tal oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe, mille kohaselt kumbki abikaasa säilitab omandiõiguse oma vara üle, kuid abikaasade vara netoväärtuse kasv jagatakse võrdselt) ja tütar. Testamendis nimetas testaator oma abikaasa ainupärijaks. Pärandvara väärtus on 100 000 eurot. Tütrel on õigus sundosale, mis moodustab ¼ pärandvarast (kusjuures tema seadusjärgse osa suurus on ½, s.t see on sama suur, nagu abikaasal, kellel oli testaatoriga vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe). Selleks et arvutada summa, mis tütrel on õigus saada, tuleb sundosa väljendav murdosa korrutada pärandvara väärtusega pärandi tekkimise ajal. See tähendab, et tütar võib nõuda lahkunu abikaasalt sundosa summas 25 000 eurot (¼ × 100 000 eurot).

Testaator ei saa selle sundosaga seotud nõuet takistada, lisades sundosa saama õigustatud isikute nimed testamenti, vaid tal on võimalik määrata neile vähem kui pool nende seadusjärgsest osast. Sel juhul on sundosa saama õigustatud isikul õigus saada täiendav summa, et tema sundosa moodustaks kuni poole seadusjärgsest osast.

Näide: testaator nimetas oma testamendis pärijateks oma naise (kellega tal oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe) ja tütre nii, et nad päriksid vastavalt seitse kaheksandikku ja ühe kaheksandiku pärandvarast. Pärandvara väärtus on 800 000 eurot. Tütrel on õigus saada sundosa, mis moodustab ¼ pärandvarast (= 200 000 eurot). Võttes arvesse asjaolu, et ta on lisatud testamenti ja tal on juba õigus pärida 100 000 eurot (800 000 eurost ⅛), on tal seega õigus saada puudujääva osa katmiseks vaid täiendav summa (100 000 eurot).

Sundosaga seotud nõue tuleb esitada kolme aasta jooksul alates hetkest, mil sundosa saama õigustatud isik sai teada pärandist või teda kahjustavast surma puhuks tehtud korraldusest, ning kindlasti mitte hiljem kui 30 aastat pärast pärandi avanemist.

Pärijad võivad paluda sundosaga seotud nõude täitmise edasilükkamist, kui nõude viivitamatu rahuldamine kahjustaks neid tõsiselt ja ebaõiglaselt. Seaduses toodud näide kujutab endast stsenaariumi, mille puhul pere ühine kodu oleks tulnud muidu maha müüa. Sellest olenemata tuleb ikkagi nõuetekohaselt arvesse võtta soodustatud isiku või soodustatud isikute huve. Edasilükkamine tähendab, et sundosa ei tule välja maksta kohe. Kohus otsustab üksikjuhtumipõhiselt, kui pikk võib olla edasilükkamine ja kas kõnealuse sundosa nõudega seoses tuleb anda tagatis.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui testamenti või pärimislepingut ei ole, kohaldatakse seadusjärgse pärimise norme.

Saksamaa pärimisseaduse kohaselt on pärijad ainult sugulased, s.t isikud, kellel on testaatoriga samad vanemad, vanavanemad või vanavanavanemad, ning samuti isikud, kellel on testaatoriga kaugemad ühised esivanemad. Selle määratluse alusel ei ole testaatoriga abielu kaudu suhteid omanud isikud temaga üldsegi suguluses ning nad arvatakse seega seadusjärgsete pärijate ringist välja (näiteks ämm, väimees, kasuisa, kasutütar, tädi abielu kaudu, onu abielu kaudu jne). See on nii sellepärast, et neil ei ole testaatoriga ühtegi ühist esivanemat.

Peresuhted võivad tuleneda ka lapsendamisest (lapsena), sest selle protsessiga luuakse täieõiguslikud seaduslikud peresuhted lapse ja lapsendaja ning ka lapsendaja sugulaste vahel ning tekivad kõik selliste suhetega seotud õigused ja kohustused. Sellest tulenevalt on lapsendatud lastel üldjuhul bioloogiliste lastega samad õigused (kui lapsendati täisealine laps, võidakse kohaldada eritingimusi).

Abikaasad on erand ainult sugulastest koosnevate pärijate ringis. Kuigi abikaasad ei ole tavaliselt teineteisega suguluses ja seega ei ole neil ühtegi ühist esivanemat, on neil siiski õigus abikaasa pärandusele. Kui abikaasad on lahutatud, siis pärimisõigus puudub. Teatavatel tingimustel kohaldatakse seda põhimõtet ka abikaasade suhtes, kes ei ole veel lahutatud, kuid kes elavad eraldi.
Pärimisõiguse kohaselt on registreeritud partneritel abikaasadega samasugused pärimisõigused, kuid muud liiki kooselu puhul seadusjärgne pärimisõigus puudub.

Sugulaste pärimisõigus

Mitte kõigil sugulastel ei ole võrdset pärimisõigust. Pärimisjärjekord on seadusega sätestatud.
Esimese järjekorra pärijad
Esimeses järjekorras pärivad vaid lahkunu alanejad sugulased, s.t tema lapsed, lastelapsed, lastelastelapsed jne.
Väljaspool abielu sündinud lapsed on oma ema ja isa ja nende vastavate sugulaste seadusjärgsed pärijad. (Erandiks on pärimisasjad, mille puhul testaator suri enne 29. maid 2009. aastat, kui abieluväline laps sündis enne 1. juulit 1949. aastat – vt föderaalse justiits- ja tarbijakaitseministeeriumi brošüüri „*Erben und Vererben*“ („Pärimine ja pärandamine“) joonealused märkused lk 11 ja 15.)
Juhul kui leitakse sellesse väga lähedaste sugulaste ringi kuuluv isik, ei päri kaugemad sugulased pärandvarast midagi.
Näide: testaatoril on üks tütar ning mitu venna- või õepoega ja venna- või õetütart. Venna- või õepojad ja venna- või õetütred ei päri midagi.
Laste lapsed (s.t lastelapsed, lastelastelapsed jne) pärivad tavaliselt ainult juhul, kui nende vanemad on juba surnud või loobunud pärandist.
Näide: lahkunul on üks üleelanud tütar ja kolm lapselast juba surnud pojalt. Tütar saab pool pärandvarast, samas kui lapselapsed peavad omavahel jagama teise poole pärandvarast – s.t selle poole varast, mis oleks muidu läinud nende isale. See tähendab, et iga lapselaps saab pärandist.
Teise järjekorra pärijad
Teises järjekorras pärivad lahkunu vanemad koos nende laste ja lastelastega, s.t lahkunu vendade ja õdedega ning venna- või õepoegade ja venna- või õetütardega. Ka sellisel juhul pärivad testaatori vanemate lapsed vaid juhul, kui testaatori vanemad on juba surnud. Nad pärivad nende surnud isa või ema osa.
Teise järjekorra pärijad saavad pärida vaid juhul, kui esimese järjekorra pärijad puuduvad.
Näide: testaatoril on üleelanud õepoeg ja õetütar. Testaatori õed ja vanemad on juba surnud. Seega pärivad õepoeg ja õetütar kumbki poole pärandvarast.
Kolmanda järjekorra ja kaugemad pärijad
Kolmandas järjekorras pärivad vanavanemad ja nende lapsed ja lastelapsed (tädi, onu, onu- või lelle- või täditütar või -poeg jne) ning neljandas järjekorras pärivad vanavanavanemad ja nende lapsed ja lastelapsed jne. Seadusjärgne pärimine põhineb sisuliselt samadel reeglitel kui eespool kirjeldatud pärimisjärjekordade puhul. Samas alates neljanda järjekorra pärijatest on nii, et kui vanavanemate järeltulija on juba surnud, ei ole pärimisjärjekorras järgmised enam asjaomaste järeltulijate alanejad sugulased, vaid pigem saavad ainupärijateks need isikud, kes on lähimad sugulased (sellel hetkel minnakse põlvnemisel põhinevalt pärimissüsteemilt (mis tähendab liikumist iga liini pidi esivanematest allapoole kuni pärija leidmiseni) üle suhetepõhisele süsteemile (mis tähendab suguluse ja hõimluse alusel lähima sugulase kindlakstegemist)).
Alati kohaldatakse järgmist põhimõtet: piisab vaid ühest eelmise järjekorra pärijast selleks, et kõik võimalikud järgmistes järjekordades pärivad sugulased pärandist ilma jääks.

Abikaasad ja registreeritud partnerid

Üleelanud abikaasa või registreeritud partner pärib sõltumata abieluvararežiimist ¼ pärandvarast koos mis tahes alanejate sugulastega ja ½ pärandvarast koos mis tahes teise järjekorra pärijatega (s.t testaatori vanemate, vendade-õdede, venna- või õepoegade ja venna- või õetütardega) ja ka mis tahes vanavanematega.
Kui abikaasadel oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe (mis kujutab endast vaikimisi režiimi, kui abikaasad ei ole abielu eelselt või järgselt leppinud kokku erinevas režiimis), suureneb eespool nimetatud osa ¼. Sama kehtib ka registreeritud partnerite puhul.
Kui esimese või teise järjekorra pärijad puuduvad ja ka vanavanemaid ei ole, pärib üleelanud abikaasa/partner kogu vara.
Näide: testaatoril on üleelanud naine (kellega tal oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe) ja vanemad. Naine saab ¾ (½ + ¼) ja vanemad saavad teise järjekorra pärijatena kumbki ⅛ pärandvarast. Lisaks, kui teised pärijad on teise järjekorra pärijad, nagu käesolevas näites, või vanavanemad, on naisel õigus eelosale (*Großer Voraus*), mis hõlmab üldjuhul kõiki majapidamisesemeid ja pulmakinke (kui teised pärijad on esimese järjekorra pärijad, pärib üleelanud abikaasa seadusjärgse pärijana need esemed ainult selles ulatuses, mis on vajalik nõuetekohaseks majapidamiseks).

Riigi seaduslik õigus pärida

Kui lahkunul ei olnud abikaasat või partnerit ning ühtegi sugulast ei õnnestu kindlaks teha, saab seadusjärgseks pärijaks riik. Riigi kohustused on alati piiratud pärandvara suurusega.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Põhimõtteliselt on pärimisasju pädev menetlema testaatori viimase alalise elukoha järgse esimese astme kohtu juures tegutsev pärimisasju menetlev kohus (või Baden-Württembergis kuni 2017. aasta lõpuni asjakohane notaribüroo).

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandist loobumiseks tuleb esitada pärimisasju menetlevale kohtule avaldus. Avaldus tuleb esitada suuliselt kõnealuse kohtu esindajale, kes paneb selle kirja, või siis esitada kohtule pärast dokumendi notariaalset kinnitamist (üksikasjad on esitatud allpool.)
Pärandi vastuvõtmise avaldusele ei ole kehtestatud vorminõudeid, samuti ei ole vastuvõtmiseks kehtestatud eraldi formaalsusnõudeid. Pärandi vastuvõtmiseks piisab sellest, kui lasta mööduda pärandist loobumiseks ette nähtud tähtaeg.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Annaku vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks tuleb esitada avaldus isikule, kes peab annaku täitma. See isik võib olla kas pärija (*Erbe*) või annakusaaja (*Vermächtnisnehmer*/*Untervermächtnis*).

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Saksamaa pärimisõigus ei sisalda sätteid sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise kohta.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Testamendi avamine

Pärimisasju menetlevale kohtule esitatud või ametlikult hoiule antud surma puhuks tehtud korralduse avab pärimisasju menetlev kohus pärast testaatori surma. Pärijaid teavitatakse sellest ametlikult.

Pärimistunnistuse väljastamise menetlus

Pärimistunnistuse väljastab pärimisasju menetlev kohus (või Baden-Württembergis kuni 2017. aasta lõpuni notaribüroo). Sellel tunnistusel märgitakse ära pärijad ja nende pärimisõiguse ulatus ning vajaduse korral võidakse ära märkida ka järelpärimine või testamendi täitmine.

Pärimisasju menetlev kohus väljastab pärimistunnistuse avalduse alusel. Avalduse esitaja peab tõendama seaduses nõutud andmete õigsust või siis esitama kirjaliku kinnituse selle kohta, et andmete õigsuses ei ole alust kahelda. Avalduse esitaja saab koostada kirjaliku kinnituse vaid notari või kohtu poole pöördudes, välja arvatud juhul, kui asjaomase liidumaa õigusnormides on sätestatud, et selle küsimusega on pädev tegelema vaid notar.

Euroopa pärimistunnistuse väljastamine

Rahvusvahelises pärimisasjade menetlemise seaduses (*Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz*) on sätestatud Euroopa pärimistunnistusega seotud menetlused. Euroopa pärimistunnistus on peaaegu kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides (välja arvatud Iirimaal ja Taanis) kehtiv pärimistunnistus. See väljastatakse ka pärimisasju menetleva kohtu taotluse alusel notariaalselt tõestatud ärakirjana, millel on piiratud kehtivusaeg. Tunnistuse peamine eesmärk on lihtsustada pärimisasjade lahendamist ELis.

Vara jagamine

Kui pärandvaral on mitu pärijat, saab pärandvarast pärijate ühisomand. Selle tulemusel on kaaspärijatel õigus pärandvara üksikuid esemeid käsutada vaid ühiselt, näiteks et müüa testaatori auto, sest seda ei vajata enam. Ka pärandi valitsemine peab toimuma ühiselt. See tekitab sageli palju probleeme eriti juhul, kui pärijad elavad üksteisest kaugel ja ei suuda jõuda kokkuleppele. Selline n-ö pealesunnitud omandisuhe on tavaliselt väga ebamugav ning põhimõtteliselt võib iga pärija paluda selle lõpetamist, nõudes pärandvara jagamist. Kõige olulisem erand selles küsimuses on see, kui testaator on oma testamendiga ette näinud, et pärandvara ei tohi jagada teatava aja jooksul, näiteks selleks, et perefirma võiks jätkata tegevust.

Kui testaator on määranud testamenditäitja, siis vastutab see isik pärandvara jagamise eest. Kui sellist isikut määratud ei ole, peavad pärijad tegema seda ise. Selleks võivad nad paluda notari abi. Kui hoolimata notari kui vahendaja määramisest ei suuda pärijad jõuda kokkuleppele, on ainus võimalus minna kohtusse.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Seadusjärgse pärimise üksikasjad on esitatud eespool.

Kui lahkunul oli testament, on see ülimuslik seadusjärgset pärimist käsitlevate normide suhtes. Sellest tulenevalt pärivad ainult testamendis nimetatud isikud, kui testaator jättis oma testamendis juhised kogu vara kohta. Üksikasjad selle kohta, kellel on õigus sundosale, on esitatud eespool.

Testaatori surma korral läheb pärand seaduslikult üle pärijale või pärijatele (pärandi automaatse omandamise põhimõte). Samas on pärijatel õigus loobuda oma pärandist (vt allpool).

Testaator võib oma testamendiga jätta ka annaku, näiteks määrates konkreetsed esemed või konkreetse summa konkreetsetele isikutele. Sel juhul ei käsitata annakusaajaid pärijatena, vaid neil on õigus esitada kostja/kostjate vastu nõue selle kohta, mis neile testamendiga konkreetselt jäeti.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärandist loobumine

Pärijad ei vastuta pärandvaraga seotud kohustuste eest, kui nad loobuvad pärandist ettenähtud tähtajaks. Üldjuhul peab pärija loobuma pärandist kuue nädala jooksul alates sellest, mil talle anti teada pärandi avanemisest ja tema pärijastaatuse tekkimise alustest. Loobumiseks tuleb esitada pärimisasju menetlevale kohtule ametlik avaldus. Selle võib esitada kas suuliselt pärimisasju menetleva kohtu esindajale, kes selle kirja paneb, või siis võib esitada kirjaliku avalduse pärast dokumendi notariaalset kinnitamist. Viimasel juhul piisab kirja esitamisest, kuigi pärija allkirja peab kinnitama notar. Pärandi vastuvõtmine või sellest loobumine on tavaliselt siduv.

Vastutus pärandi vastuvõtmise korral

Kui pärijad võtavad pärandi vastu, siis asuvad nad õiguse seisukohast põhimõtteliselt n-ö testaatori asemele. See tähendab, et nad pärivad ka isiku võlad ja põhimõtteliselt peavad kasutama oma vara nende võlgade tasumiseks.

Kuid pärijatel on võimalik piirata oma vastutust päritud võlgade eest seadusliku pärandvaraga (*Erbmasse*). See tähendab, et mis tahes võlausaldajad, kellele lahkunu võlgu oli, võivad oma võlad pärandvara arvelt sisse nõuda, kuid pärijate enda vara on kolmandate isikute eest kaitstud. Pärijatel on oma vastutust võimalik selliselt piirata kahel viisil: nad võivad esitada pärimisasju menetlevale kohtule avalduse eesmärgiga nõuda pärandvara valitsemist võlausaldajate nimel või siis võivad nad nõuda pärandvaraga seotud pankrotimenetlust, esitades avalduse sellele esimese astme kohtule, kes on pädev menetlema maksejõuetusküsimusi.

Kui pärandvarast ei piisa isegi selleks, et katta võlausaldajate nimel pärandvara hooldamisega seotud kulud või pärandavaraga seotud pankrotimenetluse kulud, võivad pärijad ikkagi oma vastutust piirata. Kui võlausaldaja esitab nõuded, võivad pärijad tugineda väitele, et pärandvarast ei piisa nende nõuete rahuldamiseks. Pärijad võivad sel juhul keelduda pärandvaraga seotud võlgade tasumisest sellises ulatuses, mis ületab nende katmiseks olemasoleva pärandvara väärtuse. Samas on pärijad kohustatud võlausaldajatele üle andma kogu olemasoleva pärandvara.

Kui pärijad ei soovi tegeleda võlgadega, mida nad ei osanud ette näha, piisab neil avaliku teavitamise menetluse (*Aufgebotsverfahren*) algatamisest. Selle menetluse raames saavad pärijad esitada pärimisasju menetlevale kohtule avalduse, milles palutakse kõigil testaatori võlausaldajatel teavitada kohut ettenähtud tähtajaks nendest võlgnevustest, mida testaator ei ole neile tagasi maksnud. Kui võlausaldaja ei esita oma nõudeid õigeaegselt, peab ta rahulduma sellega, mis jääb pärandist lõpuks järele. Avaliku teavitamise menetlus võib aidata ka selgitada olukorda pärijate jaoks, sest selle käigus selgub, kas on alust lasta määrata pärandvarale ametlik hooldaja, taotledes pärandvara hooldamist või pankrotti.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusregistri andmete muutmiseks tuleb esitada avaldus koos tõenditega, mis näitavad, et varasem kanne ei ole tõene, nii et kinnisasja omaniku pärija oleks võimalik kanda omanikuna kinnistusregistrisse. Selleks et taotleda kinnistusregistri andmete muutmist pärast vara registrijärgse omaniku surma, peab avalduse esitaja esmalt tõendama oma pärijastaatust.

Kinnistusregistri andmete muutmiseks saab avalduse esitaja sel juhul tõendada oma staatust pärijana, esitades selleks pärimistunnistuse või Euroopa pärimistunnistuse.

Kui pärimine toimus avalikus dokumendis (notariaalne testament või pärimisleping) surma puhuks tehtud korralduse alusel, siis piisab, kui kinnistusametile (*Grundbuchamt*) esitatakse asjaomane korraldus ja selle avamist käsitlev ametlik dokument.

Kui kinnisvara saadakse annakuna, tuleb vara annakusaajale üleminekuks alati esitada notariaalakt olenemata sellest, milliseid pärimisnorme kohaldatakse. Notariaalaktis peab olema märgitud, et annakusaajal on õigus saada kinnisasja omandiõigus.

Konkreetse pärimisasja laadist olenevalt võidakse nõuda ka muid dokumente. Näiteks selleks, et äriühingut saaks pärijana registreerida, peavad avalduse esitajad esitama tõendid oma esindusõiguse kohta (näiteks ametliku väljavõtte äriregistrist).

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Saksamaa pärimisõiguse kohaselt võidakse pärandvara hooldamist võlausaldajate nimel kasutada selleks, et võlgasid ei nõutaks sisse pärijate vara arvelt. Pärimisasju menetlev kohus võib teha korralduse pärandvarale hooldaja määramise kohta vaid volitatud isiku (pärija, testamenditäitja, kogu pärandi soetaja või järelpärija) taotluse alusel.

Pärandi hooldaja on ametlikult määratud organ. Kuigi pärandi hooldaja ülesanne on valitseda kellegi teise kogu vara, on ta kohtuvaidluse korral siiski eraldiseisev isik. Hooldaja täidab oma ametlikke ülesandeid eraõiguslikel alustel, kui ta valitseb teise isiku vara, pidades selle käigus silmas kõigi asjaomaste

poolte (pärijad ja võlausaldajad) huve. Pärandi hooldajal on õigus ja tegelikult ka kohustus pärandit valitseda. Selle tegevuse eesmärk ei ole pelgalt säilitada ja suurendada pärandvara, vaid eelkõige rahuldada pärandvara võlausaldajate nõuded. Pärandi hooldaja peamine ülesanne on tagada, et pärandvaraga seotud kohustused saavad täidetud.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Peale tegelike pärijate, pärandi hooldaja (pankrotihalduri) (vt eespool) ja testamenditäitja (vt allpool) võidakse selline õigus anda ka usaldusisikule (*Nachlasspfleger*).

Pärimisasju menetlev kohus võib usaldusisiku ametlikult määrata siis, kui ei ole selge, kes on pärija, või ei ole teada, kas ta on pärandi vastu võtnud. Usaldusisiku ülesanne on kaitsta ja säilitada pärandvara tundmatu pärija huvides.

Pärimisasju menetlev kohus määrab usaldusisiku vastutuse ulatuse iga üksikjuhtumi puhul eraldi. See ulatus võib olla väga lai või siis võidakse lihtsalt keskenduda pärandvara üksikute esemete valitsemisele. Üldjuhul on usaldusisiku ülesanne teha kindlaks teadmata pärijad ning kaitsta ja säilitada pärandit. Põhimõtteliselt ei ole usaldusisiku eesmärk rahuldada pärandvara võlausaldajate nõudmisi, sest tema ülesanne on eelkõige kaitsta pärijaid. Erandina võivad usaldusisiku ülesanded hõlmata ka pärandvara kasutamist selle varaga seotud kohustuste tasumiseks, kui see on vajalik pärandvara nõuetekohaseks valitsemiseks ja säilitamiseks või kahju vältimiseks, eelkõige mis tahes selliste kulude tasumiseks, mis võivad tekkida tarbetute kohtuvaidluste tulemusel.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Testaatoril on õigus määrata surma puhuks tehtud korraldustes üks testamenditäitja või mitu testamenditäitjat. Ta võib anda ka kolmandale isikule, testamenditäitjale või pärimisasju menetlevale kohtule õiguse määrata (teine) testamenditäitja. Testamenditäitja kohustused algavad kohe, kui vastav isik nõustub enda määramisega sellesse rolli.

Seaduse kohaselt peab testamenditäitja täitma testaatori testamendis tehtud korraldused. Kui pärijaid on rohkem kui üks, vastutab testamenditäitja pärandi jagamise eest nende vahel.

Testamenditäitja peab pärandvara valitsema. Eelkõige on tal õigus pärandvara valdusele ja õigus võõrandada pärandvara esemeid. Sel juhul ei ole pärijatel õigust ette näha mingeid korraldusi seoses pärandvara esemetega, mida valitseb testamenditäitja. Tal on ka õigus võtta kohustusi pärandvara nimel, tingimusel et see on vajalik selle vara nõuetekohaseks valitsemiseks. Tal on õigus teostada käsutamistehinguid tasuta ainult juhul, kui selleks on moraalne kohustus või kui seda tehakse üldistest moraalinormidest lähtuvalt.

Samas on testaatoril võimalik piirata seaduses testamenditäitjale sätestatud volitusi vastavalt oma äranägemisele. Samuti on testaatoril õigus määrata testamendi täitmise tähtaeg. Ta võib näiteks minna nii kaugele, et lubab testamenditäitjal hallata pärandvara ja jagada see lühikese aja jooksul. Teisalt võib ta ka otsustada anda oma testamendis või pärimislepingus juhised, mille kohaselt pärandvara täitmine on pikaajaline. Põhimõtteliselt võib pikaajaline täitmine kesta maksimaalselt 30 aastat alates pärandi avanemise tegelikust kuupäevast. Sellest olenemata võib testaator anda juhised pärandvara valitsemiseks kuni pärija või testamenditäitja surmani või kuni neid isikuid mõjutava konkreetse sündmuse asetleidmiseni. Sel juhul võib testamendi täitmine võtta tegelikult kauem aega kui 30 aastat.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Tavaliselt vajab pärija pärimisõiguse olemasolu tõendamiseks pärimistunnistust või Euroopa pärimistunnistust (näiteks kui pärija soovib, et testaatori nimel olnud maatükk või pangakonto läheks üle tema nimele). Kui on olemas avalik testament (vt eespool), ei pruugi pärimistunnistuse või Euroopa pärimistunnistuse esitamine olla sel juhul vajalik.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 11/03/2024
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Eesti

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Surma puhuks saab pärandaja korraldusi teha testamendi või pärimislepinguga. Testament võib olla notariaalne või kodune. Testaator võib testamendi või mõne selle osa igal ajal tühistada hilisema testamendi või pärimislepinguga. See ei kehti abikaasade vastastikuse testamendi kohta, mille muutmisele ja kehtetuks tunnistamisele kehtivad erireeglid.

Notariaalne testament

Notariaalne testament on notari tõestatud testament või testaatori koostatud ja notarile kinnises ümbrikus hoiule antud testament.

Notariaalselt tõestatud testamendi puhul notar tõestab testamendi, mille ta on koostanud testaatori tahteavalduse järgi või mille testaator on ise koostanud ja esitab notarile tõestamiseks. Testaator peab sellisele testamendile alla kirjutama notari juuresolekul.

Notariaalselt tõestatud vormis võib teha testamendi ka vähemalt 15 aasta vanune alaealine, kes ei vaja selleks oma seadusliku esindaja nõusolekut.

Notari hoiule antud testamendi puhul annab testaator isiklikult notarile hoiule oma viimse tahteavalduse kinnises ümbrikus ning kinnitab notarile, et see on tema testament. Sellisel juhul koostab notar testamendi hoiule andmise kohta notariaalakt, millele kirjutavad alla testaator ja notar. Testaator võib notari hoiule antud testamendi igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise kohta koostab notar notariaalakti, millele kirjutavad alla testaator ja notar.

Notariaalsete testamentide kehtivusel ajalisi piiranguid ei ole, st see kehtib kuni seda pole muudetud ega tühistatud.

Kodune testament

Kodune testament võib olla tunnistajate juuresolekul alla kirjutatud testament või omakäeliselt kirjutatud testament.

Tunnistajate juuresolekul allakirjutatud koduse testamendi teksti ei pea testaator ise koostama (samuti ei pea see olema koostatud omakäeliselt), kuid ta peab selle alla kirjutama vähemalt kahe teovõimelise tunnistaja juuresolekul ning testamendis ära märkima testamendi tegemise kuupäeva ja aasta.
Tunnistajad peavad olema testamendi allakirjutamise juures üheaegselt. Tunnistajatele peab testaator teatama, et nad on kutsutud tunnistajateks testamendi tegemise juurde ning et testament sisaldab tema viimset tahet. Ei ole nõutav, et tunnistajad teaksid testamendi sisu. Kohe pärast seda, kui testaator on testamendile alla kirjutanud, kirjutavad sellele alla ka tunnistajad. Tunnistajad kinnitavad oma allkirjaga, et testaator on testamendile ise alla kirjutanud ja et nende arusaamise kohaselt on testaator teo- ja otsustusvõimeline. Tunnistajaks ei või olla isik, kelle enda või kelle üleneja või alaneja sugulase, venna või õe või nende alaneja sugulase või abikaasa või abikaasa üleneja või alaneja sugulase kasuks testament tehakse.
Omakäelise koduse testamendi peab testaator ise kirjutama algusest lõpuni oma käega (ei tohi olla trükitud ega muul viisil mehaaniliselt koostatud) ja märkima ära testamendi tegemise kuupäeva ja aasta. Omakäeliselt kirjutatud testamendile kirjutab testaator ise alla.
Testaator võib kodust testamenti ise hoida või anda selle hoidmiseks teisele isikule.
Kodune testament muutub kehtetuks, kui on möödunud kuus kuud selle koostamisest ja testaator on sel ajal elus. Kui koduses testamendis ei ole märgitud selle tegemise kuupäeva ega aastat ning ka muul viisil ei ole võimalik tuvastada testamendi tegemise aega, on testament tühine.

Abikaasade vastastikune testament

Abikaasade vastastikune testament on testament, mille abikaasad teevad ühiselt ning milles nad nimetavad teineteist vastastikku pärijaks või teevad surma puhuks pärandi kohta muid korraldusi.
Abikaasad võivad abikaasade vastastikuses testamendis, millega nad on teineteist vastastikku ainupärijaks nimetanud, määrata, kellele läheb üleelanud abikaasa pärand üle tema surma korral.
Abikaasade vastastikune testament peab olema notariaalselt tõestatud. Sellise testamendi koostab notar abikaasade tahteavalduse kohaselt ja abikaasad peavad sellele alla kirjutama notari juuresolekul.
Abikaasade vastastikuses testamendis sisalduva vastastikuse korralduse võib mõlema abikaasa eluajal kumbki abikaasa ühepoolselt tühistada. Testament, millega tühistatakse nimetatud korraldus, peab olema notariaalselt tõestatud. Korraldus loetakse tühistatuks, kui teine abikaasa on kätte saanud notariaalses korras edastatud teate korralduse tühistamise kohta. Pärast abikaasa surma saab teine abikaasa vastastikuse korralduse tühistada üksnes juhul, kui ta loobub pärandist, mis talle vastastikuse testamendi alusel määrati.
Abikaasade vastastikune testament muutub kehtetuks, kui abielu on lõppenud enne pärandaja surma. Samuti siis, kui pärandaja oli enne oma surma esitanud kohtule abielu lahutamise nõude või andnud abielu lahutamiseks oma kirjaliku nõusoleku või ta oli õigustatud nõudma abielu kehtetuks tunnistamist ning oli esitanud kohtule sellekohase nõude.

Pärimisleping

Pärimisleping on pärandaja ja teise isiku kokkulepe, millega pärandaja nimetab teise lepingupoole või muu isiku oma pärijaks või määrab talle annaku, sihtkäsundi või sihtmäärangu. Pärimislepingu võivad sõlmida ka pärandaja ja tema seadusjärgse pärija selle kohta, et seadusjärgne pärija loobub pärimisest.
Pärimisleping võib sisaldada ka pärandaja ühepoolseid korraldusi ning sellisel juhul kohaldatakse nende suhtes testamendi kohta sätestatut.
Pärimislepingu koostab ja tõestab notar. Pärimisleping allkirjastatakse notari juuresolekul.
Pärimislepingu või selles sisalduva korralduse võib lepingupoolte eluajal tühistada lepingu sõlminud isikute vahelise notariaalselt tõestatud kokkuleppega või uue pärimislepinguga.
Kui pärimislepingu sõlmimisel esines asjaolu, mis annab vastavalt tsiviilseadustiku üldosa seadusele aluse pärimislepingu tühistamiseks, võib pärast pärandaja surma pärimislepingu tühistamist nõuda ka isik, kes oleks õigustatud pärima pärimislepingu või selles sisalduva korralduse kehtetuse korral.
Lisaks on võimalik pärimislepingust taganeda. Pärandaja võib pärimislepingust taganeda, kui taganemisõigus on pärimislepinguga kokku lepitud. Samuti siis, kui õigustatud isik on pärandaja, tema abikaasa või pärandaja alaneja või üleneja sugulase vastu toime pannud kuriteo või kui teine lepingupool rikub tahtlikult oma seadusest tulenevat pärandaja ülalpidamise kohustust. Pärandajal on taganemisõigus ka olukorras, kus pärimisleping on sõlmitud, pidades silmas pärimislepingu pooleks oleva isiku kohustust, mis seisneb pärandajale tema eluajal korduvate kohustuste täitmises, eelkõige ülalpidamise tagamises, ning kohustatud isik rikub kohustust tahtlikult ja oluliselt. Pärimislepingust taganemine toimub teisele lepingupoolele notariaalselt tõestatud avalduse tegemisega. Vastastikuse pärimislepingu korral muutub juhul, kui taganemisõigus on pärimislepinguga kokku lepitud, ühe lepingupoole taganemisel kogu leping kehtetuks, välja arvatud juhul, kui pärimislepingust ei tulene teisiti. Vastastikuse pärimislepingu korral lõpeb taganemisõigus teise lepingupoole surmaga. Pärast lepingupoole surma võib teine pärimislepingu pool oma korralduse ühepoolselt tühistada üksnes juhul, kui ta loobub talle pärimislepinguga eraldatust.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Notariaalsed testamendid ja pärimislepingud registreeritakse alati pärimisregistris hiljemalt järgmisel tööpäeval notariaalakti tõestamisest. Lisaks sellele on notaril kohustus registreerida pärimisregistris ka pärimislepingu muutmise, lõpetamise kokkulepped ning pärimislepingust taganemise avaldused. Registreerimiskohustuse rikkumine testamendi kehtivust ei mõjuta.
Koduse testamendi tegemise võib soovi korral pärimisregistris registreerida testaator või iga isik, kellel on andmeid koduse testamendi kohta ja kellel on testaator palunud kande teha. Koduste testamentide registreerimine pärimisregistris ei ole kohustuslik.
Notariaalsed testamendid ja pärimislepingud registreerib pärimisregistris notar, kes on testamendi või pärimislepingu tõestanud või kellele on testament hoiule antud. Selleks teeb notar kande pärimisregistris või esitab pärimisregistrile vastavasisulise teatise. Alates 01.01.2015 notarid enam pärimisregistrile teatist ei esita vaid nad muudavad pärimisregistri andmeid vastavasisuliste kannete tegemisega.
Koduse testamendi kohta võib andmed riigiportaali kaudu pärimisregistrisse kanda iga isik, kellele on teada antud testamendi tegemisest ja palutud teha vastav kanne.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Testamendi tegemisele üldjoontes piiranguid ei kehti. Samuti ei ole üldjuhul piiratud testaatori enda käsutusõigus, kui ta on teinud testamendi.
Testeerimisvabaduse piiranguks on sundosa instituut, mis piirab pärandaja vabadust jätta oma vara temale meelepärastele pärijatele. Õigus nõuda pärijatelt sundosa tekib, kui pärandaja on testamendi või pärimislepinguga jätnud seaduse järgi pärima õigustatud alaneja sugulase, oma vanemad või abikaasa, kelle suhtes pärandajal oli surma hetkel perekonnaseadusest tulenev kehtiv ülalpidamiskohustus, pärandist ilma või on nende pärandiosi vähendanud võrreldes sellega, mille nad oleksid saanud seadusjärgse pärimise korral. Seega on sundosa saajal võlaõiguslik nõue pärijate vastu. Nõue seisneb selles, et sundosa saama õigustatud isik võib nõuda pärandvara väärtusest lähtuvalt sundosa suuruse rahasumma maksmist. Sundosa õigust maksma panev isik ei ole pärija.
Sundosa suuruseks on pool pärandiosa väärtusest, mille pärija oleks seadusjärgse pärimise korral saanud, kui pärandi oleksid vastu võtnud kõik seadusjärgsed pärijad.
Pärandaja abikaasa võib lisaks oma pärandiosale nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist kinnisasjale, mis oli abikaasade ühine kodu, eeldusel, et pärandaja abikaasa elujärg pärimise tõttu halveneks. Tulenevalt Riigikohtu praktikast on vastav nõudeõigus pärandaja abikaasal olenemata sellest, kas abikaasa midagi lisaks pärib või mitte ja kas pärimine toimub testamendi (ja) või seaduse järgi.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Päritakse seaduse järgi, kui pärandaja ei ole jätnud kehtivat testamenti või pärimislepingut. Kui pärandaja testament või pärimisleping ei ole tehtud kogu vara kohta, päritakse ülejäänud osa seaduse järgi. Seadusjärgseteks pärijateks on pärandaja abikaasa ja sugulased, kes pärivad kolmes järjekorras. Abikaasa pärib seadusjärgsete pärijatega koos.
Esimeses järjekorras pärivad pärandaja alanejad sugulased (pärandaja lapsed ja lapsendatud lapsed, lapselapsed jne). Pärandaja esimese järjekorra pärijate kõrval pärib abikaasa võrdselt pärandaja lapse osaga, kuid mitte vähem kui ühe neljandiku pärandist.
Juhul kui esimese järjekorra pärijaid ei ole, siis pärivad teises järjekorras pärandaja vanemad ja nende alanejad sugulased (pärandaja vennad ja õed). Kui pärandi avanemise ajal on pärandaja mõlemad vanemad elus, pärivad nad kogu pärandi võrdsetes osades. Kui pärandi avanemise ajal pärandaja isa või ema ei ole elus, astuvad surnud vanema asemele tema lapsed ja lapsendatud lapsed ja lapselapsed jne. Pärandaja teise järjekorra pärijate kõrval pärib abikaasa poole pärandvarast.
Juhul kui teise järjekorra pärijaid ei ole, siis pärivad kolmandas järjekorras pärandaja vanavanemad ja nende alanejad sugulased (ehk pärandaja tädid ja onud). Kui pärandi avanemise ajal on elus kõik vanavanemad, pärivad nad kogu pärandi võrdsetes osades. Kui pärandi avanemise ajaks on isa- või emapoolne vanavanem surnud, astuvad tema asemele lapsed ja lapsendatud lapsed ja lapselapsed jne. Kui tal neid ei ole, pärib tema osa sama poole teine vanavanem. Kui ka teine vanavanem on surnud, pärivad tema lapsed ja lapsendatud lapsed ja lapselapsed jne. Kui pärandi avanemise ajaks on surnud mõlemad isa- või emapoolsed vanavanemad ning neil ei ole alanejaid sugulasi, pärivad teise poole vanavanemad või nende lapsed ja lapsendatud lapsed ja lapselapsed jne. Alanejate sugulaste astumisel oma vanemate asemele kohaldatakse esimese järjekorra pärijate kohta käivaid sätteid.
Juhul kui pärandaja oli abielus ja tal ei ole esimese ega teise järjekorra pärijaid, siis pärib abikaasa kogu pärandaja vara.
Juhul kui seadusjärgseid pärijaid ega abikaasat ei ole, siis on seadusjärgseks pärijaks pärandi avanemise koha kohalik omavalitsus. Pärandi avanemise kohaks on pärandaja viimane elukoht. Juhul kui pärandaja viimane alaline elukoht oli välisriigis, kuid pärimisele kohaldatakse Eesti õigust, siis on seadusjärgseks pärijaks Eesti Vabariik.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Eestis viib pärimismenetluse läbi Eesti notar, kelle juures on algatatud pärimismenetlus ning kui pärandaja viimane elukoht oli Eestis. Menetluse algatamise kohta teeb notar kande pärimisregistrisse. Kui pärandaja viimane elukoht oli välisriigis, viib Eesti notar pärimismenetluse läbi üksnes Eestis asuva vara suhtes tingimusel, et välisriigis ei ole võimalik pärimismenetlust läbi viia või välisriigis läbiviidav menetlus ei hõlma Eestis asuvat vara või Eestis ei tunnustata välisriigis koostatud pärimistunnistust.
Pärimismenetluse viib läbi Eesti notar ka siis, kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT L 201, 27.07.2012, lk 107–134), kohaselt tuleb pärimismenetlus läbi viia Eestis, kohaldades nimetatud määruse artikleid 4–15 ja 17.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi vastuvõtmise ja pärandist loobumise avaldused tuleb esitada pärimisasja menetlevale notarile. Avaldused võib tõestada ka teine notar, kes edastab avalduse menetlust läbiviivale notarile.
Pärandi vastuvõtmise ja pärandist loobumise avaldusi võivad tõestada ka Eesti välisesinduste teenistuses olevad erikutsega konsulaarametnikud, kellel on kohustus edastada enda tõestatud pärandi vastuvõtmise või pärandist loobumise avaldused viivitamata pärimisasja menetlevale notarile.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Annaku määramise korraldus annab annakusaajale õiguse nõuda annakutäitjalt annakuks määratud eseme üleandmist. Annaku saamiseks peab annakusaaja esitama annaku täitmise nõude annakutäitjale. Testaator võib annaku täitmise teha kohustuseks pärijale või teisele annakusaajale. Kui testaator ei ole annakutäitjat määranud, on annakutäitjaks pärija.
Kuna annaku vastuvõtmisele ja sellest loobumisele kohaldatakse pärandi vastuvõtmise ja sellest loobumise sätteid, on ka annakust loobumise avalduse loobumistähtaja jooksul esitamata jätmise tagajärjeks annaku vastuvõtmine. Kui annakusaaja soovib annakust loobuda, tuleb loobumisavaldus esitada seaduses sätestatud loobumistähtaja jooksul, milleks on kolm kuud pärandaja surmast ja annaku saamise õigusest teadasaamisest.
Pärimismenetluse raames võtab notar ühendust kõikide testamendis nimetatud annakusaajatega ning teavitab neid nende õigusest annakule. Enne täitmisnõude esitamist on annakusaajal õigus saada teavet annaku kohta. Analoogiliselt pärandi vastuvõtmisega on annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldus pöördumatu. Annakusaajal on oma õiguste tõendamiseks õigus taotleda pärimisasja menetlevalt notarilt tõendit (annakusaaja tunnistust) annakust tuleneva nõude kohta.
Kui annakuks on kinnisasi või muu ese, mille võõrandamise tehing peab olema notariaalselt tõestatud, peab olema notariaalselt tõestatud ka annaku üleandmise leping annakutäitja ja annakusaaja vahel.
Pärijast annakusaajal on õigus annakule ka siis, kui ta on pärandist loobunud.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Sundosa on võlaõiguslik rahaline nõue pärija vastu, mis tuleb esitada pärijatele. Sundosa saamise õigus tekib alates pärandi avanemisest. Sundosa saamiseks ei pea esitama avaldust notarile.
Sundosa saamise õigus on pärima õigustatud alanejal sugulasel, vanematel või abikaasal, kelle suhtes pärandajal oli surma hetkel perekonnaseadusest tulenev ülalpidamiskohustus, kuid pärandaja on testamendi või pärimislepinguga jätnud nad pärandist ilma või nende pärandiosi vähendanud võrreldes sellega, mille nad oleksid saanud seadusjärgse pärimise korral.
Notar tõestab pärija, testamenditäitja või sundosa saamiseks õigustatud isiku notariaalselt tõestatud avalduse alusel tunnistuse sundosast tuleneva nõude kohta ehk sundosa saaja tunnistuse. Sundosa saaja tunnistuses märgitakse sundosa saaja ja sundosa suurus mõttelise osana pärandist.
Õigusest sundosale võib loobuda pärimislepinguga, mis on sõlmitud pärandaja ja pärima õigustatud isiku vahel ja mille tõestab notar.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärandi avanemisel, st pärandaja surma korral läheb pärand üle pärijatele, kelleks võivad olla pärimislepingu-, testamendi- või seadusjärgsed pärijad. Pärijate väljaselgitamiseks võib pärimismenetluse algatada pärija, pärandaja võlausaldaja, annakusaaja või muu pärandvara suhtes õigusi omav isik. Isik, kes soovib menetlust algatada, peab pöörduma notari poole ja notar koostab ja tõestab selleks avalduse. Menetlust saab läbi viia ainult üks notar, seega kui pärimismenetlus on juba algatatud ühele notarile esitatud avaldusega, edastab hilisema avalduse vastu võtnud notar selle pärimismenetlust läbiviivale notarile.
Pärija võib pärandi vastu võtta või pärandist loobuda. Pärimisõigusest loobumise tähtaeg on kolm kuud. See tähtaeg hakkab kulgema hetkest, mil pärija saab teada või peaks teada saama pärandaja surmast ja oma pärimisõigusest. Kui pärija selle aja jooksul pärandist ei loobu, loetakse ta pärandi vastu võtnuks. Pärija võib ka enne nimetatud tähtaega teha pärandi vastuvõtmiseks pärimisasja lahendavale notarile vastavasisulise avalduse.

Pärija otsus võtta pärand vastu või sellest loobuda on pöördumatu. Pärast pärandist loobumist ei saa seda enam vastu võtta ning pärast pärandi vastuvõtmist ei saa sellest enam loobuda. See põhimõte kehtib ka annaku vastuvõtmise ja loobumise kohta selle erandiga, et pärijast annakusaajal on õigus annakule ka siis, kui ta on pärandist loobunud.
Pärandi vastuvõtmise ja pärandist loobumise avaldused peavad olema notariaalselt tõestatud.
Pärimismenetluse algatamise kohta teeb notar viivitamata pärast pärimismenetluse algatamise avalduse vastuvõtmist pärimisregistrisse kande ning avaldab hiljemalt kaks tööpäeva pärast pärimismenetluse algatamist selle kohta teate ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks saadab notar talle teada olevatele pärijatele ning muudele isikutele, kellele on testamendi või pärimislepinguga antud õigusi või pandud kohustusi, teate pärimismenetluse algatamise kohta. Viimse tahte alusel toimuva pärimise puhul teavitab notar ka isikuid, kes oleksid pärinud seadusjärgse pärimise korral.
Notar teeb päringud pärandaja õiguste ja kohustuste kohta registritesse ning Eesti Vabariigis tegutsevatele krediidiasutustele, mille loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Pärimismenetluse algataja või muu pärandvara suhtes õigusi omava isiku notariaalselt tõestatud avalduse alusel võib notar lisaks eeltoodule teha järelepärimisi ka muudele isikutele. Kui pärandaja oli pärandi avanemise ajal abielus ja abikaasade varalise suhte liigiks oli ühisvarasuhe, esitab notar vastavad päringud ja järelepärimised ka pärandaja üleelanud abikaasa õiguste ja kohustuste kohta.
Pärimismenetluse algatamiseks õigustatud isikul on pärimismenetluse läbiviimise ajal õigus saada notarilt infot selle kohta, kes on pärandi vastu võtnud ja kes on pärandist loobunud. Sama õigus on ka viimse tahte alusel toimuva pärimise puhul isikul, kes oleks pärinud seadusjärgse pärimise korral. Eeltoodud isikutel on õigus tutvuda ka pärandaja õiguste ja kohustuste kohta tehtud päringute ja järelepärimiste tulemustega. Viimse tahte alusel toimuva pärimise puhul on isikul, kes oleks pärinud seadusjärgse pärimise korral, testamendiga ja pärimislepinguga tutvumise õigus.
Kui pärija pärimisõigus ja selle ulatus on piisavalt tõendatud, tõestab notar pärimistunnistuse, kuid seda mitte enne ühe kuu möödumist alates pärimismenetluse algatamise teate avaldamises väljaandes Ametlikud Teadaanded. Notar teeb pärimistunnistuse tõestamise kohta pärimisregistrisse kande.
Peale pärimistunnistuse väljastamist on pärijatel võimalik pärandvara kokkuleppel jagada. Vaidluse korral jagab pärandvara pärija nõudel kohus.
Pärandvara jagamisel määratakse kindlaks, millised pärandi hulka kuuluvad asjad või nende osad, samuti õigused ja kohustused jäävad igale kaaspärijale.
Pärandvara jagatakse pärijate vahel vastavalt nende pärandiosale, lähtudes pärandvara hulka kuuluvate esemete harilikust väärtusest jagamise hetkel.
Pärijate kokkuleppel võib pärandvara hulka kuuluvat asja hinnata pärija erilise huvi alusel.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärand avaneb isiku surma korral. Pärandi avanemisel läheb pärand üle pärijale. Pärimise aluseks on seadus või pärandaja viimane tahe, mis on avaldatud testamendis või pärimislepingus. Pärimisõigust pärimislepingu järgi eelistatakse pärimisõigusele testamendi järgi, neid mõlemaid aga pärimisõigusele seaduse järgi.
Pärandi saamiseks eraldi avaldust esitada ei ole vaja. Pärandi vastuvõtmisega lähevad pärijale üle kõik pärandaja õigused ja kohustused, välja arvatud need, mis oma olemuselt on lahutamatult seotud pärandaja isikuga või mis seadusest tulenevalt ei saa ühelt isikult teisele üle minna. Kui pärija võtab pärandi vastu, siis pärandvara hulka kuuluvate esemete omand loetakse talle üle läinuks tagasiulatuvalt alates pärandi avanemise ajast. Kui pärandi on vastu võtnud mitu pärijat (kaaspärijad), kuulub pärandvara neile ühiselt.
Pärimisvõimeline on iga õigusvõimeline isik, kelleks võib olla füüsiline isik, kes pärandaja surma ajal on elus või juriidiline isik, kes sellel ajal on olemas.
Pärast pärandi avanemist elusalt sündinud laps loetakse pärandi avanemise ajal pärimisvõimeliseks, kui ta oli eostatud enne pärandi avanemist. Sihtasutus, mis luuakse testamendi või pärimislepingu alusel, loetakse pärandi avanemise ajal olemasolevaks, kui ta hiljem omandab juriidilise isiku õigused.
Üleelanud abikaasal ei ole pärimisõigust ega õigust eelosale, kui pärandaja oli enne oma surma esitanud kohtule abielu lahutamise nõude või andnud abielu lahutamiseks kirjaliku nõusoleku, samuti siis, kui pärandaja oli oma surma ajal õigustatud nõudma abielu kehtetuks tunnistamist ja oli esitanud kohtule sellekohase nõude.
Lapse seadusjärgseks pärijaks ei saa olla tema vanem, kellelt kohus on hooldusõiguse täielikult ära võtnud.
Pärimiskõlbmatu on isik, kes:
tahtlikult ja õigusvastaselt põhjustas pärandaja surma või püüdis seda teha,
tahtlikult ja õigusvastaselt asetas pärandaja olukorda, milles viimane oli kuni oma surmani võimetu tegema või tühistama viimse tahte avaldust,
sunni või pettusega takistas pärandajat tegemast või muutmast viimse tahte avaldust või samal viisil sundis teda viimse tahte avaldust tegema või tühistama, kui pärandajal ei olnud võimalik oma tegelikku viimset tahet väljendada,
tahtlikult ja õigusvastaselt kõrvaldas või hävitas testamendi või pärimislepingu, kui pärandajal ei olnud enam võimalik seda uuendada,
võltsis pärandaja tehtud testamendi või pärimislepingu või selle osa.
Eesti õiguse kohaselt ei loeta sundosa saajat pärijaks, sundosa saajal on võlaõiguslik raha maksmisele suunatud nõue pärija vastu. Õigus nõuda pärijatelt sundosa tekib, kui pärandaja on testamendi või pärimislepinguga jätnud seaduse järgi pärima õigustatud alaneja sugulase, oma vanemad või abikaasa, kelle suhtes pärandajal oli surma hetkel perekonnaseadusest tulenev kehtiv ülalpidamiskohustus, pärandist ilma või on nende pärandiosi vähendanud võrreldes sellega, mille nad oleksid saanud seadusjärgse pärimise korral. Sundosa on pool pärandiosa väärtusest, mille pärija oleks seadusjärgse pärimise korral saanud, kui pärandi oleksid vastu võtnud kõik seadusjärgsed pärijad.
Pärimismenetluse algatamiseks esitab pärija, pärandaja võlausaldaja, annakusaaja või muu pärandvara suhtes õigusi omav isik notarile vastava notariaalselt tõestatud avalduse. Pärimismenetluse viib läbi notar, kelle juures on algatatud pärimismenetlus ja kes on pärimismenetluse läbiviijana kantud pärimisregistrisse. Kui pärimisregistri andmetel on pärimismenetlus juba algatatud teisele notarile esitatud avaldusega, edastab hilisema avalduse vastu võtnud notar selle pärimismenetlust läbiviivale notarile. Notar tõestab pärimistunnistuse, kui pärija pärimisõigus ja selle ulatus on piisavalt tõendatud. Mitme pärija korral märgib notar pärimistunnistuses iga pärija pärandiosa suuruse.
Pärija võib pärandi vastu võtta või pärandist loobuda. Kui pärima õigustatud isik ei loobu pärandist kolme kuu jooksul alates hetkest, mil ta saab teada või peaks teada saama oma õigusest pärandile, loetakse ta pärandi vastuvõtnuks. Kui isik pärandist loobub, välistab ta pärandiga seotud õiguslike tagajärgede saabumise enda suhtes.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, pärija on kohustatud täitma kõik pärandaja kohustused. Pärandvara ebapiisavuse korral peab pärija need kohustused täitma oma vara arvel, välja arvatud juhul, kui ta pärast inventuuri tegemist on täitnud kohustused seaduses sätestatud korras, kui on välja kuulutatud pärandvara pankrot või kui pankrotimenetlus on lõppenud pankrotti välja kuulutamata, raugemise tõttu.
Kui pärija nõuab pärandi inventuuri, ei või pärija võlausaldajad kuni inventuuri tegemiseni, ent mitte kauem kui inventuuri tähtaja lõppemiseni rahuldada oma pärija vastu suunatud sissenõuet pärandvara arvel. Pärast inventuuri tegemist on pärija vastutus pärandvaraga seotud kohustuste eest piiratud pärandvara väärtusega.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kui pärandajale kuulus kinnisasi, muutub tema surma korral kinnistusraamatu kanne omaniku osas valeks, kuivõrd kinnistusraamatusse asjaõiguse omajana kantud isik, st pärandaja ei ole see, kellele see asjaõigus tegelikult (materiaalõiguslikult) kuulub, sest pärandi avanemisel läheb kogu pärandaja vara üle teisele isikule – pärijale.

Pärija või pärijate kandmiseks kinnistusraamatusse on vaja esitada asjaõiguse uue omaja kinnistamisavaldus ja lisada sellele õigusjärglust tõendav dokument – pärimistunnistus.
Kui asjaõigus on üle läinud kaaspärijate ühisusele, siis piisab kande parandamiseks ühe kaaspärija avaldusest ning teisi pärijaid ei loeta puudutatud isikuteks, s.t nende nõusolek kande tegemiseks ei ole vajalik, sest pärija ei saa keelduda sellest, et talle juba üle läinud õigus tehakse ka kinnistusraamatus nähtavaks. Sama põhimõte kehtib ka juhul, kui võõrandatakse osa kaaspärijate ühisusest.
Seadusandlus näeb ette erinormid juhuks, kui pärimistunnistuse kohaselt oli abikaasade varalise suhte liigiks ühisvarasuhe. Sellisel juhul võib iga konkreetne ese kuuluda nii ühisvara kui ka lahusvara hulka ning seda küsimust ei ole võimalik lahendada pärimistunnistuse tõestamise käigus.
Lisaks näeb seadusandlus ette erisused olukorraks, kus pärijad on pärandvara ühisuse lõpetamiseks pärandvara jaganud, määrates kindlaks, millised pärandi hulka kuuluvad asjad või nende osad, samuti õigused ja kohustused jäävad igale kaaspärijale ja pärandi hulka kuuluv kinnisasi jääb konkreetsele kaaspärijale.
Kui pärandaja ei olnud kunagi abielus, tuleb kinnistusraamatus andmete parandamiseks esitada:
pärimistunnistus,
kinnistamisavaldus, mis on notariaalselt kinnitatud või digitaalselt allkirjastatud; digitaalselt allkirjastatav kinnistamisavaldus tuleb koostada ja esitada kinnistusosakonnale kinnistuportaali kaudu, portaali on võimalik siseneda Eesti **ID-kaardi**, **Mobiil-ID,** mõne välisriigi IDkaardi või riigiportaali kaudu.
Kinnistusraamatu kande parandamisel riigilõivu tasuda ei tule.
Sellisel juhul kantakse kinnistusraamatusse ühiste omanikena kõik pärimistunnistusel märgitud pärijad.
Samal juhul, ent pärandvara on jagatud kaaspärijate vahel selliselt, et kinnisasi jääb konkreetsele kaaspärijale, tuleb kinnistusraamatus kande muutmiseks esitada:
pärandvara jagamise kokkulepe, mille on tõestanud Eesti notar,
kinnistamisavaldus (võib sisalduda ülalnimetatud notari tõestatud pärandvara jagamise kokkuleppes).
Kinnistusraamatu kande muutmise eest tuleb tasuda riigilõiv.
Sellisel juhul kantakse kinnisasja omanikuna kinnistusraamatusse vara jagamise lepingus näidatud isik, kellele kokkuleppe alusel konkreetse kinnisasja omand üle antakse.
Notarile tuleb pärandvara jagamise lepingu tõestamiseks esitada pärimistunnistus.
Kui pärandaja abielu oli pärandi avanemise ajaks lõppenud või lõppes pärandaja surmaga, kuid pärandvara hulka kuuluv kinnisasi ei kuulunud endiste abikaasade ühisvara hulka, tuleb kinnistusraamatus kande parandamiseks esitada:
pärimistunnistus,
omandiõiguse tunnistus, mis tõendab, et tegemist oli pärandaja lahusvaraga,
kinnistamisavaldus, mis on notariaalselt kinnitatud või digitaalselt allkirjastatud; digitaalselt allkirjastatav kinnistamisavaldus tuleb koostada ja esitada kinnistusosakonnale kinnistuportaali (https://kinnistuportaal.rik.ee) kaudu, portaali on võimalik siseneda Eesti **ID-kaardi**, **Mobiil-ID,** mõne välisriigi IDkaardi või riigiportaali https://www.eesti.ee kaudu.
Kinnistusraamatu kande parandamisel riigilõivu tasuda ei tule.
Kinnistusraamatusse kantakse kõik pärimistunnistusel märgitud pärijad.
Notarile tuleb omandiõiguse tunnistuse tõestamiseks tõendada, et tegemist oli ainult abikaasale kuuluva varaga (lahusvaraga). Reeglina tuleks notarile esitada vara omandamise aluseks olnud dokumendid, kui notaril ei ole võimalik ise neid saada, või dokumendid, mis tõendavad, et abikaasad olid vara jaganud või määranud selle kuulumise lahusvara hulka (nt abieluvaraleping, ühisvara jagamise leping, muu omandamisdokument, mis tõendab, et tegemist oli lahusvaraga nagu kinkeleping vms).
Kui pärandaja abielu oli pärandi avanemise ajaks lõppenud või lõppes pärandaja surmaga ning pärandvara hulka kuuluv kinnisasi kuulus endiste abikaasade ühisvara hulka, tuleb kinnistusraamatus kande parandamiseks esitada:
pärimistunnistus,
omandiõiguse tunnistus, mis tõendab, et tegemist oli pärandaja ja endise abikaasa ühisvaraga,
kinnistamisavaldus, mis on notariaalselt kinnitatud või digitaalselt allkirjastatud; digitaalselt allkirjastatav kinnistamisavaldus tuleb koostada ja esitada kinnistusosakonnale kinnistuportaali (https://kinnistuportaal.rik.ee) kaudu, portaali on võimalik siseneda Eesti **ID-kaardi**, **Mobiil-ID**, teatud välisriigi IDkaardi või riigiportaali https://www.eesti.ee kaudu.
Kinnistusraamatu kande parandamisel riigilõivu tasuda ei tule.
Kinnistusraamatusse kantakse kõik pärimistunnistusel märgitud pärijad ja üleelanud abikaasa või endine abikaasa, olenemata sellest, kas ta on pärija või mitte.
Notarile tuleb omandiõiguse tunnistuse tõestamiseks tõendada, et tegemist oli ühisvaraga. Reeglina tuleks notarile esitada vara omandamise aluseks olnud dokumendid, kui notaril ei ole võimalik ise neid saada (mh ühisvara jagamise leping, abieluvaraleping).
Kui pärandaja abielu oli pärandi avanemise ajaks lõppenud või lõppes pärandaja surmaga ning pärandvara hulka kuuluv kinnisasi kuulus endiste abikaasade ühisvara hulka, abikaasade ühisvara on jagatud ning pärandvara on jagatud kaaspärijate vahel selliselt, et kinnisasi jääb konkreetsele kaaspärijale, tuleb kinnistusraamatus kande muutmiseks esitada:
omandiõiguse tunnistus ning abikaasade ühisvara jagamise kokkulepe, mille on tõestanud Eesti notar,
kinnistamisavaldus (võib sisalduda ülalnimetatud notari tõestatud abikaasade ühisvara ja pärandvara jagamise kokkuleppes),
Kinnistusraamatu kande muutmisel tuleb tasuda riigilõiv.
Abikaasade ühisvara jagamise tulemusel kantakse kinnistusraamatusse omanikena pärandaja ja üleelanud abikaasa vastavalt nende mõttelistele osadele.
Pärandaja mõttelise osa omanikena kantakse kinnistusraamatusse need pärimistunnistuses märgitud pärijad, kellele kokkuleppe alusel konkreetse kinnisasja omand üle antakse. Kui pärijatele kuuluv mõtteline osa pärijate vahel jagatakse, siis näidatakse igale pärijale kuuluv mõttelise osa suurus.
Notarile tuleb omandiõiguse tunnistuse ja pärandvara jagamise kokkuleppe tõestamiseks tõendada, et tegemist oli ühisvaraga.
Samal juhul on teine võimalus, et kinnistusraamatus kande muutmiseks esitatakse:
endiste abikaasade ühisvara jagamise kokkulepe ja pärandvara jagamise kokkulepe, mille on tõestanud Eesti notar,
kinnistamisavaldus (võib sisalduda ülalnimetatud notari tõestatud abikaasade ühisvara ja pärandvara jagamise kokkuleppes),
Kinnistusraamatu kande muutmisel tuleb tasuda riigilõiv.
Kinnisasja omanikuna kantakse kinnistusraamatusse vara jagamise kokkuleppes näidatud isik, kellele kokkuleppe alusel konkreetse kinnisasja omand üle antakse.
Notarile tuleb endiste abikaasade ühisvara ja pärandvara jagamise kokkuleppe tõestamiseks tõendada, et tegemist oli ühisvaraga.
9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandaja surma korral rakendab kohus pärandvara hoiumeetmeid, kui:
pärija ei ole teada,
pärija ei viibi pärandvara asukohas,
ei ole teada, kas pärija on pärandi vastu võtnud,
pärija on piiratud teovõimega isik ja talle ei ole määratud eestkostjat,
esinevad muud seaduses sätestatud alused.
Pärandvara hoiumeetmed on pärandvara valitsemise korraldamine ja tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud hagi tagamise abinõude rakendamine.
Pärandvara valitsemiseks määrab kohus pärandi hooldaja.
Kohus rakendab pärandvara hoiumeetmeid omal algatusel, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kohus võib pärandvara hoiumeetmete rakendamise otsustada ka pärandaja võlausaldaja, annakusaaja või muu pärandvara suhtes nõuet omava isiku taotlusel, kui hoiumeetmete rakendamata jätmine võiks ohustada nimetatud isikule kuuluva nõude rahuldamist pärandvara arvel. Vaidluse korral, kes on pärija, võib kohus pärandvara hoiumeetmete rakendamise otsustada ka pärimisõiguse tunnustamist nõudva isiku taotlusel.
Kui sihtmäärangut ei täideta, võib kohus huvitatud isiku avalduse alusel määrata selle täitmiseks hooldaja, kellel on sihtmäärangu täitmiseks määratud vara suhtes testamenditäitja õigused ja kohustused.
Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutus, notar ning kohtutäitur on kohustatud teatama kohtule neile teatavaks saanud hoiumeetmete rakendamise vajadusest.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Kui pärandvara suhtes hoiumeetmeid rakendatud ei ole, siis valitsevad pärandvara pärijad ühiselt. Pärijatel on kohustus täita kõik testamendis tehtud korraldused sh anda üle pärandvara vastavalt testamendis tehtud korraldustele.
Kui pärandvara suhtes on rakendatud hoiumeetmeid, valitseb pärandvara kohtu määratud pärandi hooldaja, kellele kohus võib anda korraldusi vara valdamiseks, kasutamiseks ja käsutamiseks. Hooldaja võib pärandvara käsutada üksnes oma kohustuste täitmiseks ja pärandvara valitsemisega seotud kulude katmiseks. Hooldaja täidab seadusest tulenevaid pärandi hooldaja kohustusi.
Kui testamendiga on määratud testamenditäitja, siis ei või pärija käsutada pärandvara hulka kuuluvaid esemeid, mida testamenditäitja vajab enda ülesannete täitmiseks. Testamenditäitja on kohustatud vara heaperemehelikult valitsema ning andma pärijale üle need esemed, mida ta testamenditäitmiseks ei vaja.
Kuni pärandi vastuvõtmiseni pärija poolt on testamenditäitja kohustatud täitma pärandi hooldaja kohustusi või taotlema pärandvara valitsemist.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja õigused, kohustused, pädevused

Valitsema pärandvara heaperemehelikult ning tagama selle säilimise.
Andma pärandvara arvel ülalpidamist pärandaja perekonnaliikmetele, kes elasid pärandaja surmani temaga koos ja said temalt ülalpidamist.
Täitma pärandvara arvel pärandvaraga seotud kohustused, aru andma vara valitsemisest kohtule ja pärijatele.
Võtma pärija või kolmanda isiku valduses oleva pärandvara oma valdusesse või tagama muul viisil selle eraldamise pärija varast, kui see on vajalik pärandvara säilimise tagamiseks.
Algatama pärimismenetluse Eesti notari juures, esitades talle sellekohase avalduse või kui Eesti notar ei ole pädev pärimismenetlust läbi viima, siis rakendama muid meetmeid, mis on vajalikud pärijate väljaselgitamiseks.
Hooldaja peab pärast inventuuri tegemist rahuldama pärandavara nimekirja kantud nõuded, mille täitmise tähtpäev on saabunud. Need nõuded, mille täitmise tähtpäev ei ole saabunud, rahuldab hooldaja pärija nõusolekul. Kui hooldus on määratud pärandaja võlausaldaja, annakusaaja või muu pärandvara suhtes nõuet omava isiku taotlusel olukorras, kus hoiumeetmete rakendamata jätmine võiks ohustada nimetatud isikule kuuluva nõude rahuldamist pärandvara arvel, on hooldaja kohustatud pärast pärandvara nimekirja koostamist rahuldama pärandvara arvel kõik pärandvara nimekirja kantud nõuded seaduses nimetatud järjekorras. Pärandvara ei või pärijale välja anda enne nõuete rahuldamist.
Kui pärandvarast ei jätku kõikide nõuete rahuldamiseks ja pärija ei ole nõus nende rahuldamisega oma vara arvel, on hooldaja kohustatud viivitamata esitama avalduse pärandvara pankroti väljakuulutamiseks. Hooldaja võib pärandvara käsutada üksnes oma kohustuste täitmiseks ja pärandvara valitsemisega seonduvate kulude katmiseks. Hooldajal ei ole õigust kohtu loata käsutada pärandvara hulka kuuluvat kinnisasja. See ei kohaldu olukorras, kus pärija ei ole selgunud kuue kuu jooksul pärandi avanemisest arvates, samuti juhul, kui pärandi vastu võtnud pärija ei ole kuue kuu jooksul pärandi vastuvõtmisest arvates asunud pärandvara valitsema, kuivõrd siis võib pärandi hooldaja pärast inventuuri tegemist pärandvara müüa ning hoiustada pärandvara müügist saadu.
Pärijal ei ole õigust käsutada pärandvara, mis on antud hooldaja valitseda.
Pärandavara hooldajal on õigus saada enda ülesannete täitmise eest tasu, mille suuruse määrab kohus.

Testamenditäitja õigused, kohustused, pädevused

Testamenditäitja täidab seadusest tulenevaid ülesandeid, kui testamendist ei tulene teisiti. Testamenditäitja võib testamendis antud ülesannetest huvitatud isikute nõusolekul kõrvale kalduda, kui see on testaatori viimse tahte täitmise huvides.
Testamenditäitja on kohustatud viivitamata pärast oma ülesande vastuvõtmist esitama pärijale nimekirja pärandi esemetest, mida ta vajab oma kohustuste täitmiseks.
Kuni pärandi vastuvõtmiseni pärija poolt on testamenditäitja kohustatud täitma pärandi hooldaja kohustusi või taotlema pärandvara valitsemist.
Testamenditäitja on kohustatud täitma annakud, sihtkäsundid, sihtmäärangud ja muud testamendist või pärimislepingust tulenevad kohustused.
Testamenditäitja on kohustatud valitsema pärandvara heaperemehelikult ning tagama selle säilimise.
Testamenditäitja on kohustatud võtma pärandvara hulka kuuluva eseme oma valdusesse või tagama muul viisil pärandvara eraldamise pärija varast, kui see on testamenditäitja ülesannete täitmiseks vajalik.
Testamenditäitjal on õigus võtta pärandi suhtes kohustusi ja käsutada pärandvara hulka kuuluvaid esemeid, kui see on testamenditäitja ülesannete täitmiseks vajalik.
Kui pärandaja on teinud korraldusi pärandvara jagamise kohta, on testamenditäitja kohustatud pärandvara pärijate vahel jagama.
Testamenditäitja ülesannete täitmiseks on testamenditäitjal õigus esindada pärijat või annakusaajat.
Testamenditäitja peab pärijale välja andma pärandvara hulka kuuluvad esemed, mis on tema valduses ja mida ta ei vaja oma kohustuste täitmiseks.
Kui testamenditäitja ei pea testaatori korraldust täitma isiklikult, võib ta selle täitmist nõuda pärijalt.
Pärijal ei ole õigust käsutada pärandvara hulka kuuluvaid esemeid, mida testamenditäitja vajab oma kohustuste täitmiseks.
Testamenditäitja vastutab oma kohustuste rikkumisega pärijale või annakusaajale süüliselt tekitatud kahju eest.
Testamenditäitja on kohustatud oma tegevusest pärijatele ja annakusaajatele aru andma.
Vajalikud kulutused, mida testamenditäitja on oma kohustuste täitmiseks teinud, hüvitatakse pärandi arvel.
Testamenditäitja võib nõuda oma tegevuse eest mõistlikku tasu, kui testamendist ei tulene teisiti.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Kui pärijate pärimisõigus ja selle ulatus on tõendatud, tõestab notar pärimistunnistuse, milles märgitakse iga pärija pärandiosa suurus, kuid ei märgita pärandvara koosseisu.

Pärandaja õigused ja kohustused lähevad pärijale alates pärandaja surma hetkest üle seaduse alusel. Pärimistunnistusel ei ole õigustloovat tähendust, s.t. pärimistunnistus ei lõpeta ega tekita omandiõigust. Pärimistunnistuse näol on tegemist õigusjärglust tõendava dokumendiga, mille puhul eeldatakse, et tunnistusel nimetatud isik(ud) on pärija(teks) selles märgitud ulatuses.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 18/04/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Kreeka

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

A. Pärimine viimase tahte avalduse alusel on võimalik üksnes testamendi alusel (tsiviilseadustiku artiklid 1710 ja 1712).

Õigusaktides on sätestatud allpool loetletud testamendiliigid.

a. Tavatestamendid

Omakäeliselt kirjutatud testament, mille koostab, dateerib ja allkirjastab testaator oma käega (mehaanilisi seadmeid kasutamata) (tsiviilseadustiku artiklid 1721–1723). Sellist testamenti ei ole vaja esitada ühelegi ametiasutusele. Pärast testaatori surma *peab omakäeliselt kirjutatud testamendi hoidja pärast testaatori surmast teadasaamist ja ilma tahtliku viivitamiseta esitama testamendi avaldamiseks kas testaatori viimase ajutise või alalise elukoha järgse või testamendi hoidja enda elukohajärgse piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule* või mis tahes Kreeka konsulaarasutusele, kui testamendi hoidja elab välisriigis (tsiviilseadustiku artiklid 1774–1775).

Suletud testament, mille on koostanud testaator ja mis antakse suletud ümbrikus notarile hoiule kolme tunnistaja või kahe notari ja ühe tunnistaja juuresolekul. Pärast testaatori surma peab notar *ilma põhjendamatu viivitamiseta toimetama testamendi originaali isiklikult asjaomase notari registrijärgse asukoha piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule* (tsiviilseadustiku artiklid 1738–1748 ja artikkel 1769).

Avatud testament, mille testaator teeb suuliselt notarile teatavaks kolme tunnistaja või kahe notari ja ühe tunnistaja juuresolekul. Koostatakse notariaalakt. See dokument sisaldab testamenti ja seda hoitakse notari juures, kes *pärast testaatori surmast teadasaamist* peab *ilma põhjendamatu viivitamiseta saatma testamendi koopia asjaomase notari registrijärgse asukoha piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule* (tsiviilseadustiku artiklid 1724–1737 ja artikkel 1769).

b. Erakorralised testamendid

Erandlikel juhtudel võib testamendi koostada laeva pardal (tsiviilseadustiku artiklid 1749–1752), selle võivad koostada sõdurid sõjalise operatsiooni ajal (tsiviilseadustiku artiklid 1753–1756) ja isolatsioonis viibivad isikud (tsiviilseadustiku artikkel 1757). Erakorraline testament toimetatakse viivitamata lähimasse Kreeka konsulaarasutusse või Kreekas asuva notari kätte ning sellest antakse teada pädevale järelevalveasutusele (tsiviilseadustiku artiklid 1761–1762). Erakorraline testament muutub õigustühiseks vahetult pärast kolme kuu möödumist kuupäevast, mil lõppes erandlike asjaolude mõju testaatorile, tingimusel et testaator on veel elus (tsiviilseadustiku artiklid 1758–1760).

Kõik testamendid on võrdselt kehtivad ja iga järgnev testament tühistab kõik eelmised testamendid tingimusel, et testaator on sõnaselgelt eelmise testamendi kehtetuks tunnistanud või kui uus testament sisaldab sätteid, mis on varasema testamendi sätetega vastuolus või neist erinevad. Viimasel juhul tühistab uus testament ainult eelmise testamendi need osad, mis on uute sätetega vastuolus (tsiviilseadustiku artiklid 1763–1768).

Kõigil juhtudel peab testaator olema teovõimeline, tegutsema oma vaba ja piiramatu tahte alusel ning vastama seaduses sätestatud nõuetele, mis on seotud igat liiki testamendi seadusliku täitmisega.

B. Teise võimalusena võib sõlmida kinkelepingu surma puhuks (tsiviilseadustiku artiklid 2032–2035). Sellisel juhul ei loeta kingisaajat siiski kinkija pärijaks või üldõigusjärglaseks.

C. Ühise testamendi (s.t kahe või enama isiku poolt ühiselt ühe dokumendina koostatud testamendi) tegemine on seadusega keelatud (tsiviilseadustiku artikkel 1717).

D. Samuti on keelatud sõlmida kokkuleppeid tulevase õigusjärgluse kohta (tsiviilseadustiku artikkel 368).

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

A. Omakäeliselt kirjutatud testamenti ei ole vaja esitada ühelegi ametiasutusele. Kindluse mõttes võib testaator siiski anda selle notari kätte hoiule (tsiviilseadustiku artikkel 1722).

B. Suletud ja avatud testamendid tuleb esitada notarile ning nende kohta tuleb koostada asjakohane notariaalakt (tsiviilseadustiku artiklid 1743 ja 1732).

C. Erakorralisest testamendist tuleb teavitada järelevalveasutust ja see tuleb viivitamata toimetada lähimasse Kreeka konsulaarasutusse või Kreekas asuva notari kätte (tsiviilseadustiku artiklid 1761–1762).

D. Testaatori surma korral *peab testamenti hoidev notar saatma avatud testamendi koopia piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule või toimetama suletud või erakorralise testamendi originaali avaldamise eesmärgil isiklikult notari registrijärgse asukoha piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule* (tsiviilseadustiku

artiklid 1769–1780 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 807–811). *Omakäeliselt kirjutatud testamendi hoidja peab pärast testaatori surmast teadasaamist ja ilma tahtliku viivitamiseta esitama testamendi avaldamiseks testaatori viimase ajutise või alalise elukoha järgse või testamendi hoidja enda elukohajärgse piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule (tsiviilseadustiku artiklid 1774–1775 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 807–811).* Kui testamendi hoidja elab välisriigis, võib ta testamendi esitada Kreeka konsulaarasutusele.

E. Kui isik leiab omakäeliselt kirjutatud testamendi või kui tema valduses on selline testament ja ta ei esita seda viivitamata pädevale ametiasutusele, kohaldatakse tema suhtes tsiviil- ja kriminaalkaristusi, ning juhul, kui tegemist on pärijaga, tunnistatakse ta pärimiskõlbmatuks (tsiviilseadustiku artiklid 914, 902, 903 ja 1860, tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 811 ning karistusseadustiku artiklid 222 ja 242).

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

A. Pärandaja alanejatel sugulastel ja vanematel, samuti temast kauem elaval abikaasal või sellisel kauem elaval isikul, kellega pärandaja oli sõlminud registreeritud partnerluse, kes oleks tunnistatud seadusjärgseteks pärijateks, on õigus saada pärandvarast sundosa (tsiviilseadustiku artikkel 1825 ja seaduse nr 3719/2008 artikkel 11).

B. Pärandvara sundosa moodustab poole seadusjärgsest pärandist. Selle osaga seotud seadusjärgne soodustatud isik on selle osa suhtes otsene pärija (tsiviilseadustiku artikkel 1825).

C. Selle osa arvutamise meetod on keeruline. Arvesse võetakse hüvesid, mida soodustatud isik on pärandajalt juba saanud, ja pärandvara kogu (nominaalset) väärtust (tsiviilseadustiku artiklid 1830–1834).

D. Pärandvara osa saajale testamendiga seatud kitsendusi ei võeta arvesse, kui need on seotud pärandvara sundosaga (tsiviilseadustiku artikkel 1829). Vaenuliku kinkelepingu vaidlustamisega võib pärandvara osa saaja taotleda sellise kinkelepingu kehtetuks tunnistamist, mille lahkunu tegi oma eluajal, kui lahkunu surma ajal on olemasolev pärandvara sundosa katmiseks ebapiisav. Hagi on õigus esitada kahe aasta jooksul pärast pärandaja surma (tsiviilseadustiku artiklid 1835–1838).

E. Sundosa saama õigustatud isik ei saa pärandvarast sundosa, kui lahkunu jättis ta pärandist ilma (artiklid 1839–1845) või kui ta on tunnistatud pärimiskõlbmatuks (artiklid 1860–1864). Sundosa saama õigustatud isik võib loobuda pärimisõigusest (tsiviilseadustiku artiklid 1847–1859) või võib loobuda õigusest sundosale (tsiviilseadustiku artikkel 1826).

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Seadusjärgne pärimine toimub kuues järjekorras. Madalama järjekorra pärijad ei saa pärida juhul, kui olemas on kõrgema järjekorra pärijad (tsiviilseadustiku artikkel 1819).

A. Lahkunu alanejad sugulased on esimese järjekorra seadusjärgsed pärijad. Pärand jagatakse järglasliinide vahel võrdselt (*per stirpes*). Lähima järglase olemasolu välistab sama liini kaugema järglase pärimisõiguse. Lapsed pärivad pärandvara võrdsetes osades (tsiviilseadustiku artikkel 1813).

Kauem elav abikaasa kuulub samuti esimese järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus neljandikule pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 1820).

Selline kauem elav isik, kellega pärandaja oli sõlminud registreeritud partnerluse, kuulub samuti esimese järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus kuuendikule pärandvarast (seaduse nr 3719/2008 artikkel 11).

B. Lahkunu vanemad ja õed-vennad, samuti lahkunust varem surnud õdede-vendade lapsed ja lastelapsed või nende õdede-vendade lapsed ja lastelapsed, kes on pärimisõigusest loobunud või pärimiskõlbmatuks tunnistatud, kuuluvad samuti teise järjekorra pärijate hulka. Lahkunu vanemate ja õdede-vendade vahel, samuti lahkunust varem surnud õdede-vendade laste ja lastelaste vahel või nende õdede-vendade laste ja lastelaste vahel, kes on pärimisõigusest loobunud või pärimiskõlbmatuks tunnistatud, jagatakse pärand pärimisliinide vahel võrdselt (*per stirpes*) (tsiviilseadustiku artikkel 1814).

Kui vanematel või õdedel-vendadel või õdede-vendade lastel või lastelastel on poolõed-poolvennad, on neil õigus poolele õdedele-vendadele ettenähtud osast. Poolele osast on õigus ka lahkunust varem surnud õdede-vendade lastel või lastelastel või nende õdede-vendade lastel või lastelastel, kes on pärimisõigusest loobunud või pärimiskõlbmatuks tunnistatud (tsiviilseadustiku artikkel 1815).

Kauem elav abikaasa kuulub samuti teise järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus poolele pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 1820).

Selline kauem elav isik, kellega lahkunu oli sõlminud registreeritud partnerluse, kuulub samuti teise järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus kolmandikule pärandvarast (seaduse nr 3719/2008 artikkel 11).

C. Lahkunu vanavanemad ning alanejatest sugulastest ka lapsed ja lastelapsed on kolmanda järjekorra seadusjärgsed pärijad.

Kui lahkunu surma ajal on mõlema liini vanavanemad elus ning ei ole loobunud pärimisõigusest ja neid ei ole tunnistatud pärimiskõlbmatuks, on nad pärandvara ainupärijad ja pärivad selle võrdsetes osades.

Kui lahkunu surma ajal ei ole ema- või isapoolne vanaema või vanaisa elus või on loobunud pärimisõigusest või on tunnistatud pärimiskõlbmatuks, astuvad tema asemele tema lapsed või lastelapsed. Kui isikul lapsi või lastelapsi ei ole või kui need on loobunud oma pärimisõigusest või kui nad on tunnistatud pärimiskõlbmatuks, läheb surnud või pärimisõigusest loobunud või pärimiskõlbmatuks tunnistatud isiku osa sama liini pidi vanaisale või vanaemale, ning sellise vanavanema puudumise korral või kui asjaomane vanavanem on pärimisõigusest loobunud või tunnistatud pärimiskõlbmatuks, läheb see osa tema lastele ja lastelastele.

Kui lahkunu surma ajal ei ole isa- või emapoolne vanaisa ja vanaema elus või kui nad on loobunud oma pärimisõigusest või on tunnistatud pärimiskõlbmatuks ja neil ei ole lapsi ja lastelapsi või nende lapsed ja lastelapsed on loobunud oma pärimisõigusest või on tunnistatud pärimiskõlbmatuks, on ainupärijad teise liini vanaisa ja vanaema ning nende lapsed ja lastelapsed.

Lapsed pärivad pärandvara võrdsetes osades ning sellisel juhul on sama liini lastelaste pärimisõigus välistatud. Lastelapsed pärivad pärandvara järglasliini pidi (tsiviilseadustiku artikkel 1816).

Kauem elav abikaasa kuulub samuti kolmanda järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus poolele pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 1820).

Selline kauem elav isik, kellega lahkunu oli sõlminud registreeritud partnerluse, kuulub samuti kolmanda järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus kolmandikule pärandvarast (seaduse nr 3719/2008 artikkel 11).

D. Lahkunu vaarvanemad on neljanda järjekorra seadusjärgsed pärijad ja nad pärivad pärandvara võrdsetes osades sugulusliinist olenemata (tsiviilseadustiku artikkel 1817).

Kauem elav abikaasa kuulub samuti neljanda järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus poolele pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 1820).

Selline kauem elav isik, kellega lahkunu oli sõlminud registreeritud partnerluse, kuulub samuti neljanda järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus kolmandikule pärandvarast (seaduse nr 3719/2008 artikkel 11).

E. Kauem elav abikaasa või selline kauem elav isik, kellega lahkunu oli sõlminud registreeritud partnerluse, kuulub samuti viienda järjekorra pärijate hulka ja tal on õigus kogu pärandvarale (tsiviilseadustiku artikkel 1821 ja seaduse nr 3719/2008 artikkel 11).

Lahutatud abikaasa ja selline kauem elav isik, kellega lahkunu oli sõlminud registreeritud partnerluse, mis lõpetati lahkunu eluajal, ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka.

Kauem elav abikaasa, kelle vastu lahkunu oli esitanud hagi abielu lahutamiseks seaduslikel alustel, ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka (tsiviilseadustiku artikkel 1822).

F. Kreeka riik on kuuenda järjekorra seadusjärgne pärija ja riigil on õigus kogu pärandvarale, kuid tuleb teha pärandi inventuur (tsiviilseadustiku artikkel 1824 ja tsiviilseadustiku rakendusseaduse artikkel 118).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimisasjadega seoses on pädev pärimiskohus, s.t selle piirkonna *piirkondlik tsiviilkohus*, kus asus lahkunu surma ajal tema ajutine või alaline elukoht, või alalise elukoha puudumise korral *riigi pealinna piirkondlik tsiviilkohus* (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 30 ja 810).

Notarid ja Kreeka konsulaarasutused on samuti pädevad testamente koostama ja hoidma.

Peale selle on Kreeka maksuasutused ka pädevad vastu võtma pärimisega seotud maksudeklaratsioone ja pärandit maksustama.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Punktide 5.2–5.4 kohta. Pärimiskohtu kantseleile esitatakse järgmised avaldused.

Pärimisõigusest või pärandist loobumist käsitlevad avaldused, mille on teinud mis tahes pärija (testamendijärgne pärija, seadusjärgne pärija, otsene pärija). Loobumisest tuleb teada anda nelja kuu jooksul alates kuupäevast, mil loobuv pool sai teada pärandi avanemisest ja avanemise põhjusest. Juhul kui lahkunu või tema pärija elas välisriigis, pikendatakse loobumise tähtaega ühe aastani (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 812 ja tsiviilseadustiku artiklid 1847–1859).

Avaldused pärandi vastuvõtmiseks tingimusel, et tehakse inventuur (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 812 ja tsiviilseadustiku artiklid 1902–1912).

Testamenditäitja ülesande vastuvõtmist või sellest keeldumist käsitlevad avaldused või testamenditäitja ülesande täitmisest loobumise avaldused (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 812 ja tsiviilseadustiku artiklid 2017–2031).

Pärijate puudumise korral pärandi hooldajaks nimetamisega nõustumise või sellest loobumise avaldused (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 812 ja tsiviilseadustiku artiklid 1865–1870).

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

A. Pärija võib pärandist loobumiseks ette nähtud tähtaja jooksul (s.t nelja kuu jooksul või juhul, kui lahkunu või pärija elas pärandi avanemise ajal välismaal, siis ühe aasta jooksul (tsiviilseadustiku artikkel 1847)) anda pärimiskohtu (*tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 810 on sätestatud, milline pärimiskohus on asjakohane*) kantseleile teada, et ta nõustub pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse pärandi inventuur. Sellisel juhul vastutab pärija pärandiga seotud kohustuste võtmise eest inventuuri alusel kindlaks määratud vara ulatuses (tsiviilseadustiku artiklid 1902 ja 1904).

Kui pärija nõustus pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse inventuur, tuleb nelja kuu jooksul koostada pärandvara nimekiri. Pärandvara on varakogum, mis on eraldiseisev pärija isiklikust varast. Kui pärija nõustus pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse inventuur, peab ta rahuldama pärandvarast pärandaja võlausaldajate nõuded ja seejärel täitma annaku. Pärandvarast loobumisega seotud toimingute tegemiseks peab pärija, kes võttis pärandi vastu tingimusel, et tehakse inventuur, taotlema pärimiskohtu luba (tsiviilseadustiku artiklid 1902–1912 ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 812 ja artiklid 838–841).

B. Pärandaja võlausaldajad või pärijad võivad taotleda pärimiskohtult pärandvara kohtulikku likvideerimist (tsiviilseadustiku artikkel 1913). Kohus peab tegema määruse pärandvara likvideerimiseks sellise pärija taotluse alusel, kes võttis pärandi vastu tingimusel, et tehakse inventuur, ning asjaomane pärija peab sellisel juhul loovutama pärandvara pärandaja võlausaldajatele ning vabaneb sellega kõigist kohustustest (tsiviilseadustiku artikkel 1909).

Pärimiskohus määrab likvideerimise eesmärgil likvideerija, kes kutsub pärandaja võlausaldajaid üles esitama oma nõuded. Võlausaldajate nõuded rahuldatakse enne annaku täitmist (tsiviilseadustiku artiklid 1913–1922).

C. Juhul kui pärija ei ole teada (pärijad puuduvad), määrab pärimiskohus pärijateta pärandi hooldaja, kes vastutab pärandvara valitsemise ja võlausaldajate nõuete rahuldamise eest seni, kuni selgitatakse välja pärija (tsiviilseadustiku artiklid 1865–1870).

D. Juhul kui lahkunu oli juba pankrotis, jätkatakse pankrotimenetlust ja nõuded pööratakse pärandvarale.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

A. Pärand läheb pärijale üle automaatselt pärandaja surma ajal. Seega ei ole pärandi vastuvõtmiseks põhimõtteliselt vaja mingit konkreetset sõnaselget vastuvõtmisakti (tsiviilseadustiku artikkel 1846).

B. Kui pärija annab oma käitumisega märku, et ta soovib pärijana üles astuda (olla osaline pärimismenetluses), siis loetakse, et ta on pärandi vaikimisi vastu võtnud (tsiviilseadustiku artikkel 1849).

C. Kui pärija ei ole ettenähtud tähtaja jooksul (s.t nelja kuu jooksul või juhul, kui lahkunu või pärija elas pärandi avanemise ajal välismaal, siis ühe aasta jooksul (tsiviilseadustiku artikkel 1847)) kasutanud oma õigust pärandist loobumiseks, siis loetakse, et ta nõustus põhimõtteliselt pärandit vastu võtma (tsiviilseadustiku artikkel 1850).

D. Pärandi automaatse ülemineku põhimõttest kehtib erand juhul, kui pärandatavaks asjaks on kinnisomand või kinnisasjaga seotud mis tahes muu asjaõigus. Sellisel juhul tuleb tehinguregistris või kinnistusraamatus registreerida pärandi vastuvõtmise akt või pärimistunnistus ning pärija saab asjaõiguse tagasiulatuvalt alates pärandaja surmast (tsiviilseadustiku artiklid 1846, 1193, 1195 ja 1198).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

A. Erinevalt annakusaajast, kes on lahkunu eriõigusjärglane, vastutab pärija kui lahkunu üldõigusjärglane pärandaja kohustuste täitmise eest muu hulgas ka isikliku varaga (tsiviilseadustiku artikkel 1901).

B. Pärija võib pärandist loobumiseks ette nähtud tähtaja jooksul (s.t nelja kuu jooksul või juhul, kui lahkunu või pärija elas pärandi avanemise ajal välismaal, siis ühe aasta jooksul (tsiviilseadustiku artikkel 1847)) anda pärimiskohtu kantseleile teada, et ta nõustub pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse pärandi inventuur. Sellisel juhul vastutab pärija pärandiga seotud kohustuste võtmise eest inventuuri alusel kindlaks määratud vara ulatuses (tsiviilseadustiku artiklid 1902 ja 1904).

C. Kui pärija nõustus pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse inventuur, tuleb nelja kuu jooksul koostada pärandvara nimekiri. Pärandvara on varakogum, mis on eraldiseisev pärija isiklikust varast. Kui pärija nõustus pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse inventuur, peab ta rahuldama pärandvarast pärandaja võlausaldajate nõuded ja seejärel täitma annaku. Pärandvarast loobumisega seotud toimingute tegemiseks peab pärija, kes võttis pärandi vastu tingimusel, et tehakse inventuur, taotlema pärimiskohtu luba (tsiviilseadustiku artiklid 1902–1912 ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 812 ja artiklid 838–841).

D. Inventuuri ajal võivad pärandaja võlausaldajad taotleda pärimiskohtult pärandvara kohtulikku likvideerimist (tsiviilseadustiku artikkel 1913). Kohus peab tegema määruse pärandvara likvideerimiseks sellise pärija taotluse alusel, kes võttis pärandi vastu tingimusel, et tehakse inventuur, ning asjaomane pärija peab sellisel juhul loovutama pärandvara pärandaja võlausaldajatele ning vabaneb sellega kõigist kohustustest (tsiviilseadustiku artikkel 1909).

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Päritud kinnisvara registrisse kandmiseks on vaja avalikku dokumenti (tavaliselt notariaalakti pärandi vastuvõtmise kohta või pärimistunnistust). See tuleb esitada kinnisvara asukohajärgsele pädevale asutusele (tehinguregistri või kinnistusraamatu pidajale).
Lisateavet leiate veebisaidilt http://www.ktimatologio.gr/.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Kreeka pärimisseaduse kohaselt läheb pärandaja surma korral pärand pärijale otse üle ilma esindaja või valitseja sekkumiseta (tsiviilseadustiku artiklid 983 ja 1846).

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärijal endal, kes sellest tulenevalt on pärandvara valitseja. Juhul kui pärijaid on mitu, valitsevad nad pärandit ühiselt kuni selle jagamiseni (tsiviilseadustiku artiklid 1884–1894).
Pärandaja võib oma testamendis või pärandajad võivad kokkuleppe alusel või pärimiskohtule esitatud avalduse alusel määrata testamenditäitja, kes vastutab pärandvara valitsemise ja jagamise eest (tsiviilseadustiku artiklid 2017–2031).
Juhul kui pärija ei ole teada (pärijad puuduvad), määrab pärimiskohus pärijateta pärandi hooldaja, kes vastutab pärandvara valitsemise eest seni, kuni selgitatakse välja pärija (tsiviilseadustiku artiklid 1865–1870).

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärija, kes nõustus pärandit vastu võtma tingimusel, et tehakse inventuur, valitseb pärandit seni, kuni pärandaja võlausaldajate nõuded on rahuldatud (tsiviilseadustiku artiklid 1902–1912).
Kui mis tahes võlausaldaja või pärija esitab pärimiskohtule vastava taotluse, võib kohus teha määruse pärandi kohtulikuks likvideerimiseks. Selle viib läbi pärimiskohtu määratud likvideerija (tsiviilseadustiku artiklid 1913–1922).

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

A. Mis tahes asjaomane isik (pärija, annakusaaja, usaldusisik, testamenditäitja, pärandaja võlausaldajad, pärandvara ostja) võib esitada pärimisasja menetlemise eest vastutavale *piirkondliku tsiviilkohtu kohtunikule* avalduse pärimistunnistuse väljastamiseks hagita menetluse raames (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 819).
B. Pärimistunnistus on dokument, mille väljastab pärimisasja menetlemise eest vastutav *piirkondliku tsiviilkohtu kohtunik* ja milles esitatakse pärimisõigust käsitlev teave (volitused ja õigused, pärimisosa) (tsiviilseadustiku artikkel 1961 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 820). Pärimistunnistus võib olla personaalne (kui sellega tõendatakse ainult ühe isiku pärimisõigust ja pärimisosa) või ühine (kui see väljastatakse kõigi pärijate või rohkem kui ühe inimese kohta) (tsiviilseadustiku artikkel 1960).
C. Eeldatakse, et pärimistunnistusel pärija, annakusaaja, usaldusisiku või testamenditäitjana märgitud isikul on tunnistusel märgitud volitused ja asjakohased õigused. Sellise eelduse saab vaidlustada (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 821 ja tsiviilseadustiku artikkel 1962).
D. Pärimistunnistus tagab toimingute seaduslikkuse. Mis tahes kolmandad isikud, kes teevad heas usus tehinguid pärimistunnistusel pärijana nimetatud isikuga, on tagajärgede eest kaitstud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 822 ja tsiviilseadustiku artikkel 1963).
E. Kui väljastatakse ebaõigeid andmeid sisaldav pärimistunnistus, siis see võetakse tagasi, seda muudetakse, see tunnistatakse kehtetuks ja kustutatakse koos kõigi korraliste ja erakorraliste apellatsioonidega, mis on esitatud pärimistunnistuse väljaandmist käsitleva kohtuotsuse peale (tsiviilseadustiku artiklid 1964–1966 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 823–824).
F. Kui pärandiks on kinnisasjaga seotud asjaõigus, võib pärija pärimistunnistuse registreerida (tsiviilseadustiku artiklid 1846, 1193, 1195 ja 1198).
G. Peale pärimistunnistuse on ka muid dokumente, mille abil saab tõendada pärija volitusi ja õigusi (nt testamendi koopia, perekonnaseisu käsitlevad tõendid, avaldus deklaratiivse otsuse saamiseks jms).

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 11/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.
Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje es originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: en on juba tõlgitud.

Pärimine - Hispaania

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Hispaanias on seitse erinevat pärimisõiguse süsteemi. Neid kohaldatakse otse Hispaanias elavate muu kodakondsusega isikute suhtes igas piirkonnas, kus kehtivad oma õigusaktid. Hispaania kodanike suhtes kohaldatakse piirkondliku kodakondsuse kriteeriumi (seotus konkreetse autonoomse piirkonnaga Hispaania õigusnormide alusel) kooskõlas 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012 artikliga 36.

Testamentide puhul tuleb eristada tsiviilseadustiku kohast korda, mis on sätestatud 1889. aasta tsiviilseadustikus ja mida on muudetud mitmel korral, eelkõige alates Hispaania 1978. aasta põhiseaduse avaldamisest, ning piirkondlike või eriseaduste kohast korda (*derechos forales o especiales*), mida kohaldatakse nendes autonoomsetes piirkondades, kellel on pädevus tsiviilõiguse küsimustes (Galicia, Baskimaa, Navarra, Aragón, Kataloonia ja Baleaarid).
Tsiviilseadustiku kohaselt tekib pärimisõigus testamendi alusel. Üldjuhul pärimislepingut või ühist testamenti ei aktsepteerita. Testament võib olla:
avatud, st koostatud notari juures, kes selle vormistab ja oma ametitegevuse raamatus registreerib. See on tavaline testamendi koostamise viis;
suletud, st koostatud notari juures, ilma et notar selle sisu teaks. Seda testamendi vormi enam ei kasutata;
omakäeline, st testaatori oma käega kirjutatud, allkirjastatud ja kuupäevastatud. See testamendi vorm ei ole tavaline.
Hispaania tsiviilseadustiku leiab riigi ametliku väljaande (*Boletín Oficial del Estado*) veebisaidilt (https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763). Selle teksti tõlke inglise ja prantsuse keelde võib leida veebilehelt https://www.mjusticia.gob.es/es/areas-tematicas/documentacion-publicaciones/publicaciones/traducciones-derecho-espanol
Piirkondlikes või eriseadustes on sätestatud igas autonoomses piirkonnas kehtivad testamente käsitlevad normid, kusjuures igas neist on kasutusel erinevad ja spetsiifilist liiki testamendid. Mõnes piirkonnas aktsepteeritakse ühist testamenti ja pärimislepingut.
Piirkondlike või eriseaduste kohased erinormid: https://www.boe.es/biblioteca_juridica/index.php?tipo=C.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Notari juures koostatud testamendi peab notar registreerima testamentide üldregistris (*Registro General de Actos de Última Voluntad*), mida peab justiitsministeerium. Testamendi olemasolu korral on sellest registrist näha viimase testamendi kuupäev, eelmiste testamentide kuupäevad ja kanne notari ametitegevuse raamatus, milles asjaomane testament registreeriti. Notarite kutseühendused (*Colegios Notariales*) võivad anda ajakohast teavet notari kohta, kelle juures testament võib asuda, või selle arhiivi kohta, kust testamenti võib leida, kui asjaomane notar enam ei tegutse (https://www.notariado.org).
See register ei ole avalik. Registrile pääsevad juurde vaid isikud, kes suudavad pärast testaatori surma tõendada, et neil on pärimisega seoses seaduslik huvi, ning testaatori eluajal on registrile juurdepääs testaatoril või tema eriesindajal. Testaatori teovõimetuse korral on selline juurdepääs võimalik saada kohtumääruse alusel.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Hispaania üldõiguse kohaselt on teatav osa pärandvarast reserveeritud teatavatele sugulastele pärandi sundosana pärast testaatori vabatahtlike korralduste, sealhulgas elavate isikute vaheliste korralduste väärtuse lisamist ja võlgade mahaarvamist. Tsiviilseadustiku kohaselt kujutab sundosa endast pärandvara osa, mida testaator ei saa laiali jagada, sest see osa on seadusega reserveeritud teatavatele pärijatele, st sundosa saama õigustatud isikutele.
Isikud, kellel on õigus pärandi sundosale:
lapsed ja alanejad sugulased oma vanemate ja ülenejate sugulaste puhul;
eespool nimetatud isikute puudumisel vanemad ja ülenejad sugulased oma laste ja alanejate sugulaste puhul;
lesk seaduses sätestatud korras.
Laste ja alanejate sugulaste sundosa moodustab kaks kolmandikku isa ja ema pärandvarast. Isa ja ema võivad siiski jagada ära sundosa kahest kolmandikust poole, et selle abil suurendada oma laste või alanejate sugulaste pärandiosa. Kolmas ja viimane kolmandik on vabalt käsutatav. Seda kolmandikku iseloomustab asjaolu, et sellega antakse õigus kogu pärandvarale, sest selle näol on üldjuhul (väheste eranditega) tegemist *pars bonorum*'iga.
Ülenejate sugulaste sundosa moodustab poole isa ja ema pärandvarast, välja arvatud juhul, kui osa sellest kuulub ka abikaasale. Sellisel juhul moodustab sundosa ühe kolmandiku.
Sundosa abikaasale, kes ei ela lahus, koosneb ülenejate ja alanejate sugulaste puudumisel kahe kolmandiku pärandvara kasutusvaldusest. Alanejate sugulaste olemasolu korral koosneb sundosa ühele alanejatele sugulastele vastavast kahe kolmandiku pärandvara kasutusvaldusest. Kui eksisteerivad ainult ülenejad sugulased, koosneb see poole pärandvara kasutusvaldusest, mille pärijad võivad arveldada rahas.
Piirkondlikud ja erinormid sisaldavad sundosa kohta mitmeid erisätteid. Igaüht neist tuleb uurida, et teha kindlaks konkreetsed aspektid, mida igas autonoomses piirkonnas reguleeritakse ja mis võivad hõlmata *pars bonorum* põhimõtte kohast sundosa või *pars valorum* põhimõtet, mille kohaselt võib isikul olla õigus osale vara väärtusest, mis makstakse välja rahas, ja kujutab endast tavalist nõudeõigust (nagu see on Kataloonias), ning isegi sümboolset sundosa (nagu see on Navarras), mis tähendab seda, et testament sisaldab teatavat standardsõnastuses klauslit, mis tagab sundosa maksmise.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Taas kord tuleb märkida, et Hispaanias on seitse pärimissüsteemi. Kui testamendijärgseid pärijaid ei ole, jagatakse pärandvara tsiviilseadustiku alusel järgmises järjekorras:
alanejad sugulased;
ülenejad sugulased (abikaasal on mõlemal juhul õigus kasutusvaldusele, vastavalt ühe kolmandiku või poole pärandvara osas);
abikaasa, kes ei elanud lahus;
neljanda astme sugulased (nõod);
riik.
Piirkondlikud õigusnormid sisaldavad selle küsimuse kohta erisätteid. Lisaks sellele, et pärida võivad sugulased, on piirkondlike õigusnormidega ette nähtud ka võimalus, et pärida võib testaatori elukoha järgne autonoomne piirkond ning isegi konkreetne institutsioon seda küsimust käsitlevates õigusnormides sätestatud kujul ja tingimustel.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Surma puhuks pärandi kohta tehtud korralduse puudumisel on notarid volitatud kindlaks tegema seadusjärgsed pärijad (pärijate väljaselgitamine).
Kui mõni huvitatud isik vaidlustab pärijate staatuse, pärandvara koosseisu või pärandvara jagamise, lahendab vaidluse kohus vastavas kohtumenetluses.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Üldjuhul esitatakse pärandist loobumise või pärandi vastuvõtmise avaldus notarile. Vastuvõtmisest saab sõnaselgelt teatada ka eradokumendiga, ent kui tegemist on vara üleandmisega või kui on vaja tõendit, on nõutav notariaalne dokument. See ei välista Hispaania konsuli või notari ülesandeid täitma volitatud diplomaatilise esindaja võimalikku sekkumist.
Vastuvõtmine võib olla ka kaudne (nähtub dokumentidest, mis viitavad tingimata valmisolekule pärand vastu võtta või sellele, et tegutsemise õigus on ainult pärija staatusega isikutel).
Isik, kes tõendab, et tal on huvi, et pärija pärandist loobuks või selle vastu võtaks, võib paluda notaril pärijat teavitada, et tal on pärandi vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks aega 30 kalendripäeva.
Kui pärandist loobumine kahjustab tema võlausaldajaid, võivad võlausaldajad esitada kohtunikule taotluse lubada see neil võlgnetava summa katmiseks pärija nimel vastu võtta.
Osaline või tingimuslik vastuvõtmine ei ole lubatud. Pärija võib siiski vastu võtta pärandi, aga mitte annakut, või vastupidi.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Sama asutus mis pärandi puhul, nagu on kirjeldatud eelmisele küsimusele antud vastuses.
Erandina osalise vastuvõtmise keelust võib annakusaaja juhul, kui on mitu annakut, mille vastuvõtmise eest ei tule maksta tasu (või kui sellist tasu tuleb maksta kõigi annakute eest), need vastu võtta või neist loobuda ühekaupa. Annakusaajal ei ole lubatud loobuda annakutest, mille eest tuleb maksta tasu, ja võtta vastu annakud, mille eest tasu maksta ei tule.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Sundosast kui sellisest ei saa loobuda ja seda ei saa vastu võtta, vaid sundosa saadakse annaku või pärandina, välja arvatud juhul, kui kohus määrab makse tegemise või vara üleandmise pärandvara arvel.
Tsiviilseadustik võimaldab annakusaajal pärandist loobuda ja võtta vastu suurendatud pärandiosa (mis on pool alanejate sugulaste kahe kolmandiku suurusest sundosast).

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Kui testament on olemas ja testaator on nimetanud testamenditäitja, on viimane volitatud tasuma matusekulud ja maksma välja annakud, hoidma vara heas korras, kaitsma testamendi kehtivust ning tagama selle täitmise.
Kui määratakse pärandvara jagaja (*contador-partidor*), vastutab tema pärandi jagamise eest. Pärandvara jagaja võivad määrata testaator, pärijad vastastikusel kokkuleppel, kohtusekretär (*secretario judicial*) või notar nende pärijate ja annakusaajate ettepanekul, kellel on õigus saada 50% pärandvarast. Pärandvara jagaja puudumisel või pärandvara jagamisel testaatori poolt võivad pärijad jagada pärandvara omavahel nii, nagu nad peavad sobivaks. Tegelikult toimub pärandi jagamine ja vara üleandmine mõlemal juhul notari juures, et see oleks tõendatud ja õigused registreeritaks.
Kui pärandvara jagajat ei ole määratud ja pärija seda taotleb, võib pärandvara jagada kohus. Kohus määrab eksperdi, kes hindab vara väärtust, ja pärandvara jagaja, kes pärandi jagab. Kohus võib taotluse korral eelnevalt määrata ka pärandi hooldaja ja pärandvara inventuuri tegemise. Pärandvara jagaja otsustatud jaotused (koos muudatustega, mida kohus võib pärija vastuväite korral teha) registreeritakse notari ametitegevuse raamatus.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isikud, kellel on õigus pärandile või annakule seaduse või surma puhuks pärandi kohta tehtud korralduse alusel, saavad pärijateks või annakusaajateks pärandi või annaku vastuvõtmisel (vt küsimus nr 5.2). Vastuvõtmise tagajärjed kehtivad tagasiulatuvalt alates testaatori surmast.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Kui pärand võetakse vastu tingimusteta või ilma pärandvara inventuuri tegemata, peab pärija tasuma kõik pärandvaraga seotud võlad, kusjuures võlgade tasumisel ei saa pärija piirduda vaid pärandvaraga, vaid tal võib olla vaja kasutada ka oma isiklikku vara.
Kui pärand võetakse vastu pärandvara inventuuri alusel, on pärija kohustatud tasuma pärandvaraga seotud võlad ja täitma selle varaga seotud muud kohustused vaid pärandvara ulatuses.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Pärija või annakusaaja staatus ei too üldiselt kaasa kinnistusregistri (*Registro de la Propiedad*) kande tegemist konkreetse kinnisvaraga seotud õiguse kohta, sest sellest staatusest ei tulene konkreetse vara asjaõigusi. Äärmisel juhul võidakse teha ajutine kanne. Pärijatel on proportsionaalne õigus kogu pärandvarale. Annakusaajatel on isiklik õigus nõuda, et pärijad annaksid üle neile annakuna jäetud vara. Õiguste tegelik üleminek eeldab pärandi või annaku vastuvõtmist ja konkreetse vara üleandmist. Pärandvara jagamisest ja üleandmisest on võimalik loobuda ainult teatud juhtudel (ainupärija, ainuomand või ainuomandit saama volitatud annakusaaja).
Kinnisvara registreerimiseks on vaja avalikku dokumenti pärandi vastuvõtmise ja vara üleandmise kohta (mis koostatakse notari juures) või kohtulahendit. See dokument peab sisaldama või sellele peavad olema lisatud pärimisõigust tõendav dokument (testament, pärimistunnistus, pärimisleping, kui see on lubatud), täielik surmatõend ja testamentide üldregistri väljastatud tõend. Vara üleandmisel tuleb tasuda ka pärimismaksud.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Hispaania õiguse kohaselt ei ole pärandi hooldaja (*administrador*) määramine kohustuslik, kuid hooldaja määramises võib teatavatel tingimustel kokku leppida pärandvara jagamise käigus.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Kui testamendis on (üldise õiguse kohaselt) nimetatud testamenditäitja, valitseb pärandvara tema (vt küsimus nr 6).
Testaator võib testamendiga määrata ka pärandvara jagaja, kes teeb kindlaks vara väärtuse ja jagab vara.
Üldiselt võidakse määrata kolm isikut – testamenditäitja, pärandvara jagaja ja pärandi hooldaja. Neil kõigil on pärandi valitsemiseks volitused, mida võib muuta testaator või kohtunik. Mõnel juhul võivad neid volitusi muuta ka pärijad.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja peamised ülesanded on järgmised:
pärandvara esindamine,
korrapärane aruannete esitamine,
pärandvara seisukorra säilitamine ja mis tahes muude vajalike haldustoimingute tegemine.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Seadusjärgse pärimise tunnistus on notariaalne dokument, mis tõendab seadusjärgsete pärijate staatust ja nende vastavat pärandiosa.
Notari juures ja asjaomaste isikute kokkuleppel koostatud avalik dokument pärandi vastuvõtmise ja pärandvara jagamise (ning kui see on asjakohane, siis annakute üleandmise) kohta annab pärandvara hulka kuuluva konkreetse vara omandiõiguse.
Kui pärimise asjus pöördutakse kohtusse, on pärandvara jagamist (ja vajaduse korral vaidluste lahendamist) käsitlev lahend piisav dokument ja see tuleb vormistada notari juures, nagu seaduses on ette nähtud.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 14/04/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje fr originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Pärimine - Prantsusmaa

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Piiriüleste juhtumite puhul on testament kehtiv siis, kui see vastab selle riigi õigusnormidele, kus testament koostati.

Peamised tingimused Prantsusmaal

• Testamendi tegija (testaator) peab olema terve mõistuse juures (tsiviilseadustiku (*code civil*) artikkel 901).

• Testaator peab olema õigus- ja teovõimeline (tsiviilseadustiku artikkel 902).

• Õigusliku kaitse all olevate isikute suhtes kohaldatakse erisätteid: seetõttu ei saa alla 16aastane alaealine teha testamenti (tsiviilseadustiku artikkel 903) ning eestkoste all olevatele täiskasvanutele peab andma selleks õiguse kohus või perenõukogu (tsiviilseadustiku artikkel 476). Isikud, kellele on seatud hooldus (*curatelle*), võivad teha testamendi (tsiviilseadustiku artikkel 470) artiklis 901 sätestatud tingimustel.

Vorminõuded

Prantsusmaal on lubatud nelja liiki testamendid:

• omakäeliselt kirjutatud testament: testaator peab sellise testamendi algusest lõpuni kirjutama, kuupäevastama ja allkirjastama oma käega (tsiviilseadustiku artikkel 970).

• Notariaalne testament: see tuleb teha kahe notari või ühe notari ja kahe tunnistaja juuresolekul (tsiviilseadustiku artikkel 971). Kui testament koostatakse kahe notari juuresolekul, siis testaator dikteerib neile testamendi. Sama kehtib siis, kui testament tehakse vaid ühe notari juuresolekul. Mõlemal juhul loetakse testament seejärel testaatorile ette (tsiviilseadustiku artikkel 972). Testaator peab selle testamendi allkirjastama notari ja kahe tunnistaja juuresolekul (tsiviilseadustiku artikkel 973) ning testamendile peavad oma allkirja andma ka notar ja tunnistajad (tsiviilseadustiku artikkel 974).

• Pitseeritud testament: see on trükitud või testaatori või mõne muu isiku omakäeline testament, mille on allkirjastanud testaator ning mis on seejärel esitatud suletud ja pitseeritud kujul notarile kahe tunnistaja juuresolekul (tsiviilseadustiku artikkel 976).

• Rahvusvaheline testament: testaator esitab selle notarile ja kahele tunnistajale, kes selle allkirjastavad, seejärel lisatakse testament tõendile, mille on koostanud notar, kelle juurde see testament hoiule jääb (26. oktoobri 1973. aasta Washingtoni konventsioon).

Testaator võib oma testamendi igal ajal tühistada vastavalt tsiviilseadustiku artiklile 895.

Pärimislepingud

Pärimislepingud on põhimõtteliselt keelatud (tsiviilseadustiku artikkel 722).

Alates 2007. aasta jaanuarist on siiski antud tulevastele pärijatele (lastele) õigus loobuda eelnevalt kogu pärandist või selle osast ühe või mitme sellise isiku kasuks, kes võivad, aga ei pruugi olla pärijad (vennad või õed või nende alanejad sugulased). See hõlmab eelnevat loobumist oma õigusest esitada vähendamishagi (tsiviilseadustiku artikkel 929). Loobumine tuleb vormistada kahe notari juures koostatud ametliku dokumendina. Pärimislepingus tuleb nimetada ka soodustatud isikud (vt ka 3. küsimus).

Lisaks võivad tulevased pärijad (lapsed) leppida lapselapsi hõlmavate elavatevahelise (*inter vivos*) jagamise eeskirjade alusel (*donation-partage trans-générationnelle*) kokku, et nende endi järeltulijad saavad nende asemel täielikult või osaliselt nende osa (tsiviilseadustiku artikkel 10784).

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Notar võib kõik testamendid ja eelkõige omakäelised testamendid registreerida testamentide keskregistris (*Fichier central des dispositions de dernières volontés*, FCDDV). Ei registreerita testamendi sisu, vaid ainult asjaomase isiku tsiviilõiguslik seisund ja testamenti hoiustava notari andmed. FCDDV roll on seetõttu taotluse esitaja suunamine testamenti hoiustava notari juurde ja mitte selle sisu avaldamine.

FCDDV poole võib pöörduda igaüks, kes esitab surmatunnistuse või muu dokumendi, mis tõendab selle isiku surma, kelle testamenti otsitakse. Taotluse esitaja peab seejärel pöörduma testamendi registreerinud notari poole. Taotlus esitatakse internetis: https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm.

Notar võib teavitada testamendi sisust ainult pärijaid ja annakusaajaid, kui piirkondliku kohtu (*tribunal de grande instance*) eesistuja ei ole andnud teistsugust korraldust.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Prantsusmaa õiguse kohaselt on õigus pärandi sundosale vaid lahkunu alanejatel sugulastel (lapsed, lapselapsed jne pärimisjärjekorras) ning lahkunu abikaasal, kui alanejad sugulased puuduvad.

Ülenejatel sugulastel ja külgjoones sugulastel ei ole õigust saada pärandi sundosa.

Õigused sundosale, mis piiravad pärandvara käsutamise vabadust ja mille väärtus võib erineda sõltuvalt lahkunu laste arvust või sundosa saaja (laps või abikaasa) staatusest, ei või ületada kolme neljandikku pärandvarast. Sundosa saajatel ei ole võimalik oma sundosast loobuda (kui nad ei loobu pärandist). Samas võivad nad eelnevalt loobuda õigusest nõuda ülemääraste kingituste vähendamist (eelnev loobumine oma õigusest esitada vähendamishagi, millele viidatakse 1. küsimuses seoses pärimislepingutega).

Seega võivad need pärijad kasutada oma õigust sundosale (tsiviilseadustiku artiklid 721 ja 912).
• Lastele ette nähtud sundosa: see moodustab poole pärandvarast, kui lahkunul oli vaid üks laps, kaks kolmandikku, kui tal oli kaks last, ning kolm neljandikku, kui tal oli kolm või enam last (tsiviilseadustiku artikkel 913).
• Üleelanud abikaasale ette nähtud sundosa: see on üks neljandik pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 9141). Seda kohaldatakse ainult juhul, kui lahkunul ei olnud alanejaid ega ülenejaid sugulasi ning ainult alates 1. juulist 2002 avanenud pärimisasjade puhul.
Sundosa tagamise menetlus
Vähendamishagi võimaldab pärijatel tagada oma õigust pärandi sundosale. Seega, kui otsene või kaudne kingitus vähendab ühe või mitme pärija sundosa, võib kingituse arvata maha pärandvara vabalt käsutatavast osast (tsiviilseadustiku artikkel 920).
Hagi võivad esitada vaid need pärijad, kellel on õigus pärandi sundosale, tehes seda viie aasta jooksul alates pärandi avanemisest või kahe aasta jooksul alates hetkest, mil saadi teada kingitusest, mis takistab sundosa saamist (tsiviilseadustikku artikkel 921).
Iga täisealine isik, kellel on õigus pärandi sundosale, võib eelnevalt loobuda oma õigusest esitada vähendamishagi (tsiviilseadustiku artikkel 929).
Loobumine tuleb vormistada kahe notari juures koostatud ametliku dokumendina. Kõik õigustest loobuvad pooled allkirjastavad dokumendi notarite juuresolekul. Dokumendis on esitatud sõnaselgelt kõik neile pooltele tulevikus kaasnevad õiguslikud tagajärjed.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Testamendi puudumise korral on pärimisjärjekord Prantsusmaa õiguse kohaselt järgmine:
• kui lahkunul ei olnud abikaasat, kuid tal olid lapsed, läheb pärandvara alanejatele sugulastele võrdsetes osades (tsiviilseadustiku artiklid 734 ja 735).
• Kui lahkunu oli vallaline ja tal ei olnud lapsi, läheb pärandvara lahkunu vanematele, tema vendadele ja õdedele ja nende alanejatele sugulastele (tsiviilseadustiku artikkel 738).
• Kui lahkunul ei ole vendi või õdesid või nende alanejaid sugulasi, on pärijateks tema ema ja isa, kes kumbki saab poole pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 736).
• Kui lahkunu ema ja isa on surnud enne lahkunut, on pärijateks lahkunu vennad ja õed või nende alanejad sugulased, kuid mitte muud vanemad, ülenejad sugulased või külgjoones sugulased (tsiviilseadustiku artikkel 737).
• Kui lahkunul on üleelanud abikaasa, tuleb enne testamendi täitmist selgitada välja abikaasade varasuhe. Pärast varasuhtest tulenevate õiguste väljaselgitamist kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
• kui lahkunul on üleelanud abikaasa ja lapsed, võib abikaasa otsustada kõigi olemasolevate varade kasutusvalduse kasuks (õigus kasutada ja saada kasu) või neljandiku vara omandiõiguse kasuks, kui kõik lapsed on abikaasade ühised lapsed, ning neljandiku omandiõiguse kasuks, kui üks laps või mitu last ei olnud abikaasade ühised lapsed (tsiviilseadustiku artikkel 757). Kui üleelanud abikaasa sureb valikut tegemata, eeldatakse, et ta otsustas kasutusvalduse kasuks.
• Kui lahkunul on üleelanud abikaasa ja ülenejad sugulased, läheb pool pärandvarast abikaasale ning neljandik isale ja neljandik emale. Kui üks ülenejatest sugulastest on surnud enne lahkunut, läheb see neljandik abikaasale (tsiviilseadustiku artikkel 7571).
• Kui ülenejaid või alanejaid sugulasi ei ole, läheb kogu pärandvara üleelanud abikaasale (tsiviilseadustiku artikkel 7572). Ilma et see mõjutaks tsiviilseadustiku artikli 7572 kohaldamist, saavad ülenejate sugulaste puudumise korral lahkunu vennad ja õed või nende alanejad sugulased poole pärandvara hulka kuuluvast mitterahalisest varast, mille lahkunu on saanud oma ülenejatelt sugulastelt pärimise teel või kinkelepingu alusel. Seda nimetatakse tagasisaamisõiguseks (tsiviilseadustiku artikkel 7573). Kogu ülejäänud vara läheb üleelanud abikaasale.
Registreeritud partnerluses olevad partnerid
Registreeritud partnerluse üleelanud partneril ei ole seadusjärgset pärimisõigust. Tal on siiski võimalik saada annak.
Seega ei käsitata registreeritud partnerit lahkunu pärijana. Registreeritud partneritel on pärast partneri surma vaid ajutine ja tasuta üheaastane õigus ühise kodu (ja mööbli) kasutamisele vastavalt tsiviilseadustiku artiklile 5156, tingimusel, et see oli nende põhielukoht, kus nad surma ajal tegelikult elasid. Seega pärib ta ainult juhul, kui teda on pärijana nimetatud testamendis.
Kui on olemas lapsed – olenemata sellest, kas nad on abikaasade ühised lapsed või mitte –, on võimalik pärandada üleelanud partnerile ainult pärandvara vabalt käsutatav osa (mitte sundosa). Pärandvara vabalt käsutatav osa sõltub laste arvust: see osa on kolmandik pärandvarast, kui lapsi on kaks, ning neljandik pärandvarast, kui lapsi on kolm või rohkem (vt eelnev teave).
Kui lapsi ei ole, võidakse kogu pärandvara jätta üleelanud partnerile või kolmandale isikule, sest sundosa pärijad puuduvad. Kuid kui lahkunu vanemad on veel elus, võivad nad taotleda selle vara tagastamist, mille nad on andnud enne neid surnud lapsele, kusjuures seda on võimalik teha kuni neljandiku ulatuses pärandvarast iga elava vanema kasuks (tsiviilseadustiku artikkel 7382).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Prantsusmaal menetlevad pärimisasju notarid. Nende kaasamine on kohustuslik, kui pärandvara hõlmab kinnisvara. Nende kaasamine on vabatahtlik, kui pärandvara hulka kinnisvara ei kuulu.
Notar koostab notariaalakti (*acte de notoriété*) pärimisjärjekorra kohta ja tunnistused, millega kinnitatakse kinnisvara üleminekut pärast surma. Notar abistab pärijaid maksukohustustega seotud toimingute täitmisel (pärandiga seotud avalduste koostamine ja esitamine nõutud ajavahemiku jooksul ning pärandimaksu tasumine). Kui vara koosseis seda võimaldab ning olenevalt pärijate arvust ja nende soovidest, korraldab ta vara jagamise pärijate vahel, koostades vara jagamist käsitleva akti (*acte de partage*).
Vaidluse korral on sisuline ja territoriaalne pädevus sellel piirkondlikul kohtul, kelle tööpiirkonnas pärand avanes.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldusi pärandvara hulka kuuluva vara netoväärtuse ulatuses võtab vastu selle piirkondliku kohtu kantselei, kelle tööpiirkonnas pärand avaneb.
Kui pärand võetakse vastu tingimusteta, siis erilised vorminõuded puuduvad.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kui testamendi järgi päritakse kogu vara või osa sellest, siis võtab sellest loobumise avaldusi vastu selle piirkondliku kohtu kantselei, kelle tööpiirkonnas pärand avaneb. Annakust loobumiseks ei pea Prantsusmaa õiguse kohaselt avaldust esitama.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise õigus on jagamatu. See hõlmab kogu pärandit ja seetõttu ei saa seda piirata sundosaga.
Pärijatel on siiski võimalik loobuda selliste ülemääraste testamendiga määratud kingituste vähendamise taotlemisest, mis takistavad nende sundosa saamist.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärimine algatatakse isiku surma korral tema viimases elukohas.
Pärast surma on pärijatel kolm võimalust: võtta pärand vastu tingimusteta, võtta pärand vastu vara netoväärtuse ulatuses või loobuda pärandi vastuvõtmisest.

Pärandi tingimusteta vastuvõtmine võib toimuda sõnaselgelt või vaikimisi (tsiviilseadustiku artikkel 782). Vaikimisi nõustumisega on tegemist siis, kui pärijad teevad toiminguid, mis annavad selgelt tunnistust nende kavatsusest pärand vastu võtta ja mille tegemiseks oleks neil õigus ainult pärandit vastuvõtvate pärijatena (tsiviilseadustiku artikkel 783).
Pärandi vastuvõtmiseks vara netoväärtuse ulatuses tuleb esitada avaldus selle piirkondliku kohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avaneb (tsiviilseadustiku artiklid 787 ja 788). Avaldusega kaasneb või sellele järgneb pärandvara nimekirja koostamine maksimaalselt kahe kuu jooksul. Nimekirja koostab notar, oksjonipidaja või kohtutäitur (tsiviilseadustiku artikkel 789). Kui nimekirja ei esitata, siis järeldatakse, et pärand on vastu võetud tingimusteta (tsiviilseadustiku artikkel 790). Nimekiri peab hõlmama kõiki pärandisse kuuluvaid varasid ja kohustusi.
Pärandi vastuvõtmine vara netoväärtuse ulatuses võimaldab pärijatel tagada, et nende isiklikku vara ei aeta segamini pärandvaraga, säilitada seoses pärandvaraga kõik õigused, mis neil varem olid seoses lahkunu varaga, ning vastutada pärandvaraga seotud võlgade eest ainult nende saadava vara väärtuse ulatuses. Pärijad vastutavad kohustuste eest vaid pärandvarana saadava vara väärtuse ulatuses.
Pärandist loobumist ei eeldata kunagi ja see peab olema sõnaselge. Selleks et see oleks kolmandate isikute suhtes täitmisele pööratav, tuleb see saata või esitada kohtule, kelle tööpiirkonnas pärand avatakse (tsiviilseadustiku artikkel 804). Pärandist loobunud pärijaid käsitatakse nii, nagu nad poleks kunagi pärijad olnud.
Pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise õiguse teostamise tähtaeg on 10 aastat, seejärel eeldatakse, et pärija on pärandist loobunud. Pärijale võidakse anda siiski korraldus otsustada (tsiviilseadustiku artikkel 771) ja sellisel juhul peab ta vastama kahe kuu jooksul. Kui pärija ei ole järelemõtlemise perioodi jooksul otsust teinud, eeldatakse, et ta on pärandi tingimusteta vastu võtnud.
Prantsusmaa õigus sisaldab põhimõtet, et pärandvara tuleks jagada sõbralikult ja kohut kaasamata. Kohtul võidakse paluda sekkuda ainult juhul, kui pärijad ei jõua kokkuleppele.
Enamik pärimisasju lahendatakse sõbralikult notari kaasabil. Kuid teatud asjaoludel on kokkuleppele võimalik jõuda ka notari abita, seda eelkõige juhul, kui lahkunu pärandvara ei hõlma kinnisvara. Kui pärijad kasutavad notarit, võivad nad notari valida oma äranägemisel. Kui nad ei suuda jõuda notari valikus kokkuleppele, võib igaüks neist kasutada endale sobivat notarit.
Pärast notari valimist on järgmine samm lahkunu varade koosseisu kindlakstegemine, võttes arvesse lahkunu abieluvararežiimi, mis tahes varasemaid kingitusi jne. Arvesse võetava pärandvara kindlakstegemiseks võtab notar ühendust eri asutustega (kindlustusandjad, pangad jne) ning palub pärijatel korraldada kinnisvara ja mis tahes muu börsil noteerimata vara hindamine. Samuti võib osutuda vajalikuks vallasvara inventuur. Kohustuste kindlakstegemiseks koostatakse lahkunu võlgade nimekiri. Võlad võivad hõlmata tavalisi arveid, maksukohustusi, tagasinõutavat sotsiaalabi, garantiisid või endisele abikaasale makstavaid hüvitisi.
Kohe pärast surma saavad pärijatest kuni vara jagamiseni pärandvara hulka kuuluva vara kaasomanikud. Kaasomanikena vastutavad nad ka kohustuste eest proportsionaalselt. Ühisvara müük tuleb üksmeelselt kokku leppida. Samas haldusotsused võib teha vähemalt kahekolmandikulise häälteenamusega. Peale selle võib iga kaasomanik astuda samme, mis on vajalikud kaasomandisse kuuluva vara säilitamiseks. Kui kokkuleppele ei jõuta, võib asja anda otsustamiseks kohtule, et minna mööda kohustusest saada mõne kaasomaniku luba.
Pärandvara hulka kuuluva vara jagamisel pärijate vahel lõpeb kaasomand. Jagamine teostatakse sõbralikult, kui soodustatud isikud on üksmeelel (üldpõhimõte, tsiviilseadustiku artikkel 835), või kohtumenetluse tulemusel, kui kokkulepet ei saavutata, kusjuures protsessi on kaasatud notar (erand, tsiviilseadustiku artikkel 840). Peale selle võib vara jagamine olla täielik või osaline, kui mõned varad jäävad jätkuvalt ühisomandisse (näiteks vara kasutusvalduse korral). Vara jagamist võib nõuda iga pärija (tsiviilseadustiku artikkel 815). Jagamist võib taotleda ka kaasomaniku võlausaldaja (tsiviilseadustiku artikkel 81517).
Pärandi jagamise viimane etapp eeldab, et vara üleminek pärijatele registreeritakse. Seega on vaja omanditunnistusi tõendamaks, et pärijad on nüüd vara uued omanikud, olenemata sellest, kas vara koosneb kinnisvarast, osalusest äriühingutes (*sociétés civiles*), sõidukitest või väärtpaberitest. Kinnisvara puhul peavad pärijad laskma omanditunnistused registreerida kinnistusametis. Sama kehtib osaluste kohta äriühingutes, sellisel juhul tuleb tunnistused registreerida kaubandus- ja ettevõtlusküsimustega tegeleva kohtu (*tribunal du commerce et des sociétés*) kantseleis.
Kui vara ei ole jagatud, jäävad pärijad kaasomanikeks.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Prantsusmaa õiguse kohaselt algatatakse pärimismenetlus pärast isiku surma ja seadusjärgsed pärijad muutuvad automaatselt pärandvara kaasomanikeks. Pärijatel on automaatne õigus lahkunu varale, õigustele ja osalustele (tsiviilseadustiku artiklid 720 ja 724), mis võimaldab neil põhimõtteliselt võtta kohe üle pärandvara füüsilise valdamise. Nad peavad siiski otsustama, kas võtta pärand vastu tingimusteta, võtta pärand vastu vara netoväärtuse ulatuses või loobuda pärandist (vt selgitus 6. küsimuses).
Universaalannaku saajatel ja kingisaajatel on see õigus ainult juhul, kui sundosa saajad puuduvad (tsiviilseadustiku artikkel 1006). Sundosa saajate olemasolu korral tuleb neilt annaku üleandmist küsida (tsiviilseadustiku artikkel 1004).
Kvootannaku ja konkreetse annaku saajad peavad võtma ühendust pärijatega, kellel on automaatne pärimisõigus (tsiviilseadustiku artiklid 1011 ja 1014). Viimatinimetatute kaudu saavad nad oma annaku.
Vaibevara korral tuleb määrata riik pärandi omanikuks. Riiki esindab sel juhul riigi kinnisvaraamet (*Administration des domaines*).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Isikud, kes pärivad testamendi järgi kogu vara või osa sellest ja võtavad selle pärandvara vastu tingimusteta, vastutavad piiranguteta pärandvaraga seotud võlgade ja maksude eest. Testamendis tehtud rahaliste korralduste eest vastutavad nad vaid pärandvara netoväärtuse ulatuses (võlad maha arvatud) (tsiviilseadustiku artikkel 785).
Kui pärijaid on mitu, vastutab igaüks isiklikult pärandvaraga seotud võlgade ja maksude eest proportsionaalselt nende osaga pärandvarast (tsiviilseadustiku artikkel 873).
Pärijad, kes otsustasid pärandvara vastu võtta tingimusteta, vastutavad lahkunu kõigi võlgade ja maksude eest piiranguteta. Samas võivad nad taotleda vabastamist kõigist pärandvarast tulenevate võlgadega seotud kohustustest või osadest sellistest kohustustest, kui nad ei olnud pärimise ajal teadlikud sellistest kohustustest ning võlgade tasumine võiks olulisel määral kahjustada nende enda vara.
• Kui nad otsustasid pärandvara vastu võtta vara netoväärtuse ulatuses, vastutavad pärijad võlgade tasumise eest vaid nende saadud pärandvara väärtuse ulatuses.
• Pärandvarast loobunud pärijad ei ole kohustatud võlgu tasuma.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Tsiviilseadustiku artikli 7101 kohaselt võib maa kinnistamise toiminguteks kasutada ainult Prantsusmaal tegutseva notari algdokumente, kohtuotsuseid ja haldusasutuse väljastatud ametlikke dokumente.
Kui pärandvara hulka kuulub kinnisvara, peab notar koostama notariaalse tunnistuse ehk kinnisvara tunnistuse. Selle algdokumendiga registreeritakse kinnisvara omandiõiguse üleminek pärijatele. See tuleb registreerida kinnistusametis (*service de publicité foncière*). Pärijad peavad deklareerima vara väärtuse ja see märgitakse dokumenti. See peab vastama turuhinnale.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Prantsusmaa õiguses ei ole sätestatud pärandi hooldaja kasutamist ega nõuta seda. Samas on pärandi hooldaja kasutamine võimalik, kui kohus on sellise hooldaja määranud. Kinnistusregistrile peavad teabe edastama pärijad notari abiga. Testaator võib määrata testamenditäitja, kelle volitused on kindlaks määratud tsiviilseadustiku artiklis 1025 ja sellele järgnevates artiklites.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärandvara ülemineku algatamine ja haldamine on pärijate ülesanne. Vaidluse korral on sisuline ja territoriaalne pädevus sellel piirkondlikul kohtul, kelle tööpiirkonnas pärand avanes.

Kohus võib määrata pärandi hooldaja, kes esindab kõiki pärijaid talle antud volituste piires (tsiviilseadustiku artikkel 8131).

Prantsusmaa õiguse alusel on vara valitsemisega seoses olemas ka muud liiki volitused, eelkõige postuumsed volitused (tsiviilseadustiku artikkel 821), mille alusel testaator määrab pärandi hooldaja valitsema pärandvara või osa sellest pärijate asemel. Lisaks võib hooldaja määrata lepingu alusel (tsiviilseadustiku artikkel 813) (selle suhtes kohaldatakse üldist õigust) ja seda võib teha ka kohus (seda on kirjeldatud eespool).

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärijatel, kellel on lahkunu varale, õigustele ja osalustele automaatne õigus, on täielikud volitused. Probleemi tekkimisel või juhul, kui ei jõuta kokkuleppele, võidakse asi anda kohtusse ja selle tulemusel võidakse määrata pärandi hooldaja. Sel juhul vastutab see hooldaja pärandvara esialgse valitsemise eest, kui tegemist on ühe või mitme pärija poolse tegevusetusega, kohustuste täitmata jätmisega või veaga. Seda rolli täites on hooldaja ülesanne säilitada ja valitseda pärandvara ning teha vara üle järelevalvet (artikkel 8134). Pärandi hooldaja osaleb talle antud volituste piires ka kõigi pärijate nimel tsiviil- ja kohtuasjades (tsiviilseadustiku artikkel 8135).

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Prantsusmaa õiguse kohaselt on notariaalakt (*acte de notoriété*) dokument, mille tavaliselt koostab notar pärija staatuse tõendamiseks (tsiviilseadustiku artikkel 7301), kuigi sellist staatust on võimalik tõendada mis tahes vahenditega. Notariaalakt on ametlik dokument, mis teeb kindlaks pärijad ja nende osa pärandvarast. Seetõttu peavad lahkunu sugulased esitama notarile dokumendid, milles on määratud pärimisse kaasatud perekonnaliikmed (perekonnaseisuraamat (*livret de famille*), abieluleping, abielulahutuse otsus jne). Notariaalakti käsitletakse autentsena, kui ei ole tõendatud teisiti. Väikeste pärandite puhul võib seda asendada lihtne pärimistunnistus, millele pärijad on alla kirjutanud.

Notar võib vajaduse korral koostada dokumendi, mis registreerib pärimisega seoses tehtud valiku (*acte d'option successorale*), ja kinnisvara tunnistuse. Pärimine lõpeb vara jagamisega, mis sageli registreeritakse jagamisaktis (*acte de partage notarié*).

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 14/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.
Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje hr originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Pärimine - Horvaatia

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Pärimisõigust käsitlevad sätted ning reeglid, mille alusel kohtud, muud ametiasutused ja volitatud isikud menetlevad pärimisasju, on sätestatud pärimisseaduses (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne *Narodne Novine* (NN) nr 48/03, 163/03, 35/05 ja 127/13).

Surma puhuks võib vara kohta korralduse teha testamendi kujul. Testamendi võib teha iga täiemõistuslik vähemalt 16aastane isik.

Kehtiv on ainult seaduses sätestatud vormis koostatud testament, mis vastab seaduses sätestatud tingimustele. Tavapärastes oludes võib testamendi koostada avaliku testamendi või eratestamendi kujul ning suulise testamendi võib koostada erandlike asjaolude korral.

Eratestamet on omakäeline testament ja koostatakse tunnistajate juuresolekul. Omakäeline testament on käsikirjaline testament, mille on allkirjastanud testaator. Tunnistajate juuresolekul võib teha testamendi lugemis- ja kirjutamisvõimeline testaator, tunnistades kahe samaaegselt kohal viibiva tunnistaja ees, et dokument – olenemata sellest, kes selle on koostanud – on testaatori isiklik tahteavaldus, ning allkirjastades selle dokumendi nende juuresolekul. Tunnistajad peavad testamendile andma oma allkirjad.

Avalik testament tehakse ametiasutuste osalusel. Igaüks võib teha kehtiva testamendi avaliku testamendi kujul. Isik, kes ei oska lugeda või kirjutada oma nime, võib tavapärasel juhul teha testamendi ainult avaliku testamendi kujul. Avaliku testamendi võib testaatori palvel teha mõni seaduse kohaselt selleks volitatud isik: munitsipaalkohtu kohtunik, munitsipaalkohtu nõunik või notar ning Horvaatia Vabariigi konsul või diplomaatiline esindaja / konsulaaresindaja välismaal. Volitatud isiku poolt avaliku testamendi koostamisel läbiviidavad vajalikud menetlused ja tehtavad toimingud on sätestatud õigusaktides.

Testaator, kes soovib teha rahvusvahelise testamendi, peab esitama avalduse avalikke testamente koostama volitatud isikule. Rahvusvahelise testamendi koostamise eesmärk on tagada, et seda tunnustaks vormikohase testamendina 1973. aasta konventsiooni (rahvusvahelise testamendi vormi käsitleva ühtse õiguse kohta) osalisriigid ning need riigid, kes on võtnud rahvusvahelist testamenti käsitlevad sätted üle oma õigusesse.
Vaid erakorraliste asjaolude puhul, mis ei võimalda testamenti teha muus kehtivas vormis, võib testaator teha oma viimase testamendi suuliselt kahe samaaegselt kohal viibiva tunnistaja juuresolekul. Selline testament kaotab kehtivuse pärast seda, kui nende erakorraliste asjaolude lõppemisest on möödunud 30 päeva.
Pärimislepingud (leping, mille kohaselt isik pärandab oma vara või osa sellest teisele lepingupoolele või kolmandale isikule), tulevase pärandi või annakuga seotud lepingud (leping, mille kohaselt isik võõrandab oodatava pärandi; kolmanda elusoleva isiku pärandiga seotud leping; leping annaku või mis tahes muu hüve kohta, mida lepinguosaline loodab saada pärandina, mis ei ole veel avanenud) ning testamendi sisuga seotud lepingud (leping, mille kohaselt isik kohustub lisama oma testamenti teatavaid klausleid või neid sealt välja jätma või tühistama või jõusse jätma oma testamendi teatavad klauslid) ei ole Horvaatia õiguse kohaselt lubatud ning sellised lepingud on seega tühised.
Horvaatia õiguse kohaselt on lubatud sõlmida eluajal lepinguid vara üleandmise ja jagamise kohta. Tegemist on lepinguga, mille üleneja sugulane (üleandja) sõlmib oma alanejate sugulastega ning millega ta jagab ja annab oma alanejatele sugulastele täielikult või osaliselt üle vara, mis lepingu sõlmimise ajal talle kuulub. Selleks et leping oleks kehtiv, on vajalik kõigi laste ja teiste üleandja vara seaduse järgi pärivate alanejate sugulaste nõusolek. Leping tuleb koostada kirjalikult ning selle peab kinnitama pädeva kohtu kohtunik või see peab olema koostatud notariaalaktina või seda peab kinnitama notar (s.t leping peab olema muudetud õiguslikult siduvaks). Lepinguga võib olla hõlmatud üleandja abikaasa ning sellisel juhul on vajalik ka tema nõusolek. Kõnealuse lepinguga hõlmatud vara ei arvata pärandvara hulka ning samuti ei võeta seda arvesse pärandvara väärtuse kindlaksmääramisel.
Horvaatia õiguse kohaselt ei ole lubatud sõlmida lepingut veel avanemata pärandist loobumiseks. Erandina võib alaneja sugulane, kes võib iseseisvalt oma õigusi kasutada, sõlmida üleneja sugulasega lepingu, mille kohaselt ta loobub eelnevalt pärandist, millele tal oleks õigus üleneja sugulase surma korral. Sellise lepingu võib sõlmida ka abikaasa seoses pärandiga, mille ta päriks abikaasa surma korral. Leping tuleb koostada kirjalikult ning selle juures peab viibima pädeva kohtu kohtunik või see peab olema koostatud notariaalaktina või seda peab kinnitama notar (s.t leping peab olema muudetud õiguslikult siduvaks).

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Andmed selle kohta, et testament on koostatud, hoiule antud ja välja kuulutatud, kantakse Horvaatia testamentide registrisse, mida haldab Horvaatia notarite koda. Testaatori soovil esitavad need andmed registreerimiseks pädevad kohtud, notarid, advokaadid ja testamendi teinud isikud. Testamendi registreerimine Horvaatia testamentide registris ei ole kohustuslik ning asjaolu, et testamenti ei ole sellesse registrisse kantud ega antud mingisse konkreetsesse kohta hoiule, ei muuda testamenti veel kehtetuks.
Enne testaatori surma ei ole võimalik registris sisalduvat teavet avaldada kellelegi peale testaatori või sellise isiku, kellele testaator on selleks andnud sõnaselged volitused.
Pärimismenetluste puhul peab menetlust läbi viiv kohus või notar nõudma Horvaatia testamentide registrist välja kogu teabe lahkunu võimalike testamentide kohta.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Testaatori vara käsutamise vabadus on piiratud sundosa saama õigustatud isikute õigusega pärandi sundosale.
Isikud, kellel on õigus pärandi sundosale, on:
testaatori alanejad sugulased, lapsendatud lapsed, testaatori kui partneri hoole all olevad lapsed ja nende alanejad sugulased, testaatori abikaasa või mitteabielulise kooselu partner, testaatori registreeritud partner või registreerimata kooselu partner – neil on õigus pärandi sundosale, mis moodustab poole sellest osast, mille nad oleksid pärinud seaduse järgi, kui testamenti ei oleks olnud;
testaatori vanemad, lapsendajad ja teised ülenejad sugulased – neil on õigus pärandi sundosale ainult juhul, kui neil on püsiv töövõimetus ja puuduvad toimetulekuks piisavad vahendid, ning nende sundosa suurus on kolmandik sellest osast, mille nad oleksid pärinud seaduse järgi, kui testamenti ei oleks olnud.
Sundosa saama õigustatud isikutel on õigus nõuda sundosa ainult siis, kui neil on konkreetsel juhul õigus pärida seadusjärgsete pärijatena.
See, mille alusel võib testaator jätta testamendist täielikult või osaliselt välja sundosa saama õigustatud isiku, on õigusaktides kindlaks määratud. Testaator võib seda teha, kui pärija on toime pannud tõsise õigusrikkumise testaatori vastu, rikkudes õiguslikke või moraalseid kohustusi, mis tulenevad pärija ja testaatori vahelistest perekonnasuhetest, kui pärija on tahtlikult toime pannud raske kuriteo testaatori või tema abikaasa, lapse või vanema vastu, kui pärija on toime pannud kuriteo Horvaatia Vabariigi vastu või rahvusvahelise õigusega kaitstud väärtuste vastu või kui pärija elab teiste kulul või ebaausat elu.
Testaator, kes soovib pärija testamendist välja jätta, peab seda testamendis ütlema sõnaselgelt, esitades samas sellise väljajätmise põhjused. Väljajätmise põhjused peavad eksisteerima testamendi tegemise ajal. Testamendist väljajätmise korral kaotab pärija pärimisõiguse vastavalt väljajätmise ulatusele ning teiste testaatori võimalike pärijate õigused määratakse kindlaks nii, nagu oleks väljajäetud pärija surnud enne testaatorit.
Lisaks võimalusele jätta pärandi sundosa saama õigustatud isikud testamendist välja võib testaator sõnaselgelt jätta sundosa saama õigustatud alaneja sugulase osaliselt või täielikult sellisest osast ilma, kui alanejal on palju võlgasid või ta on pillaja. See osa läheb sel juhul selle alaneja sugulase asemel tema alanejatele sugulastele. Selline sundosa saamise õigusest ilmajätmine on õiguspärane ainult juhul, kui testaatori surma ajal on õigusest ilmajäänud isikul alaealine laps või varem surnud lapse alaealine laps (s.t lapselaps) või täisealine laps või varem surnud lapse täisealine laps (s.t täisealine lapselaps), kes on töövõimetu või puudega. Sundosa saamise õigusest ilma jäänud pärija pärib testaatorilt selle osa, millest teda ei ole ilma jäetud, ning samuti juhul, kui õigusest ilmajätmise põhjused testaatori surma ajal enam ei eksisteeri.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui testaator ei ole jätnud testamenti, pärivad tema vara seaduse alusel seadusjärgsed pärijad pärimisjärjekorras, lähtudes põhimõttest, et pärimisjärjekorras kõrgemal astmel olevad pärijad välistavad madalamal astmel olevate pärijate pärimisvõimaluse.
Testaatori seadusjärgsed pärijad on:
alanejad sugulased, lapsendatud lapsed ja testaatori kui partneri hoole all olevad lapsed ja nende alanejad sugulased;
abikaasa;
mitteabielulise kooselu partner;
registreeritud partner;
registreerimata kooselu partner;
vanemad;
lapsendajad;
õed-vennad ja nende alanejad sugulased;
vanavanemad ja nende alanejad sugulased;
muud ülenejad sugulased.

Pärimisõiguse seisukohast on mitteabielulise kooselu partner võrdne abikaasaga ning väljaspool abielu sündinud lapsi ja nende alanejaid sugulasi koheldakse võrdselt abielus sündinud laste ja nende alanejate sugulastega. Mitteabieluline liit, mis annab seadusliku pärimisõiguse, on kooselu vallalise naise ja vallalise mehe vahel, mis on kestnud mõnda aega (vähemalt kolm aastat või kui sellisest kooselust on sündinud ühine laps, siis vähem) ning see on lõppenud testaatori surmaga, tingimusel et on täidetud abielu kehtivusele seatud eeltingimused.
Pärimisõiguse seisukohast on registreeritud partner võrdne abikaasaga ning testaatori kui partneri hoole all olevaid lapsi käsitatakse võrdselt tema enda lastega. Registreeritud kooselu on kooselu kahe samast soost isiku vahel, mis on sõlmitud pädeva asutuse juures vastavalt eriõigusnormis (samasooliste isikute kooselu seadus) sätestatule.
Pärimisõiguse seisukohast on registreerimata kooselu partner võrdne mitteabielulise kooselu partneriga. Registreerimata kooselu on kooselu kahe samast soost isiku vahel, kes ei ole sõlminud registreeritud kooselu pädeva ametiasutuse juures, tingimusel et kooselu on kestnud vähemalt kolm aastat ning on algusest peale vastanud registreeritud kooselu kehtivuse eeltingimustele.
Testaatori alanejad sugulased ja abikaasa pärivad esimeses järjekorras. Esimese järjekorra pärijad pärivad võrdsetes osades. Sellises järjekorras pärimisel kohaldatakse *per stirpes* põhimõtet (pärand jaotatakse järglasliinide vahel võrdselt), nii et see osa pärandvarast, mis oleks läinud muidu varem surnud lapsele, kui ta oleks testaatorist kauem elanud, läheb nüüd võrdsetes osades tema lastele, s.t testaatori lapselastele. Kui mõni lapselastest on surnud enne testaatorit, läheb see osa, mille see lapselaps oleks pärinud juhul, kui ta oleks testaatori surma ajal elanud, nüüd võrdsetes osades tema lastele, s.t testaatori lapselapselastele ja nii edasi, kuni testaatori viimase alaneja sugulaseni.
Kui testaatoril ei olnud järglasi, pärivad tema vara teise järjekorra pärijad, s.t testaatori vanemad ja abikaasa. Testaatori vanemad pärivad poole pärandvarast ja testaatori abikaasa teise poole. Kui mõlemad vanemad on surnud enne testaatorit, pärib kogu vara abikaasa. Kui testaatoril ei ole üleelanud abikaasat, pärivad testaatori vanemad kogu pärandvara võrdsetes osades; kui üks testaatori vanematest on surnud enne testaatorit, pärib selle osa pärandvarast, mis oleks läinud asjaomasele vanemale, kui ta oleks testaatorist kauem elanud, nüüd teine vanem. Testaatori õed-vennad ja nende alanejad sugulased pärivad teise järjekorra pärijatena, kui testaatoril ei ole üleelanud abikaasat ning kui üks testaatori vanematest või mõlemad neist on surnud enne testaatorit. Sellisel juhul (kui üks testaatori vanematest või mõlemad neist on surnud enne testaatorit, kellel ei ole üleelanud abikaasat) pärivad selle osa pärandvarast, mis muidu oleks läinud kummalegi vanemale, kui nad oleksid elanud testaatorist kauem, nüüd nende lapsed (s.t testaatori õed-vennad), nende lapselapsed, lapselapselapsed ja kaugemad alanejad sugulased vastavalt reeglitele, mida kohaldatakse juhtumite puhul, kus testaatori vara pärivad tema lapsed ja teised alanejad sugulased. Kui üks testaatori vanematest on surnud enne testaatorit, kellel ei ole üleelanud abikaasat, ja sellel vanemal ei ole muid alanejaid sugulasi, läheb tema osa pärandvarast (mille ta oleks saanud juhul, kui ta oleks elanud testaatorist kauem) teisele vanemale. Kui ka teine vanem on surnud enne testaatorit, kellel ei ole üleelanud abikaasat, pärivad selle vanema alanejad sugulased selle osa pärandvarast, mis oleks muidu läinud mõlemale vanemale.
Kui testaatoril ei ole alanejaid sugulasi, abikaasat või vanemaid või kui testaatori vanematel ei ole alanejaid sugulasi, pärivad testaatori pärandvara kolmanda järjekorra pärijad. Nende hulka kuuluvad testaatori vanavanemad, kusjuures poole pärandvarast pärivad isapoolsed vanavanemad ja teise poole emapoolsed vanavanemad. Sama liini vanavanemad pärivad võrdsetes osades. Kui üks neist ühe liini esivanematest on surnud enne testaatorit, pärivad selle osa pärandvarast, mis oleks läinud asjaomasele esivanemale, kui ta oleks testaatorist kauem elanud, nüüd tema alanejad (lapsed, lastelapsed ja kaugemad alanejad sugulased) vastavalt reeglitele, mida kohaldatakse juhtumite puhul, kus testaatori vara pärivad tema lapsed ja teised alanejad sugulased. Kui ühe liini vanavanemad on surnud enne testaatorit ja neil ei ole alanejaid sugulasi, pärivad selle osa pärandvarast, mis oleks läinud neile, kui nad oleksid testaatorist kauem elanud, nüüd teise liini vanavanemad või nende alanejad sugulased.
Kui testaatoril ei ole alanejaid sugulasi või vanemaid või kui neil omakorda ei ole alanejaid sugulasi või abikaasat või vanavanemaid, kellel ei ole samuti alanejaid sugulasi, pärivad pärandvara neljanda järjekorra pärijad. Nendeks on testaatori vanavanavanemad. Ühe poole pärandvarast pärivad isapoolsed vanavanavanemad (selle osa pärivad võrdsetes osades testaatori isapoolse vanaisa vanemad ja testaatori isapoolse vanaema vanemad) ja teise poole pärivad emapoolsed vanavanavanemad (selle osa pärivad võrdsetes osades testaatori emapoolse vanaisa vanemad ja testaatori emapoolse vanaema vanemad). Kui ükski neist esivanematest ei ole enam elus, pärib selle osa, mis oleks läinud talle, kui ta oleks testaatorist kauem elanud, nüüd see esivanem, kes oli tema abikaasa. Kui üks selliste esivanemate paar ei ole enam elus, pärib need osad, mis oleks läinud muidu neile, kui nad oleksid elus olnud, nüüd sama liini teine paar. Kui ühe liini vanavanavanemad ei ole enam elus, pärivad selle osa pärandvarast, mis muidu oleks läinud neile, kui nad oleksid elus olnud, nüüd teise liini vanavanavanemad.
Kui neljanda järjekorra pärijad puuduvad, pärivad testaatori vara tema kaugemad esivanemad vastavalt tema vanavanavanemate suhtes kohaldatavatele pärimisnormidele.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Esimeses astmes viib pärimismenetlust läbi munitsipaalkohus või notar kohtu usaldusisikuna.
Munitsipaalkohtu territoriaalne pädevus viia läbi pärimismenetlusi määratakse kindlaks testaatori surmaaegse alalise asukoha järgi, teise võimalusena tema elukoha järgi, selle koha järgi, kus asub valdav osa tema varast Horvaatia Vabariigis või rahvastikuregistris registreeritud elukoha järgi. Kohtud usaldavad pärimismenetluste läbiviimise notaritele ning kui kohtu tööpiirkonnas asub mitu notaribürood, jagatakse juhtumid neile võrdselt tähestikulises järjekorras notari perekonnanime alusel.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avalduse võib esitada suuliselt mis tahes munitsipaalkohtus, pärimisasju menetlevas kohtus või pärimismenetlust toimetava notari juures või kinnitatud dokumendi kujul kirjalikult pärimisasju menetlevale kohtule või pärimismenetlust toimetavale notarile.
Pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust ei saa tagasi võtta.
Pärimisega seotud avalduse esitamine ei ole kohustuslik. Leitakse, et kui isik ei ole esitanud pärandist loobumise avaldust, siis ta soovib olla pärija. Isik, kes on esitanud kehtiva avalduse pärandi vastuvõtmiseks, ei saa hiljem pärandist loobuda.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avalduse võib teha suuliselt pärimisasju menetlevas kohtus või pärimismenetlust toimetava notari juures. Samuti võib pärimisasju menetlevale kohtule või pärimismenetlust toimetavale notarile esitada kinnitatud dokumendi, mis sisaldab annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Õigus pärandi sundosale on seadusjärgne õigus, mis omandatakse testaatori surma korral. Pärandi sundosa saama õigustatud isik võib teha avalduse sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise kohta suuliselt mis tahes munitsipaalkohtus, pärimisasju menetlevas kohtus või pärimismenetlust toimetava notari juures. Samuti võib ta esitada avaldust sisaldava kinnitatud dokumendi pärimisasju menetlevale kohtule või pärimismenetlust toimetavale notarile.
Õigust pärandi sundosale on võimalik pärimismenetluses kasutada ainult õigustatud isiku taotluse alusel – kui pärandi sundosa saama õigustatud isik ei nõua pärimismenetluse käigus sundosa maksmist, ei pea kohus või notar kindlaks tegema tema õigust sundosale.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärimismenetlused on hagita menetlused, mille eesmärk on kindlaks teha testaatori pärijad ja testaatori pärandvara ning see, millised muud õigused on pärijatel, annakusaajatel ja muudel isikutel seoses pärandvaraga.

Pärimismenetlust viib läbi munitsipaalkohus või notar kohtu usaldusisikuna. Pärimismenetluse läbiviimiseks territoriaalset pädevust omavat munitsipaalkohut nimetatakse ka pärimisasju menetlevaks kohtuks. Munitsipaalkohtu territoriaalne pädevus viia läbi pärimismenetlusi määratakse kindlaks testaatori surmaaegse alalise asukoha järgi, teise võimalusena tema elukoha järgi, selle koha järgi, kus asub valdav osa tema varast Horvaatia Vabariigis või rahvastikuregistris registreeritud elukoha järgi.

Pärimismenetlus algatatakse *ex officio* pärast seda, kui kohus saab surmatunnistuse, väljavõtte surmade registrist või samaväärse dokumendi. Kohus usaldab pärimismenetluse läbiviimise tema tööpiirkonnas tegutsevale notaribüroole, edastab sellele büroole surmatunnistuse ja näeb ette tähtajad menetluse läbiviimiseks. Notar viib menetluse läbi kohtu usaldusisikuna vastavalt kohtu otsusele, millega usaldatakse menetluse läbiviimine talle, ja vastavalt pärimisseadusele. Üldjuhul viib pärimismenetluse läbi notar kohtu usaldusisikuna ning vaid erandkorras teeb seda kohus ise.

Kui notar viib pärimismenetlust läbi kohtu usaldusisikuna, on tal sarnaselt kohtunikule või munitsipaalkohtu nõunikule õigus teha menetluse käigus mis tahes vajalikke toiminguid ja otsuseid, välja arvatud juhul, kui pärimisseaduses on sätestatud teisiti. Kui notari läbiviidava menetluse raames pooled vaidlustavad faktilised asjaolud, millel põhineb mõni nende õigus (näiteks pärimisõigus, pärandiosa suurus jne) või millest sõltub pärandvara koosseis või annaku ese, peab notar saatma toimiku tagasi kohtule, et kohus saaks teha otsuse menetluse peatamise kohta ning anda pooltele juhised tsiviil- või haldusasja algatamiseks. Kui notari juures läbiviidava menetluse käigus vaidlustavad pooled asjaolud, millest sõltuvad õigused testamendijärgsele pärandile või muud õigused, peab notar tagastama toimiku kohtule, kes soovitab pärimisasja pooltel algatada tsiviil- või haldusasja, kuid ei peata pärimismenetlust.

Konkreetsetel seaduses sätestatud juhtudel (kui tehakse otsus pärandvara eraldamise kohta pärija varast, nende kaaspärijate õiguse kohta, kes olid elanud koos testaatoriga ja kellel oli testaatoriga varaühisus, ning majapidamisesemete jagamise kohta) võib notar teha otsuse ainult kõigi menetlusosaliste nõusolekul. Vastasel juhul peab notar samuti toimiku kohtule tagasi saatma. Kohus, kes on usaldanud pärimismenetluse läbiviimise notarile, jälgib tema tööd pidevalt.

Pärimisistung on pärimismenetluse peamine osa ning neid võib korraldada mitu.

Pärimisistungit ei viida läbi juhul, kui lahkunu ei jätnud pärandvara või kui ta jättis ainult vallasvara ja samaväärsed õigused ning ükski pärija ei nõua pärimismenetluse läbiviimist.

Pärimisistungile kutsutakse menetlusosalised (pärijad, annakusaajad, muud isikud, kellel on õigused seoses pärandvaraga), isikud, kes võivad seaduslikult nõuda pärandit (kui on olemas testament), testamenditäitja (kui selline isik on määratud) ja teised huvitatud isikud. Kohtukutses annab kohus või notar huvitatud isikutele teada menetluse algatamisest ning sellest, kas talle on esitatud mingi testament. Kohtukutsega palutakse huvitatud isikutel viivitamata esitada kirjalik testament või suulist testamenti tõendav dokument, kui see peaks olema nende valduses, või nimetada suulise testamendi tegemise juures olnud tunnistajad. Sellistele huvitatud isikutele antakse kohtukutses konkreetselt teada, et kuni esimeses astmes otsuse tegemiseni võivad nad teha avalduse pärandist loobumiseks suuliselt istungil või kinnitatud dokumendi kujul avalikult ning et istungile mitteilmumist või sellise avalduse tegemata jätmist käsitatakse nende soovina olla pärija.

Pärimisistungil arutatakse mis tahes küsimusi, mis on olulised pärimismenetluses otsuse tegemiseks, eelkõige küsimusi, mis on seotud pärimisõigusega, pärandiosa suurusega ja õigusega annakule. Kohus või notar teeb otsuse kõigi istungite põhjal. Kohtul või notaril on õigus kindlaks teha fakte, mida menetlusosalised ei ole esitanud, ning samuti on tal õigus esitada tõendeid, millest menetlusosalised ei ole teatanud, kui kohus või notar leiab, et sellised faktid ja tõendid on olulised otsuse tegemiseks. Kohus või notar teeb otsuse õiguste kohta üldjuhul pärast seda, kui huvitatud isikutele on antud võimalus esitada vajalikud avaldused. Nende isikute õigusi, kes küll kutsuti nõuetekohaselt kohtusse, kuid kes istungile ei ilmunud, kaalub kohus või notar vastavalt talle teadaolevale teabele, arvestades samas nende isikute kirjalikke avaldusi, mis esitatakse kuni otsuse tegemiseni.

Pärimisega seotud avaldused on avaldused, millega pärija võtab pärandi vastu või loobub sellest. Igal isikul on õigus teha pärimisega seotud avaldus, kuid keegi ei ole selleks kohustatud. Leitakse, et kui isik ei ole esitanud pärandist loobumise avaldust, siis ta soovib olla pärija. Isik, kes on esitanud kehtiva avalduse pärandi vastuvõtmiseks, ei saa hiljem pärandist loobuda. Kohus või notar ei nõua kelleltki pärimisega seotud avalduse esitamist, kuid pärija, kes soovib sellist avaldust teha, võib seda teha suuliselt pärimisasju menetlevas kohtus või pärimismenetlust läbiviiva notari juures või mis tahes muus munitsipaalkohtus või esitada pärimisega seotud avaldust sisaldava kinnitatud dokumendi pärimisasju menetlevale kohtule või pärimismenetlust läbiviivale notarile. Kui esitatakse pärandist loobumise avaldus, peab kohus või notar hoiatama pärijat sellise avaldusega kaasnevate tagajärgede eest ning andma pärijale teada, et pärandist loobumise avalduse võib pärija teha kas ainult enda nimel või enda ja oma alanejate sugulaste nimel.

Kohus peatab pärimismenetluse ja soovitab pooltel algatada kas tsiviil- või haldusasja, kui pooled vaidlustavad asjaolud, millest sõltub mõni nende õigustest, pärandvara koosseis või annaku ese. Sellel poolel, kelle õigust peab kohus vähem usutavaks, soovitatakse algatada tsiviil- või haldusasi. Kui pooled vaidlustavad faktid, millest sõltuvad õigused testamendijärgsele pärandile või muud õigused, soovitab kohus pooltel algatada tsiviil- või haldusasja, kuid ei peata pärimismenetlust.

Pärimismenetluse lõppedes teeb kohus või notar pärimisasjas otsuse. Kuna Horvaatia õiguse kohaselt toimub pärimine *ipso jure* (õiguse enese põhjal) testaatori surma ajal, on pärimisasjas tehtav otsus deklaratiivset laadi. Otsuses määratakse kindlaks, kellest on saanud pärast testaatori surma pärija ning millised õigused on saanud teised isikud. Otsuse sisunõuded on ette nähtud pärimisseadusega ning otsus sisaldab järgmist teavet: testaator (ees- ja perekonnanimi, isikukood, ühe vanema nimi, sünniaeg, rahvus, abielunime kandvate isikute puhul nende nimi enne abiellumist); pärandvara koosseis (kinnisvara koos kinnistusraamatu andmetega, mis on vajalikud registreerimiseks; vallasvara ja muud õigused, mis kohtu hinnangul kuuluvad pärandvara koosseisu); pärijad (ees- ja perekonnanimi, isikukood, alaline asukoht, pärija ja testaatori vaheline suhe, see, kas nad pärivad seaduse või testamendi alusel; mitme pärija korral iga pärija osa pärandvarast suhtarvu kujul); pärija õigustele seatud piirangud või koormatised (kas pärija õigused on tingimuslikud, seotud tähtajaga või juhistega ning kui jah, siis kas ja kuidas on need õigused muul viisil piiratud või koormatud ja kelle kasuks); annakusaajad või isikud, kellel on mingid muud pärandvarast tulenevad õigused ning nende õiguste täpne kirjeldus (isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood, alaline elukoht). Pärimisasjas tehtud otsus edastatakse kõigile pärijatele ja annakusaajatele ning samuti isikutele, kes on taotlenud pärimist menetluse jooksul. Kui otsus muutub lõplikuks, edastatakse see ka pädevale maksuasutusele. Pärimisasjas tehtud otsuses märgib kohus või notar, et pärast otsuse lõplikuks muutumist tuleb teha vajalikud kinnistusraamatu kanded vastavalt kinnistusraamatuseadusele ning et kohtule, notarile või nende juhiste kohaselt kolmandale isikule hoiule antud vallasvara võib üle anda volitatud isikutele.

Enne pärimisasjas otsuse tegemist võib kohus või notar annakusaaja palvel teha annaku kohta eraldi otsuse, tingimusel et pärijad ei ole sellist annakut vaidlustanud. Kui pärandvara koosseis on vaidlustatud vaid osaliselt, võidakse pärimisasjas teha osaline otsus eesmärgiga kindlaks teha pärijad ja annakusaajad ning see pärandvara osa, mis ei ole vaidlustatud.

Notari kui kohtu usaldusisiku poolt pärimismenetluse raames tehtud otsuse peale võib esitada vastuväite. See tuleb esitada notarile kaheksa päeva jooksul alates otsuse menetlusosalistele kättetoimetamisest ning notar peab esitama selle koos toimikuga viivitamata pädevale munitsipaalkohtule. Vastuväiteid menetleb üks kohtunik. Kohus lükkab tagasi hilinemisega esitatud, pooliku või vastuvõetamatu vastuväite. Notari otsuse peale esitatud vastuväite kohta

otsuse tegemisel võib kohus jätta notari otsuse jõusse täielikult või osaliselt või siis selle tühistada. Kui otsus tühistatakse (täielikult või osaliselt), teeb kohus tühistatud osa kohta ise otsuse. Kohtu otsuse peale, millega notari otsus täielikult või osaliselt tühistati, ei ole võimalik esitada eraldiseisvat apellatsiooni. Vastuväidet käsitlev otsus toimetatakse menetlusosalistele ja notarile.
Esimese astme kohtus pärimisasjas tehtud otsuste peale võib esitada apellatsiooni, kui pärimisseaduses ei ole sätestatud teisiti. Apellatsioon tuleb esitada 15 päeva jooksul alates esimese astme kohtu otsuse kättetoimetamisest. Apellatsioon tuleb esitada esimese astme kohtule, kes võib õigeaegselt esitatud apellatsiooni alusel teha uue otsuse, millega muudetakse vaidlustatud otsust, tingimusel et sellega ei rikuta muude isikute õiguseid, mis tulenevad sellest vaidlustatud otsusest. Kui esimese astme kohus ei muuda oma otsust, edastab ta apellatsiooni teise astme kohtule olenemata sellest, kas apellatsioon esitati seaduses sätestatud tähtaja jooksul. Üldjuhul teeb teise astme kohus otsuse ainult õigeaegselt esitatud apellatsiooni kohta, kuid ta võib menetlusse võtta ka sellise apellatsiooni, mis esitati pärast tähtaja möödumist, tingimusel et sellega ei rikuta teiste isikute õigusi, mis tulenevad sellest vaidlustatud otsusest.
Pärimismenetluste puhul ei ole lubatud kasutada erakorralisi õiguskaitsevahendeid.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärijaks saadakse kas seaduse või testamendi alusel *ipso jure* (õiguse enese põhjal) testaatori surma hetkel. Sel ajal omandab pärija pärimisõiguse ning lahkunu vara läheb talle seadusega üle ja sellest saab tema pärandus. Pärimisõiguse saamiseks ei pea esitama avaldust pärandi vastuvõtmise kohta. Kui isik ei soovi olla pärija, on tal õigus loobuda pärandist kuni esimeses astmes otsuse tegemiseni.
Annakusaajal tekib õigus annakule testaatori surma hetkel.
Pärimismenetlust, mille eesmärk on kindlaks teha testaatori pärijad ja testaatori pärandvara ning see, millised muud õigused on pärijatel, annakusaajatel ja muudel isikutel seoses pärandvaraga, on kirjeldatud pärimismenetlust käsitlevale küsimusele nr 6 antud vastuses.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijad, kes ei ole pärandist loobunud, vastutavad solidaarselt testaatori võlgade eest nende saadud pärandiosa väärtuse ulatuses.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusraamatus registreerimiseks tuleb vara asukohajärgse munitsipaalkohtu kinnistusosakonnale esitada järgmised dokumendid:
1) registreerimisavaldus;
2) selle dokumendi originaal või kinnitatud ärakiri, mille põhjal on omandiõigus saadud (õiguslik alus omandiõiguse saamiseks – müügileping, kinkeleping, hoolduslepingpärimisasjas tehtud otsus jne);
3) omandiõiguse saaja kodakondsust tõendav dokument (kodakondsustõend, passi tõendatud koopia jne) või juriidilise isiku staatust tõendav dokument (väljavõte äriregistrist), kui õiguse saaja on välisriigi juriidiline isik;
4) kui avalduse esitajat esindab advokaat, tuleb esitada volikirja originaal või kinnitatud koopia;
5) kui avalduse esitaja ei ole määranud enda esindajaks advokaati ja ta viibib välisriigis, peab ta määrama dokumentide vastuvõtmiseks Horvaatia residendist advokaadi;
6) tõend kohtukulude tasumise kohta summas 200 Horvaatia kuna (tariifirubriik 16) ja templimaksu tasumise kohta summas 50 Horvaatia kuna (tariifirubriik 15) vastavalt kohtukulude seadusele (NN nr 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11, 112/12 ja 157/13).

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Horvaatia õiguse kohaselt ei pea määrama pärandi hooldajat. Seda sellepärast, et pärandvara läheb pärijatele üle automaatselt pärandi avanemisel (kui testaator sureb või tunnistatakse surnuks).
Kuid Horvaatia õiguses on sätestatud, et konkreetsetel juhtudel määrab pärimisasju menetlev kohus pärandvarale ajutise hooldaja. Seda tehakse siis, kui pärijad või nende asukoht ei ole teada või kui nendega ei saada ühendust ning muudel vajalikel juhtudel. Pärandi ajutine hooldaja võib pöörduda kohtusse või teda võib kaevata kohtusse, ta võib koguda nõudeid või tasuda võlgu pärijate nimel ning esindada pärijaid. Vajaduse korral võib kohus kindlaks määrata pärandi hooldaja eriõigused ja -kohustused. Samuti võib kohus määrata hooldaja sellele pärandvarale, mis on eraldatud pärijate varast testaatori võlausaldajate palvel.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärandit valitsevad pärijad, välja arvatud erandjuhtudel, kui see on tehtud ülesandeks testamenditäitjale või pärandi hooldajale.
Testaator võib testamendiga määrata ühe testamenditäitja või mitu testamenditäitjat. Testamenditäitjaks määratud isik ei pea neid ülesandeid vastu võtma.
Testamenditäitja ülesanded on kindlaks määranud testaator oma testamendis. Kui testaator ei ole andnud konkreetseid juhiseid, peab testamenditäitja tegema eelkõige järgmist:
hoolitsema pärandvara eest ja tegema kõik selle vara säilitamiseks pärijate nimel ja eest;
valitsema pärandvara;
tegema kõik vajaliku võlgade tasumiseks ja annakute täitmiseks pärijate nimel ja eest.
Seda tehes peab testamenditäitja igati tagama, et testamendi täitmine toimub testaatori soovi kohaselt.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Horvaatia õiguse kohaselt üldjuhul pärandi hooldajat ei määrata. Seda sellepärast, et pärandvara läheb pärijatele üle automaatselt pärandi avanemisel (kui testaator sureb või tunnistatakse surnuks). Pärija valitseb ja käsutab pärandi hulka kuuluvat vara. Kui pärijaid on mitu, siis kuni iga pärija pärandiosa kindlaksmääramisena valitsevad ja käsutavad kaaspärijad pärandi hulka kuuluvat vara kaasomanikena, välja arvatud seda osa pärandvarast, mille valitsemine on usaldatud testamenditäitjale või pärandi hooldajale.
Pärast seda, kui pärimisasjas tehtud lõpliku otsusega on iga pärija pärandiosa kindlaks määratud ja seni kuni pärandvara on jagatud, valitsevad ja käsutavad kaaspärijad pärandvara vastavalt ühisomandis olevate asjade suhtes kohaldatavatele normidele. See ei puuduta pärandvara seda osa, mille valitsemine on usaldatud testamenditäitjale või pärandi hooldajale.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Kui määratud on testamenditäitja, siis menetluse käigus väljastab kohus sellele isikule tema taotluse alusel viivitamata tõendi, mis kinnitab selle isiku õigusi ja volitusi testamenditäitjana, lisades märke, et testamenditäitja avaldusi tuleb käsitada testaatori avaldustena. Kui isik käitub heauskselt vastavalt selle isiku avaldusele, kes on määratlenud end kohtu tõendi alusel testamenditäitjana, ei saa teda vastutusele võtta seoses pärijatele tekitatud mis tahes kahjuga. Kui kohus vabastab testamenditäitja, peab ta kohtule viivitamata tagastama tõendi, mis kinnitab tema õigusi ja volitusi testamenditäitjana. Vastasel juhul vastutab ta mis tahes kaasneda võiva kahju eest.
Pärimismenetluse lõppedes tehakse pärimisasjas otsus. Selles otsuses määratakse kindlaks, kellest on saanud testaatori pärija pärast testaatori surma ning ka see, millised õigused on seetõttu saanud teised isikud. Kuna Horvaatia õiguse kohaselt saab isik pärijaks *ipso iure* (õiguse enese põhjal), ei ole pärija kindlakstegemise eesmärk mitte pärimisõiguse omandamine või pärandi saamine (see kõik on juba toimunud testaatori surma hetkel), vaid pelgalt võimaldada ja hõlbustada pärimisega kaasnenud õiguste kasutamist ja kohustuste täitmist.

Pärimisasjas tehtud lõpliku otsuse mõju seisneb selles, et selle lõpliku otsusega määratakse kindlaks pärandvara koosseis, testaatori pärijad, neile kuuluva pärandiosa suurus, asjaolu, kas pärimisõigus on piiratud või koormatud, ning kui jah, siis ka see, kas on olemas mis tahes õigus annakule, ning kui see on nii, siis milline.
Pärimisasjas tehtud lõpliku otsuse sisu võib vaidlustada isik, kes pärimisseaduse alusel ei ole seotud pärimisasjas tehtud otsuse lõplikkusega, esitades tsiviilhagi isikute vastu, kes saavad kasu järeldustest, mille tõepärasuse ta vaidlustab.
Pärimisasjas tehtud lõplik otsus ei ole siduv nende isikute suhtes, kes väidavad, et neil on õigus pärandvara osale, tingimusel et nad ei ole osalenud pärimismenetluses menetlusosalistena ja neid ei ole ka nõuetekohaselt kutsutud selles menetluses osalema. Selline otsus ei ole siduv ka nende isikute suhtes, kes väidavad, et testaatori surma tõttu on neil pärimisõigus testamendi või seaduse alusel või et neil on õigus annakule, tingimusel et nad ei ole osalenud pärimismenetluses menetlusosalistena ja neid ei ole ka nõuetekohaselt kutsutud selles menetluses osalema.
Ka nende isikute suhtes, kes on osalenud pärimismenetluses menetlusosalistena või kes on nõuetekohaselt kutsutud selles menetluses osalema, ei ole pärimisasjas tehtud lõplik otsus erandina siduv õiguste osas, mis tulenevad hiljem leitud testamendist, ning õiguste osas, mis on kindlaks määratud tsiviilkohtu- või halduskohtumenetluse käigus (mille algatamist neil soovitati) pärast pärimisasjas tehtud otsuse lõplikuks muutumist, tingimusel et täidetud on eeltingimused, mille alusel nad võivad tsiviilhagis nõuda menetluse uuesti läbiviimist.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 06/02/2023
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Itaalia

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Surma puhuks saab varaga seoses korraldusi teha üksnes testamendiga. Ühised testamendid ja pärimislepingud ei ole lubatud.
Testamendiga võib teha järgmisi korraldusi:
nimetada pärija, kellele testaator jätab kogu oma vara või osa sellest, täpsustamata seejuures konkreetset vara;
määrata annakusaaja, kellele testaator jätab ühe konkreetselt kindlaks määratud eseme või mitu konkreetselt kindlaks määratud eset.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamendiga tehtud korraldusi ei pea registreerima olenemata sellest, millises vormis asjaomased korraldused tehtud on.
Notariaalakti vormis koostatud avaliku testamendi viib notar testaatori surma korral testamentide registrist üle elavatevaheliste (*inter vivos*) õigustoimingute registrisse ja registreerib üleviimise kohta koostatud protokolli.
Omakäeline testament, mis on koostatud eraviisil, tuleb pärast testaatori surma esitada notarile, et notar saaks kinnitada testamendi õigusmõju, registreerides testamendi avaldamisprotokolli.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Testaatoril on seaduslik õigus kogu oma vara vabalt käsutada. Tema abikaasal, lastel ja nende alanejatel sugulastel ning vanematel (laste puudumise korral) on õigus sundosale, mis on nende jaoks reserveeritud minimaalne osa pärandvarast, kuid testament, milles ei ole sundosa saamise õigust arvesse võetud, on siiski kehtiv, tingimusel et eespool nimetatud pärijad seda ei vaidlusta. Kui testamenti ei vaidlustata või kui mis tahes vaidlustamismenetlus tunnistatakse alusetuks, jääb testament sellisena jõusse.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Testamendi puudumise korral kohaldatakse pärimise suhtes tsiviilseadustikus sätestatud seadusjärgse pärimise sätteid. Võib esineda olukordi, kus testament on küll tehtud, aga see käib üksnes pärandi osa kohta. Sellisel juhul kohalduvad ülejäänud osa suhtes seadusjärgse pärimise sätted koos testamendijärgsete korraldustega. Seadusjärgsed pärijad on abikaasa, lapsed, vanemad, vennad ja õed ning kuni kuuenda astme sugulased. Pärandiosa suurus sõltub sellest, millised eespool nimetatud isikud tegelikult olemas on. Laste olemasolu korral jäävad pärijate ringist välja nii vanemad kui ka vennad-õed ja kaugemad sugulased.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärand läheb pärijale üle pärandi vastuvõtmiseks tehtava avalduse alusel, annak seevastu läheb üle automaatselt, tingimusel et sellest ei loobuta. Pärandit ei saa vastu võtta osaliselt ning vastuvõtmine võib olla otsene (kui esitatakse vastavasisuline avaldus) või kaudne (kui pärija teeb toiminguid, mida saab teha ainult pärija, näiteks pärandvara hulka kuuluva eseme müük). Pärandi vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks saab avalduse teha notariaalakti vormis või selleks võib pöörduda selle pädeva kohtu kohtusekretäri poole, kelle tööpiirkonnas pärand avanes. Sama põhimõte kehtib sundosa saama õigustatud

pärijate kohta, kes ei saa võtta vastu ainult sundosa või loobuda ainult sundosast. Sellised pärijad saavad siiski loobuda oma õigusest pärandi sundosale juhul, kui asjaomane osa on kahjustatud. Kui sundosa saamise õigusega pärija on pärandisaajate hulgast välja jäetud või kui talle on pärandatud osa, mis on väiksem sundosast, mille saamise õigus tal on, siis võib ta esitada sundosa sissenõudmiseks hagi.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Seadusega ei ole erimenetlust ette nähtud.

Pärand avaneb pärandaja surma korral. Surmakuupäevast ning testamendist või kohaldatavatest õigusnormidest lähtuvalt määratakse kindlaks pärijad või annakusaajad. Need isikud on seejärel kohustatud tegema toiminguid, mis on vajalikud pärandi vastuvõtmiseks või loobumiseks ja mille alusel tehakse kindlaks, kes ja kui suures osas vara pärib.

Mitme ühisomaniku korral on igal asjaomasel isikul õigus taotleda pärandvara jagamist. Selleks võidakse sõlmida leping või võidakse pöörduda tavalise tsiviilkohtumenetluse kaudu kohtu poole, et kohus teeks otsuse pärandvara jagamise kohta.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isikust saab annakusaaja automaatselt, kui ta annakust ei loobu. Pärimiseks tuleb pärand sõnaselgelt vastu võtta või teha toiming, mida käsitatakse kaudse avaldusena. Pärijatena nimetatud isikutest, kelle valduses on pärandvara, saavad pärijad automaatselt pärast kolme kuu möödumist pärandi avanemise kuupäevast.

Sõnaselge avalduse alusel – sõnaselge avaldus tuleb esitada kümne aasta jooksul alates pärandi avanemisest – võib pärandi vastu võtta tingimusteta või võib seda teha inventuuri alusel, et piirata vastutust lahkunu võlgade eest.

Alaealistele ja teistele õigus- ja teovõimetutele isikutele jäetud pärandi vastuvõtmiseks tuleb esitada sõnaselge avaldus ja pärandi vastuvõtmine peab toimuma inventuuri alusel.

Pärandi või annaku vastuvõtmise õigusmõju ulatub tagasi pärandi avanemise ajani.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijad vastutavad lahkunu kõigi võlgade eest proportsionaalselt nende vastava pärandiosa väärtusega. Annakusaajad seevastu lahkunu võlgade eest ei vastuta.

Pärandi tingimusteta vastu võtnud pärijal on piiramatu isiklik vastutus lahkunu võlgade eest ning sellest tulenevalt lasub tal asjaomane vastutus isegi juhul, kui võlgade suurus ületab päritud vara väärtuse.

Kui pärija on pärandi vastu võtnud inventuuri alusel, vastutab ta lahkunu võlgade eest üksnes päritud vara väärtuse ulatuses.

Kui pärand võetakse vastu inventuuri alusel, tuleb koostada aruanne, milles kirjeldatakse kogu pärandvara ja milles esitatakse kõik pärandvara hulka kuuluvad varad ja kohustused. Pärijal peab pärandvara käsutamisega seotud mis tahes toimingute tegemiseks olema kohtu luba ja see luba antakse üksnes juhul, kui kõnealused toimingud on kooskõlas pärandaja võlausaldajate huvidega.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Pärijad ja annakusaajad peavad esitama maksuasutustele pärimist käsitleva deklaratsiooni, mis sisaldab teavet kogu pärandvara, sealhulgas kinnisvara kohta koos asjakohaste kinnistusraamatu andmetega. Pärimist käsitleva deklaratsiooni koopia alusel tehakse registrisse kanne, s.t vara registreeritakse pärijate või annakusaajate nimele ja neist saavad uued omanikud.

Pärimise teel omandatud vara kinnistusraamatusse kandmiseks kohaldatav kord on erinev sõltuvalt sellest, kas tegemist on pärija või annakusaajaga. Omandi üleminek annakusaajale kantakse kinnistusraamatusse selle testamendi koopia alusel, millega annak määrati. Pärija puhul tehakse kanne pärandi vastuvõtmiseks tehtud otsese avalduse alusel või kaudse avaldusena käsitatava toimingu alusel.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine ei ole kohustuslik.

Iga testamenti koostav isik võib nimetada testamenditäitja, kes vastutab vara valitsemise eest üksnes testamenditäitja ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses.

Õigusaktides on sätestatud isikud, kes vastutavad pärandi valitsemise eest juhul, kui pärijad on õigus- ja teovõimetud isikud.

Kui ükski pärijana nimetatud isik ei võta pärandit vastu, on võimalik paluda kohtul määrata pärijate puudumise korral usaldusisik, kes valitseb pärandit seni, kuni väljastatakse algne vastuvõtmisakt. Sellega lõpevad automaatselt usaldusisiku ülesanded.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Kui annakut peavad täitma pärijad, vastutavad nemad testamendi täitmise eest.

Testaator võib nimetada testamenditäitja, kes peab tagama, et testamendijärgsed korraldused saavad täidetud.

Pärandvara valitsevad isikud, kelle ülesandeks on testamenti täita, ja nad teevad seda seni, kuni asjaomased ülesanded on täielikult täidetud.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Üldjuhul on pärandi hooldajatel üksnes tavalised haldusvolitused, et nad saaksid kaitsta vara ja selle väärtust. Vara käsutamisega seotud toimingute tegemiseks või erakorraliseks valitsemiseks on vaja kohtu luba.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

See kohalik omavalitsusüksus, kus lahkunu sündis või elas, väljastab surmatunnistuse, väljavõtte surmade registrist ja perekonnaseisutõendi, mis sisaldavad teavet isiku surma kohta, tema isikuandmeid ja andmeid perekondlike suhete kohta.

Pärija või annakusaaja staatust ei saa tõendada riigi ametiasutuste väljastatavate dokumentidega.

Igaüks, kes soovib tõendada oma staatust pärija või annakusaajana, võib esitada notariaalakti, s.t kirjaliku tunnistuse, mille on notari juuresolekul andnud kaks tunnistajat, kes ei ole pärimisasjaga seotud. Valetunnistuse andmine on kriminaalkorras karistatav. Ametiasutused aktsepteerivad eespool nimetatud notariaalakti asemel ka asjaomase isiku koostatud avaldusi. Ka sellisel juhul kaasneb valeandmete esitamisega kriminaalvastutus.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 22/12/2021
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Küpros

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Põhimõtteliselt ei sisalda siseriiklikud õigusaktid sätteid ühise testamendi kohta. Praktikas võivad abikaasad oma testamenti koostades määrata teineteise ainupärijaks.

Testamendid koostatakse ja täidetakse vastavalt 195. peatüki artiklile 23.

Testament peab olema koostatud kirjalikult ning selle peab allkirjastama testaator või mõni muu isik testaatori palvel ja tema juuresolekul. Testamendi allkirjastamise juures peab samaaegselt viibima ka vähemalt kaks tunnistajat, et testament testaatori juuresolekul kinnitada ja allkirjastada. Kui testament koosneb enam kui ühest lehest, tuleb allkirjastada või nimetähtedega varustada kõik lehed.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamendi võib:

a) esitada testaatori elukohajärgse provintsi kohturegistrile vastavalt 189. peatüki artiklile 9;

b) anda hoiule testaatori advokaadi büroosse; või

c) jätta enda kätte hoiule testaator või mis tahes testaatori poolt selleks määratud isik.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Pärandi sundosa põhimõte on sätestatud siseriiklikus õiguses 195. peatüki artiklis 41. Samuti on asjakohane 195. peatüki artikkel 51.

Lastel on õigus saada pärandvara netoväärtusest kuni 25 %. Kui testaatoril lapsi ei olnud, kuid on olemas üleelanud abikaasa või vanem (isa või ema), on neil õigus saada 50 % pärandvarast. Kõigil muudel juhtudel võidakse pärand tervikuna jaotada.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui surma puhuks ei ole korraldusi tehtud, toimub pärimine vastavalt 195. peatüki artiklile 44 ja sellele järgnevatele artiklitele.

Laste ja abikaasa olemasolu korral jagatakse pärandi netoväärtus abikaasa ja laste vahel võrdsetes osades. Kui lapsed või alanejad sugulased puuduvad, suureneb abikaasa pärandiosa sõltuvalt sellest, kas on olemas teisi sugulasi kuni neljanda astmeni. Eelkõige juhul, kui lahkunust jäävad maha õed või vennad või vanemad, on abikaasa pärandiosa 50% pärandvara netoväärtusest, ning kui puuduvad sugulased kuni neljanda astmeni, on abikaasal õigus saada ¾ pärandist. Kõigil muudel juhtudel pärib abikaasa kogu vara.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kõigil eespool nimetatud juhtudel on pädev asutus testaatori/lahkunu viimase elukoha järgne piirkonnakohus.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Avalduse esitamine

Maksuameti antud ajutise vabastuse esitamine

Omandiõigust kinnitava tõendi väljastamine

Pärandvara nimekirja registreerimine

Pärandvaraga seotud mis tahes võlgade, sealhulgas maksude tasumine

Pärandvara jagamine

Lõppsumma registreerimine

Siseriiklikus õiguses puuduvad sätted kohtu algatusel alustatud pärimismenetluse kohta.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isikust võib saada seadusjärgne pärija siis, kui ta on lahkunu sugulane kuni kuuenda astmeni. Asjakohased sätted on esitatud 195. peatüki artiklis 44 ja sellele järgnevates artiklites ning 195. peatüki I ja II lisas.

Isikust võib saada pärija, kui testaator jätab talle pärandvara oma testamendiga.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Siseriikliku õiguse kohaselt ei vastuta pärijad lahkunu võlgade eest. Võlad kaetakse vaid pärandvara arvelt, mis jagatakse pärijate/annakusaajate vahel alles siis, kui need võlad (sealhulgas maksud) on tasutud. Asjakohased sätted on esitatud 189. peatüki artikli 41 punktis b ja artiklis 42.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kui mõiste „kinnisvara registreerimine” all mõeldakse lahkunu vara üleminekut pärijatele/annakusaajatele, on vajalikud järgmised dokumendid:

omandiõiguse tunnistus;

maksuameti väljastatud tõend maksukohustuse täitmise kohta ja luba vara üleandmiseks;

tõend kinnisvaraga või kapitalituluga seotud maksukohustuste täitmise kohta;
tõend ja kviitung kohalike ja kommunaalmaksude tasumise kohta ning pärandi hooldaja ja/või testamenditäitja vande all antud kinnitus vara jagamise kohta;
mis tahes muud kinnistusameti ja/või maksuameti nõutavad dokumendid.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine on pärandvara jagamiseks kohustuslik. Hooldaja määrab kohus taotluse alusel. Taotlus pärandi hooldaja määramiseks esitatakse vastavalt 189. peatükile, eelkõige, kuid mitte ainult selle artiklitele 18, 19, 20, 29 ja 49, ja 192. peatükile. Taotlusele tuleb lisada kavandatud hooldaja või testamenditäitja poolt vande all antud kinnitus ning vajaduse korral tagatise andja poolt vande all antud kinnitus ja tagatis. Samuti tuleb taotlusele lisada surmatunnistus ja pärimistunnistus, mille on väljastanud selle kohaliku omavalitsusüksuse juht, kus lahkunu elas, ning pärijate nõusolek pärandi hooldaja määramiseks. Muudes küsimustes tuleb järgida küsimusele nr 6 antud vastuses kirjeldatud menetlust.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Isiku surma korral on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia testamenditäitjal ning tema surma või temapoolse huvi puudumise korral on selline õigus mis tahes isikul, kellel on varaga seoses olemas õiguslik huvi, s.t annakusaajal või pärijal.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja volitusi on kirjeldatud 189. peatüki artiklis 41.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Selliseks dokumendiks on omandiõiguse tunnistus, milles nimetatakse ära pärandi hooldaja ja/või testamenditäitja. Soodustatud isikute nimed loetletakse pärandi hooldaja määramise ja/või testamendi kinnitamise taotluses ning surmatunnistuses ja pärimistunnistuses, mille väljastab selle kohaliku omavalitsusüksuse juht, kus lahkunu elas.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 10/02/2023
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.
Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Läti

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 06/02/2024
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.
Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Leedu

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Surma puhuks tehakse varaga seotud korraldused testamendi vormis kooskõlas Leedu Vabariigi tsiviilseadustikuga (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*). Testament võib olla ametlik (kirjalikult kahes eksemplaris koostatud testament, mille on kinnitanud kas notar või välisriigis Leedu Vabariigi konsulaarametnik) või eratestament (omakäeline testament, milles on märgitud testaatori ees- ja perekonnanimi, testamendi tegemise kuupäev (kuu, päev ja aasta) ja koht ning avaldatud testaatori viimane tahe ning mille testaator on allkirjastanud; seda liiki testamendi võib koostada mis tahes keeles). Abikaasad võivad koostada abikaasade ühise testamendi, milles mõlemad abikaasad määravad teineteise vastastikku pärijaks ja mille alusel pärib üleelanud abikaasa teise abikaasa surma korral kogu tema vara (sealhulgas abieluvara), välja arvatud sundosa.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Ametlik testament tuleb tõestada ja registreerida notari registris testaatori juuresolekul. Üks koopia antakse testaatorile ja teine koopia jääb selle tõestanud asutuse kätte hoiule. Testaator võib anda eratestamendi kas notari või välisriigis Leedu Vabariigi konsulaarametniku kätte hoiule. Leedu Vabariigis koostatud testamentide registrit haldab keskne hüpoteekide amet (*Centrinė hipotekos įstaiga*). Notarid ja konsulaarametnikud peavad teavitama keskset hüpoteekide ametit kolme tööpäeva jooksul tõendatud, hoiule võetud või tühistatud testamendist. Teavitamisel tuleb märkida testaatori ees- ja perekonnanimi, isikukood ja elukoht ning testamendi tegemise kuupäev ja koht, testamendi liik ja selle hoiustamise asukoht. Testamendi sisu täpsustada vaja ei ole.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah, tsiviilseadustikus on sätestatud õigus sundosale. Lahkunu lapsed (lapsendatud lapsed), abikaasa ja vanemad (lapsendanud vanemad), kes olid lahkunust tema surma ajal majanduslikult sõltuvad, pärivad testamendi sisust olenemata poole sellest pärandiosast, millele igaühel neist oleks olnud õigus seadusjärgse pärimise korral (sundosa), välja arvatud juhul, kui testamendi järgi pärivad nad sellest rohkem. Sundosa määratakse kindlaks pärandi, sealhulgas igapäevaste sisustusesemete ja kodutehnika väärtuse alusel.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Testamendi puudumise korral toimub pärimine seaduse järgi. Seadusjärgse pärimise korral pärivad võrdsetes osades järgmised isikud: esimese järjekorra pärijad – lahkunu lapsed, sealhulgas lapsendatud lapsed ja lahkunu lapsed, kes sünnivad pärast tema surma; teise järjekorra pärijad – lahkunu vanemad (lapsendanud vanemad), lapselapsed; kolmanda järjekorra pärijad – lahkunu isa- ja emapoolsed vanavanemad, lahkunu lastelastelapsed; neljanda järjekorra pärijad – lahkunu vennad-õed ning isa- ja emapoolsed vanavanavanemad; viienda järjekorra pärijad – lahkunu vendade ja õdede lapsed ning lahkunu vanemate vennad ja õed (onud ja tädid); kuuenda järjekorra pärijad – lahkunu nõod (tema vanemate vendade ja õdede lapsed). Teise järjekorra seadusjärgsed pärijad pärivad üksnes siis, kui esimese järjekorra pärijaid ei ole, kui nad ei võta pärandit vastu või loobuvad sellest või juhul, kui kõik esimese järjekorra pärijad on pärimisõigusest ilma jäetud. Kolmanda, neljanda, viienda ja kuuenda järjekorra pärijad pärivad üksnes siis, kui kõrgema järjekorra pärijaid ei ole või kui nad loobuvad pärandist või juhul, kui nad on pärimisõigusest ilma jäetud. Lapsendatud lapsi ja nende alanejaid sugulasi, kes pärivad lapsendanud vanema või tema sugulaste surma korral, koheldakse võrdselt lapsendaja bioloogiliste laste ja nende alanejate sugulastega. Nad ei ole oma bioloogiliste vanemate ja teiste kaugemate veresugulaste surma korral nende seadusjärgsed pärijad, samamoodi ei päri nad ka oma bioloogiliste vendade-õdede surma korral. Lapsendanud vanemaid ja nende sugulasi, kes pärivad lapsendatud lapse või tema alanejate sugulaste surma korral, koheldakse võrdselt bioloogiliste vanemate ja teiste veresugulastega. Lapsendatud lapse bioloogilised vanemad ja teised kaugemad veresugulased ei ole seadusjärgsed pärijad lapsendatud lapse või tema alanejate sugulaste surma korral. Lapsed, kes on sündinud abielust või vanematele, kelle abielu on kehtetuks tunnistatud, on seadusjärgsed pärijad. Samamoodi pärivad seaduse järgi need lapsed, kes on sündinud väljaspool abielu, kui isadus on kindlaks tehtud kooskõlas õigusnormidega. Lahkunu lastelapsed ja lastelastelapsed pärivad seadusjärgsete pärijatena koos vastavate pärimisõigust omavate esimese ja teise järjekorra pärijatega, kui asjaomaste lastelaste või lastelastelaste üks vanematest, kes oleks olnud pärija, on pärandi avanemise ajaks surnud. Nad pärivad võrdsetes osades selle pärandiosa, mille oleks seaduse järgi pärinud nende surnud isa või ema. Lahkunu üleelanud abikaasa pärib seaduse järgi või koos mis tahes esimese või teise järjekorra pärijatega. Abikaasa pärib ühe neljandiku koos esimese järjekorra pärijatega, tingimusel et peale abikaasa ei ole teisi pärijaid rohkem kui kolm. Kui teisi pärijaid on rohkem kui kolm, pärib abikaasa teiste pärijatega võrdses osas. Kui abikaasa pärib koos teise järjekorra pärijatega, on tal õigus poolele pärandvarast. Kui esimese või teise järjekorra pärijaid ei ole, pärib abikaasa kogu pärandvara. Igapäevased sisustusesemed ja kodutehnika lähevad seadusjärgsetele pärijatele olenemata nende sugulusastmest ja nende pärandiosast, tingimusel et nad elasid lahkunuga koos vähemalt aasta vahetult enne tema surma.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärandi avanemise asukoha järgne notar ja kohus.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi avanemise asukoha järgne notar.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi avanemise asukoha järgne notar.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandi avanemise asukoha järgne notar.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Tsiviilseadustiku kohaselt peab pärija pärandi endale saamiseks selle vastu võtma. Pärandit ei saa vastu võtta osaliselt ega teatavatel tingimustel või teatavate reservatsioonidega. Pärija loetakse pärandi vastuvõtnuks, kui ta asub pärandit reaalselt haldama või kui ta on esitanud pärandi avanemise asukoha järgsele notarile pärandi vastuvõtmise avalduse. Pärija loetakse pärandi vastuvõtnuks, kui ta on asunud pärandit haldama nagu oma isiklikku vara (kui ta majandab, kasutab ja käsutab pärandit ning teeb selle üle järelevalvet, maksab makse ning on esitanud kohtule avalduse, milles ta väljendab kavatsust pärand vastu võtta ja määrata pärandi hooldaja jne). Pärija, kes on asunud haldama pärandi mis tahes osa või pärandi hulka kuuluvaid mis tahes üksikuid esemeid, loetakse pärandi täielikult vastu võtnuks. Pärijal, kes on asunud pärandit haldama, on õigus pärandi vastuvõtmiseks ette nähtud aja jooksul pärandist loobuda, esitades pärandi avanemise asukoha järgsele notarile sellekohase avalduse. Sellisel juhul loetakse, et pärija on asunud pärandit haldama teiste soodustatud isikute huvides. Need sammud tuleb astuda kolme kuu jooksul alates pärandi avanemisest. Isikud, kellel tekib pärimisõigus üksnes pärast seda, kui teised pärijad on pärandist loobunud, võivad väljendada oma nõusolekut pärandi vastuvõtmiseks kolme kuu jooksul alates pärandi vastuvõtmise õiguse tekkimise päevast. Kohus võib pikendada pärandi vastuvõtmiseks ette nähtud tähtaega, tingimusel et ta aktsepteerib, et tähtaja ületamiseks olid mõjuvad põhjused. Pärandi võib vastu võtta ka pärast tähtaja möödumist ja ilma kohtu poole pöördumata, kui sellega nõustuvad kõik teised pärijad, kes on pärandi vastu võtnud. Notar on kohustatud teavitama keskset hüpoteekide ametit pärandi vastuvõtmisest kolme tööpäeva jooksul. Pärijal või annakusaajal on õigus pärandist loobuda kolme kuu jooksul alates pärandi avanemisest. Pärandist ei saa loobuda osaliselt ega teatavatel tingimustel või teatavate reservatsioonidega. Pärandist loobumisel on samasugune õigusmõju nagu pärandi vastuvõtmata jätmisel. Pärandist loobumiseks peab pärija esitama pärandi avanemise asukoha järgsele notarile sellekohase avalduse. Pärandist ei saa loobuda, kui pärija on esitanud pärandi avanemise asukoha järgsele notarile avalduse pärandi vastuvõtmiseks või pärimistunnistuse väljastamiseks. Kui soodustatud isikuid on mitu, läheb pärand kõigi soodustatud isikute kaasomandisse, kui testamendis ei ole ette nähtud teisiti. Kedagi ei saa sundida loobuma oma õigusest lasta eraldada kogu pärandvarast see osa,

millele tal on õigus. Pärandi jagamine toimub pärijate vastastikusel kokkuleppel. Pärandit ei tohi jagada enne pärija või annakusaaja sündi või kui testaator on oma testamendiga ette näinud, et teatava aja jooksul peavad pärandisaajad pärandit ühiselt valdama. See tähtaeg ei tohi olla pikem kui viis aastat alates pärandi avanemisest, välja arvatud juhul, kui pärijate hulgas on alaealisi. Sellisel juhul võib testaator keelata pärandi osadeks jaotamise seniks, kuni asjaomased pärijad on saanud 18aastaseks. Pärijad võivad pärandvara jagada vastastikusel kokkuleppel enne seda, kui pärijate omandiõigus registreeritakse avalikus registris. Kinnisvara jagamiseks vormistatakse notariaalakt, mis tuleb registreerida avalikus registris. Kui pärijad ei saavuta pärandi jagamise küsimuses kokkulepet, jagab pärandi kohus iga pärija esitatud hagi alusel. Jagatav vara jaotatakse reaalosadeks ja jagamatu vara läheb ühele pärijatest, võttes arvesse vara laadi ja pärija vajadusi. Teistele pärijatele kompenseeritakse vara väärtus muus varas või rahas. Soodustatud isikute vastastikusel kokkuleppel võidakse kogu pärandvara või selle üksikud osad müüa enampakkumisel ja saadud tulu jagada soodustatud isikute vahel. Pärijad võivad ka omavahel teha pakkumisi pärandvara hulka kuuluvate üksikute esemetega seoses, kusjuures ese läheb suurima pakkumise teinud isikule. Vara hulka kuuluvate üksikute esemete üleminek konkreetsetele pärijatele võidakse vastastikusel kokkuleppel kindlaks määrata ka loosi tõmbamisega.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärandi avanemise ajaks loetakse isiku surma aega või isiku surnuks tunnistamise korral päeva, mil jõustub tema surnuks tunnistamist käsitlev kohtuotsus, või kohtuotsuses märgitud surmakuupäeva. Pärijaks saamiseks peab isik pärandi vastu võtma (kas asudes pärandit reaalselt valitsema või esitades pärandi avanemise asukoha järgsele notarile avalduse pärandi vastuvõtmiseks). Annakusaaja teatab oma soovist annak vastu võtta kas testamenditäitjale (pärandi hooldajale), pärijale, kes on pärandi vastu võtnud ja kellel on õigus annakut täita, või pärandi avanemise asukoha järgsele notarile. Kui annak hõlmab õigust kinnisvarale, tuleb avaldus esitada igal juhul notarile.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärija, kes on pärandi vastu võtnud kas pärandi haldama asumisega või pärandi avanemise asukoha järgsele notarile sellekohase avalduse esitamisega, vastutab lahkunu võlgade eest kogu oma varaga. Kui pärandi on eespool kirjeldatud viisil vastu võtnud mitu pärijat, vastutavad nad lahkunu võlgade eest ühiselt kogu oma varaga. Kui pärija esitab notarile avalduse pärandi vastuvõtmiseks, on tal õigus märkida selles, et ta soovib võtta pärandi vastu pärandvara inventuuri alusel. Sellisel juhul vastutab pärija lahkunu võlgade eest üksnes päritud vara ulatuses. Kui vähemalt üks pärija on võtnud pärandi vastu inventuuri alusel, siis loetakse, et ka kõik teised pärijad on pärandi selle alusel vastu võtnud. Inventuuri võivad nõuda ka lahkunu võlausaldajad. Kui inventuuri koostamise ajal ei esitanud pärija oma süül andmeid kogu pärandvara kohta või varjas lahkunu võlgu või kui inventuuris kajastati pärija algatusel olematuid võlgu või kui pärija ei täitnud oma kohustust esitada terviklikke andmeid inventuuri koostamise tarbeks, vastutab asjaomane pärija lahkunu võlgade eest kogu oma varaga.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusregistrisse kantakse järgmised kinnistud, kui need on liigitatud iseseisvate üksustena ja neile on määratud kordumatu number Leedu kinnistusraamatuseaduses (*Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas*) sätestatud korras: maatükid, ehitised, korterid ja rajatised. Kinnisvara kinnistusregistris (*Nekilnojamojo turto registras*) registreerimise avaldusele tuleb lisada järgmised dokumendid:

1) avaldus kinnisvaraga seotud asjaõiguse (omandiõiguse või kasutusvalduse) registreerimiseks või kinnistusregistri andmete muutmiseks seoses asjaõigusega;

2) dokumendid, milles esitatakse kinnistusraamatuandmed selle kinnistu kohta, mis on liigitatud iseseisva üksusena, mis tahes dokumendid nende andmete muutmise kohta (riigi ametiasutuse või haldusorgani otsus, kohtuotsus, kohtumäärus, otsus või määrus, kirjalik tehingudokument, teistest riiklikest registritest pärit dokumendid või muud seaduses sätestatud või valitsuse poolt ette nähtud dokumendid);

3) dokumendid, millega tõendatakse omandiõiguse saamist, asjaõiguse tekkimist, nendele õigustele seatud piiranguid ja õiguslikke asjaolusid ning äriühingute kaudu tehtud annetusi, toimunud müüki ja ostu või rentimist; notariaalsed dokumendid, millega tõendatakse asjaõiguse tekkimist, nendele õigustele seatud piiranguid ja õiguslikke asjaolusid, ja mis on kohalikule registripidajale esitatud notari kaudu elektrooniliselt;

4) avaldust esitavat isikut tõendavad dokumendid, välja arvatud juhul, kui avaldus esitatakse posti teel või elektrooniliselt või notari vahendusel.

Kui tegemist on sellise kinnisvara pärimisega, millega seotud asjaõigused on juba kinnistusregistris registreeritud, peab pärija esitama registrile üksnes notarilt saadud pärimistunnistuse (või omandiõigust kinnitava sertifikaadi juhul, kui ühe abikaasa surma korral läheb pärandvara tervikuna üleelanud abikaasale). Pärimistunnistuse (kinnisvara pärimise korral) ja/või omandiõigust kinnitava sertifikaadi (ühe abikaasa surma korral) väljastamist käsitlevad kanded võib kinnistusregistris teha ka notarilt saadud sellekohase teatise alusel.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Kui pärandvara näol on tegemist üksikettevõtte või taluga või kui lahkunu võlad võivad olla suuremad pärandvara väärtusest, võib pärija pärandi vastuvõtmisel esitada pärandi avanemise asukoha järgsele kohtule avalduse pärandi hooldaja määramiseks või hooldaja määramiseks ja enampakkumise või pankrotimenetluse läbiviimiseks. Sellisel juhul rahuldatakse lahkunu võlad üksnes pärandvara ulatuses. Kui pärandi hulka kuulub vara, mida on vaja valitseda (üksikettevõte, talu, väärtpaberid jmt), kuid testamenditäitja või pärija seda teha ei saa, või kui lahkunu võlausaldajad esitava hagi enne seda, kui pärand vastu võetakse, määrab piirkonnakohus pärandvarale hooldaja. Pärandi hooldaja määratakse pärandi avanemise asukoha järgse piirkonnakohtu otsusega. Oma otsusega määrab kohus kindlaks pärandi hooldaja ja tema tasu.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testamenti täidab testaatori määratud testamenditäitja või pärija või kohtu määratud pärandi hooldaja. Kui testaator ei määranud testamenditäitjat või kui määratud testamenditäitja või pärija ei ole suuteline oma ülesandeid täitma, võib pärandi avanemise asukoha järgne piirkonnakohus määrata pärandi hooldaja täitma kõiki testamendi täitmiseks vajalikke ülesandeid. Testamenditäitja täidab kõik testamendi täitmiseks vajalikud ülesanded. Kuni pärandi hooldaja määramiseni või pärijate kindaksmääramiseni täidab testamenditäitja pärija funktsiooni – asub pärandit valitsema, koostab inventuuri, maksab pärandvaraga seotud võlad, nõuab sisse võlad lahkunu võlgnikelt, teeb ülalpeetavatele ette nähtud elatismakseid, otsib pärijaid, teeb kindlaks, kas pärijad võtavad pärandi vastu jne.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldajal on samad õigused ja kohustused nagu testamenditäitjal ning tema suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* tsiviilseadustiku neid asjaõigust käsitlevaid sätteid, millega reguleeritakse teisele isikule kuuluva vara valitsemist või tema tegevuse juhtimist.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärast kolme kuu möödumist pärandi avanemisest võivad pärijad või annakusaajad taotleda pärandi avanemise asukoha järgselt notarilt pärimistunnistuse väljastamist. Pärimistunnistus on riigi poolt ette nähtud vormis koostatud dokument, millega tõendatakse, et pärija on pärandi vastu võtnud ja omandanud pärandiga seoses omandiõiguse. Oluline on märkida, et vastavalt tsiviilseadustikule tekib omandiõigus seoses pärandiga pärandi vastuvõtmisel, mitte pärimistunnistuse väljastamisel. Peale selle on pärimistunnistuse saamine soodustatud isiku õigus, mitte kohustust. Pärimistunnistusega kinnitatakse pärandi vastuvõtmist ja see on pärandina saadud kinnisvaraga seotud asjaõiguse registreerimise õiguslik alus. Leedu tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) kohaselt on notari väljastatud pärimistunnistus suurima tõendusjõuga ametlik kirjalik tõend. Ametlikus kirjalikus

tõendis esitatud asjaolud loetakse täielikult tõendatuks, välja arvatud juhul, kui need on hilisemate tõenditega ümber lükatud. See ei kehti tunnistajate ütluste puhul.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Viimati uuendatud: 15/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Luksemburg

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Testamendi koostamisel tuleb muu hulgas järgida järgmisi nõudeid.
Esiteks peab testaator olema vaimselt terve. Testamenti ei saa teha isik, kes on tunnistatud teovõimetuks. Alaealiste puhul kohaldatakse erinorme, mille eesmärk on peamiselt kaitsta asjaomaste isikute vara.
Teatavad testamentide liigid – näiteks ühised testamendid – on keelatud. Samuti on keelatud pärimislepingud.
Tsiviilseadustikus on loetletud järgmised Luksemburgi pärimisõigusega ette nähtud testamentide liigid:
omakäeline testament,
notariaalselt koostatud testament;
suletud testament.
Menetlused ja korraldused on valitud testamendiliigist sõltuvalt erinevad.

Omakäeline testament

Omakäeline testament on testament, mille on täies ulatuses kirjutanud, kuupäevaga varustanud ja allkirjastanud testaator isiklikult.
Omakäeliste testamentide eelis peitub nende lihtsuses. Nende puuduseks on asjaolu, et testaator võib sellise testamendi koostada, ilma kedagi sellest teavitamata. Seetõttu ei pruugita testamenti pärast testaatori surma leida.
Samuti on olemas võltsimise või hävimise risk. Peale selle ei pruugi omakäeline testament olla kehtiv, kui see on loetamatu, mitmeti mõistetav või poolik. Sellega seoses tuleb märkida, et isegi omakäelisele testamendile märgitud vale kuupäev võib tuua kaasa testamendi tühisuse. Lisaks võib see olla tühine sisuga seotud puuduse tõttu.
Sellepärast on testaatori huvides teha testamendi olemasolu teatavaks ja anda see hoiule ning tagada, et testament on kehtiv.
Testaator saab tagada, et omakäelisest testamendist ollakse teadlik, rääkides sellest usaldusalusele isikule, või ta võib lasta tasu eest kanda testamendis sisalduva peamise teabe (näiteks testaatori nimi ja aadress ning testamendi hoidmise koht) testamentide keskregistrisse. Nimetatud register kujutab endast kinnistusregistri ja kinnistusameti (*Administration de l'Enregistrement et des Domaines*) hallatavat andmebaasi (vt ka allpool).
Selleks et testament oleks kehtiv, peab testaator olema selle kirja pannud oma käega ning kuupäevastanud ja allkirjastanud. Eespool toodut silmas pidades soovitatakse testamendi kehtivuse tagamiseks kasutada pärimisõiguse küsimustes pädevat eksperti, näiteks notarit.

Notariaalselt koostatud testament

Notariaalselt koostatud testamendi võtavad vastu kaks notarit või üks notar kahe tunnistaja juuresolekul.
Kõnealusel testamendil on omakäelise testamendiga võrreldes märkimisväärsed eelised.
Esiteks annab dokumenti koostav notar testaatorile õigusalast nõu. Sellega tagatakse, et testaatori viimases tahteavalduses ei ole vormi ega sisuga seotud puudusi ning et testament on kehtiv.
Teiseks, kuna notariaalselt koostatud testament jäetakse notari juurde hoiule, jääb see suletuks kuni testaatori surmani ning tema viimane tahteavaldus on pärast tema surma leitav. Sellega seoses tuleb ka märkida, et notar, kes koostab testamendi, on kohustatud kandma selle põhiandmed testamentide registrisse.

Suletud testament

Suletud testament on testaatori või mis tahes muu isiku kirjalikult koostatud dokument, mille testaator esitab notarile suletud ja pitseeritud kujul kahe tunnistaja või teise notari juuresolekul. Suletud testamendi saanud notar koostab selle kohta notariaalakti või teeb üleandmise kohta notariaalmärke (*acte de suscription en minute ou en brevet*).
Notar võtab suletud testamendi hoiule, nii et seda ei saa ära vahetada ega võltsida.
Suletud testamendiga – nagu ka notariaalselt koostatud testamendiga – on võimalik hoida testaatori tehtud korraldused suletuna tema eluajal. Kuna testament on hoiul notari juures, on see võimalik ka pärast testaatori surma üles leida.
Notar küll koostab testamendi saamisel selle kohta akti, kuid see ei tähenda, et hoiule antud testament oleks kehtiv. Tegelikult võib isegi asjakohaste menetlusnormide järgi koostatud ja hoiule antud suletud testament osutuda kehtetuks sisuga seotud puuduse tõttu. Notar ei saa tagada testamendi kehtivust, sest see esitatakse talle suletud ja pitseeritud kujul.
Suletud testamenti kasutatakse Luksemburgis harva.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Luksemburgis peab teatavate testamentide põhiandmed kandma või võib need kanda testamentide registrisse (vt ka eelmisele küsimusele antud vastus). Registreerimine on kohustuslik notariaalselt koostatud testamentide ning notari kätte hoiule antud suletud ja omakäeliste testamentide puhul. Seda põhimõtet kohaldatakse ka siis, kui testament tühistatakse või kui seda muudetakse mis tahes viisil. Registreerimine on vabatahtlik nende omakäeliste testamentide puhul, mis on hoiul eraisikute käes.
Testamenti ennast ja selle sisu registrisse ei kanta. Registreerimise käigus esitatakse vaid testaatori ees- ja perekonnanimi ning vajaduse korral abikaasa nimi, testaatori sünniaeg ja -koht, isikukood, amet, elukoha aadress, registreeritava dokumendi liik ja kuupäev, selle notari nimi ja aadress, kes dokumendi koostas või kelle juurde see hoiule anti, või omakäelise testamendi puhul vajaduse korral mis tahes muude selliste isikute nimed ja aadressid, kellele testament on usaldatud, või selle koha aadress, kus testamenti hoitakse.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Luksemburgi pärimisõiguse kohaselt on surma puhuks vara kohta tehtavate korralduste kohta ette nähtud piirangud.
Konkreetsemalt takistab pärandi sundosa isikul jätta teatavaid pärijaid kingituste tegemise või surma puhuks tehtavate korralduste tõttu pärandist ilma.
Luksemburgi õiguse kohaselt on pärandi sundosale õigus vaid lahkunu alanejatel sugulastel (lapsed või nende lapsed, kui lahkunu lapsed olid kõnealuse isiku surma ajaks juba surnud).
Sundosa moodustab poole pärandvara hulka kuuluvast seaduslikust varast, kui lahkunul oli üks laps, kaks kolmandikku sellisest varast, kui tal oli kaks last, ning kolm neljandikku sellisest varast, kui tal oli kolm või enam last.
Sundosast on võimalik loobuda. Loobumisest tuleb sõnaselgelt teada anda, esitades avalduse selle kohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes. Selline loobumine kantakse selleks ette nähtud eriregistrisse.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Testamendi puudumise korral toimub pärimine seaduse järgi.
Pärimisjärjekord on tavaliselt järgmine:
alanejad sugulased (lapsed, lastelapsed);
üleelanud abikaasa;
isa ja ema koos lahkunu vendade ja õdedega ja nende alanejate sugulastega;
muud ülenejad sugulased peale isa ja ema (vanavanemad, vanavanavanemad jne);
külgjoones sugulased peale vendade ja õdede (onud, tädid, venna- või õepojad, venna- või õetütred jne);
riik.
Seoses selle pärijate hierarhiaga võivad tekkida erinevad olukorrad.

Olukord nr 1. Lahkunul on üleelanud abikaasa ja lapsed (või lastelapsed)

Seaduse silmis käsitatakse üleelanud abikaasat lahutamata abikaasana, kelle kohta ei ole tehtud lõplikku lahuselu käsitlevat määrust.
Pärandvara jagatakse võrdselt lahkunu laste vahel proportsionaalselt nende arvuga, tingimusel et arvesse on võetud üleelanud abikaasa õigusi.

Näide

Kui lahkunul on üks laps, siis see laps pärib kogu pärandvara, tingimusel et arvesse on võetud üleelanud abikaasa õigusi.
Kui lahkunul on kaks last, jagatakse lahkunu pärandvara nende kahe lapse vahel ning taas kord tuleb arvesse võtta üleelanud abikaasa õigusi.
Sel juhul on üleelanud abikaasal valida kahe variandi vahel:
abikaasade ühise eluaseme ja sealse mööbli kasutusvaldus (õigus kasutada ja saada kasu), tingimusel et lahkunul oli vara üle täielik omandiõigus või vara oli lahkunu ja üleelanud abikaasa ühisomandis; ja
väikseim abielust sündinud lapsele ettenähtud osa, tingimusel et see ei ole väiksem kui neljandik pärandvarast.
Üleelanud abikaasal on alates abikaasa surmast aega kolm kuud ja 40 päeva, et otsustada ühe valiku kasuks, esitades avalduse selle ringkonnakohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes. Kui selle ajal jooksul valikut ei tehta, järeldatakse, et üleelanud abikaasa otsustas kasutusvalduse kasuks.
Kui üleelanud abikaasa otsustab lapse osa kasuks, vähendatakse laste osa proportsionaalselt niipalju, kui see on vajalik üleelanud abikaasa osa moodustamiseks.
Mis juhtub siis, kui üks lahkunu lastest on surnud enne teda, kuid tal on omakorda lapsed?
Sellisel juhul kohaldatakse asepärimise (*représentation*) põhimõtet ning enne lahkunut surnud lapse lapsed (s.t lahkunu lapselapsed) jagavad nende isale või emale ette nähtud sundosa omavahel.
See tähendab, et need lapsed saavad koos osa, mis oleks läinud sellele isikule, kui ta oleks lahkunust kauem elanud.
Mis juhtub siis, kui üleelanud abikaasa abiellub uuesti pärast seda, kui ta on otsustanud ühise kodu kasutusvalduse kasuks?
Sel juhul võivad lapsed – või lapselapsed, kui lahkunu üks laps oli surnud enne teda – püüda jõuda ühisele kokkuleppele, et kasutusvaldus arvutataks ümber rahaks.
Rahasumma peab olema võrdne kasutusvalduse väärtusega, mis sõltub muu hulgas kasutusvalduse saanud isiku vanusest.
Kasutusvalduse rahaks ümberarvutamise avaldus tuleb esitada kohtule kuue kuu jooksul alates üleelanud abikaasa uuesti abiellumisest ning selle avalduse peavad esitama kõik lapsed või kõik lapselapsed, kui üks lahkunu lastest oli surnud enne teda.
Kui kõik lapsed ei ole nõus taotlema kasutusvalduse rahaks ümberarvutamist, teeb selles küsimuses otsuse kohus.

Olukord nr 2. Lahkunul on üleelanud abikaasa, kuid tal ei ole lapsi

Kui lahkunul ei ole lapsi või laste alanejaid sugulasi, on üleelanud abikaasal eelisõigus kõigi teiste lahkunud abikaasa sugulaste ees ning sellest tulenevalt saab ta lahkunu kogu vara olenemata sellest, kas ta abiellub hiljem uuesti või mitte.
Kuid üleelanud abikaasa ei ole siiski isik, kellel oleks õigus pärandi sundosale (*héritier réservataire*). Sellepärast ei ole tal erinevalt lahkunu lastest seaduslikku õigust saada pärandi sundosa. See tähendab, et kui lahkunul ei ole lapsi, võidakse üleelanud abikaasa teoreetiliselt ilma jätta abikaasa pärandvarast kinkelepingu või testamendiga.

Olukord nr 3. Lahkunul ei ole lapsi ega abikaasat, kuid tal on vennad ja õed (või venna- või õepojad ja venna- või õetütred)

Sel juhul tuleb arvesse võtta seda, kas lahkunu vanemad on veel elus.
Kui vanemad on veel elus, pärivad isa ja ema kumbki ühe neljandiku pärandvarast, s.t poole kogu pärandvarast.
Teine pool jagatakse vendade ja õdede või nende alanejate sugulaste vahel.
Kui lahkunust elab kauem vaid tema isa või ema, saab ta ühe neljandiku pärandvarast, samas kui vendadele ja õdedele või nende alanejatele sugulastele jäetakse ülejäänud kolm neljandikku pärandvarast.
Vendade ja õdede lapsed (s.t lahkunu venna- või õepojad ja/või venna- või õetütred) jagavad omavahel nende isa või ema sundosa asepärimise õiguse alusel, kui nende vanemad surid enne lahkunut.
Seega koos saavad nad selle osa, mis muidu oleks läinud nende isale ja/või emale, kui ta oleks elanud lahkunust kauem.

Olukord nr 4. Lahkunul ei ole lapsi, abikaasat, vendi ega õdesid ega venna- või õepoegi või venna- või õetütreid, kuid tema vanemad on veel elus

Sellisel juhul läheb kogu pärandvara lahkunu isale ja emale, kes kumbki saab poole sellest varast.
Kui elus on veel ainult isa või ema, pärib see isik kogu temast varem lahkunud lapse vara (*ibidem*).

Olukord nr 5. Lahkunul ei ole lapsi, abikaasat, vendi ega õdesid või venna- või õepoegi või venna- või õetütreid ning tema vanemad ja teised ülenejad sugulased on surnud

Sellisel juhul käsitatakse pärijatena lahkunu onusid ja/või tädisid, tema vanaonusid ja/või vanatädisid ning onu- või lelle- või täditütreid ja -poegi ja nende alanejaid sugulasi.
Pärandvara jagatakse kahe liini, s.t isa- ja emaliini vahel ning kumbki liin saab poole varast.
Pärijaks ei saa olla mis tahes isik ema- või isaliinis, kes on kaugem sugulane kui onu- või lelle- või täditütre ja onu- või lelle- või tädipoja lapselaps. Sellisel juhul pärib riik ning sellist olukorda nimetatakse pärijate puudumiseks.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimismenetluse algatab üks pärija või algatavad selle mitu pärijat, kes omal algatusel näevad ette, et kõik pärandvara jagamiseks vajalikud toimingud viib läbi nende valitud või testaatori määratud notar.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Luksemburgi õiguses ei ole nimetatud ühtegi konkreetset asutust, kellele tuleks teatada pärandi vastuvõtmisest. Asjaomaste sätete kohaselt võib pärandi vastu võtta otse või kaudselt. Otse vastuvõtmine tähendab seda, et isik teeb seda ametliku või eradokumendiga. Kaudse vastuvõtmisega on aga tegemist siis, kui pärija teeb teatavaid toiminguid, mis osutavad selgelt tema kavatsusele pärand vastu võtta ja mille tegemiseks oleks tal õigus ainult pärijana.
Tsiviilseadustiku kohaselt tuleb pärandist loobumisest teada anda selle esimese astme kohtu kantseleile, kelle tööpiirkonnas pärand avanes, kusjuures loobumine kantakse selleks ette nähtud eriregistrisse.
Arvestades pärimisega kaasneda võivaid mõjusid, õiguseid ja kohustusi, soovitatakse enne pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist konsulteerida notariga.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kuna Luksemburgi tsiviilseadustikus ei ole selle kohta erisätteid kehtestatud, tugineb Luksemburgi kohtupraktika põhimõttele, et pärandi võib võtta vastu mis tahes viisil, sõltumata sellest, kas päritakse kogu vara või osa sellest või saadakse see annakuna.
Sama käib ka testamendiga määratud annakust loobumise kohta. Seega võib loobumine olla muu hulgas kaudne, kui näiteks annakusaaja keeldub täitmast annakuga seotud kohustusi.
Kui testamendi järgi päritakse kogu vara või osa sellest, siis sellest pärandist loobumiseks nõuavad mõned kohtud pärandist loobumiseks sätestatud vorminõuete täitmist, samas kui teised kohtud leiavad, et see ei ole vajalik.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Eespool nimetatud sätteid kohaldatakse pärandi sundosa vastuvõtmise suhtes.
Sundosast on võimalik loobuda vaid selle esimese astme kohtu kantseleis, kelle tööpiirkonnas pärand avanes, kusjuures loobumine kantakse selleks ette nähtud eriregistrisse.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärimismenetluse algatab üks pärija või algatavad selle mitu pärijat, kes omal algatusel näevad ette, et kõik pärandvara jagamiseks vajalikud toimingud viib läbi nende valitud või testaatori määratud notar.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Surma ajal lähevad lahkunu varad automaatselt üle pärijatele, kuid see ei tähenda, et pärijad peavad pärandi vastu võtma (vt eespool).
Selleks et isik saaks pärida, peavad eelkõige olema täidetud järgmised tingimused:
isik peab testaatori surma ajal olema juriidilises tähenduses olemas, s.t ta peab olema vähemalt eostatud, tingimusel et kõnealune laps sünnib elujõulisena;
isik ei tohi olla seaduse alusel pärijate ringist välja jäetud. Nii on see eelkõige juhul, kui:
isik ei ole teovõimeline;
arstid või kirurgid, tervisetöötajad ja apteekrid ravivad isikul tema surmaga lõppevat haigust ning nende kasuks tehakse haiguse ajal testament;
isikult ei tohi olla pärimisõigus ära võetud seetõttu, et ta on tunnistatud pärimiskõlbmatuks.
Sõltuvalt sellest, kuidas päritakse, tuleb nõuda pärandi väljaandmist (*délivrance de legs*) või saada kinnitus valduse saamiseks (*envoi en possession*).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, kui pärijad võtavad pärandi vastu tingimusteta.
Pärijad võivad võtta pärandi vastu ka tingimusel, et tehakse pärandvara inventuur.
Pärandvara inventuuri tegemine annab pärijatele eelise, s.t nad vastutavad pärandvaraga seotud võlgade tasumise eest vaid nende päritud pärandvara väärtuse ulatuses ning nad võidakse isegi võlgade maksmisest vabastada, kui nad loovutavad kogu pärandvara võlausaldajatele ja annakusaajatele.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Testaator võib vabalt määrata mis tahes isiku või mis tahes isikud (välja arvatud alaealised) täitma oma testamenti.
Pärandi hooldaja rolli kohta vt eespool.
Kinnisasjaõiguste registreerimist käsitleva 25. septembri 1905. aasta seaduse artikli 1 kohaselt tuleb kõik tehingud, mis tehakse elavate vahel (*inter vivos*) – olenemata sellest, kas seda tehakse tasu eest või ilma – ning millega antakse üle kinnisasjaõigus (välja arvatud pandiõigus ja hüpoteegid), registreerida kinnisvara asukoha järgses hüpoteekide registris. Kõnealuse seaduse artiklis 2 on sätestatud, et registreerida on võimalik vaid kohtuotsuseid, ametlikke dokumente ja haldusakte.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Luksemburgi pärimisõiguse kohaselt on pärandi valitsemisega seotud kolm olukorda

1. Pärandi valitsemine pärijate puudumisel

Kui pärijad puuduvad, määrab pädev esimese astme kohus asjaomaste isikute taotluse või riigiprokuratuuri avalduse alusel pärandi hooldaja.

2. Pärandi valitsemisega seotud toimingud, kui pärand võetakse vastu pärandvara inventuuri alusel

Sellel konkreetsel juhul vastutab pärandi valitsemise eest soodustatud pärija, kes annab võlausaldajatele ja annakusaajatele aru selle vara valitsemise kohta.
Luksemburgi kohtupraktika kohaselt on sellise valitsemise oluline osa muu hulgas kohustus sisse nõuda pärandiga seotud võlad.
Kohtud võivad erandkorras määrata hooldajaks kolmanda isiku. See on võimalik juhul, kui pärijad, kes on otsustanud võtta pärandi vastu pärandvara inventuuri alusel, seavad oma tegevusetuse, väära valitsemise või ebapädevuse tõttu ohtu kõnealuse vara võlausaldajate huvid ja võivad neid kahjustada (Luksemburgi kohtupraktika).

3. Pärandi valitsemisega seotud toimingud, kui pärandvara kuulub ühisomandisse

Kui pärandvara kuulub ühisomandisse, võib pädeva ringkonnakohtu esimees määrata hooldajaks kaaspärija.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testaator võib vabalt määrata mis tahes isiku või isikud (välja arvatud alaealised) täitma oma testamenti.

Pärandi hooldaja rolli kohta vt eespool.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt eespool.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Avalik dokument (*acte de notoriété*), mille on koostanud notar ja millel on täiendav tõendusjõud.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 15/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Ungari

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

a) Testamendid

Ungari õigussüsteemis kasutatakse kolme peamist liiki testamente: tõestatud testamendid, kirjalikud eratestamendid ja (erandliku liigina) suulised testamendid (vt tsiviilseadustiku (*Polgári Törvénykönyv*) § 7:13).

aa) Tõestatud testament tuleb koostada notari juures. Sellise testamendi koostamise ajal kohaldab notar asjakohaseid eriõigusnorme (notariaadiseaduse neid sätteid, mida kohaldatakse notariaalsete tehingute suhtes).

ab) Ungari õiguses on sätestatud kolm *kirjalike eratestamentide* alaliiki:

- *omakäeline (holograafiline) testament*: omakäeline (holograafiline) testament, mis on vorminõuetele vastav, kui selle on tervikuna kirja pannud ja allkirjastanud testaator oma käega (tsiviilseadustiku § 7:17 lõike 1 punkt *a*);
- *teiste isikute poolt kirja pandud* (allograafiline) testament. Sellisele testamendile peab testaator alla kirjutama kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul või – kui testament allkirjastati varem – peab testaator kinnitama oma allkirja õigsust kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul. Tunnistajad peavad testamendi tunnistajatena allkirjastama. Masinkirjas testamente käsitatakse allograafiliste testamentidena isegi juhul, kui testaator on selle ise trükkinud (tsiviilseadustiku § 7:17 lõike 1 punkt *b*);
- *notari juurde hoiule antud eratestament*. Selleks et selline testament (kas allograafiline või omakäeline) vastaks vorminõuetele, peab testaator selle ise allkirjastama ja seejärel andma isiklikult hoiule notari kätte, märgistades dokumendi konkreetselt kui testamendi. Testamendi võib notari kätte hoiule anda kas avatud või suletud dokumendina (tsiviilseadustiku § 7:17 lõike 1 punkt *c*).

Kõigi kolme eratestamendi liigi puhul kehtib vorminõue, et *testamendi koostamise kuupäev* peab olema dokumendis selgelt märgitud.

Kirjalike eratestamentide kategooria puhul kohaldatakse erieeskirju selliste testamentide suhtes, mis koosnevad *mitmest eraldiseisvast lehest*:

– omakäelise testamendi iga leht peab kandma järjekorranumbrit;

– allograafilise testamendi puhul on lisaks lehtede nummerdamisele nõutav, et testaator ja kaks tunnistajat allkirjastaksid testamendi iga lehe (tsiviilseadustiku § 7:17 lõige 2).

Kirjaliku testamendi võib koostada *sellises keeles*, mida testaator mõistab ja milles ta oskab

– kirjutada (omakäeliste testamentide puhul) ja

– lugeda (allograafiliste testamentide puhul).

Testamendid, mis on koostatud kiirkirjas või mis tahes sümbolites või salakirjas peale üldkasutatava kirjaviisi, on õigustühised (tsiviilseadustiku § 7:16). ac.

ac) Suulise testamendi võib teha isik, kes on sattunud erandlikku eluohtlikku olukorda, kus kirjaliku testamendi tegemine ei ole võimalik (tsiviilseadustiku § 7:20). Suulise testamendi tegemiseks peab testaator suuliselt väljendama oma kogu tahet kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul tunnistajatele mõistetavas keeles – või viiplemisega, kui testaator kasutab viipekeelt – ning samaaegselt teatama, et suulise testamendi näol on tegemist tema viimse tahte avaldusega (tsiviilseadustiku § 7:21). Suulise testamendi erandlikku laadi rõhutab säte, et selline testament muutub õigustühiseks, kui testaatoril oli 30 järjestikuse päeva jooksul pärast suulise testamendi tegemise tinginud olukorra lõppemist võimalus teha kirjalik testament ilma igasuguste raskusteta (tsiviilseadustiku § 7:45).

b) Ühiste testamentide vormi käsitlevad erinormid

Tsiviilseadustiku kohaselt võivad abikaasad teha oma abielulise kooselu ajal ühise testamendi (tsiviilseadustiku § 7:23).

Tuleb märkida, et lisaks abikaasadele võivad ühise testamendi teha ka registreeritud kooselu partnerid, võttes arvesse registreeritud kooselu seaduse (2009. aasta seadus nr XXIX) § 3 lõiget 1.

Abikaasad (registreeritud kooselu partnerid) võivad teha ühise testamendi ühes järgmises vormis:

ba) tõestatud (notariaalse) *testamendina*;

bb) omakäelise testamendina. Sellisel juhul paneb üks testaatoritest testamendi tervikuna oma käega kirja ja allkirjastab selle ning teine testaator kinnitab samas dokumendis omakäeliselt kirja pandud ja allkirjastatud avalduses, et dokument sisaldab ka tema viimse tahte avaldust;
bc) allograafilise testamendina. Sellisel juhul allkirjastavad testaatorid testamendi teineteise ja kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul või (kui testament allkirjastati varem) kinnitavad mõlemad testaatorid teineteise ja kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul varasemalt nende poolt testamendile kantud allkirjade õigsust.
Vormiga seoses kohaldatakse erinorme selliste ühiste testamentide suhtes, mis koosnevad *mitmest eraldiseisvast lehest*:
– ühe testaatori poolt omakäeliselt koostatud testamendi puhul peab testamendi iga leht kandma järjekorranumbrit ja teise testaatori allkirja;
– allograafilise testamendi puhul on lisaks lehekülgede nummerdamisele nõutav, et mõlemad testaatorid ja kaks tunnistajat allkirjastaksid testamendi iga lehe (tsiviilseadustiku § 7:23 lõige 3).

c) Pärimisleping

Ungari õiguse kohaselt on tegemist pärimislepinguga, kui üks lepinguosaline (testaator) nimetab teise isiku oma pärijaks *tasuks elatise, annuiteedi või hooldamise eest* (tsiviilseadustiku § 7:48).
Sellest tulenevalt on pärimisleping Ungari õigusaktide kohaselt alati rahaliste huvidega seotud leping. Pärimislepingus võib testaator nimetada teise lepinguosalise kas kogu oma vara pärijaks või konkreetse osa või konkreetse vara pärijaks. Tasuna ette nähtud elatist, annuiteeti või hooldamist võib pakkuda kas testaatorile või lepingus kindlaks määratud kolmandale isikule. Pärimisleping on üksnes testaatori, mitte teise lepinguosalise (elatist, annuiteeti või hooldamist pakkuva isiku) surma puhuks vara kohta tehtud korraldus.
Pärimislepingu vormilise kehtivuse suhtes kohaldatakse kirjalike testamentide *vorminõudeid* selle erandiga, et allograafiliste testamentide jaoks kehtestatud vorminõudeid kohaldatakse selliste lepingute suhtes isegi juhul, kui need on koostanud üks lepinguosaline omakäeliselt (tsiviilseadustiku § 7:49 lõige 1).
Sellest tulenevalt on pärimisleping vormiliselt kehtiv, kui on täidetud järgmised tingimused:
– see on koostatud notariaalselt tõestatud dokumendina (sarnaselt tõestatud testamendiga) või
– see on koostatud allograafiliste testamentide jaoks ette nähtud viisil (s.t kahe tunnistaja osalusel).
Selleks et pärimisleping oleks kehtiv, on vaja *seadusliku esindaja nõusolekut või eestkostja heakskiitu*, kui testaatorina pärimislepingut sõlmiv isik on:
– piiratud teovõimega alaealine või
– isik, kelle teovõimet on osaliselt piiratud seoses õigusega teha varaga seotud õiguslikke avaldusi (tsiviilseadustiku § 7:49 lõige 2).

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Ei. Korralduse kehtivus ei sõltu selle kandmisest ametlikku registrisse. Kuid juhul, kui korralduse tegemisse on kaasatud notar, tagab notar oma ametiülesannetest tulenevalt selle, et varaga seotud korralduse koostamise (või tühistamise, muutmise või notari juurde hoiule antud testamendi tagasivõtmise) fakt registreeritakse riiklikus testamentide registris (*Végrendeletek Országos Nyilvántartása*). Sellest tulenevalt registreeritakse riiklikus testamentide registris järgmist liiki korraldused, mis tehakse surma puhuks vara kohta (või kui sellised korraldused tühistatakse ja neid muudetakse või kui notari juurde hoiule antud testament tagasi võetakse):
– tõestatud testament (notari koostatud tõestatud dokument);
– notari juurde hoiule antud eratestament;
– pärimisleping (kui selle on koostanud notar tõestatud dokumendina);
– testamendijärgne kinge (kui selle dokumendi on koostanud notar tõestatud dokumendina).
Sellise registrikande mis tahes põhjusel tegemata jätmine ei sea siiski ohtu testamendi kehtivust.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Vastavalt tsiviilseadustiku §-le 7:10 on testaatoril õigus kogu oma vara või selle osa vabalt käsutada, tehes varaga seoses korraldusi surma puhuks.
Sellest tulenevalt on testeerimisvabadusega hõlmatud testaatori kogu vara. Kuigi Ungari õigusaktid sisaldavad teatavatele lähisugulastele (alanejad sugulased, abikaasa, vanemad) ette nähtud pärandi sundosa käsitlevaid sätteid, on sundosa Ungari õiguse kohaselt *võlaõiguslik* nõue, mille soodustatud isikud võivad esitada pärijate vastu. (Selline nõue tuleb esitada viie aasta jooksul.) Isik, kellel on õigus pärandi sundosale, ei ole pärija. See tähendab, et tal ei ole õigus saada mis tahes mitterahalist (*in rem*) osa pärandist ja seda isegi juhul, kui tema nõue pärijate vastu rahuldatakse.
Isikul, kellel on õigus pärandi sundosale, on õigus kolmandikule osale, mille ta päriks seadusjärgse pärijana. Kui abikaasal on seadusjärgse pärijana õigus ka kasutusvaldusele, on pärandi sundosa piiratud kasutusõigus, mis katab tema vajadused, võttes arvesse tema päritud vara.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui isik ei ole surma puhuks varaga seoses korraldusi teinud, kohaldatakse seadusjärgse pärimise norme. Seadusjärgse pärimise korral pärivad lahkunu sugulased (alanejad sugulased, ülenejad sugulased või külgjoones sugulased) ja ka üleelanud abikaasa (või registreeritud kooselu partner) allpool kirjeldatud korras.

a) Sugulased kui seadusjärgsed pärijad

aa) Alanejad sugulased kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:55)
Seadusjärgsed pärijad on esimeses järjekorras lahkunu lapsed. Kui lapsi on kaks või enam, siis pärivad nad võrdsetes osades. Kui laps (või kaugem alaneja sugulane) on pärimisest kõrvale jäetud, pärivad sellise isiku alanejad sugulased asepärimise korras järgmiselt:
– võrdsetes osades;
– kogu selle pärandiosa, mille oleks pärinud nende pärimisest kõrvale jäetud üleneja sugulane.
Kui määratakse kindlaks pärandiosa, mille pärivad lahkunu alanejad sugulased, tuleb siiski arvesse võtta ka alanejatele sugulastele *tehtud kingituste tagastamise kohustust (täiendatud (laiendatud) pärandi põhimõte)* (vt punkt *e*).
ab) Vanemad ja vanemate alanejad sugulased kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:63)
Kui lahkunul ei ole alanejaid sugulasi ja tal ei olnud abikaasat (või kui nad ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka), pärivad lahkunu vanemad võrdsetes osades. Kui vanem on pärimisest kõrvale jäetud, siis pärivad sellise vanema asemel tema alanejad sugulased sama põhimõtte alusel, nagu pärivad lahkunu lapse alanejad sugulased asjaomase lapse asemel (kooskõlas asepärimist reguleerivate normidega). Kui pärimisest kõrvale jäetud vanemal ei ole alanejaid sugulasi või kui asjaomane alaneja sugulane ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka, pärib ainult teine vanem või pärivad teise vanema alanejad sugulased.
ac) Vanavanemad ja vanavanemate alanejad sugulased kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:63)
Kui lahkunul ei ole alanejaid sugulasi, vanemaid või vanemate alanejaid sugulasi ja tal ei olnud abikaasat (või kui nad ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka), pärivad seaduse järgi lahkunu vanavanemad võrdsetes osades. Kui vanavanem on pärimisest kõrvale jäetud, siis pärivad sellise vanavanema asemel tema alanejad sugulased sama põhimõtte alusel, nagu pärivad lahkunu vanema alanejad sugulased asjaomase vanema asemel (kooskõlas asepärimist reguleerivate normidega).

Kui pärimisest kõrvale jäetud vanavanemal ei ole alanejaid sugulasi või kui asjaomane alaneja sugulane ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka, pärib vanavanema asemel tema abikaasa või (kui ka tema on pärimisest kõrvale jäetud) pärivad asjaomase abikaasa alanejad sugulased. Kui ühe liini vanavanemad on pärimisest kõrvale jäetud ja neil ei ole alanejaid sugulasi, kes astuks nende asemele (või kui nad ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka), pärivad kogu vara teise liini vanavanemad või nende alanejad sugulased.
ad) Vanavanavanemad ja vanavanavanemate alanejad sugulased kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:65)
Kui vanavanemate tasandil pärijaid ei ole (või kui nad ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka), siis pärivad seaduse järgi lahkunu vanavanavanemad võrdsetes osades. Kui vanavanavanem on pärimisest kõrvale jäetud, siis pärivad sellise vanavanavanema asemel tema alanejad sugulased sama põhimõtte alusel, nagu pärivad lahkunu vanavanema alanejad sugulased asjaomase vanavanema asemel (kooskõlas asepärimist reguleerivate normidega).
Kui pärimisest kõrvale jäetud vanavanavanemal ei ole alanejaid sugulasi või kui asjaomane alaneja sugulane ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka, pärib sellise vanavanavanema asemel tema abikaasa või (kui ka abikaasa on pärimisest kõrvale jäetud) abikaasa alanejad sugulased. Kui ühe liini vanavanavanemad on pärimisest kõrvale jäetud ja neil ei ole alanejaid sugulasi, kes astuks nende asemele (või kui nad ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka), pärivad kogu vara võrdsetes osades teise liini vanavanavanemad.
ae) Kaugemad sugulased kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:66)
Kui lahkunul ei ole vanavanavanemaid või nende alanejaid sugulasi (või kui nad ei kuulu seadusjärgsete pärijate hulka), pärivad seaduse järgi lahkunu kaugemad sugulased võrdsetes osades.
af) Pärijate puudumine (tsiviilseadustiku § 7:74)
Seadusjärgsete pärijate puudumise korral läheb pärandvara riigile.
Riik on sundpärija, mis tähendab, et riigil ei ole õigust pärandist loobuda. Muus osas on riigil siiski teiste pärijatega võrdväärne õiguslik seisund. Ungari õigusaktide kohaselt on riigipoolse pärimise korral tegemist pigem tsiviilõigusliku omandamise kui avaliku õiguse kohase omandamisega.
b) Abikaasa kui seadusjärgne pärija (tsiviilseadustiku § 7:58 ja § 7:62)
Abikaasa saab olla seadusjärgne pärija üksnes tingimusel, et ta oli lahkunuga *seaduslikus* abielus. Sellest olenemata ei piisa abikaasa puhul seadusjärgseks pärimiseks üksnes seadusliku abielu olemasolust. Tsiviilseadustiku § 7:62 sisaldab erisätet, mille kohaselt jäetakse abikaasa pärimisest kõrvale *abielulise kooselu* puudumise korral. Üleelanud abikaasal ei ole õigust pärida, kui paar elas pärandi avanemise ajal lahus ja asjaolude põhjal saab kindlalt järeldada, et kooselu taastamist ei olnud oodata. Sellele pärimisest kõrvalejätmise alusele saab tugineda isik, kes päriks sellise kõrvalejätmise tulemusena ise või kes vabaneks kohustusest või muust koormast, millega ta on varaga seoses tehtud korraldustest tulenevalt seotud.
Tuleb märkida, et tsiviilseadustiku norme, millega reguleeritakse abikaasa pärimisõigust, tuleb *mutatis mutandis* kohaldada ka lahkunu *registreeritud kooselu partnerite* suhtes. Teisisõnu on registreeritud kooselu partneril samasugune pärijastaatus nagu abikaasal, võttes arvesse registreeritud kooselu seaduse (2009. aasta seadus nr XXIX) § 3 lõiget 1.
Erinevalt abikaasadest ja registreeritud kooselu partneritest ei ole elukaaslastel (isikutel, kes elasid lahkunuga reaalselt koos, kuid nende vahel ei olnud sõlmitud abielu ega registreeritud kooselu) Ungari õigusnormide alusel õigust seaduse järgi pärida.
Abikaasapoolne seadusjärgne pärimine sõltub sellest, kas lahkunul on teisi seadusjärgseid pärijaid.
ba) Abikaasa ja alanejad sugulased kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:58)
Kui lahkunul on alanejad sugulased ja üleelanud abikaasa, on üleelanud abikaasal pärandiga seoses järgmised õigused:
– õigus nõuda isikliku kasutusõiguse seadmist lahkunuga ühiseks koduks olnud kinnisasjale, sealhulgas sisustusesemetele ja kodutehnikale, ning
– õigus lahkunu lastega sama suurele osale ülejäänud pärandvarast (õigus ühele n-ö lapse osale).
Abikaasa võib igal ajal nõuda isikliku kasutusõiguse lunastamist (tulevikku silmas pidades) (tsiviilseadustiku § 7:59). Sellisel juhul on abikaasal õigus ühele n-ö lapse osale lunastatavast pärandvarast kas mitterahalise osana või rahas. Isikliku kasutusõiguse võib lunastada ka pärimismenetluse käigus. Isikliku kasutusõiguse lunastamisel tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta huvitatud isikute (lahkunu abikaasa ja alanejate sugulaste) mõistlikke huve.
Pärimismenetluse käigus võivad abikaasa ja alanejad sugulased omavahelise pärandi jagamise kokkuleppega ette näha, et n-ö lapse osa asemel saab abikaasa isikliku kasutusõiguse seoses kogu pärandvaraga.
bb) Abikaasa ja vanemad kui seadusjärgsed pärijad (tsiviilseadustiku § 7:60)
Kui lahkunul ei ole alanejaid sugulasi (või kui alanejad sugulased on seadusjärgsete pärijate hulgast välja arvatud), kuid tal on üleelanud abikaasa ja vanemad, on üleelanud abikaasal järgmised õigused pärandile:
– õigus abikaasade ühiseks koduks olnud kinnisasjale, sealhulgas sisustusesemetele ja kodutehnikale (pigem omandiõigus sellele varale, mitte isiklik kasutusõigus), ning
– õigus poolele ülejäänud pärandvarast. Teine pool pärandvarast jagatakse järgmiselt:
– lahkunu kaks vanemat pärivad võrdsetes osades;
– kui üks vanem on pärimisest kõrvale jäetud, siis pärivad lahkunu teine vanem ja abikaasa võrdsetes osades selle pärandiosa, mille oleks vastasel korral pärinud pärimisest kõrvale jäetud vanem.
bc) Abikaasa kui ainupärija (tsiviilseadustiku § 7:61)
Kui lahkunul ei ole alanejaid sugulasi ega üleelanud vanemat (või kui nad on seadusjärgsete pärijate hulgast välja arvatud), pärib üleelanud abikaasa kogu pärandvara. Sellest tulenevalt pärib üleelanud abikaasa seaduse alusel enne lahkunu vanemate alanejaid sugulasi (või lahkunu vendi ja õdesid) või enne kaugemaid ülenejaid või külgjoones sugulasi.
c) Lapsendamise õigusmõju seadusjärgse pärimise korral
Lapsendamise tulemusel tekib lapsendatud isiku ning lapsendaja ja tema sugulaste vahel seadusjärgne pärimisõigus. Peale selle säilib teatavatel juhtudel seadusjärgne pärimisõigus ka lapsendatud isiku ja tema veresugulaste vahel.
ca) Lapsendatud isik kui seadusjärgne pärija
Lapsendatud isikuid käsitatakse lapsendamissuhte kestel lapsendaja alanejate veresugulastena seadusjärgse pärimise eesmärgil. Nad pärivad lapsendaja ja tema sugulaste vara nagu lapsendaja alanejad veresugulased. Lapsendatud isikul säilib samuti seadusjärgne õigus pärida oma veresugulaste vara, kuid seda üksnes juhul, kui isiku lapsendas üleneja sugulane, vend või õde või sellise üleneja sugulase järeltulija. (tsiviilseadustiku § 7:72)
cb) Lapsendatud isik kui seadusjärgne pärija
Lapsendatud isiku vara seadusjärgne pärimine Lapsendamise õigusmõju seoses pärimisega on n-ö vastastikune. Lapsendatud isiku seadusjärgsed pärijad on järgmised isikud:
– tema alanejad sugulased ja üleelanud abikaasa;
– alanejate sugulaste puudumise korral tema abikaasa ja lapsendanud vanemad;
– alanejate sugulaste ja üleelanud abikaasa puudumise korral lapsendanud vanemad ja nende sugulased.
Pärimine toimub kooskõlas seadusjärgset pärimist reguleerivate üldnormidega.
Seadusjärgne pärimine lapsendaja ja tema sugulaste poolt sõltub sellest, kas pärandi avanemise ajal eksisteeris isikute vahel lapsendamissuhe.

Kui eespool loetletud isikud siiski lapsendatud isiku vara ei päri, on lapsendatud isiku seadusjärgsed pärijad tema veresugulased, tingimusel et isiku lapsendas üleneja sugulane, vend või õde või sellise üleneja sugulase järeltulija (tsiviilseadustiku § 7:73).

d) Otsejoones pärimine – seadusjärgse pärimise erinormid seoses konkreetse varaga

N-ö otsejoones pärimise põhimõte on omane Ungari õigusele. Otsejoones pärimine on seadusjärgse pärimise *eriliik*, mille kohaselt teatava pärandvara (n-ö otsejoones päritava vara) suhtes kohaldatakse erinorme, mis erinevad seadusjärgse pärimise üldnormidest.

Tuleb märkida, et otsejoones pärimise eeskirju kohaldatakse eranditult *alanejate sugulaste puudumise korral*. Juhul kui lahkunu vara pärivad seadusjärgsete pärijatena tema alanejad sugulased, kohaldatakse seadusjärgse pärimise üldeeskirju.

da) Otsejoones päritav vara (tsiviilseadustiku § 7:67)

Otsejoones päritav vara moodustab lahkunu pärandvara hulgas allpärandi. Selline allpärand hõlmab järgmist vara:

– vara, mille lahkunu omandas esivanemalt pärandina või kingitusena, ning

– vara, mille lahkunu päris või sai kingitusena oma vennalt või õelt või venna või õe alanejalt sugulaselt, tingimusel et asjaomane vend või õde või tema alaneja sugulane sai kõnealuse vara tema ja lahkunu ühiselt esivanemalt pärandina või kingitusena.

Seadusega jäetakse teatav vara siiski otsejoones päritava vara hulgast välja (n-ö otsejoones pärimisele mittekuuluv vara); vt allpool punkt *dd)*.

Vara otsejoones päritavust (s.t asjaolu, et asjaomane vara kuulub otsejoones päritava vara hulka) peab tõendama see isik, kes selle õiguse alusel vara päriks.

db) Otsejoones päritava vara pärimine (tsiviilseadustiku § 7:68)

Otsejoones päritava vara pärivad lahkunu vanemad (või pärimisest kõrvale jäetud vanemate alanejad sugulased) ja vanavanemad ning lahkunu kauged esivanemad (otsejoones pärijad). Otsejoones päritava vara pärimise suhtes kohaldatakse järgmisi norme.

– Vanem pärib vara, mis on lahkunu kätte jõudnud tema või ühe tema esivanema kaudu. Kui vanem on pärimisest kõrvale jäetud, siis pärivad tema asemel tema alanejad sugulased kooskõlas seadusjärgse pärimise üldnormidega.

– Kui pärimisest on kõrvale jäetud nii vanem kui ka tema pärimisõigusega alaneja sugulane, siis pärib otsejoones päritava vara lahkunu vanavanem.

– Kui lahkunu vanavanem on samuti pärimisest kõrvale jäetud, siis pärib otsejoones päritava vara lahkunu kaugem alaneja sugulane.

Juhul kui lahkunul ei ole ühtegi eespool loetletud pärijat, siis otsejoones pärimist käsitlevaid norme ei kohaldata. Sellisel juhul kohaldatakse otsejoones päritava vara pärimise suhtes seadusjärgse pärimise üldnorme.

dc) Üleelanud abikaasa kasuks seatud otsejoones päritava vara isiklik kasutusõigus (tsiviilseadustiku § 7:69)

Punktis *db)* nimetatud pärijad (otsejoones pärijad) pärivad otsejoones päritava vara omandiõiguse. Lahkunu üleelanud abikaasal on siiski õigus lasta enda kasuks seada otsejoones päritava vara isiklik kasutusõigus.

Isikliku kasutusõiguse lunastamist võib taotleda järgmiselt:

– isikliku kasutusõiguse lunastamist võib taotleda iga huvitatud isik, s.t kas abikaasa, kellel on õigus lasta enda kasuks seada isiklik kasutusõigus, või otsejoones pärija;

– seevastu abikaasade ühiseks koduks olnud kinnisasjale, sealhulgas sisustusesemetele ja kodutehnikale seatud isikliku kasutusõiguse lunastamist võib taotleda eranditult abikaasa.

Isikliku kasutusõiguse lunastamise korral on abikaasal õigus ühele kolmandikule otsejoones päritavast varast.

dd) Otsejoones päritava vara hulgast välja arvatud vara (tsiviilseadustiku § 7:70)

Olenemata punktist *da)* on otsejoones päritava vara hulgast välja arvatud järgmised esemed:

– tavapärase väärtusega kingitused;

– mis tahes vara, mida lahkunu surma ajal enam ei eksisteeri. Otsejoones pärimist käsitlevaid sätteid kohaldatakse siiski mis tahes asendusvara suhtes või mis tahes sellise vara suhtes, mis soetati sellise vara müügitulu eest.

Kui lahkunul on üleelanud abikaasa, siis ei saa otsejoones pärimise alusel esitada nõuet seoses igapäevaste sisustusesemete ja kodutarvetega.

e) Kohustus tagastada kingitused pärandvara hulka (täiendatud (laiendatud) pärandi põhimõte)

Kui lahkunu pärijad on tema alanejad sugulased, siis mõjutab neist igaühe pärandiosa alanejate sugulaste kohustus tagastada neile tehtud kingitused pärandvara hulka. Põhimõte on selles, et kui mitu alanejat sugulast pärivad koos, siis arvestab iga pärija pärandvara hulka lahkunult tema eluajal saadud *eelpärandi* väärtuse (tsiviilseadustiku § 7:56).

Kingituste tagastamise kohustuse suhtes kohaldatakse järgmisi peamisi norme.

Tulenevalt kingituste tagastamise kohustusest peab kaaspärija arvestama eelpärandi pärandvara hulka järgmistel tingimustel:

– lahkunu on sõnaselgelt ette näinud, et asjaomane eelpärand tuleb arvestada pärija pärandiosa hulka, või

– asjaolude põhjal võib eeldada, et kingitus tehti tingimusel, et see tuleb pärandi hulka arvata.

Sellest olenemata ei laiene kingituste tagastamise kohustus järgmisele varale (tsiviilseadustiku § 7:56 lõige 3):

– tavapärase väärtusega eelpärand ning

– elatis, mis on määratud toetust vajavatele alanejatele sugulastele,

seda isegi juhul, kui lahkunu on tagastamise sõnaselgelt ette näinud.

Kingituste tagastamise menetlus hõlmab järgmisi toiminguid (tsiviilseadustiku § 7:57 lõige 1):

– pärijad peavad arvestama pärandvara väärtuse hulka lahkunult saadud eelpärandi väärtuse;

– saadud koondväärtus (s.t väärtus, mis saadakse pärandvara väärtuse ja tagastatud eelpärandite väärtuse liitmisel) jagatakse proportsionaalselt pärijate vahel vastavalt nende seadusjärgsele pärandiosale;

– iga pärija poolt tagastatud eelpärandi väärtus (s.t pärandajalt saadud eelpärandi väärtus) lahutatakse asjaomasele pärijale määratud osast.

Kui kaaspärija poolt tagastatud kingituste väärtus on tema arvutusliku pärandiosa väärtusega võrdne või sellest suurem, siis loetakse, et tema on oma seadusjärgse pärandiosa kätte saanud, kuid ta ei pea ülemäärast summat tagasi maksma (tsiviilseadustiku § 7:57 lõige 4).

Alanejatel sugulastel on kohustus tagastada kingitused pärandvara hulka järgmistel juhtudel:

– seadusjärgse pärimise korral või

– juhul, kui alanejad sugulased pärivad testamendi järgi sellise osa, mis on võrdne nende seadusjärgse osaga (tsiviilseadustiku § 7:56 lõige 2).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Ungaris kuulub pärimismenetlus notarite või kohtute pädevusse.

– Kui pärimisest huvitatud isikute vahel vaidlust ei teki, lahendatakse pärandiga seotud õigusküsimused üldjuhul notariaalse pärimismenetluse teel (üksikasjalikuma teabe saamiseks vt punkt 6). Notariaalne pärimismenetlus on hagita menetlus, milles notaril on kohtuga sarnane funktsioon ja mille lõpus tehakse ametlik otsus (väljastatakse pärimistunnistus).

– Juhul kui huvitatud isikute vahel tekib siiski vaidlus, siis ei saa seda lahendada notar. Sellisel juhul tuleb pöörduda kohtu poole.

Kuna pärimisasjadega seotud õigusvaidlused on suhteliselt harvad, lahendatakse suurem osa pärimisasju Ungaris lõplikult notariaalse pärimismenetluse teel.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Ungari õiguses järgitakse automaatse (*ipso iure*) pärimise põhimõtet; pärand läheb lahkunu surma korral pärijatele üle, ilma et selleks oleks vaja teha mis tahes eraldi õigustoimingut. Sellest tulenevalt ei ole Ungari õigusnormide kohaselt vaja esitada avaldust pärandi *vastuvõtmiseks*.

Kui pärija ei soovi pärida, võib ta teha avalduse pärandist *loobumiseks*. Õigusaktidega ei ole loobumise vormile kehtestatud erinõudeid; loobumine on vormiliselt kehtiv olenemata sellest, kas avaldus tehakse suuliselt või kirjalikult.

Ungaris määratakse seadusjärgse pärimise järjekord kindlaks formaalse õigusliku menetluse ehk pärimismenetluse tulemusena (vt punkt 6), mistõttu tuleb menetlust toimetavat notarit siiski teavitada pärandist loobumisest, kui seda asjaolu soovitakse pärimismenetluse käigus arvesse võtta. Sellepärast tehakse praktikas pärandist loobumise avaldus pärimismenetlust läbi viiva notari juures või esitatakse pärandist loobumise avaldus kirjalikult asjaomasele notarile.

Juhul kui pärija loobub pärandist, ulatub selle õigusmõju tagasi lahkunu surmakuupäevani ja loetakse, et pärand ei ole pärijale üle läinud.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Esemelise annaku (*legatum vindicationis*) puhul kohaldatakse seoses õiguse ülemineku ja õigusest loobumisega *mutatis mutandis* punktis 5.2 selgitatud õigusnorme.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Nagu eespool märgitud, käsitatakse sundosa Ungari õigusaktide kohaselt pärijate vastu esitatava võlaõigusliku nõudena. Sundosa ei ole mitterahaline (*in rem*) osa pärandvarast. Sellest tulenevalt ei ole Ungari õigusaktide kohaselt vaja sundosa vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks esitada avaldust. Sundosa nõude rahuldamise viis sõltub eeskätt sellest, millised on suhted pärija ja selle isiku vahel, kellel on õigus pärandi sundosale:

– kui pärija ja sundosa saaja vahel valitseb *konsensus* (s.t pärija tunnistab sundosa nõuet), võivad nad pärimismenetluse käigus kokku leppida sundosa nõude rahuldamises (nt pärija võib sundosa nõude rahuldamiseks anda osa pärandi hulka kuuluvast varast üle isikule, kellel on õigus pärandi sundosale);

– vastasel korral võib isik, kellel on õigus pärandi sundosale, pöörduda oma nõude rahuldamiseks pärija vastu kohtusse.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Ungari õigusaktides on sätestatud formaalne õiguslik menetlus ehk pärimismenetlus. Seda menetlust alustatakse *ex officio* (ametniku omal algatusel) ja selle eesmärk on kaasata kõik huvitatud isikud (pärijad, annakusaajad, isikud, kellel on õigus pärandi sundosale, pärandaja võlausaldajad jt), et lahendada kõik pärandiga seotud õiguslikud küsimused ühe menetluse raames võimalikult suures ulatuses.

Ungaris koosneb pärimismenetlus kahest etapist. Esimene etapp on *pärandvara inventuur*, mille viib läbi linnavalitsuse volitatud töötaja ehk inventeerija. Inventuuri eesmärk on valmistada ette notariaalset menetlust, selgitada välja pärimisasjaga seotud isiklikud ja materiaalsed asjaolud (eelkõige pärandvara hulka kuuluv vara, samuti huvitatud isikute ring, ning teha kindlaks, kas lahkunu tegi surma puhuks korraldusi). Kõik need asjaolud märgitakse pärandvara nimekirja, mis saadetakse pädevale notarile.

Teine etapp on *notariaalne menetlus*, mis viiakse läbi kooskõlas hagita kohtumenetlusi reguleerivate õigusnormidega. Selles menetluses on notaril kohtuga sarnane funktsioon ja ta teostab riigivõimu.

Selle menetluse puhul kohaldatakse *pädevust käsitlevaid erinorme*: menetlust võib läbi viia üksnes see notar, kellel on selleks seaduslik pädevus; see tähendab, et huvitatud isikud (nt pärijad) ei saa valida notarit oma soovi järgi.

Menetluse käigus uurib notar oma ametiülesannetest tulenevalt juhtumi neid fakte ja asjaolusid, mis määravad pärimisjärjekorra. Tavaliselt tuleb faktide selgitamiseks korraldada istung. Notar kutsub huvitatud isikud istungist osa võtma. Kui on tõendeid selle kohta, et lahkunu tegi surma puhuks vara kohta korraldusi, võtab notar oma ametiülesannetest tulenevalt meetmeid selle dokumendi saamiseks.

Ungaris toimub pärandvara jagamine pärijate vahel tavaliselt pärimismenetluse *raames*. Pärandvara jagamisega lõpeb sisuliselt pärijate pärimise teel saadud kaasomand. Tavaliselt sõlmitakse pärandvara jagamiseks pärijate vahel *pärandvara jagamise kokkulepe*. Kui pärijad sellise kokkuleppe sõlmivad, väljastab notar asjaomase kokkuleppe alusel pärimistunnistuse, mis on sisu poolest kokkuleppega kooskõlas.

Pärimismenetluse käigus võidakse sõlmida ka kokkulepe pärijate ja teiste huvitatud isikute vahel: pärijad võivad anda pärimise teel saadud vara nõuete rahuldamiseks tervikuna või osaliselt üle pärandaja võlausaldajale või isikule, kelle on õigus pärandi sundosale. See võimaldab lahendada pärandaja võlausaldajate ja pärandi sundosa saajate nõuded läbirääkimiste teel pärimismenetluse käigus.

Pärimismenetluse lõpus teeb notar ametliku otsuse: väljastab *pärimistunnistuse*. Selle otsusega annab notar pärandi erinevad osad õiguslikult pärijatele (või annakusaajatele) üle.

Huvitatud isikud võivad esitada notari väljastatud pärimistunnistuse peale *edasikaebuse*, mida menetleb pädev üldkohus. Kui edasikaebust ei esitata, on pärimistunnistus lõplik. Lõplik pärimistunnistus on autentne avalik dokument, millega tõendatakse selles nimetatud pärija (või annakusaaja) staatust. Notar tagab oma ametiülesannetest tulenevalt lõpliku pärimistunnistuse edastamise kinnistusraamatu (või muu vararegistri) pidajale.

Tuleb märkida, et kui huvitatud isikute vahel tekib siiski vaidlus, siis ei saa seda lahendada notariaalse pärimismenetluse raames. Õigusvaidlusi saab lahendada üksnes kohtumenetluse käigus.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Vastavalt tsiviilseadustiku §-le 7:1 läheb isiku vara pärast pärandaja surma tervikuna üle tema pärijatele. Sellest järeldub, et Ungari õiguses kohaldatakse automaatse (*ipso iure*) pärimise põhimõtet. Pärandaja surmaga läheb pärand pärijale üle seadusest tulenevalt, ilma et selleks oleks vaja teha eraldi õigustoimingut (nt esitada pärandi vastuvõtmise avaldust); Ungari õiguses ei kohaldata n-ö lamava pärandi (*hereditas iacens*) põhimõtet. Kui pärijaid on rohkem kui üks, omandavad nad pärandi lahkunu surma korral proportsionaalselt nende pärandiosaga. Sellest tulenevalt tekib lahkunu surma ajal neile kaasomand.

Ungari tsiviilõiguse kohaselt on olemas kahte liiki annakuid: esemeline annak (*legatum vindicationis*) ja kohustusega seotud annak (*legatum damnationis*). *Esemelise annakuga* määrab testaator oma surma puhuks tehtud korraldusega konkreetsele soodustatud isikule (esemelise annaku saajale) pärandvara hulgast konkreetse eseme. Esemelise annaku määramisega saab annakusaaja otsese asjaõiguse seoses pärandvaraga – s.t et ta omandab esemelise annaku testaatori surma hetkel.

Kohustusega seotud annakuga on tegemist siis, kui testaator kohustab surma puhuks tehtud korralduses oma pärijat andma konkreetsele soodustatud isikule teatavat rahalist hüve (nt maksma talle teatava rahasumma). Õigusliku laadi poolest on kohustusega seotud annak pärja vastu esitatav kohustuslik õiguslik nõue ja sellega ei kaasne asjaõiguse vahetu üleminek testaatorilt annakusaajale.

Eespool kirjeldatut arvesse võttes omandavad pärijad ja esemelise annaku saajad pärandi või annaku testaatori surma hetkel. Tuleb siiski märkida, et olenemata õiguste vahetust automaatsest (*ipso jure*) omandamisest on Ungari õigusaktide kohaselt üldjuhul vaja viia läbi formaalne õiguslik menetlus (pärimismenetlus), et saada notariaalne pärimistunnistus.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah. Tsiviilseadustiku § 7:96 kohaselt vastutavad pärijad pärandiga seotud võlgade eest. Pärijate sellist vastutust on piiratud järgmiselt.

– Pärijad vastutavad pärandiga seotud võlgade eest eeskätt pärandvara ulatuses, s.t pärandvara hulka kuuluvate esemete ja pärandist saadava tulu piires (*cum viribus*).
– Kui aga pärandi hulka kuuluvad esemed või pärandist saadav tulu ei ole nõuete täitmisele pööramise ajal pärija valduses, kasutatakse nõuete rahuldamiseks ka pärija muud vara pärandvara väärtuse ulatuses (*pro viribus*).
Tuleb märkida, et erinevalt teiste riikide õigussüsteemidest ei sõltu Ungari õiguse kohaselt pärijate vastutus pärandi inventuurist. Pärijate piiratud vastutus tuleneb õigusaktidest, seega ei pea pärijad esitama pärandi vastuvõtmisel avaldust oma vastutuse piiramiseks.
Tsiviilseadustiku §-s 7:94 on täpsustatud, millised nõuded kujutavad endast pärandiga seotud võlgu. Pärandiga seotud võlad on:
a) lahkunu nõuetekohase matmise kulud;
b) pärandi omandamise, kindlustamise ja valitsemisega seotud kulud, samuti pärimismenetlusega kaasnevad kulud;
c) lahkunu võlad;
d) sundosaga seotud kohustused;
e) annakutega ja kinnisasjadest annakutega seotud kohustused.
Eespool nimetatud viis pärandiga seotud võlgade kategooriat reastatakse tähtsuse *järjekorras* (tsiviilseadustiku § 7:95). Võlad rahuldatakse eri kategooria võlgade jaoks kindlaks määratud järjekorras. Kui kõigi ühte kategooriasse kuuluvate võlgade rahuldamine ei ole võimalik, rahuldatakse asjaomasesse kategooriasse kuuluvad võlad proportsionaalselt (nõuete suuruste suhtarvu alusel).

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kui pärandi hulka kuulub kinnisvara, tagab notar oma ametiülesannetest tulenevalt lõpliku pärimistunnistuse edastamise kinnistusraamatu pidajale (vt punkt 6), et registris saaks teha vajalikud muudatused asjaomase kinnisvara kohta.
Kinnisvara registreerimist käsitleva 1997. aasta seaduse nr CXLI (*1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról*) § 29 kohaselt võib õigusi registreerida ja kandeid teha üldjuhul selliste avalike dokumentide, täieliku pärimisõiguslikku jõuga eradokumentide või asjakohaste dokumentide notariaalselt tõestatud koopiate alusel, millega tõendatakse registreerimise esemeks oleva õiguse või asjaolu tekkimist, muutmist või lõppemist. Sellisele dokumendile peab olema lisatud kas registrijärgse õiguste omaniku või potentsiaalse õiguste omaniku (kes võidakse kanda kinnistusraamatusse ajutise soodustatud isikuna) luba (s.t registreerimisluba, mille võib anda õiguste omanik, väljastades dokumendi, mis vastab samadele vorminõuetele nagu see dokument, mille alusel õigus registreeritakse).
Kinnisvara registreerimise seaduse §-s 32 on sätestatud kinnisvara registreerimise aluseks oleva dokumendi sisule kehtestatud nõuded:
a) isiku identifitseerimisandmed, aadress ja kliendi isikukood;
b) statistilist numbrit kandvate organisatsioonide puhul nende nimi ja statistiline identifitseerimisnumber, registrijärgne asukoht ning kohtu- või äriregistris registreerimise number; usuliste ühenduste puhul nende registrinumber;
c) asjaomase vara täielik aadress ja kirjeldus (omavalitsusüksus, katastrinumber), samuti mõjutatud omandiosa;
d) õiguse või fakti üksikasjalik kirjeldus;
e) muudatuse õiguslik alus;
f) asjaomaste poolte kokkulepe ja/või registrijärgse omaniku tingimusteta ja tagasivõetamatu luba;
g) kokkuleppeosaliste avaldus seoses oma vastava kodakondsusega.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Ungari õiguses ei tunta pärandi hooldaja õiguslikku mõistet.
Sellest olenemata võib asja menetlev notar määrata teatavate pärandvara valitsemisega seotud funktsioonide täitmiseks hooldaja. Hooldaja võidakse määrata järgmisel juhul:
aa) äriühingute liikmeõiguste kasutamiseks (pärimisseaduse § 32 lõige 2).
Kui pärandi hulka kuulub osalus äriühingus (või ühistus) või äriühingu osakuid/aktsiaid, võib notar määrata hooldaja osalusest või osakutest/aktsiatest tulenevate õiguste ajutiseks kasutamiseks. Selline hooldaja määratakse äriühingu (ühistu) palvel või mis tahes sellise isiku (üksuse) taotluse alusel, kellel on huvisid seoses äriühingu (ühistu) toimimisega;
ab) nõuete sissenõudmiseks (pärimisseaduse § 32 lõige 3).
Kui pärand hõlmab nõudeid, võib notar määrata selliste nõuete sissenõudmiseks hooldaja pärimisest huvitatud isiku taotluse alusel. Selleks otstarbeks määratud hooldaja vastutab selliste õiguslike sammude astumise eest, mida on vaja pärandi osaks olevate nõuete sissenõudmiseks.
Hooldajat ei määrata (seda isegi eespool nimetatud juhtudel), kui eespool nimetatud toiminguid teeb *testamenditäitja*.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Ungaris lahendatakse pärimisega seotud õigusküsimused (pärimisasjad) sellise notariaalse õigusmenetluse teel, mille puhul notar täidab menetluses kohtuniku funktsiooni (vt punkt 6).
Notar teeb oma ametiülesannetest tulenevalt kindlaks, kas riiklik testamentide register sisaldab mis tahes kandeid selle kohta, et lahkunu on teinud oma surma puhuks varaga seotud korraldusi, ja kui selliste korralduste kohta on teavet, hangib need omal algatusel.
Sellest tulenevalt on Ungari õigusnormide kohaselt *just notari ülesanne ja kohustus menetleda pärimisasju surma puhuks tehtud korralduste täitmiseks*.
Kuid Ungari õigusaktide kohaselt on ka testaatoritel lubatud määrata testamenditäitja. Tuleb siiski rõhutada, et testamenditäitja määramine ei asenda pärimismenetlust; testamenditäitja ei saa täita notari ülesandeid.
Testamenditäitja õigused ja kohustused on reguleeritud testaatori surma puhuks tehtud korraldustega. Kui testament ei sisalda sellekohaseid korraldusi, on testamenditäitjal järgmised õigused ja kohustused (pärimisseaduse § 99):
– aidata menetlust läbiviival asutusel teha pärandvara inventuuri;
– algatada vajaduse korral pärandvara kaitseks meetmete võtmine;
– valitseda pärandit. Vara valitseja rollis on testamenditäitjal õigus ja kohustus teha järgmist:
– nõuda pärijatelt ja annakusaajatelt testamendi täitmist;
– rahuldada võlausaldajate nõuded (toimides sellisel juhul enda nimel, kuid tehes makseid pärandi arvelt);
– kasutada ajutiselt mis tahes õigusi, mis tulenevad pärandi osaks olevatest äriühingute (ühistu) aktsiatest/osakutest (või osalusest neis);
– nõuda sisse pärandvara hulka kuuluvad saadaolevad summad (toimides sellisel juhul enda nimel, kuid pärandvara kasuks).
Testamenditäitja roll vara valitsejana on siiski piiratud: ta ei tohi võtta mis tahes kohustusi seoses pärandvaraga ja ta ei tohi vara müüa, välja arvatud juhul, kui kõik pärimisest huvitatud isikud on sellega nõus; peale selle ei või ta näha ette pärandi arvelt tasuta hüvesid.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Notari määratud hooldaja ning testamenditäitja õiguste ja kohustuste kohta vt punkt 9.1.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Nagu eespool märgitud (vt punkt 6), viib pärimismenetlust Ungaris läbi notar. Menetluse lõpus tehakse ametlik otsus, s.t väljastatakse *pärimistunnistus*. Selle otsusega annab notar pärandi osad õiguslikult üksikutele pärijatele üle.

Tuleb siiski märkida, et pärijate omandiõigus ei teki pärimistunnistuse alusel. Nagu eespool märgitud, järgitakse Ungari õiguses automaatse (*ipso iure*) pärimise põhimõtet; pärand läheb pärijatele üle isiku surma ajal. Sellest tulenevalt on pärimistunnistusel *deklaratiivne* mõju.

Pärast seda, kui otsus on muutunud lõplikuks, on notari väljastatud pärimistunnistusel *õiguspärastav funktsioon*: tegemist on autentse dokumendiga, millega tõendatakse kolmandatele isikutele tunnistusele märgitud isikute staatust pärijatena (või annakusaajatena), välja arvatud juhul, kui kohus otsustab kohtumenetluse tulemusel teisiti.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 15/01/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Malta

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Isiku omandit saab pärast tema surma käsutada kolmel viisil: a) testamendi alusel – testament võib olla abikaasade ühine testament (*unica carta*) – või b) testaatori või notari poolt kohtu kätte hoiule antud salajase testamendi alusel või testamendi puudumise korral c) jagatakse omand seaduse alusel (seadusjärgne pärimine).

Testamendiga võidakse käsutada kogu omandit või osa sellest. Mis tahes vara, mis ei ole testamendiga hõlmatud, jagatakse seaduse alusel. Testamendiga võidakse vara pärandada üldõigusjärgluse põhimõtte alusel, mille kohaselt pärandab testaator kogu oma vara ühele või mitmele isikule (pärijale), ning eriõigusjärgluse põhimõtte alusel, mille kohaselt jäetakse vara annakusaajatele.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Viieteistkümne päeva jooksul alates testamendi kuupäevast koostab notar testamenditeatise ja registreerib selle avaliku registri direktori juures. Salajase testamendi võib testaator viia hagita asju menetleva kohtu kohtuniku või magistraadi kätte: sellise testamendi võib viia isiklikult ka notari kätte, kes peab nelja tööpäeva jooksul alates dokumendi kättesaamisest andma selle hoiule hagita asju menetleva kohtu kohtusekretärile.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Tsiviilseadustikus viidatakse sundosa saamise õigusele. See on seadusest tulenev nõudeõigus, mille kohaselt on pärandaja alanejatel sugulastel ja pärandaja üleelanud abikaasal õigus saada pärandi arvelt rahalist hüvitist. Tsiviilseadustiku artikli 616 kohaselt on sundosa õigus saada kõigil lastel – nii abielu kestel eostatud ja sündinud lastel, väljaspool abielu eostatud ja sündinud lastel kui ka lapsendatud lastel. Sundosa moodustab ühe kolmandiku pärandvara väärtusest, kui lapsi ei ole rohkem kui neli. Viie ja enama lapse puhul moodustab sundosa poole pärandvara väärtusest.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui isik ei jätnud testamenti, kui testament on kehtetu, kui pärijad ei soovi või ei saa pärida või kui pärijate suhtes ei kohaldata juurdekasvuõigust, siis toimub pärimine seaduse järgi.

Sellistes olukordades läheb pärand seaduse alusel alanejatele sugulastele, ülenejatele sugulastele, külgjoones sugulastele, lahkunu abikaasale ja Malta valitsusele. Pärimisel lähtutakse sugulusastmetest, mis määratakse kindlaks põlvkondade arvu alusel. Kui lahkunul ei ole ühtegi üleelanud pärimisõigusega isikut, pärib tema vara Malta valitsus.

Seadusjärgse pärimise korral ei saa pärijaks olla mis tahes isik, kes takistas lahkunul testamenti teha, kasutades selleks pettust või sundi ja keda peetakse sellest tulenevalt pärimiskõlbmatuks isikuks.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Malta kohtutel on pärimisõigusega seotud vaidluste lahendamisel üldine pädevus. Pärandi jaotamise kohtul on eripädevus teatavatel konkreetsetel juhtudel, kui pärijad ei jõua pärandvara jagamises kokkuleppele.

Kui pärimisõigusega seoses ei teki lahkarvamusi või vaidlusi, tegelevad pärimisasjadega üldjuhul notarid ja advokaadid.

Ka mis tahes huvitatud isik võib pöörduda hagita asju menetleva kohtu poole eesmärgiga saada tema pärimisõigust kinnitav kohtumäärus.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohtusekretär ja notarid.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohtusekretär ja notarid.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohtusekretär ja notarid.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärimismenetlust alustatakse sellega, et huvitatud isik pöördub notari või advokaadi poole, kes teeb päringu nii avalikus registris (avaliku testamendi kohta) kui ka kohturegistris (salajase testamendi kohta). Pärast seda loetakse pärand avanenuks: notar või advokaat teeb kindlaks pärijate ja annakusaajate isikud (nende olemasolu korral) ning teavitab neid päringu tulemustest. Seejärel jagatakse pärandvara testaatori testamendi kohaselt. Kui lahkunu ei jätnud testamenti, jagatakse pärandvara seaduse järgi.

Nii vallas- kui ka kinnisvara võib müüa, kui kõik pärijad on sellega nõus, ning saadud tulu jagatakse pärijate vahel vastavalt testamendiga nendele jäetud pärandiosale.

Vaidluse korral, näiteks seoses testamendi ehtsuse või pärandvara jagamisega, võib vaidlusküsimuse tõstatanud pärija anda asja arutamiseks tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile või pärandi jaotamise kohtule.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärand avaneb isiku surma ajal või kuupäeval, mil muutub lõplikuks (*res judicata*) kohtuotsus, mille kohaselt tuleb pärandaja surnuks tunnistada tema pikaaegse teadmata kadumise tõttu.

Ükski isik ei ole kohustatud talle jäetud pärandit vastu võtma. Pärandi vastuvõtmiseks võib isik teha kas otsese või kaudse avalduse. Avaldus on kaudne siis, kui pärija tegude põhjal võib järeldada, et ta kavatseb pärandi vastu võtta. Otsese avalduse korral nõustub isik pärija staatusega kas notariaalse või eraõigusliku kirjaliku dokumendiga. Pärandist loobumist seevastu eeldada ei saa.

Annakuga seoses on annakusaajal alates testaatori surma kuupäevast õigus nõuda, et pärija annaks annakuna jäetud asja valduse talle üle.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, pärijad vastutavad lahkunu võlgade eest testaatori poolt kindlaks määratud osas ja viisil. Kui isik sureb testamenti jätmata või kui ta ei näe ette võlgade jaotust, maksavad pärijad võlad proportsionaalselt oma vastava pärandiosaga. Iga pärija vastutab isiklikult pärandvara osaks olevate võlgade eest.

Kui mis tahes pärijale kuulub vara, millele on võla tagatiseks seatud hüpoteek, vastutab ta seoses sellise varaga kogu võla eest. Kui üks pärija on tulenevalt hüpoteegist maksnud summa, mis on suurem tema osast ühises võlas, on tal õigus saada teistelt pärijatelt hüvitist maksimaalselt nende osa ulatuses.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Pärimisseadusega ei panda pärijatele kohustust registreerida pärimise teel saadud kinnisvara. Kuid dokumentide ja tehingute pealt makstavat riigilõivu käsitleva seaduse (*Duty on Documents and Transfers Act*) kohaselt peavad kinnisvara pärinud isikud registreerima avalikus registris pärimisdeklaratsiooni (*causa mortis declaration*). See deklaratsioon sisaldab põhiliselt järgmist teavet: kuupäev, pärandaja ja pärija/annakusaaja isikuandmed, surma kuupäev ja koht, pärandvara kirjeldus, omandiõiguse ülemineku aluseks olev dokument, kinnisvara väärtus, deklaratsiooni koostamise koht ning deklareerija ja notari allkirjad.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine ei ole kohustuslik.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärijal või testamenditäitjal.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja või testamenditäitja koostab pärandvara nimekirja. Ta kasutab ja edendab talle pärandiga seoses antud õigusi, vastates pärandiga seoses esitatud mis tahes kohtulikele nõuetele, haldab pärandvara hulka kuuluvaid või vallas- või kinnisvara müügist saadud mis tahes rahalisi vahendeid – olles seejuures hõlmatud hoiustamiskohustusega – ning annab aru asjaomastele isikutele.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Üldiselt ei väljastata dokumente, millega tõendada soodustatud isiku staatust ja õigusi, sest pärimisõigus tekib surma korral automaatselt. Huvitatud isik võib siiski pöörduda hagita asju menetleva kohtu poole eesmärgiga saada tema pärimisõigust kinnitav kohtumäärus

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 15/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.
Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje nl originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: en on juba tõlgitud.

Pärimine - Holland

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Lisaks piiratud arvule erijuhtumitele (tsiviilseadustiku (*Burgerlijk Wetboek*, BW) artiklid 4:97–107) saab testamendi koostada ainult notariaalse aktiga või omakäeliselt kirjutatud testamendina, mis antakse notari kätte hoiule (BW artikkel 4:94). Kahe või enama testaatori tehtud testamenti ei aktsepteerita (BW artikkel 4:93). Samuti ei aktsepteerita tulevast pärimist käsitlevat lepingut. BW artikli 4:4 lõike 2 kohaselt on kehtetud need lepingud, mille eesmärk on täielikult või osaliselt käsutada veel üleandmata vara.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Notar peab registreerima selle teabe testamentide keskregistris (CTR) esimesel tööpäeval pärast testamendi koostamist.
Vt ka http://www.centraaltestamentenregister.nl/. Teave testamendi hoiuleandmise, registreerimise ja otsimise kohta asub ka Euroopa testamendiregistrite võrgustiku (ENRWA) veebisaidil jaotises „Information sheet“: http://www.arert.eu/

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Pärandi sundosale on õigus ainult surnu alanejatel sugulastel (lastel või kui need on juba surnud, siis nende lastel). Abikaasal ega ülenejatel sugulastel ei ole pärandi sundosale õigust. Pärandi sundosa moodustab poole pärandvarast, vt BW artikkel 4:64. Kui alaneja sugulane nõuab oma sundosa sisse, ei käsitata teda enam pärijana, vaid pärija võlausaldajana.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Testamendi puudumisel kohaldatakse eri stsenaariumide suhtes järgmisi põhimõtteid.
Kui surnu ei olnud abielus ja tal ei olnud lapsi, pärivad vanemad, õed ja vennad võrdse osa, kusjuures kumbki vanem pärib alati vähemalt veerandi.
Kui surnu ei olnud abielus, aga tal on lapsed, jagatakse pärandvara võrdselt laste vahel.
Kui surnul on abikaasa, aga mitte lapsi, pärib kogu pärandvara pärandaja üleelanud abikaasa.
Kui surnul on abikaasa ja lapsed, pärivad abikaasa ja lapsed võrdsed osad, aga üleelanud abikaasa omandab pärandvara. Pärandvara likvideeritakse abikaasa nimel. Pärijana on igal lapsel seaduslik õigus esitada rahaline nõue üleelanud abikaasa vastu. Rahaline nõue peab vastama lapse osale pärandvarast. Nõue muutub täitmisele pööratavaks, kui üleelanud abikaasa kuulutatakse pankrotis olevaks, kui tema suhtes kohaldatakse võla restruktureerimist (vt ka füüsilise isiku võlgade restruktureerimise seadus (*Wet schuldsanering natuurlijke personen*) või kui ta sureb (BW artikkel 4:13). Abikaasasid ja registreeritud partnereid koheldakse võrdselt.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärimisõiguse puhul on Madalmaades pädev asutus notar. Pooltel on vabadus notarit valida, olenemata surnud isiku viimasest elukohast.
Pärijal on kolm valikut. Kui ta soovib pärandi lihtsalt vastu võtta, saab ta seda ilma eriliste vorminõueteta otseselt või kaudselt teha. Pärandi vastuvõtmise tagajärjena on pärijal piiramatu isiklik vastutus pärandvaraga kaasnevate võlgade eest. Pärija saab aga oma vastutust piirata, võttes pärandi sõnaselgelt vastu tingimusel, et pärandvarasse kuuluvad võlad ei ületa pärandvara väärtust. Kui pärija soovib pärandist loobuda või võtab selle vastu tingimusel, et kulud ei ületa pärandvara väärtust, peab ta esitama kohtule avalduse. Viimasel juhul kehtestab kohus pärandi vastuvõtmiseks tähtaja.
Pärandi saab ilma eriliste vorminõueteta vastu võtta või sellest keelduda. Madalmaade õiguse kohaselt ei ole võimalik pärandit osaliselt vastu võtta.
Seadusjärgne pärija saab oma pärandi sundosast loobuda lihtsalt sellega, et ta ei nõua seda. Selleks otstarbeks ei nähta seadusega ette spetsiaalset avaldust. Kui seadusjärgsed pärijad loobuvad oma pärandi sundosast, on võimalik see avaldusse kirja panna.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Enamikul juhtudel, eriti kui on olemas abieluvaraleping või testament, on pärandvara likvideerimiseks kõige sobivam viis notari teenuste kasutamine. Madalmaades saab notari poole pöörduda iga pärija või testamenditäitja. Pooled saavad vabalt notarit valida, olenemata surnud isiku viimasest elukohast. Notar aitab pärijaid pärandvaraga seotud küsimustes. Ta selgitab välja, kes on pärijad, seejärel kontrollib, kas on olemas testament, ning annab kasusaajatele nõu, kas nad peavad pärandi vastu võtma või oleks võimaluse korral parem sellest keelduda. Samuti teeb ta pärandvara inventuuri ja jagamise. Veel võib ta aidata pärijaid nende maksukohustuste täitmisel. Vaid mõnikord tuleb päranduse likvideerimisel mängu kohus. See võib juhtuda siis, kui pärandvara likvideerimine vaidlustatakse või kui üks pärijatest (näiteks kui ta on alaealine) ei saa oma huvide eest seista.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Madalmaades ei ole kohtumenetlust ette nähtud. On aga olemas üks dokument, pärimistunnistus (*Verklaring van Erfrecht*), vt BW artikkel 4:188, mille Madalmaade notar (vt BW artiklit 3:31) väljastab kõigile asjaomastele pooltele, nimelt pärijatele. Ka testamenditäitja saab pärimistunnistust paluda. Pärimistunnistuses nimetab notar oma volituste alusel nende isikute nimed, kellel on õigus pärandusele, nende osa pärandusest ja vajaduse korral testamenditäitja nime. Pärimistunnistuse abil saavad pärijad/testamenditäitja tõendada pärandvaraga seotud võlgnikele oma isikut, pääseda juurde pangakonto väljavõtetele jne. Selleks, et anda üle kinnisvara või määrata ühele pärijatest õigus vallasvarale, on vajalik notariaalne akt.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Kui pärija on pärandi tingimusteta vastu võtnud, vastutab ta täielikult surnud isiku võlgade eest (BW artikkel 4:182). Kui pärand võetakse vastu tingimusel, et tehakse pärandvara inventuur, vastutab pärija võlgade eest vaid pärandvara ulatuses. Ta ei ole isiklikult vastutav.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Pärimistunnistuse saab registreerida riigi kinnisvararegistris. Et anda üle kinnisvara ja õigus vallasvarale, on vaja eraldi notariaalset akti.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Madalmaade õiguses ei nähta ette pärandvara hooldaja kohustuslikku määramist.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testaatorid saavad oma testamendis määrata testamenditäitja, kes saab pärandvara likvideerida. Kui pärandus võetakse vastu tingimusel, et tehakse inventuur, võib kohus määrata erihooldaja.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vastavalt BW artiklile 4:144 on testamendis nimetatud täitjal tavaliselt piiratud volitused. Ta saab pärandit hooldada ja tasuda pärandvaraga seotud võlad. Testaator saab testamenditäitjale anda rohkem õigusi, näiteks õiguse anda pärandvarasse kuuluv vara üle ilma pärijate loata. Kui testamenditäitja on määratud testamendi eritäitjaks (pärandvara likvideerivaks usaldusisikuks), võib ta vara üle anda ja teha kõik pärandvara jagamist puudutavad otsused.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärijad saavad jagamise kohta koostada notariaalse akti kujul dokumendi. See on nõutav juhul, kui pärija on alaealine või piiratud teovõimega (kui on tegemist pankrotivara haldamisega / kohtumenetlusega). Et anda üle kinnisvara või õigus vallasvarale, on Madalmaades vaja notariaalset akti; vt vastus küsimusele 7. Muudel juhtudel ei ole pärandvara jagamise dokumenti vaja. Pärimistunnistus on varade, näiteks pangakontode ja muu vallasvara üleandmiseks piisav.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 17/11/2021
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.
Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje de originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Pärimine - Austria

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Testamendi tegemisel tuleb järgida konkreetseid vorminõudeid. Austria õigusnormide kohaselt tunnustatakse muu hulgas järgmist liiki testamente:
avalik testament, mille on koostanud notar või kohus;
omakäeline testament, mille testaator peab täielikult oma käega kirja panema ja allkirjastama;
kirjalik testament (mille on käsitsi kirja pannud või trükkinud keegi teine peale testaatori enda), mis tuleb koostada kolme tunnistaja juuresolekul.
Pärimislepingu (Austria üldise tsiviilseadustiku (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch* – ABGB) § 1249 ja sellele järgnevad paragrahvid) saavad sõlmida ainult abikaasad või paarid, kes on kihlatud ja kavatsevad ka tegelikult abielluda, ja (tulevased) registreeritud partnerid ning see leping peab olema vormistatud notariaalaktina (vastavalt notariaalakte käsitleva seaduse (*Notariatsaktsgesetz*) § 1 esimese lõigu punktile a). Selle juures peab viibima kaks tunnistajat või teine notar. Pärimislepinguga, mis peab vastama surma puhuks tehtud korraldusi käsitlevatele kehtivusnõuetele, ei tohi käsutada üle ¾ pärandvarast. Selles küsimuses on registreeritud partneritel abikaasadega ja kihlatud partneritega samasugused õigused (Austria üldise tsiviilseadustiku § 1217).
Ühise testamendi võivad teha vaid abikaasad või registreeritud partnerid (Austria üldise tsiviilseadustiku § 586).
Surma puhuks tehtud annetusi (isikliku vara kinkimine isiku poolt, kes arvab, et ta sureb lähitulevikus; selline kinkimine jõustub täielikult alles pärast annetaja surma) reguleerib Austria üldise tsiviilseadustiku § 603. Annetus tehakse lepingu kaudu, mis tuleb vormistada notariaalaktina.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamendid, pärimislepingud ja mis tahes lepingud, millega loobutakse pärimisõigusest või sundosast, on võimalik registreerida Austria testamentide keskregistris (Austria notariaadiseadustiku (*Notariatsordnung*) § 140b), tingimusel et need on antud hoiule notari, kohtu või advokaadi kätte. Seda elektroonilist registrit haldab Austria Notarite Koda (*Österreichische Notariatskammer*) ja see on ainus seadusega reguleeritud testamendiregister. Kohtud ja notarid peavad mis tahes selliste dokumentide olemasolust registrile teada andma (Austria notariaadiseadustiku § 140c lõige 2). Registreerimisega soovitakse lihtsustada nende dokumentide leidmist pärimismenetluste käigus. Advokaadid ja õigusbürood võivad testamente ja muid surma puhuks tehtud testamentaarseid korraldusi registreerida Austria advokaatide testamendiregistris.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Sundosa (mis piirab testamendi tegemise vabadust) moodustab poole surnud isiku pärandi seadusjärgsest pärandiosast. Surnud isiku järglastel ja üleelanud abikaasal või registreeritud partneril on õigus sundosale. Kui isikul, kellel on õigus sundosale, ei olnud surnud isikuga kunagi tihedaid peresuhteid või ei olnud selliseid suhteid juba pikka aega (umbes 20 aastat), võidakse sundosa vähendada.
Sundosa on surnud isiku vara väärtuse osa, mis tuleb jaotada isikutele, kellel on õigus sundosale. Sundosa tuleb maksta rahas. See võidakse siiski katta ka isiku surma korral tehtava kingituse (Austria üldise tsiviilseadustiku § 780) või elu ajal tehtava kinkelepinguga (Austria üldise tsiviilseadustiku § 781).
Sundosa saamise õigust tuleb kinnitada kohtus kolme aasta jooksul pärast nõudeõigusest teadasaamist ja hiljemalt 30 aasta jooksul (Austria üldise tsiviilseadustiku § 1487). Õiguse aegumise tähtaeg hakkab kulgema nõudeõiguse aluseks olevatest asjaoludest teadasaamisest, kuid mitte varem kui aasta pärast pärandaja surma (Austria üldise tsiviilseadustiku §-d 765 ja 1487a).
Sundosast on võimalik loobuda testaatori eluajal. Selline loobumine tuleb vormistada notariaalaktina või ametliku kohtudokumendina (Austria üldise tsiviilseadustiku § 551).

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui surnud isikul ei ole üleelanud abikaasat, registreeritud partnerit või lapsi, pärivad surnud isiku vanemad ja nende järglased (surnud isiku õed-vennad; Austria üldise tsiviilseadustiku §-d 735 ja 736).
Kui surnud isikul ei ole üleelanud abikaasat või registreeritud partnerit, kuid on üleelanud lapsed, pärivad nemad võrdsetes osades (Austria üldise tsiviilseadustiku § 732).
Kui surnud isikul on üleelanud abikaasa või registreeritud partner, aga lapsi ei ole, saab üleelanud abikaasast või registreeritud partnerist ainupärija.

Kui surnud isikul on üleelanud abikaasa või registreeritud partner ja lapsed, pärib abikaasa või registreeritud partner ühe kolmandiku pärandvarast ja lisaks seadusega ette nähtud eelosa (mis annab talle õiguse majapidamisesemetele). Kaks kolmandikku pärandvarast jaotatakse võrdselt surnud isiku laste vahel (Austria üldise tsiviilseadustiku § 744).
Registreerimata partner (kooselupartner) pärib, kui teisi seadusjärgseid pärijaid ei ole. Vastasel korral pärib ta ainult juhul, kui surma puhuks on tehtud sellekohane testamentaarne korraldus. Üleelanud kooselupartnerit kaitsevad siiski Austria üüriseadus (*Mietrechtsgesetz*) ja Austria korteri ühisomandi seadus (*Wohnungseigentumsgesetz*). Kui surnud isikul ja tema kooselupartneril oli ühisomandis korter (*Wohnungseigentumspartnerschaft*), läheb surnud isiku osa üleelanud partnerile. Lisaks kuulub kooselupartnerile seadusega ettenähtud eelosa ja seetõttu on tal ühe aasta jooksul õigus ühises kodus edasi elada ja kasutada ühiseid majapidamisesemeid, niivõrd kui neid on vaja eelnenud elamistingimuste säilitamiseks.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Esimese astme kohus (*Bezirksgericht*), kohtukomissar (notar) kohtuorganina.
Sisuliselt ja territoriaalselt on pädev see esimese astme kohus, kelle tööpiirkonnas oli surnud isiku viimane seaduslik elukoht (viimane elupaik, harilik viibimiskoht; Austria kohtualluvuse seaduse (*Jurisdiktionsnorm* – JN) § 105 koostoimes §-dega 65 ja 66). Menetluse toimetamisel kasutab esimese astme kohus kohtukomissarina tegutseva notari teenuseid (kohtukomissari käsitleva seaduse (*Gerichtskommissärsgesetz* – GKG) § 1).

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Esimese astme kohus, kohtukomissar (notar) kohtuorganina.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Esimese astme kohus, kohtukomissar (notar) kohtuorganina.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Esimese astme kohus, kohtukomissar (notar) kohtuorganina.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Pärimismenetluse (ehk nn pärandvara menetluse (*Verlassenschaftsverfahren*)) algatab esimese astme kohus pärast seda, kui avanenud pärandist on ametlikult teada antud. Pädev on see esimese astme kohus, kelle tööpiirkonnas asus surnud isiku viimane elukoht või alaline elukoht. Menetlust teostab notar kohtukomissari ülesannetes ja menetlus lõppeb kohtumääruse tegemisega.
Pärimismenetlus tuleb ametlikult algatada niipea, kui kohus saab teada surmast (hagita menetlusi käsitleva seaduse (*Außerstreitgesetz* – AußStrG) § 143 lõige 1).
Kohtukomissar teeb kohtuliku pärimismenetluse raames kindlaks pärijad (Austria üldise tsiviilseadustiku § 797).
Kohtukomissar (kohtukomissari käsitleva seaduse § 1 lõike 2 punkti 2 alapunkt b ning § 2 lõige 2) koostab pärandvara nimekirja, kui on esitatud avaldus pärandi tingimuslikuks vastuvõtmiseks (millega piiratakse pärija vastutust pärandvarast saadava vara väärtusega); kui isikud, kellel võib olla õigus sundosale, on alaealised või võivad vajada seaduslikku esindajat muudel põhjustel; kui on antud luba pärandi eraldamiseks pärija varast; kui tuleb arvesse võtta järelpärija pärandit või kui testamendiga on moodustatud pärandifond; kui on olemas võimalus, et pärand läheb pärijate puudumise tõttu riigile, või kui seda nõuab mis tahes volitatud isik või pärandi hooldaja (hagita menetlusi käsitleva seaduse § 165).

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Kellelgi ei ole lubatud võtta pärandit oma valdusesse omal algatusel. Pärand tuleb ametlikult üle anda, et pärijal tekiks seaduslik valdus. Selle protsessi näol on tegemist varaga seotud õiguste üleandmisega (*Einantwortung*) pärimisasju menetleva kohtu (*Abhandlungsgericht*) määruse alusel (Austria üldise tsiviilseadustiku § 797 ja hagita menetlusi käsitleva seaduse § 177). Varaga seotud õigused saab üle anda alles siis, kui asjaomased isikud on esitanud pärandi vastuvõtmise avalduse kui tõendi nende pärimisõiguse kohta, ja kui kohtulik pärimismenetlus on lõppenud. Ka kinnisvara puhul antakse omandiõigus üle varaga seotud õiguste üleminekul, st sõltumata uue omaniku kandmisest kinnistusregistrisse. Kuid kui pärijad ei esita mõistliku aja jooksul avaldust kinnistusregistri kande tegemiseks, peab selle avalduse esitama nende asemel kohtukomissar.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijad vastutavad surnud isiku võlgade eest kogu oma varaga. Kuid kui koostatud on pärandvara nimekiri, vastutavad nad ainult pärandvara väärtuse ulatuses.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusregistrile (*Grundbuchsgericht*) tuleb esitada omandiõigust tõendav dokument. Pärijad peavad esitama varaga seotud õiguste üleandmise määruse ning annakusaajad peavad esitama ametliku kinnituse. Peale selle võidakse nõuda tõendit maksude tasumise kohta ning – olenevalt asjaomase liidumaa õigusest – eriluba, mis on väljastatud kinnisvaratehinguid käsitlevate õigusnormide alusel, ja vajaduse korral tõendit omandi saaja kodakondsuse kohta.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldajat ei ole vaja määrata.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärijal, kes suudab pärandi vastuvõtmisel piisaval määral tõendada oma pärimisõigust, on õigus kasutada ja valitseda päritud vara ja esindada pärandit, kui pärimisasju menetlev kohus (*Verlassenschaftsgericht*) ei ole otsustanud teisiti. Kui selliseid pärijaid on mitu, kasutavad kõik pooled seda õigust ühiselt, kui nad ei lepi kokku teisiti (Austria üldise tsiviilseadustiku § 810 lõige 1).

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Testamenditäitjal on Austria pärimismenetluses vaid teisejärguline roll. Selle põhjus on selles, et pärimismenetlust toimetab kohus ja surnud isiku soovide täitmise tagab kohtukomissar kui kohtuorgan. Austria üldise tsiviilseadustiku § 816 kohaselt võib surnud isik kasutada surma puhuks tehtud testamentaarset korraldust selleks, et anda kellelegi ülesanne täita tema viimased soovid. Selle isiku ülesannete ulatus määratakse kindlaks surma puhuks tehtavas testamentaarses korralduses ning need ülesanded võivad hõlmata nii selle jälgimist, kas pärija/annakusaaja puhul on täidetud teatavad tingimused või kas ta jagab pärandvara nõuetekohaselt, kui ka pärandvara valitsemist.
Kui pärandvara võlausaldajate kohtusse kutsumise protsessi osana korraldatakse suuline menetlus (Austria üldise tsiviilseadustiku §-d 813–815), peab kohtukomissar teada andma istungi toimumise kuupäeva ja kutsuma kohtusse ka testamenditäitja (hagita menetlusi käsitleva seaduse § 174).

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Taotluse korral peab kohtukomissar väljastama soodustatud isikutele ametliku kinnituse kui tõendi nende esindusõiguse kohta (hagita menetlusi käsitleva seaduse § 172; vt eespool punkt 9.2).

Kui pärijad ja nende pärandiosad on lõplikult kindlaks määratud ning on esitatud tõendid, millega kinnitatakse muude tingimuste täitmist, peab kohus andma pärandi pärijatele üle (hagita menetlusi käsitleva seaduse § 177: varaga seotud õiguste üleandmise määrus). Nimetatud määruse tõestatud ärakiri, millele on lisatud kinnitus selle õigusjõu kohta, on piisav selleks, et vabastada krediidiasutuses hoitavad vahendid (hagita menetlusi käsitleva seaduse § 179).
Euroopa pärimismääruse nr 650/2012 artikli 62 ja järgmiste artiklite kohase Euroopa pärimistunnistuse väljastab kohtukomissar. Kui taotleja ei nõustu selle pärimistunnistusega, peab kohus selle läbi vaatama. Kohtukomissari väljastatud tunnistus kaotab kehtivuse ja asendatakse kohtu väljastatud tunnistusega.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 15/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Poola

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?
Poola õiguse kohaselt võib surma puhuks teha korraldusi ainult testamendi vormis. Ühised testamendid on keelatud. Lubatud on järgmised testamendiliigid:
omakäeline testament, mille paneb tervikuna kirja ning varustab kuupäeva ja allkirjaga testaator;
notariaalne testament, mille koostab notar notariaalakti vormis;
suuline testament, mis tehakse kahe tunnistaja juuresolekul kohaliku omavalitsusüksuse juhi (*wójt*) (linnapea (*burmistrz*) või linnavolikogu esimehe (*prezydent miasta*)) juures;
suuline testament, mis tehakse kolme tunnistaja juuresolekul (sellise testamendi saab teha üksnes isik, kes on suremas, kui testamendi tegemine ühel eespool nimetatud viisidest on võimatu või väga raske).
Pärimislepingutest on lubatud ainult pärandist loobumise kokkulepped. Sellise kokkuleppe võib sõlmida tulevase pärandaja ja tema seadusjärgse pärija vahel ning kokkulepe on kehtiv üksnes juhul, kui see on vormistatud notariaalaktina.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?
Et testament oleks kehtiv, ei pea see olema registreeritud. Notariaalakti vormis koostatud või notari hoiule antud testamendid võib registreerida Riikliku Notarite Nõukogu (*Krajowa Rada Notarialna*) juures.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?
Poola õigusaktidega ei kehtestata testaatorile mingeid piiranguid seoses vabadusega nimetada pärija või pärijad. Samuti ei piirata õigusega pärandi sundosale testaatori vabadust oma vara käsutada, kuid selle abil kaitstakse nende lähimate sugulaste ja abikaasa huve, kellel on õigus konkreetsele rahasummale.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?
Testamendi puudumise korral kohaldatakse järgmisi norme.
Kui lahkunu ei olnud abielus ja tal ei olnud lapsi, siis pärivad tema vanemad. Kui üks vanematest on pärandi avanemise ajal surnud, siis jagatakse selle vanema osa pärandaja vendade-õdede vahel võrdsetes osades. Kui pärandaja üks vendadest-õdedest on surnud enne pärandi avanemist ja tal oli alanejaid sugulasi, siis jagatakse selle venna või õe osa tema alanejate sugulaste vahel võrdsetes osades. Kui pärandajal ei olnud vendi-õdesid või nende alanejaid sugulasi, siis jagatakse kogu pärand pärandaja vanavanemate vahel võrdsetes osades. Kui üks vanavanematest on pärandi avanemise ajal surnud, pärivad selle vanavanema osa tema alanejad sugulased. Kui sellel vanavanemal, kes suri enne pärandi avanemist, ei olnud alanejaid sugulasi, siis jagatakse selle vanavanema osa teiste vanavanemate vahel võrdsetes osades. Kui puuduvad seadusjärgse pärimisõigusega sugulased, siis pärib pärandaja viimase elukoha järgne kohalik omavalitsus. Kui pärandaja viimast elukohta Poolas ei ole võimalik kindlaks teha või kui pärandaja elas välisriigis, siis pärib riik.
Kui lahkunu ei olnud abielus, kuid tal on lapsed, siis pärivad ainult need lapsed.
Kui lahkunul oli abikaasa, siis saab üleelanud abikaasast ainupärija, kui puuduvad lahkunu alanejad sugulased, vanemad, vennad-õed või vendade-õdede alanejad sugulased.
Kui lahkunul olid abikaasa ja lapsed, siis jagatakse pärand nende vahel võrdselt. Kuid abikaasa pärib igal juhul vähemalt neljandiku pärandvarast. Kui lahkunul oli abikaasa, kellega oli sõlmitud seadusjärgne varaühisus, saab üleelanud abikaasa varaühisuse lõppemisel poole ühisvarast, kusjuures teine pool moodustab lahkunu pärandi.
Kui testaatoril ei ole üleelanud abikaasat ega seadusjärgse pärimisõigusega sugulasi, pärivad võrdsetes osades lahkunu abikaasa lapsed, kelle vanemad pärandi avanemise ajal enam elus ei olnud (pärandamine abikaasa lastele).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?
Avalduse esitaja peaks pöörduma notari või pärandaja viimase elukoha järgse kohtu poole.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
Pärandist loobumise või pärandi vastuvõtmise avaldused esitatakse sellele kohtule, kes on pädev avalduse esitaja elu- või viibimiskoha alusel, või notarile. Välisriigis elavad isikud võivad esitada pärandist loobumise avalduse selle täitmise riigi õiguses ettenähtud viisil.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Poola õiguse kohaselt on olemas kaht liiki annakuid: damnatsioonilegaat ja vindikatsioonilegaat. Ainult vindikatsioonilegaati saab vastu võtta või selle vastuvõtmisest keelduda. Damnatsioonilegaadi korral ei ole see võimalik.
Eelmises küsimuses osutatud asutused on pädevad võtma vastu vindikatsioonilegaate käsitlevaid avaldusi.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Poola õigusega ei ole pärandi sundosa ette nähtud. Siiski võidakse esitada sundosanõue konkreetse rahasumma saamiseks. Pärandi sundosa vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks ei ole eraldi avaldust ette nähtud.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Isik, kes soovib dokumenti, mis kinnitaks tema staatust pärijana, võib esitada kohtule avalduse pärimistunnistuse saamiseks või saada notarilt ametliku pärimistunnistuse. Kui pärijaid on mitu, võib nende taotluse alusel pärandvara jagada kohus pärandvara likvideerimist käsitleva kohtumenetluse raames või notar pärandvara likvideerimist käsitleva kokkuleppe alusel notariaalakti vormis.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isikust saab vastavalt kas pärija või annakusaaja pärandi seadusjärgse avanemise korral (kuid pärandist võib loobuda).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Põhimõtteliselt on pärijal piiramatu vastutus lahkunu võlgade eest. Pärija võib oma vastutust piirata, võttes pärandi vastu inventuuri alusel. Sellisel juhul peaks pärija esitama notarile või pädevale kohtule asjakohase avalduse kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil ta sai pärandist teada. Pärijad vastutavad lahkunu võlgade eest ühiselt.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Selleks et kanda pärandi osaks olev kinnisvara maa- ja hüpoteegiregistrisse, peab pärija üldjuhul esitama dokumendid, mis tõendavad tema staatust pärijana, s.t kas kohtuliku pärimistunnistuse või notariaalse pärimistunnistuse.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Esiteks võib Poola õiguse kohaselt *ex officio* või taotluse alusel määrata pärandi hooldaja, kui mis tahes põhjusel eksisteerib oht, et pärandit ei jagata nõuetekohaselt. Selleks peaks huvitatud isik esitama pärandaja vara suhtes pädevale kohtule avalduse, milles ta tõendab oma staatust pärija või annakusaajana või oma õigust sundosale. Avalduse võib esitada ka testamenditäitja, vara kaasomanik, isik, kellel on samuti õigus pärandaja õigustele, võlausaldaja, kellel on kirjalik võlanõue pärandaja vastu, või maksuamet.
Teiseks määrab kohus *ex officio* või taotluse alusel pärandi hooldaja siis, kui tegemist on pärijateta pärandiga.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Oma testamendis võib testaator määrata testamenditäitja, kes valitseb pärandvara pärast testaatori surma.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Testamenditäitja peaks pärandit valitsema, tasuma pärandiga seotud võlad, eelkõige täitma annakud ja korraldused, ning hiljem jagama pärandi pärijate vahel kooskõlas testamendi ja asjakohaste õigusaktidega ning igal juhul kohe pärast pärimismenetluse lõppu.
Testamenditäitja võib pöörduda kohtu poole pärandi, selle osa või konkreetse vara valitsemisega seotud asjades ning teda ennast võib pärandi, selle osa või konkreetse vara valitsemisega seoses kohtusse anda. Ta võib pöörduda kohtu poole ka pärandi osaks olevaid õigusi käsitlevates asjades ning teda ennast võib kohtusse anda seoses pärandiga seotud võlgade tasumisega.
Testamenditäitja peaks samuti väljastama konkreetse annaku eseme isikule, kellele annak oli jäetud.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Isik, kes on seadusjärgne pärija, peab esitama koopiad asjakohastest perekonnaseisudokumentidest (nt sünnitunnistus, abielutunnistus) tõendamaks oma sidet lahkunuga. Testamendijärgne pärija või annakusaaja peaks oma pärimisõiguse tõendamiseks esitama testamendi.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 23/10/2023
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.
Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.
Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje pt originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: en on juba tõlgitud.

Pärimine - Portugal

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Varaga seoses võib surma puhuks korraldusi teha kahes vormis: i) testamendi vormis; ii) lepingu vormis.

i. Testament

Testament on isiklik dokument, mida ei saa koostada esindaja.

Ühised testamendid, s.t testamendid, mille on sama dokumendina koostanud kaks või enam isikut kas kolmanda isiku kasuks või vastastikku, ei ole lubatud.

Testament on ühe isiku tahteavaldus, mis ei pea olema adresseeritud konkreetsele isikule ega talle teatavaks tehtud. Testamendi võib vabalt tühistada ja varad lähevad pärijatele või annakusaajatele üle alles pärast testaatori surma.

Olemas on tavapärased ja erakorralised testamendid.

Tavapärased testamendid on järgmised: avalikud testamendid ja salajased testamendid.

Avaliku testamendi koostab notar oma registris.

Salajase testamendi koostab ja allkirjastab testaator või muu isik testaatori taotluse alusel, kuid selle peab kinnitama notar. Seda võib hoida testaator või kolmas isik või selle võib anda notari hoiule. Isik, kelle valduses on salajane testament, peab selle esitama kolme päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta sai teada testaatori surmast. Vastasel korral vastutab ta mis tahes põhjustatud kahju eest ning juhul, kui ta on pärija, võidakse ta pärimisõigusest ilma jätta pärimiskõlbmatuse tõttu.

Õigusaktides on sätestatud järgmised erakorralise testamendi liigid: sõjaväelised testamendid, laeva pardal koostatud testamendid, lennuki pardal koostatud testamendid, katastroofiolukorras koostatud testamendid. Sellise erakorralise testamendi võib koostada üksnes teatavate seaduses sätestatud erakorraliste asjaolude korral. Sellised testamendid muutuvad kehtetuks kaks kuud pärast selle olukorra lõppemist, mis ei võimaldanud testaatoril teha tavapärases vormis testamenti.

Portugali õigusaktidega on samuti ette nähtud spetsiaalne testament, mille Portugali kodanik saab teha välisriigis välisriigi õiguse alusel. See testament on Portugalis kehtiv juhul, kui see on koostatud või kinnitatud ametlikult.

ii. Leping

Portugali õigussüsteemi kohaselt on erandlikel juhtudel lubatud pärimine lepingu alusel. Selleks võidakse vormistada pärimisleping või abielueelne kinkeleping, mis jõustub pärandaja või kinkija surma korral. Selleks et sellised surma puhuks tehtud pärimislepingud või abielueelsed kinkelepingud oleksid kehtivad, peavad need sisalduma abieluvaralepingus.

Üldjuhul on lepingujärgne pärimine siiski keelatud. Sellest tulenevalt on pärimislepingud põhimõtteliselt keelatud ja kui sellised lepingud on sõlmitud, siis on need kehtetud. Samuti on keelatud surma puhuks tehtud abielueelsed kinkelepingud. Kui need siiski sõlmitakse, ei ole need kehtetud, vaid muutuvad seaduse alusel testamendijärgseteks korraldusteks, mis on vabalt tühistatavad.

On kahte liiki pärimislepinguid, mis on seaduse kohaselt erandjuhul lubatud: a) leping, millega üks abikaasadest või kolmas isik nimetab teise abikaasa pärijaks või annakusaajaks; b) leping, millega üks abikaasadest nimetab kolmanda isiku pärijaks või annakusaajaks. Pärija ja annakusaaja erinevust on selgitatud allpool küsimusele nr 7 (Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?) antud vastuses.

Kehtivad pärimislepingud jõustuvad alles pärast testaatori surma. Punktis a osutatud lepingut ei saa pärast selle sõlmimist siiski ühepoolselt tühistada ning testaator ei saa oma eluajal soodustatud isikut põhjendamatute korraldustega kahjustada. Punktis b osutatud pärimisleping on vabalt tühistatav, kui kolmas isik ei olnud abieluvaralepingus tähistatud kui vastuvõttev isik.

Peale neid kahte liiki pärimislepinguid on seaduse kohaselt kehtivad ka surma puhuks tehtud abielueelsed kinkelepingud. Need on lepingud, millega üks abikaasadest või kolmas isik teeb kinke teisele abikaasale enne abielu sõlmimist. Surma puhuks tehtud abielueelsete kinkelepingute suhtes kohaldatakse samu põhimõtteid nagu pärimislepingute suhtes ning need peavad sisalduma abieluvaralepingus.

NB!

Portugali õiguse kohaselt on võimalik kahesugune pärimine. Pärimine tahteavalduse – testamendi või lepingu – alusel (sucessão voluntária), mida kirjeldatakse käesolevas vastuses. Seadusjärgne pärimine (sucessão legal) – pärimine õiguse alusel (sucessão legítima) või sundosa pärimine (sucessão legitimária) –, mida kirjeldatakse küsimustele nr 3 (Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?) ja 4 (Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?) antud vastustes.

Tahteavalduse alusel pärimise aluseks on testaatori tahteavaldus, s.t testament või leping.

Seadusjärgne pärimine toimub seaduse alusel. Sundosa pärimisega on tegemist juhul, kui pärimisõigus on seadusega ette nähtud ja ei sõltu testaatori tahtest. Õiguse alusel pärimisega on tegemist juhul, kui pärimisõigus on seadusega ette nähtud, kuid testaator saab seda oma tahtega muuta.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Põhimõtteliselt ei pea surma puhuks tehtud korraldusi registreerima.

On siiski erandid, mis on sätestatud erinevates sätetes. Varaga seoses surma puhuks tehtud korraldused tuleb registreerida näiteks järgmistel juhtudel: i) kui testamendiga on tehtud eeliskorraldused, millele on antud reaalne jõud; ii) kui nähakse ette eesõigus või kui seda muudetakse; iii) kui nähakse ette kohustus arvestada pärandvara hulka tehtud kingitused (pärandi laiendamine); iv) seoses abieluvaralepingutega.

Punktides i, ii ja iii märgitud juhtudel peavad õigussuhte poolteks olevad hagejad või kostjad, isikud, kellel on huvi registreerimise vastu, või isikud, kes on kohustatud algatama registreerimise vastavalt õigusnormidele (ametliku registreerimise algatavad teatavatel juhtudel kohtud või seda teeb prokuratuur või registripidaja ise), esitama andmed kinnistusregistritele (*Conservatórias do Registo Predial*). Registrikandesse lisatakse vara kirjeldus, faktid ja nende kohta esitatud märkused ning tehakse märge teatavate asjaolude kohta.

Punktis iv märgitud juhul lisatakse registreerimise eesmärgil perekonnaseisuregistrisse (*Conservatórias do Registo Civil*) kanne või märge poolte avalduse alusel. Sellisel juhul võivad registreerimisel osaleda ka isikud, kellega fakt on vahetult seotud või kelle nõusolekut on vaja selleks, et registreerimisel oleks täielik õigusjõud.

NB!

Eesõigus hõlmab üleelanud abikaasa õigust saada lahkunu pärandvara arvelt elatist.

Pärandi laiendamine hõlmab pärida soovivate alanejate sugulaste kohustust tagastada pärandvara hulka vara või väärtesemed, mis nende üleneja sugulane neile kinkis.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah, Portugali õigusaktide kohaselt kujutab pärandi sundosa endast testeerimisvabadusele seatud piirangut. Sundosa on see osa testaatori varast, mida ta ei saa testamendiga vabalt käsutada, sest see on seaduse alusel ette nähtud isikutele, kellel on õigus pärandi sundosale. Seda nimetatakse sundosa pärimiseks. See on üks seadusjärgse pärimise vorm ja selle õiguse kasutamine ei sõltu testaatori tahtest.

Pärandi sundosale on õigus abikaasal, alanejatel sugulastel ja ülenejatel sugulastel. Abikaasa ja alanejad sugulased pärivad esimeses järjekorras. Alanejate sugulaste puudumise korral pärivad abikaasa ja ülenejad sugulased.

Selle osa suhtes, mille kohta testaator ei saa surma puhuks korraldusi teha, s.t sundosa suhtes, kohaldatakse järgmisi norme:

abikaasa ja laste sundosa moodustab kaks kolmandikku pärandvarast;

kui testaatoril ei ole alanejaid ega ülenejaid sugulasi, moodustab abikaasa sundosa poole pärandvarast;

kui testaatoril ei ole abikaasat, kuid on lapsed, moodustab sundosa poole pärandvarast ühe lapse puhul ning kaks kolmandikku pärandvarast kahe või enama lapse puhul;
teise astme ja järgmiste astmete alanejate sugulaste sundosa on see osa, mille oleks saanud nende üleneja sugulane;
kui alanejaid sugulasi ei ole, moodustab abikaasa ja ülenejate sugulaste sundosa kaks kolmandikku pärandvarast;
kui alanejaid sugulasi või üleelanud abikaasat ei ole, moodustab vanemate sundosa poole pärandvarast; kui pärijateks on teise ja järgmise astme ülenejad sugulased, moodustab nende sundosa ühe kolmandiku pärandvarast.

NB!

Abikaasa ei ole pärija, kui testaatori surma ajal olid abikaasad lahutatud või olid alustanud lahuselu lõpliku kohtuotsuse alusel või veel lõplikuks muutumata kohtuotsuse alusel. Kui testaatori surma ajal on abielu lahutamist või lahuselu käsitlev menetlus pooleli, võivad tema pärijad jätkata sellist menetlust varaga seotud eesmärkidel. Kui sellisel juhul tehakse hiljem otsus, millega abielu lahutatakse või võimaldatakse lahuselu, ei ole abikaasa pärija.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui lahkunu ei teinud kogu oma vara või selle osa kohta surma puhuks kehtivaid ja konkreetseid korraldusi, pärivad õigusjärgsed pärijad. Seda nimetatakse pärimiseks õiguse alusel. See on üks seadusjärgse pärimise vorm ja testaator saab seda oma tahtega muuta.

Õiguse alusel pärivad abikaasa, sugulased ja riik järgmises järjekorras: a) abikaasa ja alanejad sugulased; b) abikaasa ja ülenejad sugulased; c) vennad-õed ja nende alanejad sugulased; d) teised kuni neljanda astme (kaasa arvatud) külgjoones sugulased; e) riik.

5 Milline ametiasutus on pädev:

Pädevus pärimisasjades sõltub sellest, kas pärimine vaidlustatakse (pärandi vastuvõtmine inventuuri alusel) või mitte (tingimusteta vastuvõtmine).

Vaidlustatud pärimisasju on pädevad menetlema notarid ja kohtud. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1083 lõikega 1 ette nähtud juhtudel (pärijad, kelle asukoht ei ole teada; teovõimetud pärijad, inventuuri tegemist nõuab prokuratuur) tuleb inventuur teha kohtus. Muudel juhtudel võivad asjaomased isikud lasta inventuuri teha kas notaribürool (*Cartório Notarial*) või kohtul.

Vaidlustamata pärimisasju on pädevad menetlema ka notarid ja registripidajad (*Conservatórias dos Registos*). Sellisel juhul võivad nad kinnitada isiku pärimisõigust ja jagada vastavat vara.

Eradokumendi tõestamisega võivad advokaadid ja õigusnõustajad jagada vaidlustamata pärandvara, kuid neil puudub pärijate pärimisõiguse kinnitamise pädevus.

5.1 pärimisasjades?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1083 alusel võivad vaidlustatud pärimise korral inventuuri teha nii kohtud kui ka notaribürood.

Pärandi tingimusteta vastuvõtmise korral ei ole inventuuriga pärismismenetlust vaja läbi viia. Sellisel juhul likvideerivad pärijad ja annakusaajad pärandvara ning jagavad selle vastastikusel kokkuleppel ning puudub kohustus algatada notariaalne või kohtumenetlus.

Kui pärandvara läheb pärijate puudumise tõttu riigile, viiakse läbi erimenetlus pärandi riigi kasuks likvideerimiseks (tsiviilseadustiku artiklid 2152–2155).

Kui pärandit ei vaidlustata, on pädevad notarid, perekonnaseisuregistrid ja kinnistusregistrid territoriaalsest pädevusest olenemata. Sellest tulenevalt võivad huvitatud isikud teha toiminguid enda valitud asutustes ilma territoriaalsete piiranguteta.

Vaidlustamata pärimisasjades võivad pärandvara jagada nii riigis tegutsevad advokaadid kui ka õigusnõustajad, tingimusel et nad on selleks eelnevatelt saanud (nt registripidajalt või notarilt) vastavad volitused.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Ametiasutuste pädevus võtta vastu vastuvõtmise või loobumise avaldusi ei sõltu sellest, kas tegemist on annaku või pärandiga või seadusjärgse või tahteavalduse alusel pärimisega. Sellepärast saab neile kolmele küsimusele anda ühesuguse vastuse.

Kui pärand võetakse vastu inventuuri alusel, esitatakse pärandi vastuvõtmise avaldus pärimismenetluse raames. Sellisel juhul on pärandi vastuvõtmise avaldust pädev vastu võtma kohus või notar.

Pärandi vastuvõtmine inventuuri alusel tagatakse inventuuri taotlemisega või sellesse sekkumisega.

Pärandi saab vastu võtta ka tingimusteta ning sellisel juhul toimub pärandi vastuvõtmine ja jagamine, ilma et oleks vaja läbi viia inventuuriga pärismismenetlust.

Pärandi vastuvõtmisega seotud eeskirju kohaldatakse ka annaku vastuvõtmise suhtes. Pärandi ja annaku vahelist erinevust on kirjeldatud järgmisele küsimusele antud vastuses.

Kui algatatakse pärandi inventuuriga menetlus, tuleb teha või toimikule lisada pärandist loobumise avaldus. Sellisel juhul on pärandist loobumise avaldust pädev vastu võtma kohus või notar.

Pärandist loobumise avaldus tuleb esitada ühes järgmises vormis: avalik dokument või tõestatud eradokument, kui eksisteerivad varad, mille käsutamine peab seaduse kohaselt toimuma selliste dokumentide alusel; muudel juhtudel eradokument.

Pärandi või annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldus on ühepoolne õigustoiming, mille aktsepteerimisest ei saa keelduda, s.t et nii vastuvõtmiseks kui ka keeldumiseks esitab pärija avalduse, mis ei pea olema kellelegi adresseeritud ja millest ei pea ühtegi konkreetset isikut teavitama.

Pärijate ajutise puudumise korral võivad huvitatud isikud või võib prokuratuur pöörduda kohtu poole, et kohus paluks pärijal esitada pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avalduse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 1039–1041). Sellisel juhul võtab pärandi vastuvõtmise avalduse vastu kohus. Pärandit käsitatakse pärijateta pärandina seni, kuni seda ei ole veel vastu võetud või kuni seda ei ole tunnistatud riigile minevaks pärijate puudumise tõttu.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Menetlus sõltub sellest, kas tegemist on vaidlustatud või vaidlustamata pärimisega.

VAIDLUSTATUD PÄRIMINE

Inventuuriga pärismismenetluse eesmärk on järgmine: pärandi jagamine eesmärgiga lõpetada kaasomand; pärandvara nimekirja koostamine, kui pärandi jagamine ei ole vajalik; vajaduse korral pärandvara likvideerimine (tsiviilkohtumenetluse artikkel 1082).

Kui inventuuri teeb kohus, siis teeb ta seda tsiviilkohtumenetluse seadustiku V raamatu XVI jaotisega (artiklid 1082–1129) ette nähtud kohtuliku inventuuri vormis. Portugali kohtute territoriaalne pädevus riigi sees määratakse kindlaks tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 72A sätestatud ühendavate tegurite alusel.

Kohtuliku inventuuri peamised etapid on järgmised: i) esmane taotlus; ii) vastuväide ja kohustuste kontrollimine; iii) huvitatud isikute eelnev ärakuulamine; iv) huvitatud isikute kindlakstegemine ja kokkukutsumine; v) vabalt käsutatavat osa ületavate kingituste või annakute vähendamine; vi) jagamist käsitlev aruanne ja jagamist kinnitav otsus. Pärast otsust võib kõrvalejäänud pärija taotleda jagamise tühistamist või parandamist või täiendavat jagamist või osa eraldamist.

Kui inventuuri teeb notaribüroo, siis toimub see notariaalse inventuuri vormis, mis on ette nähtud 13. septembri 2019. aasta seaduse nr 117/2019 lisas, milles viidatakse vajalike muudatustega tsiviilkohtumenetluse seadustiku V raamatu XVI jaotisele.
Seaduse nr 117/2019 lisa artiklitega 1–5 on ette nähtud järgmine: Portugali Notarite Ühendus avaldab loetelu notaritest, kel on õigus inventuuri teha ((www.notarios.pt); notariaalse inventuuri tegemisel on notari ülesanne teha vajalikud toimingud, kuid kinnitava otsuse teeb alati kohus, kellele asi sel eesmärgil suunatakse, ilma et see piiraks muid küsimusi, mida notar võib kohtunikule lahendi saamiseks esitada; kohtu ülesanne on lahendada kaebusi, mis esitatakse notariaalse inventuuri menetluse käigus. pooled võivad inventuuri tegemiseks ise notaribüroo valida, eeldusel et olemas on asjakohane seos asjaomase pärimismenetlusega (nt pärandi avamise koht, vara asukoht, enamiku asjaga otse seotud huvitatud isikute elukoht).

VAIDLUSTAMATA PÄRIMINE

Huvitatud isik võib asja lahendada notari või registripidaja juures, kasutades kõigi pärimisega seotud küsimustega tegelemiseks – alates pärija staatuse kinnitamisest kuni jagamise teel saadud vara lõpliku registreerimiseni – registripidaja ühe akna süsteemi.
Alternatiivina võivad huvitatud isikud pärast seda, kui nende pärimisõigus on notaribüroos või registris kindlaks tehtud, jagada pärandvara advokaadi või õigusnõustaja poolt tõestatud eradokumendi alusel.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärijad pärivad lahkunu kogu vara või osa sellest, s.t päritav vara ei ole konkreetselt kindlaks määratud.
Annakusaajad seevastu pärivad konkreetse vara või konkreetsed väärtesemed.
Seadusjärgse pärimise korral tuleneb pärimisõigus seadusest. Tahteavalduse alusel pärimise korral tuleneb pärimisõigus pärandaja tahteavaldusest.
Mõlema eespool nimetatud pärimisliigi puhul, s.t seadusjärgse või tahteavalduse alusel pärimise korral, võib isikul olla pärija või annakusaaja staatus.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Kui pärand võetakse vastu inventuuri alusel, vastutatakse lahkunu võlgade ja teiste pärandiga seotud kohustuste eest üksnes pärandvara nimekirjas loetletud vara ulatuses, välja arvatud juhul, kui võlausaldajad või annakusaajad tõendavad, et eksisteerivad muud varad. Kui on tehtud pärandi inventuur, siis lasub selliste muude varade olemasolu tõendamise kohustus võlausaldajatel või annakusaajatel.
Pärandi tingimusteta vastuvõtmise korral vastutatakse võlgade ja teiste pärandiga seotud kohustuste eest samuti päritud vara ulatuses, kuid sellel juhul peavad pärijad või annakusaajad tõendama, et pärandvarast ei piisa võlgade maksmiseks või annakute täitmiseks. Sellisel juhul lasub selliste muude varade puudumise tõendamise kohustus pärijatel või annakusaajatel.
Pärandvarast tuleb tasuda järgmised kohustused: pärandaja matusekulud ja seotud kulud; testamendi täitmisega ja pärandvara likvideerimisega seotud kulud; pärandaja võlad; annakud.
Kui vara päritakse ühiselt, vastutatakse eespool nimetatud kohustuste eest ühiselt. Kui pärand on jagatud, vastutab iga pärija üksnes võrdeliselt oma pärandiosaga.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Järgmises vastuses käsitletakse eraldi kinnisvara registreerimiseks vajalikke dokumente ja nõutavat teavet, maksmisele kuuluvaid tasusid ning registreerimisavalduse esitamise võimalusi (isiklikult, posti teel või internetis).

Vajalikud dokumendid ja nõutav teave

Kinnisvara registreerimise avaldusele peab olema märgitud avalduse esitaja isik, asjaolude kirjeldus ja asjaomane kinnistu ning toetavate dokumentide loetelu.
Registreerimise aluseks saab võtta üksnes need asjaolud, mis on esitatud neid õiguslikult tõendavates dokumentides.
Võõrkeeles koostatud dokumente aktsepteeritakse üksnes juhul, kui need on tõlgitud vastavalt õigusnormidele, välja arvatud juhul, kui need on koostatud inglise, prantsuse või hispaania keeles ja pädev ametiisik valdab asjaomast keelt.
Kui registreerimisavalduse õigusjõudu tuleb hinnata välisriigi õiguse alusel, peab huvitatud isik tõendama avalduse sisu mis tahes asjakohaste dokumentidega.
Kui registreerimisavaldus on seotud kinnistuga, mille kohta ei ole avalduses andmeid esitatud, tuleb lisada täiendav deklaratsioon, milles esitatakse üleandjale vahetult eelnenud omanike või valdajate nimi, staatus ja aadress ning eelmine kinnistusregistri kanne, välja arvatud juhul, kui avalduse esitaja märgib deklaratsioonis, miks need andmed puuduvad.
Kui registreerimine on seotud sellise ühisomandi osaga, mille kohta ei ole avalduses andmeid esitatud, tuleb esitada ka kõigi *ühisomanike* nimed, staatus ja aadressid.

Maksmisele kuuluvad tasud

Avalduse esitamisel tuleb maksta tasu või tuleb tasu saata koos avaldusega. Tasuda tuleb prognoositavalt tasumisele kuuluv kogusumma. Kui seda tasu ei ole registreerimisavalduse esitamise ajal makstud, võidakse avaldus koheselt tagasi lükata.
Kui tasu ei ole makstud ja avaldust ei ole tagasi lükatud, teavitab registreerimisega tegelev teenistus huvitatud isikut tähtajast, mille jooksul tuleb maksmata summa tasuda, kui ei soovita registreerimisavalduse rahuldamata jätmist.
Sama menetlust järgitakse juhul, kui algselt makstud summa ei ole piisav ja täielik.

Registreerimisavalduse esitamine isiklikult, posti teel või internetis

Kinnisvara registreerimise avalduse võib esitada isiklikult, posti teel või internetis.
Isiklikult ja posti teel esitatavad registreerimisavaldused peavad olema koostatud kirjalikult kooskõlas registrite ja notarite instituudi (*Instituto dos Registos e do Notariado*) juhtorgani otsusega heaks kiidetud vormidega. Vormidele tuleb lisada registreeritavaid asjaolusid tõendavad dokumendid ja vajaduse korral eespool nimetatud deklaratsioonid.
Eelmises lõigus osutatud vorme ei pea kasutama nende kirjalike registreerimisavalduste puhul, mille esitavad menetlustes hageja või kostjana osalevad riigiasutused, kohtud, prokurörid, pankrotihaldurid või täitevametnikud olenemata sellest, kas need avaldused esitatakse isiklikult või posti teel.
Kohtute, prokuröride, täitevametnike või täitevametnike ja pankrotihaldurite ülesandeid täitvate kohtutäiturite avaldused tuleks eelistatavalt saata elektrooniliselt ning neile tuleks lisada registreerimiseks nõutavad dokumendid ja tasumisele kuuluvad summad.
Vara registreerimise avaldusi saab täita internetis aadressil http://www.predialonline.mj.pt. Internetis ei saa üksnes registreerida neid toiminguid, mis on seotud registripidaja tehtud otsuste põhjendamise, parandamise või vaidlustamisega.
Kinnisvara registreerimise aktide taotlemiseks internetis on vaja digisertifikaati. Selline sertifikaat on juba olemas neil isikutel, kellel on Portugali ID-kaart ja kes on aktiveerinud oma digisertifikaadi, samuti advokaatidel, notaritel ja õigusnõustajatel.
Kui äriühingute või kaubanduslike tsiviilõiguslike ühingute juhid ja direktorid esitavad internetis registreerimisavalduse, millega seoses käsitatakse nende ühingut huvitatud isikuna, siis võivad nad tõendada, et nende esitatud elektroonilised dokumendid on kooskõlas algupäraste paberdokumentidega.

NB!

Kinnisvara registreerimise avaldusi võivad esitada ainult seaduse alusel õigustatud isikud ja/või ühingud. Need isikud või ühingud on kindlaks määratud eespool küsimusele nr 2 (Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?) antud vastuse kinnistusregistrile esitatavaid andmeid käsitlevas osas.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine on kohustuslik, kui kasutatakse inventuuriga pärimismenetlust. Sellisel juhul on kohustus määrata pärandi hooldaja, kes vastutab pärandi valitsemise eest. Pärandi inventuuri taotlev isik peab täpsustama, kes on seaduse kohaselt kohustatud pärandi hooldaja ülesandeid täitma. Seda tuleb teha pärandi inventuuri taotlusvormil.

Kui pärand on ajutiselt pärijateta, ei pruugi olla ühtegi isikut, kes oleks seaduse alusel kohustatud pärandit valitsema. Sellisel juhul võib mis tahes pärimisõigusega isik astuda samme pärandi valitsemiseks isegi enne pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist. Kui on oht, et ajutiselt pärijateta pärandvara võib kaotsi minna või selle väärtus võib väheneda, määrab kohus kuraatori (*curador*). Seda tehakse prokuratuuri või mis tahes huvitatud isiku taotlusel.

Pärijateta pärandvara mõiste määratlus on juba esitatud küsimusele nr 5.4 antud vastuses.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärandi hooldaja

Pärandi hooldaja vastutab põhimõtteliselt pärandi valitsemise eest kuni pärandi likvideerimise ja jagamiseni.

Seaduse alusel delegeeritakse pärandi hooldaja ülesanded järgmistele isikutele järgmises järjekorras:

a) üleelanud abikaasale – välja arvatud lahuselu korral –, kui ta on pärija või kui abikaasadel oli varaühisus;

b) testamenditäitjale, välja arvatud juhul, kui testaator on määranud teisiti;

c) sugulastele, kes on seadusjärgsed pärijad;

d) testamendijärgsetele annakusaajatele.

Kui kogu pärandvara jagatakse annakusaajate vahel, siis toimib pärandi hooldajana kõige suurema osa saanud annakusaaja, asendades pärijad; kui sellist eristamist teha ei saa, toimib pärandi hooldajana kõige vanem annakusaaja.

Teatavatel konkreetsetel juhtudel võib kogu pärandvara või selle osa valitsemise usaldada testamenditäitjale või eelpärijale, nagu on selgitatud allpool.

Testamenditäitja

Testamendijärgse pärimise korral võib testaator määrata ühe isiku või mitu isikut, kes on kohustatud tagama testamendi täitmise või selle täielikult või osaliselt täitma. Seda nimetatakse testamendi täitmiseks ja sellist isikut nimetatakse testamenditäitjaks (*testamenteiro*).

Eelpärija

Eelpärija määramine on testamendijärgne korraldus, millega testaator annab konkreetsele pärijale ülesande säilitada pärand, mis läheb eelpärija surma korral teisele isikule. Selle ülesande saanud pärijat nimetatakse eelpärijaks. Asemele astuvat pärijat nimetatakse järelpärijaks. Eelpärija valitseb varasid ja saab nendest ka ise kasu.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi hooldaja volitused

Pärandi hooldaja valitseb lahkunu varasid ja – kui lahkunu oli abielus ja kehtis varaühisus – ka abikaasade ühisvara.

Pärandi hooldaja võib paluda pärijatel või kolmandatel isikutel anda üle nende valduses olev vara, mida ta peab valitsema. Ta võib algatada valdusega seotud kohtuasju pärijate või kolmandate isikute vastu ja võib sisse nõuda pärandvara hulka kuuluvad saadaolevad summad, kui nende maksmisega viivitamine seaks ohtu nende sissenõudmise või kui makseid tehakse ebakorrapäraselt.

Pärandi hooldaja peab müüma puuviljad ja muud kiiresti riknevad kaubad ning võib kasutada saadud tulu matusekulude ja seotud kulude ning valitsemiskulude katmiseks.

Pärandi hooldaja võib samuti müüa mitteriknevaid puuvilju sellises ulatuses, mida on vaja matusekulude ja seotud kulude ning halduskulude katmiseks.

Muudes olukordades peavad pärimisega seotud õigusi teostama kõik pärijad ühiselt või tuleb neid õigusi teostada kõigi pärijate vastu.

Testamenditäitja volitused

Kui testamendijärgse pärimise korral on määratud testamenditäitja, on tal testaatori antud volitused.

Kui testaator ei ole testamenditäitja volitusi kindlaks määranud, vastutab testamenditäitja järgmise eest: matuse ja sellega seonduva korraldamine ning vastavate kulude kandmine; surma puhuks tehtud korralduste täitmise jälgimine ja vajaduse korral nende õiguspärasuse tõendamine kohtus; pärandi hooldaja ülesannete täitmine.

Testaator võib panna testamenditäitjale ülesande täita annakud ja muud kohustused, kui testamenditäitja toimib pärandi hooldajana ja kohustuslik inventuur ei ole vajalik. Sel eesmärgil võib testaator volitada testamenditäitjat müüma mis tahes pärandvara (vallas- või kinnisvara) või testamendiga kindlaks määratud vara.

Eelpärija volitused

Eelpärija mitte ainult ei halda varasid, vaid saab hallatavatest varadest ka ise kasu. Kohaldatakse sellistest varadest kasu saamisega seotud sätteid, kui need ei ole vastuolus vara haldamise ülesandega. Eelpärijal peab hallatava vara käsutamiseks või koormamiseks olema kohtu luba.

Pärijad ja pärijateta vara kuraator (curador)

Pärijate puudumise ajal käsitatakse pärandit juriidilisest isikust rahastuna. Pärandi nimel võib seega algatada menetluse ja menetluse võib algatada pärandi vastu. Kui sellisel juhul puudub isik, kes pärandit valitseks, võib kasutada ühte allpool esitatud lahendust.

Enne pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist võib mis tahes pärimisõigusega isik astuda kiireloomulisi samme pärandi valitsemiseks pärijate ajutise puudumise korral. Kui pärijaid on mitu ja esitatakse vastuväide, saab otsustavaks enamuse tahe.

Pärijateta pärandi valitsemiseks võib kohus määrata kuraatori. Kuraator vastutab vajalike esialgse õiguskaitse menetluste kohaldamise eest ja selliste hagide esitamise eest, mida ei saa edasi lükata ilma pärimisega seotud huve ohustamata. Ta vastutab ka pärandi esindamise eest kõigis pärandi vastu algatatud menetlustes. Kuraatoril peab olema kohtu luba kinnisvara, väärtesemete, väärtpaberite, äriühingute ja mis tahes muu sellise vara käsutamiseks või koormamiseks, mille käsutamine või koormamine ei ole haldustoiming. Kohus annab loa üksnes juhul, kui selline toiming on põhjendatud, et vältida vara väärtuse vähenemist või vara kaotsiminekut, maksta pärandiga seotud võlad ja katta vajalike või kasulike parenduste kulud, või kui ilmnevad muud kiireloomulised asjaolud.

Kui pärand ei ole enam pärijateta, sest see on vastu võetud, kuid seda ei ole jagatud, on mis tahes pärijal seaduse kohaselt õigus taotleda kohtult oma pärijastaatuse tunnustamist ning nõuda kogu pärandvara või selle osa tagastamist nendelt isikutelt, kelle valduses selline vara on, olenemata sellest, kas valdust teostatakse pärijana või muu õiguse alusel või õiguseta. Seda nimetatakse pärandihagiks. Selle hagi saab esitada üks pärija ilma teiste pärijateta, kuid sellega ei piirata pärandi hooldaja õigust nõuda tema valitsetavate varade pärandi hulka tagastamist, nagu on märgitud eespool.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärija või annakusaaja staatust tõendavad dokumendid

Kohtuotsused.

Notariaalaktid.

Lihtsustatud menetluse tulemusena perekonnaseisuregistri väljastatud dokumendid, mille abil kinnitatakse isiku pärijastaatust.
Eespool loetletud dokumentidega tõendatakse lahkunu üleelanud pärijate ja/või annakusaajate staatust.
Pärijastaatust kinnitavad kohtuotsused, notariaalaktid ja lihtsustatud menetluse dokumendid on täieliku tõendamisjõuga autentsed dokumendid.
Pärija või annakusaaja staatus registreeritakse perekonnaseisuregistris lahkunu surmatunnistusele tehtava märkega.

Pärandi jagamist kinnitavad dokumendid

Vaidlustatud pärimine
Pädev kohus teeb otsuse, millega kinnitatakse pärandvara jagamine inventuuriga pärimismenetluse raames. Kohtuotsusega määratakse kindlaks pärandiosade koosseis (nt iga pärja või annakusaaja poolt päritav vara). Kohtuotsus on täieliku tõendamisjõuga autentne dokument.
Tahteavalduse alusel pärimine
Advokaadi või õigusnõustaja juures koostatakse kinnitatud eradokument, millega määratakse kindlaks pärandiosade koosseis. See ei ole autentne dokument, vaid kinnitatud eradokument, millel on sellisel juhul täieliku tõendamisjõuga autentse dokumendiga samaväärne tõendamisjõud.
Vara jagamist käsitlev dokument, mis koostatakse perekonnaseisuametniku juures lihtsustatud pärimismenetluse raames. Kohtuotsus on täieliku tõendamisjõuga autentne dokument.
Vara jagamist käsitlev notariaalakt, mille koostab notar. Kohtuotsus on täieliku tõendamisjõuga autentne dokument.
Mis tahes eespool nimetatud dokumendile, millega kinnitatakse vara jagamist, võib pärija või annakusaaja tugineda pärandvara registrisse kandmisel olenemata sellest, kas dokumendil on täielik tõendamisjõud või mitte.

Lõppmärkus

Esitatud teave on üldist laadi, see ei ole ammendav ega siduv kontaktpunkti, tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku või kohtute või mis tahes muude adressaatide jaoks. See teave ei asenda vajadust tutvuda kohaldatavate õigusaktidega.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 31/10/2023
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.
Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Rumeenia

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Ühised testamendid ja pärimislepingud ei ole Rumeenia õiguse kohaselt lubatud.
Tavalise testamendid võivad olla omakäelised või tõestatud.
Omakäelise testamendi paneb kirja, kuupäevastab ja allkirjastab testaator. Enne omakäelise testamendi täitmist esitatakse see notarile, kes varustab selle nõuetekohaselt templiga ja kinnitab.
Tõestatud testamendi koostab notar või mõni teine avalikku võimu teostav isik. Testaator dikteerib testamendi notarile, kes paneb selle kirja ja loeb ette, täpsustades formaalsused. Kui testaator on juba testamendi eelnevalt koostanud, siis loeb notar selle ette ja testaator kinnitab, et kirjapandu on tema viimse tahte avaldus. Testaator allkirjastab testamendi ja notar allkirjastab notariaalse tõestamise märke. Notariaalse tõestamise ajaks võib testaator kutsuda ühe tunnistaja või kaks tunnistajat.
Erakorralistel testamentidel, mille koostavad teatavad teenistuses viibivad ametnikud eriolukorras ja kahe tunnistaja juuresolekul, on notariaalselt tõestatud dokumendiga võrdväärne tõendusjõud.
Kui testamendiga jäetakse raha spetsiaalsetele asutustele, peavad olema täidetud nende korraldust reguleerivates eriõigusaktides sätestatud konkreetsed vorminõuded.
Testament **sisaldab** korraldusi otsese (või kaudse) testamendijärgse pärija määramise, pärandvara jagamise, pärandist ilmajätmise, testamenditäitjate määramise, kohustuste, korralduste tühistamise jms kohta.
Korralduste kohaselt üleminevat vara/pärandvara nimetatakse pärandiks. **Pärand** võib minna ainupärijale või see võib minna üle üldõigusjärgluse või eriõigusjärgluse alusel. **Ainupärija** pärib õiguse kogu pärandile, **samas kui üldõigusjärgluse alusel antakse üle õigus** osale pärandist.
Vt tsiviilseadustiku artikkel 1034 jj.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamenti tõestav notar peab selle registreerima **testamendijärgsete korralduste riiklikus notariaalregistris (*Registrul naţional notarial de evidenţă a liberalităţilor* – RNNEL)**, kus registreeritakse ka kingitused.
Vt tsiviilseadustiku artikkel 1046 ning notareid ja nende tegevust käsitleva seaduse nr 36/1995 (uuesti avaldatud kujul) artikkel 164.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Sundosa on pärandi see osa, millele on õigus teatavatel seadusjärgsetel pärijatel (üleelanud abikaasal, alanejatel sugulastel ja eelisõigusega ülenejatel sugulastel ehk surnud isiku vanematel), seda isegi surnud isiku tahte vastaselt. Igal sellisel seadusjärgsel pärijal on õigus pärandi sundosale, mis moodustab poole sellest, millele tal oleks olnud õigus seadusjärgse pärimise korral, kui pärandaja ei oleks teinud testamendiga korraldusi pärandi määramise või pärandist ilmajätmise kohta.

Vt tsiviilseadustiku artikkel 1086 jj.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Pärand läheb seadusjärgsetele pärijatele, nimelt üleelanud abikaasale ja surnud isiku sugulastele järgmises järjekorras:
alanejad sugulased – esimese järjekorra pärijad;
ülenejad sugulased ja eelisõigusega külgsugulased – teise järjekorra pärijad;
tavapärased ülenejad sugulased – kolmanda järjekorra pärijad;
tavapärased külgsugulased – neljanda järjekorra pärijad.
Alanejatel ja ülenejatel sugulastel on õigus pärandile olenemata nende ja surnud isiku vahelisest sugulusastmest, seevastu külgsugulastel on õigus pärandile kuni neljanda astmeni.
Pärimismenetluses võivad esindusõiguse alusel osaleda üksnes surnud isiku laste alanejad sugulased ja surnud isiku vendade-õdede alanejad sugulased. Esindusõiguse kasutamise korral toimub pärimine vanemaliini järgi. Kui liinil on rohkem kui üks haru, jagatakse liini saadaolev pärand harude vahel võrdselt.
Üleelanud abikaasa pärib koos mis tahes järjekorra seadusjärgsete pärijatega järgmise põhimõtte kohaselt:
1/4 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad surnud isiku alanejad sugulased;
1/3 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad eelisõigusega ülenejad sugulased ja eelisõigusega külgsugulased;
1/2 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad kas eelisõigusega ülenejad sugulased või eelisõigusega külgsugulased;
3/4 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad kas tavapärased ülenejad sugulased või tavapärased külgsugulased.
Üleelanud abikaasal võib olla õigus elada abikaasade ühises kodus ning ta võib pärida ka mööbli ja ühised majapidamistarbed.
Alanejate sugulaste, st surnud isiku laste ja nende otseste alanejate sugulaste hulka ei kuulu muu kategooria pärijad ning alanejatel sugulastel on õigus pärida sugulusastme alusel kindlaks määratud järjekorras. Kui üleelanud abikaasa on pärija, pärivad alanejad sugulased ühiselt 3/4 pärandvarast.
Eelisõigusega ülenejad sugulased on surnud isiku ema ja isa ning nende pärandiosa jagatakse nende vahel võrdselt.
Eelisõigusega külgsugulased on surnud isiku vennad-õed ja nende alanejad sugulased kuni neljanda astmeni.
Kui üleelanud abikaasa osaleb pärimismenetluses koos nii eelisõigusega ülenejate sugulaste kui ka eelisõigusega külgsugulastega, siis pärivad teise järjekorra pärijad 2/3 pärandvarast; teise järjekorra pärijad pärivad 1/2 pärandvarast, kui pärivad kas eelisõigusega ülenejad sugulased või eelisõigusega külgsugulased, kuid mitte mõlemad.
Eelisõigusega ülenejate sugulaste ja eelisõigusega külgsugulaste päritav osa jagatakse nende vahel vastavalt eelisõigusega ülenejate sugulaste arvule. Kui surnud isikul oli ainult üks vanem, pärib see vanem 1/4 pärandvarast ja eelisõigusega külgsugulastel on õigus 3/4-le. Kui surnud isikul oli kaks vanemat, pärivad nad ühiselt 1/2 pärandvarast ja eelisõigusega külgsugulastel on õigus ülejäänud 1/2-le.
Eelisõigusega külgsugulaste pärandiosa jagatakse nende vahel võrdselt või kui nad osalevad pärimismenetluses esindusõiguse alusel, siis võrdselt vanemaliinide vahel. Erinevate külgsugulussuhete korral jagatakse pärand võrdselt ema- ja isaliini vahel ning seejuures kohaldatakse eespool esitatud põhimõtteid. Külgsugulased, kes on surnud isikuga seotud mõlemat liini pidi, saavad kumuleeritud osa.
Pärijate puudumise korral läheb surnud isiku vara sellele maakonnale või linnale, kus pärandvara pärandi avanemise ajal asub.
Vt tsiviilseadustiku artiklid 970–983 ja 1135–1140.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Hagita pärimismenetluste puhul on pädevaks asutuseks notar ja võistleva menetlusega pärimisasjades on pädevaks asutuseks esimese astme kohtud (*judecătorie*).
Pärija või mis tahes muu huvitatud isik võib asjas otse kohtu poole pöörduda, esitades notariaalse tõendi pärimisregistri andmete kontrollimise kohta.
Vt seaduse nr 36/1995 artikkel 103 jj ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 193.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Loetakse, et pärija on pärandi otseselt vastu võtnud, kui ta on sõnaselgelt tunnistanud oma pärijastaatust. Pärandi vastuvõtmine on kaudne, kui pärija on teinud toimingu või teo, mida saab teha üksnes pärija (tsiviilseadustiku artikkel 1108).
Pärandist loobumise avaldus tuleb teha notari juures või Rumeenia diplomaatilises või konsulaaresinduses (tsiviilseadustiku artikli 1120 lõige 2).
Kõik notariaalsed dokumendid, mis käsitlevad pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist, tuleb registreerida pärimisasjas tehtud valikuid käsitlevate dokumentide riiklikus notariaalregistris (*Registrul național notarial de evidență a opțiunilor succesorale* – RNNEOS).

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Vt punkt 5.2.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Vt punkt 5.2.
Kui sundosa saamise õigust on testamendijärgsete korraldustega rikutud, siis pärast pärimismenetluse alustamist võidakse testamendijärgne osa tagasi nõuda, kui selleks esitavad taotluse isikud, kellel on õigus pärandi sundosale, või nende isikute pärijad ja kindlustamata võlausaldajad. Kui sundosa saamise õigusega pärijaid on mitu, siis kohaldatakse tagasinõudmist üksnes sellise sundosa ulatuses, millele taotlejal on õigus, ning üksnes taotleja kasuks.
Tagasinõudmise tulemusena võib testamendijärgne pärand muutuda kehtetuks ja kingitused võidakse tühistada.
Vt tsiviilseadustiku artiklid 1092–1097.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Notariaalset pärimismenetlust alustatakse taotluse alusel. Taotlus registreeritakse notari pärimisregistris pärast seda, kui see on kantud notarite koja hallatavasse pärimisasjade andmebaasi. Volitatud notar kontrollib, kas tal on territoriaalne pädevus, ja kutsub kohale isikud, kellel on õigus pärandile. Kui lahkunu jättis testamendi, siis kutsub notar kohale testamendijärgsed pärijad, testamenditäitja, teovõimetu pärija õigusesindaja, järelevalveorgani esindaja (vajaduse korral), riigiasutuse esindaja (pärijate puudumise korral). Notar teeb kindlaks seadusjärgsed ja testamendijärgsed pärijad, nende õiguste ulatuse ja pärandvara koosseisu.
Seadusjärgsete pärijate arv ja staatus ja/või testamendijärgsete pärijate staatus tehakse kindlaks perekonnaseisuaktide ja testamendi alusel ning tunnistajate abil. Varad tehakse kindlaks ametlike dokumentide alusel või muude seaduse kohaselt tunnustatavate tõendamisviiside abil.
Vt seaduse nr 36/1995 (uuesti avaldatud kujul) artiklid 103–120.
Pärija või muu huvitatud isik võib asjas otse pädeva kohtu poole pöörduda, esitades notariaalse tõendi pärimisregistri andmete kontrollimise kohta.
Pärandvara kohtulik jagamine võib toimuda poolte kokkuleppel. Kui pooled kokkulepet ei saavuta, otsustab kohus vara jagamise, pärija staatuse, pärandiosad, saada olevad summad, võlad ja kohustused. Kohus võib teha otsuse ülemäärase testamendijärgse osa tagasinõudmise ja kingituste

tühistamise kohta. Vara jagatakse mitterahalisteks osadeks kas reaalosade moodustamisega või konkreetse vara määramisega ühele pärijale tingimusel, et ta maksab teistele pärijatele rahalist hüvitist. Kohus võib anda korralduse vara müümiseks kas poolte nõusolekul või kohtutäituri kaudu avalikul enampakkumisel. Kohus teeb otsuse ning jagab summad, mille üks pärija on deponeerinud teiste pärijate kasuks, ja vara müügist saadud summad.
Vt seaduse nr 36/1995 artikkel 110 ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 193 lõige 3.
Notar võib kõigi pärijate heakskiidul alustada **pärandvaraga seotud kohustuste likvideerimist**, st saada olevate summade sissenõudmist, võlgade tasumist ja kohustuste täitmist, vallas- ja kinnisvara müümist ning testamendi täitmist.
Kohustuslikus esialgses etapis väljastab notar **pärandi likvideerimise tõendi**, milles loetletakse pärandvara (saada olevad summad ja kohustused), pärijad, nende vastavad pärandiosad ja nende nõusolek seoses kohustuste rahuldamise viiside, likvideerija määramise ja likvideerimise lõpuleviimise tähtpäevaga. Likvideerija nõuab sisse pärandvaraga seoses saada olevad summad, tasub võlad ja müüb vara. Likvideerija esitab pärimisasjaga tegelema volitatud notarile aruande, milles ta loetleb saada olevate summade sissenõudmiseks tehtud toimingud ja võlgade tasumiseks tehtud korraldused. Pärast seda, kui likvideerimine on lõpule viidud, väljastab notar **pärimistunnistuse** ning pärandvara väärtust näitab likvideerimise puhastulu.
Vt seaduse nr 36/1995 artiklid 121–134 ning tsiviilseadustiku artikkel 1114.
Pärast seda, kui likvideerimise järgselt on väljastatud pärimistunnistus, toimub **pärandvara jagamine** pärijate vahel. Pärandvara võidakse jagada ka vabatahtlikkuse alusel. Kingituste tagastamise kohustus on üleelanud abikaasal ja surnud isiku alanejatel sugulastel, kellel on seaduse järgi õigus pärida. Nad peavad pärandvara hulka tagastama kingitused, mis ei ole sellest kohustusest vabastatud.
Kohustuste täitmine. Pärandiga seotud kohustuste seadusjärgse jaotamise erandid
Ainupärijad ja üldõigusjärgluse alusel pärijad peavad osalema pärandvaraga seotud võlgade tasumises ja kohustuste täitmises proportsionaalselt oma vastava pärandiosaga.
Pärijate isiklikud võlausaldajad ja mis tahes huvitatud isikud võivad taotleda pärandvara jagamist ja kasutada õigust viibida vabatahtliku jagamise juures või sekkuda jagamisse. Võlausaldajate taotlused registreeritakse füüsiliste isikute võlausaldajate nõuete ja pärandiosa realiseerimisele esitatud vastuväidete riiklikus notariaalregistris (*Registrul național notarial de evidență a creditorilor persoanelor fizice și a opozițiilor la efectuarea partajului succesoral* – RNNEC).
Sellel ainupärijal / üldõigusjärgluse alusel pärijal, kes on maksnud ühisest võlast suurema osa, on õigus esitada teiste pärijate vastu regressinõue, kuid iga pärija puhul üksnes tema vastava võlaosa piires, seda isegi juhul, kui nõudeõigus läheb võlausaldajatele üle.
Ülenejate sugulaste vara jaotamine
Ülenejad sugulased võivad oma vara jaotada alanejate sugulaste vahel kinkimise või testamendijärgse pärandamise teel. Kui hõlmatud ei ole pärandaja kogu vara, siis jaotatakse ülejäänud vara seaduse järgi.
Vt tsiviilseadustiku artiklid 669–686 ja 1143–1163.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isik saab pärida juhul, kui ta on pärandi avanemise ajal elus ja/või võimeline pärandit vastu võtma, tal on pärimisõigus, ta ei ole pärimiskõlbmatu ega pärandist ilma jäetud.
Pärija võib pärandi vastu võtta või sellest loobuda. Testamendijärgne pärija, kes on ka seadusjärgne pärija, võib pärida kas ühena või teisena. Juhul kui testamendist nähtub, et pärandaja soovis vähendada seadusjärgse pärija osa (kusjuures sundosa nõuet ei ole rikutud), võib seadusjärgne pärija toimida üksnes kui testamendijärgne pärija.
Vt tsiviilseadustiku artiklid 957–963, 987, 989, 993, 1074–1076, 1100 ja 1102.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, vt punkt 6.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusraamatus registreerimise taotlusele tuleb lisada originaaldokument või selle notariaalselt tõestatud koopia ning kohtuotsuse puhul kinnitatud koopia, millel on märge selle kohta, et otsus on lõplik (*definitivă*). Kinnistusregistri pidaja registreerib kinnisasja, kui dokument vastab mitmele vorminõudele: kui selles on märgitud menetlusosalise isik ja asjaomane kinnisvara, kui on olemas notariaalne tõlge (autentse notariaalakti puhul peab selle olema väljastanud Rumeenia notar), kui on olemas kinnistusregistri väljavõte ja kui on tasutud lõiv jne. Kinnisvara esimese registreerimise maakatastri ja kinnistusregistri ühtses infosüsteemis saab teha ka pärimistunnistuse ja maakatastri dokumentide alusel.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Vabatahtlik määramine
Testaator võib määrata testamenditäitjaks ühe isiku või mitu isikut. Testamenditäitja valitseb pärandit kuni kaks aastat alates pärandi avanemisest. Seda tähtaega võib kohtuotsusega pikendada.
Kohustuslik määramine
Kui võlgnik sureb enne seda, kui võla sissenõudmiseks määratakse täitevametnik, siis ei saa täitemenetlust algatada. Kui võlgnik sureb pärast täitemenetluse algatamist, saab seda menetlust jätkata alles pärast seda, kui pärand on vastu võetud või kui on määratud pärandi hooldaja/erihooldaja. Kui võlausaldaja või täitevametnik saab teada võlgniku surmast, peab ta taotlema, et surnud isiku viimase elukoha järgne notarite koda teeks täitemenetluse kohta märke spetsiaalses registris ja väljastaks tõendi. Tõendile peab olema märgitud, kas pärimisasi on juba lahendatud. Kui jah, siis tuleks loetleda pärijad ja märkida, kas pärandi vastuvõtmiseni määrati hooldaja.
Kui on oht, et vara võidakse müüa, see võib kaduma minna või see võidakse asendada või hävitada, siis notar plommib vara või annab selle hooldaja kätte hoiule.
Kuni pärandi vastuvõtmiseni või juhul, kui pärija isik ei ole teada, võib notar määrata pärandi erihooldaja, *kelle ülesanne on kaitsta võimaliku pärija õigusi*.
Vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 686 ning tsiviilseadustiku artikli 1117 lõige 3, artikkel 1136 ja artiklid 1077–1085.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

See õigus on testamenditäitjal, likvideerijal, seadusjärgsel pärijal / testamendijärgsel pärijal, määratud hooldajal (vt punkt 9.1).
Likvideerija, kes täidab oma ülesandeid notari järelevalve all, võib määrata kas pärandaja või kohus või seda võivad teha pärijad.
Vt seaduse nr 36/1995 artikkel 124 ning tsiviilseadustiku artikli 1117 lõige 3 ja artikkel 1136.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt punkt 9.1.
Testamenditäitja kinnitab plomme, teeb inventuuri, taotleb kohtult luba vara müügiks, tasub pärandiga seotud võlad ja kogub saada olevad summad.
Vt tsiviilseadustiku artiklid 1077–1085 ja seaduse nr 36/1995 artiklid 103–134.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Notar koostab põhjendatud **järeldused** ja pärast pärimisasja lahendamist esitab lõpptunnistuse, mille alusel väljastatakse tunnistus seadusjärgse /testamendijärgse pärimise kohta (pärimistunnistus).
Pärimistunnistus võimaldab kindlaks teha õiguste ulatuse ning selle abil tõendatakse isiku pärijastaatust ja varalisi õigusi. Notar võib anda välja **pärijastaatust käsitleva tõendi**, milles täpsustatakse pärijate arv, nende staatus ja õiguste ulatus, kuid mitte konkreetne pärandvara.
Pärijate puudumise korral antakse välja **tõend pärijate puudumise kohta**.
Notar võib jätkata menetlust eesmärgiga väljastada notariaalne lõpptunnistus, mis hõlmab ka varem välja jäänud vara, ja väljastab **pärimistunnistuse lisa**.
Isik, kes leiab, et ta on kahju kannatanud, võib taotleda kohtult pärimistunnistus kehtetuks tunnistamist ja oma õiguste kindlaksmääramist. **Pärimistunnistuse kehtetuks tunnistamise korral väljastab notar lõplikul kohtuotsusel põhineva uue pärimistunnistuse**. Huvitatud isikud võivad lasta notaril koostada ka notariaalselt tõestatud dokumendi, mis tõendab vaidluse lahendamist poolte kokkuleppel. Sel juhul väljastatakse uus pärimistunnistus. Kuni vaidlus poolte kokkuleppel lahendatakse, mida tõendab notariaalakt, või pärimistunnistus kohtus kehtetuks tunnistatakse, tõendab uus tunnistus seadusjärgse või testamendijärgse pärija staatust ja pärijate varalisi õigusi pärandvara hulka kuuluva vara vastuvõtmisel proportsionaalselt nende vastava pärandiosaga.
Ainupärija / üldõigusjärgluse alusel pärija võib igal ajal taotleda selle staatuse tunnustamist pärandvara hulka kuuluvat vara alusetult valdava isiku vastu, algatades **pärimisõigust käsitleva menetluse**.
Pärimisasju käsitlevates võistlevates menetlustes teeb kohus määrusi, kohtulahendeid ja kohtuotsuseid. Pärandvara jagamist käsitleval otsusel on konstitutiivne mõju ning see otsus on pärast lõplikuks muutumist täitmisele pööratav.
Vt tsiviilseadustiku artiklid 1130–1134 ja 1635–1639 ning seaduse nr 36/1995 artiklid 113–120 jj.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 06/09/2021
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Sloveenia

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

a) Testamendid. Testament on kehtiv, kui see on koostatud pärimisseadusega (*Zakon o dedovanju*) kindlaks määratud vormis ja nimetatud seaduses sätestatud tingimustel.
Pärimisseaduse kohaselt võib testament olla koostatud ühes järgmises vormis: omakäelise testamendina, tunnistajate juuresolekul allkirjastatud testamendina, kohtuliku testamendina, suulise testamendina, välisriigis koostatud testamendina, Sloveenia lipu all sõitva laeva pardal koostatud testamendina, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal koostatud testamendina ja rahvusvahelise testamendina.
Pärimisseaduses on testamendi vormi käsitlevate nõuetega seoses sätestatud järgmine.
Omakäeline testament on kehtiv, kui testaator on selle oma käega kirja pannud ja allkirjastanud (pärimisseaduse artikli 63 lõige 1).
Testaator, kes oskab lugeda ja kirjutada, koostab **tunnistajate juuresolekul allkirjastatud testamendi**, allkirjastades omakäeliselt kahe tunnistaja juuresolekul dokumendi, mille on tema nimel koostanud teine isik, ja kinnitades nende tunnistajate juuresolekul, et see dokument on tema viimse tahte avaldus.
Tunnistajad allkirjastavad testamendile lisatud järelmärkuse, milles nad kinnitavad, et nad allkirjastavad dokumendi tunnistajatena, kusjuures järelmärkuse olemasolu ei ole testamendi kehtivuse tingimus (pärimisseaduse artikkel 64).
Kohtuliku testamendi võib testaatori taotluse alusel koostada pädeva kohtu kohtunik, kes peab esmalt tegema kindlaks testaatori isiku. Seejärel loeb testaator testamendi läbi ja allkirjastab selle ning kohtunik kinnitab testamendil, et testaator luges testamendi läbi ja allkirjastas selle tema juuresolekul. Kui testaator ei oska lugeda kohtuniku koostatud testamenti või ei saa seda teha, siis loeb kohtunik testamendi testaatorile ette kahe tunnistaja juuresolekul. Seejärel allkirjastab testaator testamendi samade tunnistajate juuresolekul või teeb testamendile omakäelise märgi pärast seda, kui ta on kinnitanud, et asjaomane dokument on tema tahteavaldus. Seejärel allkirjastavad testamendi tunnistajad (pärimisseaduse artiklid 65 ja 66).
Välisriigis koostatud testamendi võib Sloveenia Vabariigi kodaniku jaoks välisriigis koostada Sloveenia Vabariigi konsulaaresindaja või konsulaarküsimustega tegelev diplomaatiline esindaja kooskõlas õigusnormidega, mida kohaldatakse kohtulike testamentide koostamise suhtes (pärimisseaduse artikkel 69).
Laeva kapten võib **testamendi koostada Sloveenia lipu all sõitva laeva pardal** kooskõlas õigusnormidega, mida kohaldatakse kohtulike testamentide koostamise suhtes. Testament kaotab kehtivuse pärast 30 päeva möödumist testaatori Sloveenia Vabariiki tagasipöördumisest (pärimisseaduse artikkel 70).
Erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal koostatud testament: erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal võib sõjaväepersonali liikme jaoks koostada testamendi kompaniiülem või samaväärse või kõrgema astme üksuse ülem või muu isik ülema juuresolekul kooskõlas õigusnormidega, mida kohaldatakse kohtulike testamentide koostamise suhtes. Testament kaotab kehtivuse pärast 60 päeva möödumist erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra lõppemisest või kui testaatori sõjaväeteenistus lõpeb enne või pärast seda kuupäeva, siis pärast 30 päeva möödumist testaatori sõjaväeteenistuse lõppemisest (pärimisseaduse artikkel 71).
Rahvusvaheline testament peab olema koostatud kirjalikult. Testaator ei pea testamenti omakäeliselt kirja panema ning testament võib olla koostatud mis tahes keeles kas käsikirjas või mõnel muul viisil. Pädeva kohtu kohtunik võib testaatori taotluse alusel koostada rahvusvahelise testamendi; Sloveenia Vabariigi kodaniku jaoks võib seda välisriigis teha pärimisseaduse artiklis 69 osutatud diplomaatiline või konsulaaresindaja (edaspidi „volitatud isik“).
Testaator peab kinnitama kahe tunnistaja ja volitatud isiku juuresolekul, et dokumendi näol on tegemist tema testamendiga ja et ta on teadlik selle sisust,

ning allkirjastama testamendi nende isikute juuresolekul või – kui ta on testamendi juba allkirjastanud – kinnitama oma allkirja õigsust. Kui testaator ei ole võimeline allkirja andma, teavitab ta volitatud isikut selle põhjusest. Volitatud isik märgib selle testamendile. Peale selle võib testaator taotleda, et testamendi allkirjastaks teine isik tema nimel. Tunnistajad ja volitatud isik lisavad testaatori juuresolekul oma allkirjad järelmärkusesse, milles kinnitatakse, et nad allkirjastasid testamendi vastavalt tunnistajatena või volitatud isikuna (pärimisseaduse artikkel 71a). Seaduses on täiendavalt esitatud üksikasjalikum teave selle kohta, kes võivad olla rahvusvahelise testamendi tunnistajad (artikkel 71b), teave rahvusvahelisele testamendile lisatavate allkirjade ja kuupäevade kohta (artikkel 71c), teave rahvusvahelise testamendi hoidmise kohta (artikkel 71č), teave rahvusvahelise testamendi tühistamise kohta (artikkel 71d), teave rahvusvahelise testamendi kinnitamise kohta (artikkel 71e), teave rahvusvahelise testamendi kehtivuse kinnitamise kohta (artikkel 71f) ning teave testamendi vorminõuetele vastavuse ja allkirjastamisega seotud formaalsuste kohta (artikkel 71g).

Suuline testament: testaator võib avaldada oma viimset tahet suuliselt kahe tunnistaja juuresolekul üksnes juhul, kui erakorralistest asjaoludest tulenevalt ei saa ta koostada kirjalikku testamenti. Suuline testament kaotab kehtivuse pärast 30 päeva möödumist suulise testamendi tegemise tinginud erakorraliste asjaolude lõppemisest (pärimisseaduse artikkel 72). Pärimisseaduses käsitletakse lisaks üksikasjalikumalt seda, kes võib olla suulise testamendi tunnistaja (artikkel 73), millised on sellise tunnistaja ülesanded (artikkel 74), millised on suulise testamendi järgsed kehtetud korraldused (artikkel 75), milline on testamendi õigustühiseks tunnistamise taotlemise tähtaeg (artikkel 76) ning mille abil tõendatakse suulise testamendi olemasolu (artikkel 77).

Notarite seaduses (*Zakon o notariatu*) on sätestatud ka võimalus teha notariaalne testament. See on kas testament, mille koostab notar notariaalakti vormis testaatori dikteeritud teksti alusel, või selline kirjalik testament, mille testaator on ise kirja pannud ja mille ta viib notarile kinnitamiseks. Notariaalsel testamendil on samasugune õigusmõju nagu kohtulikul testamendil (notarite seaduse artikli 46 lõige 1).

Selleks et testament oleks kehtiv, on lisaks eespool nimetatud vorminõuetele nõutav ka testamendi tegemiseks vajalik teovõime. Pärimisseaduse kohaselt võib testamendi koostada igaüks, kellel on vajalik analüüsivõime ja kes on vähemalt 15aastane (pärimisseaduse artikli 59 lõige 1). Testament, mille testaator on koostanud ähvarduse, sunni või pettuse tulemusel või eksituse tõttu, ei ole kehtiv, sest dokumendis väljendatud tahe ei kajasta testaatori tegelikku tahet (pärimisseaduse artikli 60 lõige 1).

b) Ühine testament. Pärimisseadusega ei ole ühised testamendid ette nähtud ja kuna see ei ole üks seaduses sätestatud testamendivormidest, tuleb selliseid testamente käsitada õigustühistena vastavalt pärimisseaduse artiklile 62. Kohtupraktikas käsitatakse õigustühisena siiski üksnes sellist testamenti, milles kaks inimest, tavaliselt abikaasad, määravad teineteise vastastikku pärijaks (see on kõige tõenäolisem, sest seda liiki testament sarnaneb oma laadi poolest kõige rohkem pärimislepingule, mille sõlmimine on pärimisseaduse artikli 103 kohaselt keelatud), kuid mitte sellist testamenti, mille on koostanud kaks inimest kolmanda isiku kasuks (vt prof. K. Zupančič, prof. V. Žnidaršič Skubic, Dedno pravo (pärimisõigus), Uradni list, 2009, lk 127–128).

c) Pärimisleping. Pärimisseaduse kohaselt on õigustühine selline pärimisleping, millega isik jätab oma vara või osa sellest teisele lepingupoolele või muule isikule (artikkel 103). Sarnaselt on pärimisseaduse alusel samuti tühine oodatavat pärandit või annakut käsitlev leping (artikkel 104) ning testamendi sisu käsitlev leping (artikkel 105).

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Ei. Seaduses ei ole sätestatud testamendi tõestamise erikorda.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah. Teatavatel pärijatel on õigus pärandvara osale, mida testaatoril ei ole lubatud käsutada (pärimisseaduse artikli 26 lõige 1). Seda osa pärandvarast nimetatakse sundosaks. Sundosa saamise õigus on lahkunu alanejatel sugulastel, lahkunu lapsendatud lastel ja nende alanejatel sugulastel, lahkunu vanematel ja lahkunu abikaasal. Kuna pärimisseaduse sätteid, millega reguleeritakse abikaasade õigusi, kohustusi, piiranguid ja staatust kohaldatakse ka pikka aega abiellumata koos elanud mehe ja naise suhtes, on neil õigus teineteise pärandvara sundosale, kuid seda üksnes juhul, kui puuduvad põhjused, miks nendevaheline abielu oleks olnud tühine. Sama kehtib juhul, kui elukaaslased või abielus partnerid on samasoolised (s.t juhul kui registreeritud või registreerimata tsiviilpartnerluse osapoolteks on kaks meest või kaks naist). Vanaisadel, vanaemadel, vendadel ja õdedel on õigus saada sundosa üksnes juhul, kui nad on püsivalt töövõimetud ja neil puuduvad piisavad elatusvahendid. Eespool loetletud isikutel on õigus sundosale, kui neil on pärimisõigus seadusjärgse pärimisjärjekorra alusel (pärimisseaduse artikkel 25).

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Sellisel juhul toimub pärimine seaduse järgi järgmiselt: lahkunu vara pärivad tema alanejad sugulased, tema lapsendatud lapsed ja nende alanejad sugulased, lahkunu abikaasa, lahkunu vanemad, tema lapsendaja ja selle isiku sugulased, lahkunu vennad ja õed ja nende alanejad sugulased ning lahkunu vanaisad ja vanaemad ja nende alanejad sugulased. Kui mees ja naine on pikka aega abiellumata koos elanud, siis võib üleelanud partner pärida sarnaselt abikaasaga, kuid seda üksnes juhul, kui puuduvad põhjused, miks nendevaheline abielu oleks olnud tühine. Sama kehtib juhul, kui elukaaslased või abielus partnerid on samasoolised, s.t juhul kui registreeritud või registreerimata tsiviilpartnerluse osapoolteks on kaks meest või kaks naist (edaspidi „tsiviilpartnerlus “ (*partnerska zveza*)). Need isikud pärivad vastavalt pärimisjärjekorrale, mille kohaselt välistavad lähema järjekorra pärijad kaugema järjekorra pärijate pärimise (pärimisseaduse artikkel 10).

Esimese järjekorra pärijad.

Esimeses järjekorras pärivad enne kõiki teisi võrdsetes osades lahkunu alanejad sugulased ja abikaasa, samuti elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner (pärimisseaduse artikkel 11).

Kui isik suri enne lahkunut, siis läheb see osa pärandvarast, mille ta oleks vastasel korral pärinud, võrdsetes osades asjaomase isiku lastele (lahkunu lapselastele) lähtuvalt põhimõttest, mille kohaselt jagatakse pärandvara järglasliinide vahel võrdselt (*per stirpes*). Kui mis tahes lapselaps suri enne lahkunut, siis läheb see osa pärandvarast, mille ta oleks vastasel korral asjaomase isiku surma korral pärinud, võrdsetes osades asjaomase lapselapse lastele (lahkunu lapselapselastele). Sellises järjekorras toimub pärimine kuni lahkunu viimase alaneja sugulaseni (pärimisseaduse artikkel 12).

Kui lahkunu abikaasal või elukaaslasel või tsiviilpartnerluse partneril puuduvad piisavad elatusvahendid ja ta pärib koos teiste esimese järjekorra pärijatega, võib kohus partneri taotluse alusel otsustada, et abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner pärib ka osa sellest pärandvarast, mille oleks seaduse järgi pidanud pärima abikaasa kaaspärijad. Abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner võib taotleda oma pärandiosa suurendamist kõigi või üksikute kaaspärijate arvel. Kohus võib otsustada, et abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner pärib kogu pärandvara, kui vara väärtus on nii väike, et pärandvara jagamise korral satuks abikaasa raskesse majanduslikku olukorda (pärimisseaduse artikli 13 lõige 1).

Kui teistel esimese järjekorra pärijatel puuduvad piisavad elatusvahendid ja nad pärivad koos lahkunu abikaasa või elukaaslase või tsiviilpartnerluse partneriga, võib kohus nende taotluse alusel otsustada, et nad pärivad ka osa sellest pärandvarast, mille oleks seaduse järgi pidanud pärima abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner. Kõik kaaspärijad või osa neist võivad taotleda oma pärandiosa suurendamist abikaasa või elukaaslase või tsiviilpartnerluse partneri osa arvelt (pärimisseaduse artikli 13 lõige 2).

Need kaaspärijad, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid, võivad samuti taotleda oma pärandiosa suurendamist teiste kaaspärijate osa arvelt (pärimisseaduse artikli 13 lõige 3).

Kohus võib otsustada, et kõik või üksikud kaaspärijad pärivad kogu pärandvara, kui vara väärtus on nii väike, et pärandvara jagamise korral satuksid nad raskesse majanduslikku olukorda (pärimisseaduse artikli 13 lõige 4).

Kui kohus teeb otsuseid eespool nimetatud taotluste kohta, mis käsitlevad pärandiosa suurendamist või vähendamist, siis võtab kohus nõuetekohaselt arvesse juhtumi kõiki asjaolusid, eelkõige pärijate rahalist olukorda ja suutlikkust teha tasustatavat tööd ning pärandvara väärtust (pärimisseaduse artikli 13 lõige 5).

Teise järjekorra pärijad.

Elusolevate alanejate sugulaste puudumise korral pärivad lahkunu vara teises järjekorras lahkunu vanemad ja abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner. Lahkunu vanemad pärivad võrdsetes osades poole pärandvarast ja abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner teise poole. Kui lahkunul ei ole üleelanud abikaasat või elukaaslast või tsiviilpartnerluse partnerit, pärivad vanemad võrdsetes osades kogu pärandvara (pärimisseaduse artikkel 14).

Kui üks lahkunu vanematest sureb enne teda, siis selle osa pärandvarast, mis oleks läinud asjaomasele vanemale, kui ta oleks elanud lahkunust kauem, pärivad asjaomase vanema lapsed (s.t lahkunu vennad ja õed), tema lastelapsed ja lastelastelapsed ja nende alanejad sugulased lähtuvalt põhimõttest, mille kohaselt jagatakse pärandvara järglasliinide vahel võrdselt (*per stirpes*). Kohaldatakse norme, mis käsitlevad pärimist lahkunu laste ja teiste alanejate sugulaste poolt (artikli 15 lõige 1).

Kui mõlemad lahkunu vanemad surevad enne teda, siis selle osa pärandvarast, mis oleks läinud kummalegi vanemale, kui nad oleksid elanud lahkunust kauem, pärivad nende alanejad sugulased: isa osa pärivad isa alanejad sugulased ja ema osa pärivad ema alanejad sugulased. Kõikidel juhtudel pärivad lahkunu isapoolsed poolvennad ja poolõed võrdsetes osades isa osa pärandvarast, emapoolsed poolvennad ja poolõed pärivad võrdsetes osades ema osa pärandvarast, samas kui vennad ja õed pärivad isa osa võrdsetes osades koos isapoolsete poolvendade ja -õdedega ning ema osa võrdsetes osades koos emapoolsete poolvendade ja -õdedega (pärimisseaduse artikli 15 lõiked 2 ja 3).

Kui üks lahkunu vanematest sureb enne teda ja asjaomasel vanemal ei olnud alanejaid sugulasi, siis selle osa pärandvarast, mille asjaomane vanem oleks pärinud, kui ta oleks lahkunust kauem elanud, pärib teine vanem. Kui ka see teine vanem sureb enne lahkunut, siis selle osa pärandvarast, mille üks või teine vanem oleks pärinud, pärivad asjaomase teise vanema alanejad sugulased (pärimisseaduse artikkel 15). Kui mõlemad vanemad surevad enne lahkunut ja kummalgi ei olnud alanejaid sugulasi, siis pärib kogu pärandvara lahkunu üleelanud abikaasa või elukaaslane või tsiviilpartnerluse partner (pärimisseaduse artiklid 16 ja 17).

Kolmanda järjekorra pärijad.

Kui ükski esimese või teise järjekorra pärija ei päri, siis pärivad kolmanda järjekorra pärijad.

Kui lahkunu suri, ilma et tal oleks olnud üleelanud alanejaid sugulasi või vanemaid ja ilma et nendel alanejatel sugulastel ja vanematel oleks olnud üleelanud alanejaid sugulasi või abikaasat või elukaaslast või tsiviilpartnerluse partnerit, siis pärivad lahkunu vara kolmandas järjekorras tema vanavanemad. Poole pärandvarast pärivad isapoolsed vanavanemad ja teise poole emapoolsed vanavanemad (pärimisseaduse artikkel 18).

Ühe poole vanavanemad pärivad oma osa pärandvarast võrdsetes osades. Kui üks lahkunu ühe poole esivanematest sureb enne teda, siis selle osa pärandvarast, mis oleks läinud asjaomasele esivanemale, kui ta oleks elanud lahkunust kauem, pärivad asjaomase esivanema lapsed, lastelapsed ja kaugemad alanejad sugulased vastavalt normidele, mis käsitlevad pärimist lahkunu laste ja teiste alanejate sugulaste poolt. Kõigil muudel juhtudel kohaldatakse ühe poole vanavanemate ja nende alanejate sugulaste pärimisõiguse suhtes norme, mis käsitlevad pärimist lahkunu vanemate ja nende alanejate sugulaste poolt (pärimisseaduse artikkel 19).

Kui lahkunu ühe poole vanavanemad surevad enne teda ja neil ei olnud alanejaid sugulasi, siis selle osa pärandvarast, mille asjaomased vanavanemad oleksid pärinud, kui nad oleksid lahkunust kauem elanud, pärivad teise poole vanavanemad ning nende lapsed, lastelapsed ja kaugemad alanejad sugulased, nagu on sätestatud pärimisseaduse artiklis 19 (pärimisseaduse artikkel 20).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimisasju menetlevad Sloveenia Vabariigis kohtud, kusjuures pädevad on sellistes asjades kohalikud kohtud (*okrajno sodišče*).

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohus pärimisasja käsitleva istungi raames.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohus pärimisasja käsitleva istungi raames.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Kohus pärimisasja käsitleva istungi raames.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Kui isik sureb või ta tunnistatakse surnuks, saadab surma registreerimise eest vastutav registripidaja surmatunnistuse 30 päeva jooksul pärimisasja menetlevale kohtule (pärimisseaduse artikli 179 lõige 1).

Kohus alustab menetlust omal algatusel pärast surmatunnistuse saamist.

Kui surmatunnistusel esitatud andmete alusel selgub, et lahkunust ei jäänud pärandvara, otsustab pärimisasja menetlev kohus istungit mitte korraldada; kohus teeb samasuguse otsuse siis, kui lahkunust jäi üksnes vallasvara ja ükski pärimisõigusega isikutest ei taotle istungi korraldamist (pärimisseaduse artikli 203 lõiked 1 ja 2). Kõigil muudel juhtudel korraldab kohus pärimisasja käsitleva istungi. Pärimismenetluse käigus teeb kohus kindlaks, kes on lahkunu pärijad, millisest varast koosneb pärandvara ning millised on pärijate, annakusaajate ja teiste isikute õigused seoses pärandvaraga (pärimisseaduse artikkel 162).

Pärimismenetlus on oma laadilt hagita menetlus. Kui pooled vaidlustavad mis tahes asjaolu, millest sõltuvad nende õigused, peatab kohus pärimisasja arutamise ja soovitab pooltel algatada vastavalt kas tsiviil- või haldusasja (pärimisseaduse artikli 210 lõige 1).

Kui kohus on kindlaks teinud, millistel isikutel on õigus pärida, tunnistab ta nad pärimisõigust käsitleva otsusega pärijateks (pärimisseaduse artikli 214 lõige 1). Pärimisõigust käsitlev otsus edastatakse kõigile pärijatele ja annakusaajatele, samuti nendele isikutele, kes on menetluse käigus esitanud pärandiga seoses nõude (pärimisseaduse artikli 215 lõige 1).

Kohus annab korralduse teha kinnistusraamatus vajalikud kanded pärast seda, kui pärimisõigust käsitlev otsus on muutunud lõplikuks

Mis tahes pärija võib taotleda pärandvara jagamist igal ajal, välja arvatud ebasobival ajal. Selle õiguse kasutamisele ei tohi kehtestada aegumistähtaega. Igasugune kokkulepe, mille kohaselt pärija loobub oma õigusest taotleda pärandvara jagamist, on õigustühine. Samamoodi on õigustühine mis tahes testamendiklausel, millega keelatakse selline jagamine või piiratakse seda (pärimisseaduse artikkel 144). Pärimisseadus ei sisalda sätteid selle kohta, kuidas pärand tuleks osadeks jaotada; see küsimus on reguleeritud hoopis asjaõigusseadustiku (*Stvarnopravni zakonik*) ühisomandi jagamist käsitlevate sätetega. See tähendab, et pärand on kaaspärijate ühisomandis. Kaaspärijad võivad kokku leppida pärandvara jagamises. Kui nad kokkuleppele ei jõua, teeb kohus jagamismeetodi kohta otsuse hagita menetluse raames. Kui kõik pärijad esitavad pärimismenetluse käigus ühise ettepaneku pärandvara jagamise ja jagamismeetodi kohta, siis viitab kohus sellele kokkuleppele pärimisõigust käsitlevas otsuses (pärimisseadustiku artikli 214 lõige 3).

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärimisseaduses on sätestatud, et lahkunu vara läheb tema surma hetkel pärijatele üle automaatselt (*ipso iure*) (pärimisseaduse artikkel 132). Pärimisõigust käsitlev otsus, millega kohus teeb pärimismenetluse lõpus teatavaks pärijad, on seega üksnes deklaratiivset laadi.
Ka annakusaaja saab annaku surma hetkel, välja arvatud juhul, kui annak on seotud tingimustega või konkreetse tähtajaga; sellisel juhul saab annakusaaja annaku pärast seda, kui asjaomane tingimus on täidetud või ajavahemik möödunud. Annaku saamine tähendab seda, et annakusaaja võib nõuda annaku täitmist. Omandiõiguse annakusaajale ülemineku suhtes kohaldatakse asjaõigusseadustiku üldsätteid.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah. Jah, kuid see vastutus on piiratud. Pärija vastutab lahkunu võlgade eest üksnes päritud vara väärtuse ulatuses. Kui pärijaid on mitu, vastutavad nad lahkunu võlgade eest solidaarselt, s.t igaüks vastutab oma vastava pärandiosa väärtuse ulatuses olenemata sellest, kas pärandvara on juba jagatud või mitte. Võlad rahuldatakse proportsionaalselt iga pärija vastava pärandiosaga, välja arvatud juhul, kui testamendiga on ette nähtud teisiti (pärimisseaduse artikkel 142).
Pärija, kes on oma pärandiosast loobunud, ei vastuta lahkunu võlgade eest (pärimisseaduse artikli 142 lõige 2).

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusregister otsustab, kas registrikannet saab teha dokumentide alusel, millega tõendatakse registrisse kantava õiguse omandamise õigusliku aluse olemasolu, tingimusel et muud seaduses sätestatud tingimused on täidetud.
Pärandi osaks oleva kinnisvara registreerimise aluseks on pärimisõigust käsitlev lõplik otsus, mis on väljastatud pärimismenetluse raames (kinnistusraamatu seaduse (*Zakon o zemljiški knjigi* – ZZK-1) artikli 40 lõike 1 punkt 6. Pärimisõigust käsitleva lõpliku otsuse alusel annab kinnistusregister omal algatusel korralduse pärija omandiõiguse kandmiseks kinnistusraamatusse.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine ei ole kohustuslik;
põhimõtteliselt valitsevad ja käsutavad pärandit pärijad ühiselt kuni pärandvara jagamiseni. Pärandile võib määrata erihooldaja, kui pärijad nii kokku lepivad. Kui pärijad ei saavuta kokkulepet pärandvara valitsemise küsimuses, määrab kohus mis tahes pärija taotluse alusel hooldaja, kelle ülesanne on valitseda pärandvara kõigi pärijate eest, või määrab kindlaks pärandiosa, mida iga pärija ise valitseb (pärimisseaduse artikkel 145).
Testaator võib oma testamendis nimetada testamenditäitjaks ühe või mitu isikut (pärimisseaduse artikli 95 lõige 1). Muu hulgas võib testamenditäitja valitseda pärandvara (pärimisseaduse artikli 96 lõige 1).

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testaator võib oma testamendis nimetada testamenditäitjaks ühe või mitu isikut (pärimisseaduse artikli 95 lõige 1). Kui testaator ei ole ette näinud teisiti, on testamenditäitja ülesandeks eelkõige pärandvara heaperemehelikult valitseda, tasuda võlad ja täita annakud ning eeskätt täita testament testaatori soovide kohaselt (pärimisseaduse artikli 96 lõige 1). Kui testamenditäitjat ei ole määratud, võivad need pärijad, kes valitsevad ühiselt pärandvara kuni selle jagamiseni, määrata pärandvara valitsema erihooldaja. Kui pärijad ei saavuta kokkulepet pärandvara valitsemise küsimuses, määrab kohus mis tahes pärija taotluse alusel hooldaja, kelle ülesanne on valitseda pärandvara kõigi pärijate eest, või määrab kindlaks pärandiosa, mida iga pärija ise valitseb (pärimisseaduse artikkel 145).

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Kui testaator nimetab testamendis testamenditäitja, siis määrab ta kindlaks ka testamenditäitja ülesanded.
Kui testaator ei ole ette näinud teisiti, kohaldatakse seaduse kohaselt järgmisi põhimõtteid (pärimisseaduse artikli 96 lõige 1):
testamenditäitja peab pärandvara heaperemehelikult valitsema. Eelkõige peab ta astuma samme pärandvara kindlustamiseks, inventeerimiseks ja väärtuse hindamiseks (pärimisseaduse artikkel 184) ning konkreetse vallasvara säilimiseks (pärimisseaduse artiklid 190 ja 191);
testamenditäitja peab pärandvara valitsema, kusjuures tavapärane valitsemine hõlmab ka pärandvara hulka kuuluvate üksikute esemete käsutamist. Testamenditäitjana tegutsemise aja jooksul ei võimalda testamenditäitja ühelgi pärijal pärandvara valitseda ja pärandvara hulka kuuluvaid esemeid käsutada;
testamenditäitja peab tagama testaatori võlgade tasumise ning mis tahes annakuga seotud tingimuste ja ülesannete täitmise;
testamenditäitja peab üldiselt tagama testamendi täitmise testaatori soovide kohaselt (vt prof. K. Zupančič, prof. V. Žnidaršič Skubic, Dedno pravo (pärimisõigus), Uradni list 2009, lk 170–171).
Kui testamenditäitjaid on rohkem kui üks, täidavad nad neile usaldatud ülesandeid ühiselt, kui testaator ei ole ette näinud teisiti (pärimisseaduse artikli 96 lõige 2). Testamenditäitja peab esitama kohtule oma töö kohta aruande ning tal on õigus saada tehtud kulutuste eest hüvitist ja tehtud töö eest tasu, mis makstakse talle kohtuotsuse alusel olemasolevast pärandvara osast (pärimisseaduse artikkel 97).
Kui testamenditäitjat ei ole määratud, võivad need pärijad, kes valitsevad ühiselt pärandvara kuni selle jagamiseni, määrata pärandvara valitsema erihooldaja. Kui pärijad ei saavuta kokkulepet pärandvara valitsemise küsimuses, määrab kohus mis tahes pärija taotluse alusel hooldaja, kelle ülesanne on valitseda pärandvara kõigi pärijate eest, või määrab kindlaks pärandiosa, mida iga pärija ise valitseb (pärimisseaduse artikkel 145).

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärimismenetluse lõpus teeb kohus pärimisõigust käsitleva otsuse, mis on kohtuasja sisulisi aspekte käsitlev kohtuotsus. Otsusega määratakse kindlaks pärandvara ulatus ning pärijad ja annakusaajad, samuti mis tahes muud isikud, kellel on õigus pärandiosale. Pärimisseaduse kohaselt peab pärimisõigust käsitlev otsus sisaldama järgmisi andmeid (artikli 214 lõige 2):
lahkunu perekonna- ja eesnimi (samuti mis tahes varasemad perekonnanimed) ja tema isanimi, lahkunu elukutse, sünniaeg ja rahvus ning kui lahkunu oli abielunaine, siis tema abielueelne perekonnanimi;
kinnisvara loetelu koos kinnistusraamatu andmetega ning vallasvara loetelu koos viitega inventuurile;
pärija perekonna- ja eesnimi, elukutse ja alalise elukoha aadress, pärija ja pärandaja vaheline seos, teave selle kohta, kas pärija pärib seaduse või testamendi järgi, ning mitme pärija korral nende vastavad pärandiosad; teave selle kohta, kas pärija kindlaksmääramise menetlus on peatatud;
teave selle kohta, kas pärija kindlaksmääramise menetlus on peatatud;
teave selle kohta, kas pärija õigus on peatatud tulenevalt asjaolust, et õige aeg ei ole veel saabunud, kas õigusele on seatud kindlaksmääratud ajaline piirang, kas õigus on peatatud tulenevalt asjaolust, et teatav tingimus ei ole täidetud, kas õiguse saamine sõltub teatava tühistava tingimuse või sellise ülesande täitmisest, mida võib pidada tühistavaks, või kas õigus on piiratud kasutusvalduse õigusega ja kelle kasuks;
nende isikute perekonna- ja eesnimed, elukutsed ja alalise elukoha aadressid, kellel on õigus annakule, kasutusvaldusele või mis tahes muule pärandvarast tulenevale õigusele koos asjaomase õiguse täpse kirjeldusega.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 16/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Slovakkia

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Slovakkia seaduste kohaselt ei ole lubatud pärimislepingut sõlmida ega ühist testamenti teha.

Testamendi koostamiseks on mitu võimalust.

1. Testaatori omakäeline kirjalik testament peab sisaldama tema oma käega kirjutatud allkirja ja kuupäeva. Selliselt kirja pandud testamendile ei pea alla kirjutama tunnistajad.

2. Erinevaid kirjapanemise viise kasutades koostatud testament (nt arvuti ja kirjutusmasina abil või mitte testaatori, vaid muu isiku kirja pandud testament) tuleb allkirjastada kahe tunnistaja juuresolekul, kes peavad testamendile alla kirjutama tõendamaks, et dokumendi näol on tõepoolest tegemist testaatori viimse tahte avaldusega. Selliselt koostatud testament peab samuti sisaldama isiku omakäelist allkirja ja kuupäeva.

3. Notariaalne testament. Seda liiki testamendi sisu ja vormiga seotud üksikasjade eest vastutab notar. Kõik notariaalsed testamendid tuleb registreerida notariaalsete testamentide keskregistris.

4. Spetsiaalset testamendivormi kasutatakse juhul, kui testamendi koostaja tervislik seisund on halb, ta ei näe või ei kuule või ei ole suuteline lugema või kirjutama. Sellisel juhul peab kohal viibima kolm tunnistajat. Nad tõendavad testamenti pärast selle ettelugemist oma allkirjaga. Dokumendis tuleb täpsustada selle kirja pannud isik, selle ette lugenud isik ja see, kuidas kontrolliti, et dokument sisaldab testaatori tegelikku tahteavaldust.

Tunnistajaks saab olla ainult teovõimeline isik. Tunnistajaks ei saa olla isik, kes on pime, kurt või tumm, ega isik, kes ei valda keelt, milles viimse tahte avaldus koostatakse, ega testamendijärgne pärija.

Selleks et testament oleks kehtiv, peab see sisaldama koostamise päeva, kuud ja aastat. Loomulikult on testamendi oluline osa see, et testamendis nimetatakse soodustatud isikud, kes pärivad kogu pärandvara, selle proportsionaalse osa või konkreetsed esemed (kes saab mille).

Kui tegemist on testaatori omakäelise testamendiga, on soovitatav, et testaator räägiks sellest lähedastele isikutele, et nad teaksid, kus testament hoiul on.

Testamendiga seotud tingimustel ei ole õiguslikke tagajärgi.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Notarid peavad oma ametiülesannetest tulenevalt registreerima notariaalse dokumendina vormistatud testamendid notariaalsete testamentide keskregistris, mida haldab notarite koda. Eespool, 1., 2. ja 4. punktis kirjeldatud viisil koostatud testamente registreerima ei pea, kuid testaatori või muu isiku taotluse alusel võib notar need hoiule võtta. Notar peab ka sellise hoiulevõtmise notariaalsete testamentide keskregistris registreerima.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah, seaduse nr 40/1964 ehk tsiviilseadustiku (*Občiansky zákonník*) §-s 479 on sätestatud pärandi sundosa ja soodustatud isikud, kellel on õigus pärandi sundosale (*neopomenuteľný dedič*): „Alaealised alanejad sugulased peavad saama vähemalt sama suure pärandiosa kui see, mille nad saaksid seadusjärgse pärimise korral, ning täisealised alanejad sugulased peavad saama vähemalt poole neile seaduse järgi saada olevast osast. Kui testamendiga on ette nähtud teisiti, on testamendi asjaomane osa tühine, välja arvatud juhul, kui konkreetsed alanejad sugulased on pärandist ilma jäetud.“

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Pärimine toimub seaduse alusel, testamendi alusel või mõlemal nimetatud viisil. Kui surnud isik ei koostanud testamenti või kui eksisteerib vara, mis testamendis ei kajastu, toimub pärimine seadusjärgse pärimisjärjekorra alusel.

Esimese järjekorra pärijad

Esimeses järjekorras pärivad surnud isiku lapsed ja abikaasa võrdsetes osades. Kui laps ei päri, jaotatakse tema osa võrdselt tema laste vahel. Kui ka need lapsed või osa neist ei päri, siis pärivad omakorda nende alanejad sugulased võrdsetes osades.

Kui surnud isikul ei ole alanejaid sugulasi või kui tema alanejad sugulased ei päri (st kõik on pärandist loobunud või ühelgi neist ei ole pärimisvõimet või kõik on pärandist õiguspäraselt ilma jäetud või neid ei ole arvesse võetud), siis pärivad teise järjekorra pärijad.

Teise järjekorra pärijad

Kui surnud isiku alanejad sugulased ei päri, siis pärivad teise järjekorra pärijad, kelleks on abikaasa, surnud isiku vanemad ning samuti isikud, kes elasid surnud isikuga ühises majapidamises vähemalt ühe aasta enne tema surma ja kes sellest tulenevalt hoolitsesid ühise majapidamise eest või olid surnud isiku ülalpidamisel. Teise järjekorra pärijad pärivad võrdsetes osades, kuid abikaasa peab alati saama vähemalt poole pärandvarast.

Kolmanda järjekorra pärijad

Kui surnud isiku abikaasa ega kumbki vanemaist ei päri, siis pärivad võrdsetes osades kolmanda järjekorra pärijad, kelleks on surnud isiku õed-vennad ning isikud, kes elasid surnud isikuga ühises majapidamises vähemalt ühe aasta enne tema surma ja kes sellest tulenevalt hoolitsesid ühise majapidamise eest või olid surnud isiku ülalpidamisel. Kui ükski surnud isiku õdedest-vendadest ei päri, siis pärivad õdede-vendade lapsed asjaomase õe või venna osa võrdsetes osades.

Neljanda järjekorra pärijad

Kui ükski kolmanda järjekorra pärija ei päri, siis pärivad neljandas järjekorras võrdsetes osades surnud isiku vanavanemad, ning kui vanavanemad ei päri, siis pärivad võrdsetes osades vanavanemate lapsed.

Pärijate puudumise korral läheb pärand automaatselt üle riigile.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimisasjades on pädev see piirkondlik kohus (*okresný súd*), kelle tööpiirkonnas asus isiku surma ajal tema alaline elukoht, või kui surnud isikul ei olnud Slovakkias alalist elukohta, siis see piirkondlik kohus, kelle tööpiirkonnas asus tema vara, ja sellise kohtu puudumise korral kohus, kelle tööpiirkonnas isik suri. Piirkondlik kohus määrab notari, kes teeb asjaga seotud toimingud ja otsused. Notari toiminguid käsitatakse kohtu toimingutena. Notari toimingute hulka ei kuulu otsuse tegemine pärimismenetluse algatamise kohta ega välisriigis õigusabi saamise taotluse kohta, otsuse tegemine notari ja notari töötajate ametist vabastamise kohta ning otsuse tegemine pärimisotsuse tühistamise kohta, kui hiljem leitakse, et surnud isik tegelikult elab või et surnud isiku surnuks tunnistamine on tühistatud.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärijad esitavad notarile suulise avalduse pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise kohta või saadavad sellekohase kirjaliku avalduse pärimisasja menetlevale kohtule ühe kuu jooksul pärast seda, kui kohus teatas neile nende õigusest pärand vastu võtta või sellest loobuda ja sellest, millised on asjaomase avalduse õiguslikud tagajärjed.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Slovakkia õiguses ei ole annakuid ette nähtud.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Sundosa vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks ei ole eraldi avaldust ette nähtud. Kohaldatakse samasugust korda nagu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise puhul, kuid ei kohaldata ühekuulist tähtaega.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Registribüroo teavitab pädevat piirkondlikku kohut registripiirkonnas aset leidnud surmajuhtumist. Kohus alustab menetlust ka omal algatusel, kui on teada saanud kellegi surmast või surnuks tunnistamisest. Kõigepealt kontrollib kohus notariaalsete testamentide keskregistrist, kas surnud isik on jätnud testamendi, koostanud notariaalse dokumendi pärandist ilmajätmise kohta või dokumendi nimetatud kahe dokumendi tühistamise kohta või avalduse kohaldatava riigisisese õiguse valiku kohta kooskõlas eriõigusaktidega, ning teeb kindlaks, millise notari kätte on dokumendid hoiule antud. Kohus teeb esialgse uurimise eesmärgiga teha kindlaks pärijad ning surnud isiku pärandvara ja võlad ning võtab vajalikud kiireloomulised meetmed pärandvara säilimise tagamiseks. Pärimisasja arutamiseks ei ole vaja korraldada istungit, kui kohus kinnitab, et pärandvara pärib üks pärija või kui pärandvara läheb automaatselt üle riigile.

Kui pärandit ei vaidlustata, väljastab kohtuvoliniku ülesandeid täitev notar pärimistunnistuse järgmistel juhtudel:

kui pärandvara pärib üks pärija;

kui pärand läheb automaatselt üle riigile;

kui pärijad on leppinud omavahel kokku pärandvara jagamises; kui surnud isiku võlausaldaja nõue moodustab osa kokkuleppest, on selle kokkuleppe pooleks ka võlausaldaja;

kui pärijad ja surnud isiku võlausaldajad on leppinud kokku, et suurte võlgadega koormatud pärandit kasutatakse võlgade tasumiseks;

kui pooled ei jõua kokkuleppele ja notar kinnitab iga pärija pärandiosa või jaotab pärandvara pärijate vahel ning otsustab, kui palju iga pärija saab;

kui notar ei kiida pärandvara jagamise kokkulepet heaks ja kinnitab iga pärija pärandiosa või jaotab pärandvara pärijate vahel ning otsustab, kui palju iga pärija saab.

Lõplik pärimistunnistus on dokument, mille alusel toimub õiguste üleminek pärijatele.

Kui otsuse tegemine pärimisõiguste kohta sõltub vaidlustatud asjaolude väljaselgitamisest ja kui kokkuleppele ei jõuta, annab kohus sellele pärijale, kelle õigus näib vähem tõenäoline, korralduse esitada hagi vaidlustatud asjaolude kindlakstegemiseks. Kohus määrab hagi esitamiseks ka tähtaja, mis ei või olla lühem kui üks kuu.

Kui pärand on koormatud suurte võlgadega ning pärijad ja surnud isiku võlausaldajad ei jõua kokkuleppele pärandvara kasutamises võlgade tasumiseks, võib kohus määrata pärandvara likvideerimise. Likvideerimismääruse kohaselt peavad võlausaldajad teatama kohtule kindlaksmääratud aja jooksul oma nõuded; vastasel korral ei võeta nõudeid arvesse.

Kohus (notar kohtuvoliniku ülesannetes) likvideerib suurte võlgadega koormatud pärandi, müües surnud isiku kogu vara hinnaga, mis vastab võrreldava vara tavahinnale. Vara müües tegutseb kohtuvolinik poolte huvides enda nimel, kuid võtab arvesse poolte ettepanekuid vara tulusamaks realiseerimiseks. Notar hoiustab likvideerimisest saadud tulu pangakontol, mille ta on selleks otstarbeks avanud. Ülejäänud vara läheb riigi omandisse tagasiulatuvalt alates pärandaja surma kuupäevast.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärand avaneb pärandaja surma korral. Pärimistunnistusel või kohtumääruses üksnes deklareeritakse minevikus aset leidnud asjaolu. Pärandvara on siiski võimalik täielikult käsutada üksnes lõpliku pärimistunnistuse või kohtumääruse alusel.

Pärandaja surmakuupäev peab olema tõendatud surmatunnistusega, Slovakkia siseministeeriumi spetsiaalse registriosakonna väljastatud surmateatega, kui Slovakkia kodanik sureb välisriigis, või teadmata kadunud isiku surnuks tunnistamise menetluse tulemusena tehtud kohtuotsusega, kui surmakuupäeva määrab kindlaks kohus. Slovakkia kodanikke saavad surnuks tunnistada üksnes Slovakkia kohtud. Slovakkia kohtud võivad surnuks tunnistada välisriigi kodanikke, kuid sellel on õiguslikud tagajärjed üksnes alaliselt Slovakkias elavate isikute ja ainult Slovakkias asuva vara suhtes.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, pärijad vastutavad surnud isiku võlgade ja surnud isiku matustega seotud mõistlike kulude eest, kuid üksnes päritava vara väärtuse ulatuses. Pärijad ei ole kohustatud tasuma surnud isiku võlgu oma isikliku vara arvelt. Kui pärijaid on mitu, vastutavad nad surnud isiku matusekulude ja võlgade eest proportsionaalselt selle osaga, mis nad kogu pärandvarast pärisid. Kui pärand on koormatud suurte võlgadega, võivad pärijad võlausaldajatega kokku leppida, et pärandvara antakse üle võlgade katteks. Kohus kiidab selle kokkuleppe heaks tingimusel, et sellega ei rikuta seadust ega üldtunnustatud moraalipõhimõtteid.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnisvara kinnistusraamatusse kandmise pädevus on kinnisvara asukohajärgsel piirkondlikul ametiasutusel. Piirkondlik ametiasutus teeb registrikande omal algatusel või omaniku või mõne teise volitatud isiku avalduse alusel. Registreerimisavaldus tuleb esitada kirjalikult ja see peab sisaldama järgmist teavet:

a) avalduse esitaja nimi (ärinimi) ja alaline elukoht (registrijärgne asukoht);

b) selle piirkondliku ametiasutuse nimi, kellele avaldus on adresseeritud;

c) ametlik dokument või muu dokument, mis tõendab kinnisomandit;

d) lisade loetelu. Registreerimisavalduse lisad on järgmised:

i) ametlik dokument või muu dokument, mis tõendab kinnisomandit; kui see puudutab seaduse alusel seatud pandiõiguse registreerimist, siis ei ole nõude olemasolu tõendavat dokumenti vaja lisada;

ii) maatüki identifitseerimise andmed, kui kinnisomandit ei ole kantud omandiõiguse tunnistusele;
iii) muud dokumendid, millel on menetluse seisukohast tõendamisväärtus.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramine ei ole kohustuslik. Kui see on aga vajalik üldisest huvist või poolte olulisest huvist lähtuvalt, võtab kohus omal algatusel kiireloomulised meetmed pärandvara säilimise tagamiseks ja võib määrata ka pärandi hooldaja. Kõige sagedamini on pärandi hooldaja üks pärijatest või mõni muu surnud isikule lähedane isik, kuid see võib olla ka muu notar kui asjaomases pärimismenetluses kohtuvoliniku ülesandeid täitev notar. Slovakkia seaduste alusel määratud pärandi hooldaja erineb tavaõiguse alusel määratud pärandi hooldajast.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testamenti täidab kohtuvoliniku ülesandeid täitev notar. Pärandina saadud vara valitsevad pärijad, kuid enne pärimismenetluse lõppemist peab neil pärandvara hulka kuuluvate esemete käsutamiseks ja muude igapäevasest valitsemisest kaugemale ulatuvate toimingute tegemiseks olema kohtu luba.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärimismenetluse ajal võtab pärandi hooldaja kohtu poolt kindlaksmääratud piirides kõik pärandvara säilitamiseks vajalikud meetmed. Kohus määrab kindlaks pärandi hooldaja volituste ulatuse eesmärgiga tagada, et hooldajal oleks võimalik säilitada pärandvara väärtus. Pärandi hooldaja vastutab mis tahes kahju eest, mida ta põhjustab seadusega või kohtu poolt kindlaks määratud kohustuste rikkumisega. Pärimismenetluse lõpus esitab ta pärijatele lõpparuande ning kohus teeb otsuse tema tasu ja kuluhüvitise kohta. Need maksab pärandisaaja.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärimismenetluse lõpus väljastab notar pärimistunnistuse, mida käsitatakse kohtumäärusena. Tunnistusel esitatakse pärijate nimed ning igale pärijale minev vara ja pärandiosa.

Pärija taotluse alusel võib notar pärimismenetluse ajal väljastada pärijateringi käsitleva tõendi. See on pärimismenetlust toimetava notari väljastatav ametlik dokument, millega kinnitatakse toimikus sisalduvaid fakte ning mis on mõeldud peamiselt selleks, et tõendada pärija või muu sellise õigustatud isiku staatust, kellele peaks üle minema surnud isiku õigused (nt kindlustushüvitise saamise õigus, liikmeõigused, pooleliolevates menetlustes osaleja õigused jms).

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 03/01/2022
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Soome

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Pärimisasjad on reguleeritud pärimisseadustikuga (40/1965). Surma puhuks saab varaga seotud korraldusi teha üksnes testamendiga. Testament peab olema koostatud kirjalikult kahe tunnistaja samaaegsel juuresolekul. Testamendi koostamise ajal peab testaator testamendi allkirjastama või kinnitama varem antud allkirja õigsust. Tunnistajad peavad testamendi kinnitama oma allkirjaga pärast seda, kui testaator on sellele alla kirjutanud või kinnitanud oma varem antud allkirja õigsust. Teatavatel erandjuhtudel võib ka suuline testament olla siduv.

Samuti on võimalik teha vastastikune testament, mille enamikul juhtudel koostavad abikaasad eesmärgiga anda omandiõigus üle ühelt abikaasalt teisele. Vastastikuste testamentide suhtes kohaldatakse samu vorminõudeid nagu muude testamentide suhtes. Abikaasade vastastikuste testamentide suhtes kohaldatavaid norme kohaldatakse ka registreeritud kooselu partnerite vastastikuste testamentide suhtes.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Soome ametiasutused ei pea testamentide registrit.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Testeerimisvabadus on piiratud, eesmärgiga kaitsta lahkunu otseste alanejate sugulaste ja abikaasa huve. Otsestel alanejatel sugulastel ja lapsendatud lastel, samuti nende alanejatel sugulastel, on õigus sundosale lahkunu pärandvarast. Sundosa moodustab poole pärandi selle osa väärtusest, mille pärija saaks seadusjärgse pärimise korral.

Ka abikaasa on kaitstud tema abikaasa surma korral, kui pärimine toimub testamendi alusel. Üleelanud abikaasale jääb surnud abikaasa kogu vara, välja arvatud juhul, kui otsene alaneja sugulane esitab avalduse pärandvara jagamiseks või kui lahkunu tehtud testamendist tuleneb teisiti. Üleelanud abikaasa jagamatusse valdusesse võib alati siiski jääda abikaasade ühine kodu, samuti igapäevased majatarbed, välja arvatud juhul, kui üleelanud abikaasale kuulub elamu, mis on koduks sobilik.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Esimeses järjekorras pärivad seadusjärgselt otsesed alanejad sugulased, kes igaüks saab võrdse osa pärandvarast. Kui laps on surnud, astuvad tema asemele tema mis tahes alanejad sugulased ja perekonna iga liin saab võrdse osa pärandvarast.

Kui lahkunu oli abielus ja tal puuduvad üleelanud otsesed alanejad sugulased, pärib surnud abikaasa vara peamiselt üleelanud abikaasa. Registreeritud kooselu partneritel on õigus pärida abikaasadega samadel tingimustel.

Kui lahkunul ei ole ühtegi üleelanud otsest alanejat sugulast ja ta ei olnud surma ajal abielus, pärivad lahkunu vara tema isa ja ema, kes kumbki saavad poole pärandvarast. Kui lahkunu isa või ema on surnud, jagatakse tema osa lahkunu vendade ja õdede vahel. Kui vend või õde on surnud, astuvad venna

või õe asemele tema alanejad sugulased ja perekonna iga liin saab võrdse osa pärandvarast. Kui vendi-õdesid ei ole või neil ei ole alanejaid sugulasi, kuid elus on üks lahkunu vanematest, siis pärib kogu vara see vanem.
Kui ükski eespool nimetatud pärijatest ei elanud lahkunust kauem, pärivad lahkunu kogu vara tema isa ja ema vanemad. Kui lahkunu isapoolne vanaisa, isapoolne vanaema, emapoolne vanaisa või emapoolne vanaema on surnud, pärivad tema osa pärandvarast asjaomase vanavanema lapsed. Nõbudel pärimisõigus puudub.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärimisasjade menetlemine on jagatud eri ametiasutuste vahel. Pärandvara nimekiri (*perukirja*), s.t surnud isiku vara ja kohustuste nimekiri, tuleb saata lahkunu elukohajärgsele maksuametile ühe kuu jooksul pärast asjaomase nimekirja koostamist. Pärijate nimekirja õigsuse kinnitust võib taotleda ka digi- ja rahvastikuregistriametilt või Ahvenamaal sealselt maavalitsuselt. Riigikassa on keskne ametiasutus vara riigi omandisse üleminekuga seotud asjades.
Lahkunu elukohajärgne piirkonnakohus (*käräjäoikeus*) on pädev menetlema pärandvaraga seotud mis tahes asju.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Seadusjärgse pärimise korral võib pärandi vastu võtta asjaomase vara tegeliku vastuvõtmisega. Pärija võib samuti teha vastuvõtmise kohta eraldi avalduse. Kui pärandvara on juba jagatud, tuleks pärandi vastuvõtmise avaldus esitada teistele pärijatele, kes on pärandi vastu võtnud. Kui pärandvara ei ole jagatud, tuleks avaldus esitada pärandvara valitsevale isikule. Sellise avalduse võib esitada ka kohtule.
Seadusjärgsest pärandist loobumisest avalduse kohta ei ole ette nähtud kindlat vormi, kuid mis tahes sellekohane avaldus tuleb teha kirjalikult. Pärandist loobumise avalduse võib teha mis tahes kaaspärijale või kaaspärijatele, pärandi hooldajale, pärandvara jagajale, testamenditäitjale või mis tahes alanejale sugulasele, kes astub surnud seadusjärgse pärija asemele. Selleks et pärandist loobumisel oleks võlausaldajate nõuete vastu õiguslik mõju, peaks seadusjärgne pärija kas teavitama pärandist loobumisest pärandvara esindajat või esitama pärandist loobumise avalduse digi- ja rahvastikuregistriametile või Ahvenamaal sealsele maavalitsusele, et avalduse saaks nõuetekohaselt registreerida (täitemenetluse seadustiku 4. peatüki artikkel 81).

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Testamendijärgne pärija ei pea oma kavatsustest teatama mingis kindlas vormis. Testamendiga jäetud pärandi vastuvõtmisena käsitatakse nii testamendijärgse pärija poolt pärandi hooldajale või pärandvara jagajale esitatud avaldust kui ka isiku reaalset tegevust seoses asjaomase varaga.
Seadusjärgsete pärijate teavitamisest piisab selleks, et testamendijärgne pärija oleks teada andnud, et ta soovib kasutada oma testamendijärgset õigust.
Testamendijärgsest pärandist loobumisest tuleb teatada kirjalikult. Selleks et pärandist loobumisel oleks võlausaldajate nõuete vastu õiguslik mõju, peab testamendijärgne pärija kas teavitama pärandist loobumisest kirjalikult pärandvara esindajat või esitama pärandist loobumise avalduse digi- ja rahvastikuregistriametile või Ahvenamaal sealsele maavalitsusele, et avalduse saaks nõuetekohaselt registreerida (täitemenetluse seadustiku 4. peatüki artikkel 81).

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Seadusjärgne pärija peab esitama testamendijärgsele pärijale sundosanõude kuue kuu jooksul alates testamendist teadasaamisest. Ta võib seda teha kas kohtutäituri vahendusel või muul tõendamist võimaldaval viisil. Sundosanõude võib esitada ka vastava teatise avaldamisega ametlikus väljaandes eespool nimetatud tähtaja jooksul, kui nõuet ei esitatud testamendijärgsele pärijale, sest oli alust arvata, et ta võib vältida nõude vastuvõtmist kohtutäituri vahendusel või kui tema aadress ei olnud teada.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Soomes ei algata ametiasutused pärimismenetlust omal algatusel. Isiku surma korral viiakse kõigepealt läbi pärandvara inventuur (*perunkirjoitus*) ja koostatakse pärandvara nimekiri (*perukirja*). Pärandvara nimekiri on dokument, milles selgitatakse lahkunu varalist olukorda. Teisisõnu loetletakse selles lahkunu varad ja kohustused. Pärandvara nimekirjas märgitakse ära ka pärijad, samuti märgitakse selles ära üleelanud abikaasa varad ja kohustused ning abikaasade ühisvara ja ühised kohustused. Pärandvara inventuur tuleb läbi viia kolme kuu jooksul pärast isiku surma, kuid maksuamet võib seda tähtaega pikendada, kui selleks on konkreetsed põhjused.
Pärandvara inventuuri läbiviimise kohustus on sellel pärijal, kes vastutab pärandvara valitsemise eest, või pärandi hooldajal või testamenditäitjal, kui need on määratud. Asjaomane isik peab valima kaks usaldusisikut, kes pärandvara inventuuri läbi viivad. Pärandvara nimekirjale tuleb lisada ka lahkunu sugupuu.
Soomes säilitatakse rahvastikuandmeid nii kirikuregistris kui ka rahvastikuregistris. Ametlikke registriväljavõtteid võib tellida kas digi- ja rahvastikuregistriametist või Ahvenamaal sealselt maavalitsuselt või siis lahkunu kogudusest. Pärandvara nimekiri tuleb saata Soome maksuametile (*Verohallinto*) ühe kuu jooksul pärast selle koostamist.
Kui testamendi koostanud isik sureb, peab testamendijärgne pärija edastama testamendi teavitamise eesmärgil seadusjärgsetele pärijatele kas kohtutäituri kaudu või muul tõendamist võimaldaval viisil ning ta peab asjaomastele pärijatele andma testamendi tõestatud koopia. Kui seadusjärgne pärija soovib testamendi vaidlustada, peab ta esitama kaebuse kuue kuu jooksul alates testamendist teavitamisest.
Pärandvara jagamine saab alata üksnes pärast pärandvara kindlakstegemist ja pärandaja võlgade maksmist (*pesänselvitys*). See protsess hõlmab pärandvara ulatuse kindlakstegemist, lahkunu võlgade tasumist ja varaga seotud kohustuste täitmist ning konkreetsete õiguste rahuldamist eriõigusjärgluse alusel. Pärandvara kindlakstegemise ja pärandaja võlgade tasumise eesmärgil valitsevad pärijad pärandvara ühiselt, välja arvatud juhul, kui on ette nähtud pärandvara valitsemise erikord. Ühise valitsemise asemel võivad pärijad pöörduda kohtu poole ja taotleda pärandi hooldaja määramist lahkunu varale. Kui pärandvara hakkab valitsema pärandi hooldaja, siis lõpeb pärijatepoolne valitsemine ning neil ei ole enam õigust teha mis tahes otsuseid seoses lahkunu varaga. Pärandi hooldaja ülesanne on astuda kõik sammud, mis on vajalikud pärandi kindlakstegemiseks ja võlgade tasumiseks. Kui pärandvara on kindlaks tehtud ja võlad tasutud, peab pärandi hooldaja teavitama sellest pärijaid ning koostama aruande.
Seejärel on kõigil kaaspärijatel õigus taotleda pärandvara jagamist. Kui lahkunu oli abielus või oli sõlminud registreeritud kooselu, tuleb ühisvara ära jagada enne, kui toimub pärandvara jagamine pärijate vahel. Pärijad võivad pärandvara jagada kokkuleppe alusel. Tuleb koostada pärandvara jagamise kokkulepe ja sellele peavad alla kirjutama kõik kaaspärijad. Kokkuleppe õigsust peavad tõestama kaks erapooletut tunnistajat.
Pärijad võivad samuti pöörduda kohtu poole, et saada kohtumäärus, millega määratakse pärandvarale jagaja. Seda tehakse tavaliselt siis, kui pärijad ei jõua pärandvara jagamises kokkuleppele. Pärandvara jagajana toimib pärandi hooldaja või testamenditäitja, tingimusel et ta ei ole pärija ja pärijad paluvad tal pärandvara ära jagada ning määratud ei ole teist pärandvara jagajat.
Pärandvara jagaja peab ette nägema pärandvara jagamise aja ja koha ning ta peab tõendamist võimaldaval viisil kutsuma jagamisele kõik pärijad.
Pärandvara jagaja peab püüdma tagada, et pärijad saavutavad pärandvara jagamise küsimuses kokkuleppe. Kui jõutakse kokkuleppele, siis toimub pärandvara jagamine vastavalt sellele. Kui kokkulepet ei saavutata, peab pärandvara jagaja jagama pärandi selliselt, et iga pärija saaks osa erinevatest varaliikidest, millest pärand koosneb. Kui pärandvara ei ole võimalik muul moel jagada, võib kohus teha pärandvara jagaja taotluse alusel määruse pärandvara osa või vajaduse korral kogu pärandvara müümiseks pärandvara jagaja poolt. Pärandvara jagaja koostab ja allkirjastab pärandvara jagamise akti (*perinnönjakokirja*). Pärija võib vaidlustada pärandvara jagaja poolt läbi viidud jagamise, esitades kuue kuu jooksul pärast jagamist hagi teiste pärijate vastu.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isik on seadusjärgne pärija (*perillinen*), kui ta oli lahkunuga seaduslikes perekondlikes või abielusuhetes või lapsendaja ja lapsendatava suhetes.
Testamendijärgne pärija (*testamentinsaaja*) võib olla kas füüsiline või juriidiline isik.
Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija saab olla vaid selline füüsiline isik, kes oli lahkunu või testaatori surma ajal elus. Selle hulka võib kuuluda laps, kes eostati enne lahkunu surma ja kes sünnib pärast lahkunu surma elusana.
Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija, kes soovib jõustada oma õigust, peaks oma pärandi vastu võtma või edastama oma nõude pärandi vastu võtnud isikule või isikutele. Kui pärandvara ei ole osadeks jagatud, tuleks nõue esitada pärandvara valitsevale isikule või kohtule. Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija loetakse päritud vara vastuvõtnuks, kui ta on kas üksi või koos teise isikuga asunud pärandvara valitsema, osalenud pärandvara nimekirja koostamisel või pärandvara jagamisel või teinud muid toiminguid seoses asjaomase varaga.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärijal ei ole lahkunu võlgadega seoses isiklikku vastutust. Pärija, kes peab koostama pärandvara nimekirja, vastutab isiklikult lahkunu võlgade tasumise eest üksnes juhul, kui ta ei esita asjaomast nimekirja õigeaegselt.
Lahkunu ja tema pärandvaraga seotud võlad tasutakse pärandvara arvelt. Pärijad vastutavad siiski isiklikult selliste võlgade tasumise eest, mille nad on võtnud pärandvara arvel.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnisvara registreerimiseks nõutavad dokumendid on erinevad sõltuvalt sellest, kas asjaomane kinnisvara saadi seadusjärgse pärimise teel või testamendi alusel. Kui taotletakse seadusjärgse pärimise teel saadud kinnisvara registreerimist, tuleb avaldusele lisada pärandvara nimekiri, pärandvara jagamise akt, lahkunu sugupuu, mis tahes dokumendid pärandvara jagamise kohta ja mis tahes dokumendid, mis käsitlevad päritud kinnisvara võõrandamist. Taotleja peab samuti tõendama, et pärandvara jagamine on jõustunud, lisades avaldusele kas kõigi kaaspärijate allkirjastatud dokumendi jagamise heakskiitmise kohta või lahkunu elukohajärgse pädeva kohtu väljastatud tõendi jagamise õigusliku kehtivuse kohta.
Kui taotletakse testamendi alusel saadud kinnisvara registreerimist, tuleb avaldusele lisada pärandvara nimekiri, lahkunu sugupuu, testamendi originaal, tõend testamendi õigusjõu kohta ning tõendid selle kohta, et kõiki seadusjärgseid pärijaid on testamendist teavitatud. Kui pärijate nimekirja õigsust peab tõendama digi- ja rahvastikuregistriamet või Ahvenamaa maavalitsus, ei ole avaldusele vaja sugupuud lisada.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi hooldaja määramise taotlemine ei ole kohustuslik. Kui kohtule esitatakse avaldus pärandi hooldaja määramiseks, peab kohus nimetama pärandi hooldaja, kes hoolitseb pärandvara valitsemise eest. Avalduse võib esitada mis tahes pärija või testamenditäitja või testamendijärgne pärija. Pärandvara võidakse anda üle pärandi hooldajale vara valitsemise eesmärgil ka pärandvara või lahkunu võlausaldaja avalduse alusel või lahkunu võlgade eest vastutava isiku avalduse alusel.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Pärijad valitsevad pärandvara ühiselt, välja arvatud juhul, kui on ette nähtud pärandvara valitsemise erikord. Pärijad võivad samuti kokku leppida pärandvara ühises valitsemises ja selles, et pärandvara terviklikkus peab säilima kuni edasiste korraldusteni või kindlaksmääratud tähtajaks.
Pärandvara võidakse valitsemise eesmärgil pärandi hooldajale üle anda kohtuotsusega. Sellisel juhul lõpeb pärijatepoolne ühine valitsemine ning pärijatel ei ole seejärel enam õigust teha mis tahes otsuseid seoses lahkunu varaga, seda isegi juhul, kui sellised otsused on ühehäälsed.
Pärandaja võib oma testamendis nimetada konkreetse isiku, kes valitseb pärandvara testamenditäitjana. Testamenditäitja ülesanne on tagada pärandvara kindlakstegemine ja võlgade tasumine ning testament täita. Sellisel juhul täidab testamenditäitja ülesandeid, mis oleksid vastasel korral kuulunud pärijate või pärandi hooldaja kohustuste hulka. Testamenditäitja nimetamine ei takista pärandi hooldaja määramist. Kui testamendis on nimetatud testamenditäitja, määratakse ta pärandi hooldajaks, välja arvatud juhul, kui eksisteerivad mõjuvad põhjused seda mitte teha.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandvara ühine valitsemine on selline valitsemisvorm, mille puhul peavad kõik otsused olema tehtud ühehäälselt. Sellest nõudest võib kõrvale kalduda üksnes erijuhtudel. Pärandvara ühise valitsemise korral on pärijatel suhetes kolmandate isikutega ühine esindusõigus ning nad esindavad pärandvara kohtus sellega seotud kohtuasjades. Kui on vaja toimida eriti kiireloomuliselt, siis võib seda teha isegi juhul, kui ei ole võimalik saada kõigi pärijate nõusolekut. Pärijad võivad volitada konkreetset isikut tegema pärandvaraga seotud toiminguid.
Kui kohus määrab pärandi hooldaja, väljastab ta hooldajale dokumendi, milles täpsustatakse, millist pärandvara ta on valitsema määratud. Pärandi hooldaja volitused hõlmavad üksnes seda pärandvara, mida ta on valitsema määratud. Pärast seda, kui pärandvara on antud valitsemise eesmärgil üle pärandi hooldajale, saab temast pärandvara esindaja suhetes kolmandate isikutega ning kohtus pärandvara seotud kohtuasjades. Pärandi hooldaja peab tegema kõik toimingud, mis on vajalikud pärandvara kindlaksmääramiseks ja võlgade tasumiseks. Pärandi hooldaja peab küsima pärijate arvamust seoses nende jaoks oluliste küsimustega. Kuid isegi sellistel juhtudel ei vaja pärandi hooldaja tegutsemiseks pärijate nõusolekut.
Testamenditäitja õigused pärandvara kindlaksmääramise ja võlgade tasumise ajal sõltuvad testamendist. Kui testamendis ei ole täpsustatud teisiti, on testamenditäitjal pärandi hooldajaga samad õigused.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärimismenetluse lõpuks koostatakse pärandvara nimekiri ja pärandvara jagamise akt. Need on dokumendid, mis tõendavad pärija(te) staatust ja õigusi. Pärandvara nimekirjas tuleb ära märkida pärijad, lahkunu varad ja kohustused, soodustatud isikud ja üleelanud abikaasa (isegi juhul, kui abikaasa ei ole pärija).
Pärandvara jagamine toimub pärandvara jagamise akti alusel. Selle näol ei ole siiski tegemist sellise täitedokumendiga, mille alusel saaks alustada täitemenetlust või anda üle vara omandiõigus. Täitemeetmete võtmiseks on vaja eraldi jõustunud kohtuotsust.
Soomes ei kohaldata dokumentide formaalse tõendusjõu põhimõtet.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 15/02/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Rootsi

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Testamendi koostamise õigus on igaühel, kes on vähemalt 18aastane. Testament ei ole kehtiv, kui see on koostatud vaimuhaiguse mõju all. Selleks et testament oleks kehtiv, peab see olema koostatud kirjalikult ja testaator peab selle olema allkirjastanud. Testamendi koostamise juures peavad viibima ja testamendi peavad allkirjastama kaks samaaegset tunnistajat. Tunnistajad peavad teadma, et dokument, mille koostamise tunnistajaks nad on, on testament, kuid nad ei pea teadma testamendi sisu.

Need kaks tunnistajat peavad olema üle 15aastased ja nad ei tohi olla testaatori abikaasa, kooselupartner, vend või õde või otsene sugulane ega hõimlane. Samuti ei tohi tunnistajaks olla isik, kes ise või kelle abikaasa, kooselupartner, vend või õde või otsene sugulane või hõimlane on testamendi järgi pärija.

Testaator võib koostada n-ö erakorralise testamendi (*nödstestamente*), kui testaatoril ei ole võimalik koostada testamenti eespool kirjeldatud viisil haiguse või mõne muu erakorralise asjaolu tõttu. Sellisel juhul võib testamendi koostada suuliselt kahe tunnistaja juuresolekul või testaator võib selle oma käega kirja panna ja allkirjastada.

Kui isik soovib testamendi kehtetuks tunnistamist, peab ta esitama testamendi vaidlustamiseks kohtule hagi. Selline hagi tuleb esitada kuue kuu jooksul alates testamendi kättesaamisest.

Pärandvara jagamine on õiguslikult kehtiv üksnes juhul, kui see toimub testamendi alusel. Pärimislepingud või muud vara surmajärgset üleminekut käsitlevad kokkulepped ei ole seega kehtivad.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamentide registreerimist ei ole Rootsi õiguses ette nähtud.

Selleks et olla kindel, et testament on olemas ja et seda saab testaatori surma korral kasutada, peaks testaator avaldama usaldusväärsele isikule testamendi asukoha. Sageli hoitakse testamenti advokaadibüroos või pangas. Kui pärast testaatori surma testamenti ei leita, toimub pärimine seaduse järgi. Kui testament leitakse hiljem, on võimalik pärand ümber jagada. Aegumistähtaeg on kümme aastat.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah, kui isik on abielus ja/või tal on lapsed, siis kehtivad pärandi käsutamisele piirangud.

Kui testaator oli abielus, on üleelanud abikaasal õigus varale, mis koos selle osaga, mille üleelanud abikaasa sai ühisvara jagamise tulemusel või mis moodustab abikaasa lahusvara, vastab neljakordsele hinnapõhisele baassummale kooskõlas sotsiaalkindlustusseadustiku 2. peatüki artiklitega 6 ja 7 (2014. aastal: 44 400 Rootsi krooni x 4 = 177 600 Rootsi krooni) (baassumma reegel). Seda õigust saab kasutada juhul, kui pärandvara on piisavalt suure väärtusega. See tähendab, et kui sellise väärtusega vara ei ole, pärib üleelanud abikaasa olemasoleva vara. Testamendid, millega on seda õigust piiratud, ei ole selles osas kehtivad.

Lahkunu lapsed ja lastelapsed on tema seadusjärgsed pärijad (*bröstarvingar*) ja neil on õigus pärandi sundosale. Pärandi sundosa (*laglott*) on pool sellest pärandiosast, millele lahkunu lastel ja lastelastel oleks õigus seadusjärgse pärimise korral. Seaduse kohaselt on lahkunu lastel ja lastelastel võrdne õigus pärandile. Testamendid, millega on sundosa saamise õigust piiratud, ei ole selles osas kehtivad. Selleks et laps või lapselaps saaks talle ette nähtud sundosa, peab ta kuue kuu jooksul alates testamendi saamisest taotlema testamendi muutmist.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui pärandiga seoses ei ole korraldusi tehtud, jagatakse pärand seadusjärgse pärimise korras. Pärimisõiguse üks tingimus on, et isik peab olema pärandi avanemise ajal elus. Pärimisõigus on ka sellisel isikul, kes oli pärandaja surma ajaks eostatud, kuid sündis pärast tema surma.

Seadusjärgne pärimine toimub kolmes astmes. Esimeses järjekorras pärivad lahkunu lapsed või lastelapsed. Teises järjekorras pärivad lahkunu vanemad ja vennad-õed ning kolmandas järjekorras pärivad lahkunu vanavanemad ja nende lapsed, s.t lahkunu vanemate vennad-õed. Pärand jagatakse iga liini vahel võrdselt. Teise järjekorra pärijad ei päri, kui esimese järjekorra pärijatest on keegi elus. Kolmanda järjekorra pärijad pärivad sellisel juhul, kui esimese või teise järjekorra pärijatest ei ole kedagi elus.

Kui lahkunu oli abielus, läheb pärand üleelanud abikaasale. Pärast üleelanud abikaasa surma pärivad ühiselt nende lapsed või lastelapsed. Kui lapsi või lastelapsi ei ole, siis pärivad teise või kolmanda järjekorra pärijad. Sellest tulenevalt tekib nendel pärijatel teisene pärimisõigus (*efterarv*) pärast üleelanud abikaasa surma.

Kui lahkunul on lapsi, kes ei ole üleelanud abikaasa lapsed, on neil õigus saada oma pärandiosa pärast lahkunu surma.

Kui seadusjärgseid pärijaid ei ole, siis läheb pärandvara riiklikku pärandifondi (*den allmänna arvsfonden*).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Pärandvara jagatakse tavaliselt ametiasutusi kaasamata. Pärast pärandaja surma jagavad pärandvara üheskoos kaaspärijad, s.t pärandvara kaasomanikud. Kaaspärijad on üleelanud abikaasa või kooselupartner, seadusjärgsed pärijad ja testamendijärgsed pärijad. Kolm kuud pärast pärandaja surma tuleb maksuametile (*Skatteverket*) esitada pärandvara nimekiri, milles loetletakse lahkunu pärandvara hulka kuuluvad varad ja võlad. Pärandvara nimekirjas esitatakse ka need isikud, kelle on õigus pärandvara esindada. Peale selle on maksuamet see pädev asutus, kellel on õigus otsida pärijat, kelle asukoht ei ole teada, avaldades asjakohase teate Rootsi ametlikus väljaandes (*Post- och Inrikes Tidningar*).

Kaaspärija taotluse alusel võib kohus ette näha vara valitsemise pärandi ametliku hooldaja (*boutredningsman*) poolt ja sellise hooldaja ka määrata. Kui pooled ei jõua kokkuleppele pärandvara jagamise küsimuses, määratakse spetsiaalne pärandvara jagaja (*skiftesman*), kellel on õigus jagada pärandvara sundkorras. Pärandvara jagaja määrab pädev üldkohus.
Pärimisvaidlusi lahendab samuti pädev üldkohus.
Kui kaaspärija on alaealine või teovõimetu, määratakse usaldusisik (*god man*). Usaldusisiku määrab eestkostja (*överförmyndaren*).

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärija ei pea pärandit spetsiaalselt vastu võtma. Ta peab siiski endast teada andma ja kui ta on pärandvara kaasomanik, peab ta aitama pärandit valitseda.
Kui isikul on pärimisõigus testamendi alusel, peab ta oma õiguse kasutamiseks tegema testamendi teatavaks seadusjärgsetele pärijatele. Testamendi teatavakstegemiseks antakse seadusjärgse(te)le pärija(te)le kättesaamiskinnituse vastu testamendi tõestatud koopia. Pärast testamendi teatavakstegemist on neil seadusjärgsetel pärijatel, kes usuvad, et testament tuleks kehtetuks tunnistada, või kes soovivad testamenti muuta eesmärgiga saada sundosa, või üleelanud abikaasal baassumma reeglile tuginemiseks aega kuus kuud testamendi kohtus vaidlustamiseks.
Lahkunu lapsel või lapselapsel on võimalik loobuda pärandist üleelanud abikaasa kasuks. Selle tulemusel ei jää ta pärimisõigusest ilma, vaid ta lihtsalt lükkab oma pärimisõiguse kasutamise edasi. Seadusjärgsel pärijal on õigus pärida pärast üleelanud abikaasa surma ja sellisel juhul pärib ta oma pärandiosa. Kui seadusjärgne pärija ei ole üleelanud abikaasa surma ajal enam elus, läheb asjaomane pärandiosa seadusjärgse pärija pärijale.
Seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija võib oma pärimisõigusest loobuda ka enne pärandaja surma, andes sellest teada otse pärandajale. Selline loobumine kehtib ka pärija pärijate suhtes, kui ei ole täpsustatud teisiti. Kuid lahkunu lapsel või lapselapsel või tema pärijal on siiski alati õigus pärandi sundosale.
Kui seadusjärgne pärija või testamendijärgne pärija loobub pärandist või ei kasuta oma õigust pärandile, võib maksuamet talle meelde tuletada, et tal on asjaomase õiguse kasutamiseks aega kuus kuud alates selliste meeldetuletuse saamisest. Kui seadusjärgne või testamendijärgne pärija oma õigust ei kasuta, kaotab ta oma pärimisõiguse. Isik võib pärandist loobuda kuni pärandvara jagamiseni.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Kui pärandaja sureb, peavad pärandvara kaasomanikud, s.t üleelanud abikaasa või kooselupartner, seadusjärgsed pärijad ja testamendijärgsed pärijad, pärandvara ühiselt valitsema. Nad vastutavad pärandvara nimekirja (*bouppteckning*) koostamise ja selle maksuametile esitamise eest. Kui vara väärtus on võlgadest suurem, jagatakse ülejääv summa seaduse või testamendi alusel. Pärandvara jagamiseks koostavad seadusjärgsed pärijad ja testamendijärgsed pärijad pärandvara jagamise dokumendi (*arvskifte*). See dokument peab olema koostatud kirjalikult ja sellele peavad olema alla kirjutanud pärijad. Kui pärijad ei jõua kokkuleppele pärandvara jagamise küsimuses, võidakse määrata pärandvara jagaja (*skiftesman*) ja pärandvara võidakse jagada sundkorras. Kui testamendis on määratud testamenditäitja (*testamentsexekutor*), vastutab pärandvara jagamise eest tema.
Kui lahkunu oli abielus või kui tal oli kooselupartner, viiakse tavaliselt läbi ühisvara jagamine. Ühisvara jagamine toimub enne pärandvara jagamist.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isikust saab pärija (*arvinge*) seaduse järgi. Selleks et isikust saaks seadusjärgne pärija, peab ta olema pärandaja surma ajal elus. Seadusjärgne pärija saab olla ka selline isik, kes eostati enne pärandaja surma, kuid kes sündis pärast seda. Pärimisõigusega isikud pärivad kolmes järjekorras. Lisateabe saamiseks vt küsimusele nr 4 antud vastus.
Isik on testamendijärgne pärija (*testamentstagare*), kui talle on kehtiva testamendiga vara jäetud. Kui testamendijärgne pärija ei ole testaatori surma ajal elus, astuvad tema asemele testamendijärgse pärija sugulased, kes on testamendijärgse pärija seadusjärgsed pärijad.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Ei, pärijad ei vastuta lahkunu võlgade eest. Kui isik sureb, arvatakse tema vara ja võlad pärandvara (*dödsbo*) hulka. Pärandvara on iseseisev juriidiline isik ning sellest tulenevalt on tal oma õigused ja kohustused. Kui võlad ületavad vara väärtust, kuulutatakse välja pärandvara pankrot ja pärandit ei saa jagada.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Igaüks, kes on omandanud kinnisvara koos omandiõigusega, peab esitama avalduse omandiõiguse registreerimiseks riiklikus kinnistusametis (https://www.lantmateriet.se/) tavaliselt kolme kuu jooksul pärast kinnisvara omandamist. Isik, kes esitab avalduse omandiõiguse registreerimiseks, peab esitama omandamisdokumendi ja muud dokumendid, mis on vajalikud omandamise tõendamiseks. See tähendab, et näiteks ostu korral tuleb muu hulgas esitada ostudokument. Kui kinnisvara omandati pärimise teel, siis piisab mõnel juhul (kui pärijaid on ainult üks) sellest, et esitatakse registreeritud pärandvara nimekirja originaal ja tõestatud koopia. Muudel juhtudel tuleb esitada pärandvara jagamise dokumendi originaal ja tõestatud koopia. Samuti võib olla vaja esitada muid dokumente, näiteks eestkostja nõusolek, kui pärijaks on alaealine või teovõimetu isik. Mõnel juhul võib isik taotleda omandiõiguse registreerimist, esitades pärandvara jagamise dokumendi asemel õigusjõu saanud testamendi.
Seda isikut, kes on kõige viimasena esitanud omandiõiguse registreerimise avalduse, käsitatakse vara omanikuna.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Pärandi ametliku hooldaja määramine on kohustuslik juhul, kui hooldaja määramist taotleb mõni kaaspärija. Pärandi ametliku hooldaja määramist võib taotleda ka testamendijärgne pärija, s.t isik, kellele on vara jäetud testamendi alusel. Pärandi hooldaja määrab pädev üldkohus. Pärandi hooldajal peavad olema pärandi valitsemiseks vajalikud teadmised.
Testaator võib oma testamendiga ette näha, et seadusjärgsete ja testamendijärgsete pärijate asemel valitseb pärandit testamenditäitja.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Kõigepealt on nendeks kaaspärijad, s.t üleelanud abikaasa või kooselupartner, seadusjärgsed pärijad ja testamendijärgsed pärijad. Kaaspärijad peavad olema loetletud pärandvara nimekirjas. Kui on määratud pärandi ametlik hooldaja või testamenditäitja, on neil õigus esindada pärandvara kaaspärijate asemel.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Pärandi ametliku hooldaja ülesanne on hinnata pärandi hulka kuuluvaid varasid ja võlgu ning valitseda vara. Samuti tuleb kindlaks teha seadusjärgsed ja testamendijärgsed pärijad, et jagada pärand seaduse või testamendi alusel. Sellest tulenevalt on pärandi hooldajal õigus allkirjastada selleks vajaminevaid õigusdokumente. Pärandi hooldaja volitused on teatavas ulatuses piiratud, näiteks kinnisvara müümiseks peab pärandi hooldajal olema kõigi kaasomanike kirjalik nõusolek või – kui nõusolekut ei ole võimalik saada – pädeva piirkonnakohtu luba.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Kõige tavalisemad dokumendid on pärandvara nimekiri ja pärandvara jagamise dokument.

Pärandvara nimekirja (*bouppteckning*) koostamiseks viiakse läbi pärandvara inventuur, milles osalema tuleb kutsuda kõik seadusjärgsed ja testamendijärgsed pärijad. Pärandvara nimekiri tuleb esitada maksuametile. Inventuuri tulemusena tehakse muu hulgas kindlaks seadusjärgsed ja testamendijärgsed pärijad ning pärandvara hulka kuuluvad varad ja võlad. Pärandvara kõige paremini tundev isik, pärandvara nimekirja esitaja, peab vande alla kinnitama, et pärandvara nimekirjas esitatud teave on õige. Kaks isikut peavad tõendama, et pärandvara nimekirja on kõik nõuetekohaselt kirja pandud. Pärandvara nimekirjale tuleb lisada testament ja abieluvara leping. Maksuamet registreerib pärandvara nimekirja. Registreeritud nimekirjal on suur tsiviilõiguslik tähtsus. Pärandvara nimekiri (kas üksi või koos pärandvara jagamise dokumendiga) on dokument, millega kaaspärijad saavad tõendada oma õigusi näiteks juhul, kui on vaja võtta välja raha lahkunu pangakontolt või -kontodelt ja kui on vaja registreerida varaga seotud omandiõigust.
Pärandvara jagamise dokument (*arvsskifte*) tuleb koostada pärandvara jagamisel. See dokument peab olema koostatud kirjalikult ning sellele peavad olema alla kirjutanud seadusjärgsed ja/või testamendijärgsed pärijad. Pärandvara jagamise dokument on samuti oluline tsiviilõiguslik dokument ja kaaspärijad saavad sellega oma õigusi tõendada.
Rootsi õiguses kohaldatakse tõendite vaba hindamise põhimõtet, mis tähendab, et puuduvad erisätted selle kohta, milline on konkreetse dokumendi tõendusjõud.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 16/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Inglismaa ja Wales

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?
Korralduse vara üleminekuks koostab testaator või koostavad testaatorid. Õigusalase nõu küsimine või õigusvaldkonna spetsialisti kaasamine ei ole kohustuslik.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?
Testamendi registreerimine ei ole kohustuslik.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?
Ei, kuid teatavad pereliikmed ja surnu ülalpeetavad võivad taotleda kohtult pärandvarast makstava rahalise toetuse määramist 1975. aasta pärimisseaduse (perekonna ja ülalpeetavate kasuks tehtavaid korraldusi käsitlev osa) alusel.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?
Kehtivas testamendis nimetatakse testamenditäitja (esindaja), kes vastutab pärandaja vara eest tema surma korral. Testamendiga ei anta soodustatud isikutele üle omandit.
Kui või sel määral, mil surnu ei ole jätnud kehtivat testamenti, jaotatakse pärandvara vastavalt seadusjärgset pärimist käsitlevatele õigusnormidele, mis on sätestatud 1925. aasta seaduses pärandvara valitsemise kohta (muudetud kujul).

5 Milline ametiasutus on pädev:
5.1 pärimisasjades?
5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?
Pärandvara läheb üle surnu esindajatele, kes võivad vastu võtta vastuvõtmise või loobumise avaldusi. Nad võivad pöörduda kohtu poole esindusõiguse saamiseks (kohus väljastab dokumendi, millega tõendatakse isiku õigust toimida testamenditäitjana juhul, kui surnu jättis testamendi (*grant of probate*), või antakse neile volitus toimida pärandi hooldajana juhul, kui surnu ei olnud koostanud testamenti (*grant of letters of administration*)). Selle dokumendiga kinnitab kohus nende õigust valitseda vara vastavalt testamendile või seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele. Pärimisõigusega või esindusõigusega seotud vaidluste puhul võib pöörduda kohtu poole. Kohtumenetlused on reguleeritud hagita menetluste korral kohaldatavate testamendi tõendamise normidega või tsiviilkohtumenetluse normidega.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).
Esindajad vastutavad surnu pärandvara hulka kuuluva vara kindlakstegemise ja kogumise eest, surnu võlgade (sealhulgas pärandimaksu) maksmise eest ning ülejäänud pärandvara jagamise eest soodustatud isikutele vastavalt testamendile või seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?
Testaator saab teha kehtiva testamendi, et soodustatud isikud kindlaks määrata. Kehtiva testamendi puudumisel määratakse soodustatud isikud kindlaks seadusjärgse pärimise normide alusel. Soodustatud isikutel tekib õigus pärida pärandaja surma korral või varem pärimisõigust omanud isiku surma korral, kui pärimisõigus tekib pärandavara valitsemise ajal surnud soodustatud isiku surmaga.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?
Ei. Võlad tasutakse pärandvarast.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Nagu on märgitud küsimusele nr 5 antud vastuses, läheb surnu vara valdus edasi surnu esindajatele. Esindajad annavad kinnisvara üle soodustatud isikule, kelle pärimisõigus on pärandvara valitsemise käigus kindlaks tehtud. Soodustatud isik esitab tõendid esindusõiguse kohta ja kinnistusregistrisse kandmise kohta vastavalt asjakohastele maa kinnistamist käsitlevatele normidele.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärandvara valitsevad ja netovara jagavad esindajad. Vara ülemineku vorm sõltub vara liigist. Mõnda liiki vara üleminek võib toimuda valduse üleandmisega. Raha võib tasuda pangatšekiga. Maa üleminekuga seoses vt küsimusele nr 9 antud vastus.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 31/08/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Põhja-Iirimaa

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Surma korral võib vara ülemineku korraldada seaduse alusel (st testamendi puudumisel) või selleks puhuks saab korralduse teha testamendiga. Testamendi koostamine ei ole kohustuslik. Kui testataator siiski otsustab testamendi koostada, võib ta selle koostada juristi abiga või iseseisvalt. Õigusalase nõu küsimine või õigusvaldkonna spetsialisti kaasamine ei ole kohustuslik.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamendi registreerimine ei ole kohustuslik. Põhja-Iirimaa kõrge kohus võib siiski testamendi tasu eest hoiule võtta.
Testamendis nimetatakse testamenditäitja (esindaja), kes vastutab pärandaja vara eest tema surma korral. Testamendiga ei anta üle omandit.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Jah, varaga võivad olla seotud piirangud. Näiteks läheb kaasomandis olnud pärandvara osa automaatselt üle üleelanud kaasomanikule/-omanikele (seda nimetatakse üleelanud isiku õiguseks).

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui või sel määral, mil surnu ei ole jätnud kehtivat testamenti, jaotatakse pärandvara vastavalt seadusjärgset pärimist käsitlevatele õigusnormidele, mis on sätestatud 1955. aasta seaduses pärandvara valitsemise kohta (Põhja-Iirimaa) (muudetud kujul).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Surnu vara valdus läheb edasi surnu esindajatele. Nad võivad pöörduda kohtu poole esindusõiguse saamiseks (kohus väljastab dokumendi, millega tõendatakse isiku õigust toimida testamenditäitjana juhul, kui surnu jättis testamendi (*grant of probate*), või antakse neile volitus toimida pärandi hooldajana juhul, kui surnu ei olnud koostanud testamenti (*grant of letters of administration*)). Selle dokumendiga kinnitab kohus nende õigust valitseda vara vastavalt testamendile või seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele. Pärimisõigusega või esindusõigusega seotud vaidluste puhul võib pöörduda kohtu poole. Kohtumenetlused on reguleeritud krahvkonnakohtute 1981. aasta kodukorraga (Põhja-Iirimaa) või kõrgemate kohtute 1980. aasta kodukorraga (Põhja-Iirimaa).

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Esindajad vastutavad surnu pärandvara hulka kuuluva vara kindlakstegemise ja kogumise eest, surnu võlgade (sealhulgas pärandimaksu) maksmise eest ning ülejäänud pärandvara jagamise eest soodustatud isikutele vastavalt testamendile või seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärandaja surma korral või varem pärimisõigust omanud isiku surma korral (kui soodustatud isik sureb pärandavara valitsemise ajal).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Ei. Võlad tasutakse pärandvarast.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Esindajad annavad kinnisvara üle soodustatud isikule, kelle pärimisõigus on pärandvara valitsemise käigus kindlaks tehtud. Võib juhtuda, et soodustatud isik peab esitama tõendid esindusõiguse kohta ning kinnistusregistrisse (*Land Registry*) või tehingute registrisse (*Registry of Deeds*) kandmise kohta vastavalt maa kinnistamise 1994. aasta reeglitele (Põhja-Iirimaa) või tehingute registrisse kandmise 1997. aasta reeglitele (Põhja-Iirimaa).

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärandvara valitsevad ja netovara jagavad esindajad. Vara ülemineku vorm sõltub vara liigist. Mõnda liiki vara üleminek võib toimuda valduse üleandmisega. Raha võib tasuda pangatšekiga. Maa üleminekuga seoses vt küsimusele nr 9 antud vastus.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 24/08/2021
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Šotimaa

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Isik võib surma korral jätta oma vara testamendiga teisele isikule. Dokumentide vormistamise nõudeid käsitlevas 1995. aasta seaduses (Šotimaa) (*Writing (Scotland) Act 1995*) sätestatud nõuete kohaselt peavad pärast 1. augustit 1995. aastat tehtud testamendid olema koostatud kirjalikult ja pärandaja poolt allkirjastatud.

Vallas- ja kinnisvara võib olla ka füüsiliste isikute kaasomandis ja ühe kaasomaniku surma korral läheb omand üleelanud kaasomanikule (sellele viidatakse tavaliselt kui üleelanud isiku õigusi käsitlevale klauslile).

Vallas- ja kinnisvara võib samuti kuuluda füüsilistele isikutele kas ainuisikuliselt või koos teiste isikutega ning testament sisaldab erisätet selle kohta, kellele läheb isikule kuulunud vara või osalus selles tema surma korral.

Kui isik ei ole jätnud testamenti, ei ole lisanud üleelanud isiku õigusi käsitlevat klauslit või erisätet pärimisõiguse kohta, kohaldatakse 1964. aasta pärimisseaduse (Šotimaa) (*Succession (Scotland) Act 1964*) sätteid.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamendi registreerimine ei ole Šotimaal kohustuslik.

Kinnisvaraga seotud omandiõigused, sealhulgas pärimist käsitleva erisättega või üleelanud isiku õigusi käsitleva klausliga antud õigused registreeritakse kas kinnisvaratehingute registris (*Register of Sasines*) või Šotimaa kinnistusregistris (*Land Register of Scotland*).

Mõnel juhul registreeritakse vallasvaraga seotud omandiõigused, sealhulgas pärimist käsitleva erisättega või üleelanud isiku õigusi käsitleva klausliga antud õigused näiteks äriühingu aktsionäride/osanike registris (*Shareholder Register*).

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Šotimaa õiguse kohaselt võib lapsel või üleelanud abikaasal / registreeritud partneril olla õigus nõuda sundosa vallasvarast vanema / abikaasa / registreeritud partneri surma korral isegi siis, kui surnu jättis testamendi. See õigus kaitseb pärandist ilmajätmise eest. Lastel on õigus ühele kolmandikule surnu vallasvarast (raha, aktsiad/osakud jms), kui on olemas üleelanud abikaasa või registreeritud partner, või poolele surnu vallasvarast, kui üleelanud abikaasat või registreeritud partnerit ei ole. Üleelanud abikaasal / registreeritud partneril on õigus ühele kolmandikule surnu vallasvarast (raha, aktsiad /osakud jms), kui on olemas lapsed, või poolele surnu vallasvarast, kui lapsi ei ole.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

1964. aasta pärimisseaduse (Šotimaa) alusel toimub vara üleminek allpool esitatud järjekorras.

a. ÕIGUS EELOSALE

Surnu üleelanud abikaasal või üleelanud registreeritud partneril on õigus eelosale surnud abikaasa või registreeritud partneri pärandvarast.

Kui pärandajale kuulus maja ja üleelanud isik elas seal, on tal õigus majale ning selle sisustusesemetele ja mööblile, kuid selle õiguse suhtes kohaldatakse siiski teatavaid piiranguid. Üleelanud isik võib nõuda järgmist:

maja, kui selle väärtus jääb alla 473 000 Inglise naela;

sisutusesemeid ja mööblit väärtuses kuni 29 000 Inglise naela;

kui pärandajal on lapsed või alanejad sugulased, on üleelanud abikaasal / registreeritud partneril õigus esimesele 50 000 Inglise naelale pärandist; kui pärandajal ei olnud lapsi või alanejaid sugulasi, on üleelanud abikaasal / registreeritud partneril õigus esimesele 89 000 Inglise naelale pärandist.

b. ÕIGUS SUNDOSALE
Kui pärast eelisosa õiguse rahuldamist jääb pärandvara järele, on üleelanud abikaasal või registreeritud partneril ja lastel õigus teatavale sundosale pärandaja vallasvarast, nagu on kirjeldatud eespool küsimusele nr 3 antud vastuses.
c. ÜLEJÄÄNUD PÄRANDVARA
Pärast eelosa ja sundosaga seotud õiguste rahuldamist jagatakse ülejäänud seadusjärgne pärandvara seaduses sätestatud korra alusel järgmises järjekorras:
lapsed;
elus olevate vanemate ja vendade-õdede olemasolu korral pärivad vanemad poole ja vennad-õed poole pärandvarast;
vennad-õed, kui elus olevaid vanemaid ei ole;
vanemad, kui elus olevaid õdesid-vendi ei ole;
üleelanud abikaasa või registreeritud partner;
onud või täidid (kummagi vanema poolt);
vanavanemad (kummagi vanema poolt);
vanavanemate vennad-õed (kummagi vanema poolt);
teised (vanavanematest kaugemad) esivanemad;
riik.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Enamiku pärimisasjade puhul peab testamenditäitja (kelle on nimetanud kas pärandaja oma testamendis või määranud esimese astme kohus) saama esimese astme kohtu kinnituse. Kinnitusega antakse testamenditäitjale õigus valitseda pärandvara, mis on loetletud kinnituse saamise avaldusele lisatud vara nimekirjas. Samuti antakse selle kinnitusega testamenditäitjale õigus tegeleda kõigi asjaomase pärandvaraga seotud pärimisküsimustega.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Enamiku pärimisasjade puhul peab olema määratud testamenditäitja (*executor*) kas testamendiga või – juhul kui kehtivat testamenti ei ole või kui testamendis nimetatud isikud ei soovi testamenditäitjana tegutseda – esimese astme kohtu otsusega (*executor dative*).
Enamiku pärimisasjade puhul peab testamenditäitja (või peavad testamenditäitjad) esitama esimese astme kohtule volituste kinnitamise avalduse.
Testamenditäitja peab, välja arvatud juhul, kui pärandvara suhtes kohaldatakse väikese pärandvara menetlust ja teatavatel muudel piiratud asjaoludel, enne vara valitsema asumist esitama garantiikirja (*bond of caution*).
Koos volituste kinnitamise avaldusega tuleb esitada vara nimekiri, kus on loetletud kõik pärandvaraga hõlmatud esemed, ja testament selle olemasolu korral.
Kohus kinnitab vara nimekirja kantud pärandvara valitsemise volitused ning testamenditäitja õiguse seda vara kokku koguda.
Pärast seda, kui pärandvara on kokku kogutud, peab testamenditäitja enne pärandvara testamendijärgset või 1964. aasta pärimisseaduse (Šotimaa) järgset jagamist maksma ära mis tahes võlad ja tasumisele kuuluvad maksud.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Kui pärandaja jättis testamendi, nimetatakse selles soodustatud isikud või nende soodustatud isikute kategooria, kes peaksid pärima kogu pärandvara või osa sellest pärast sundosa saamise nõuete rahuldamist.
Kui pärandaja ei jätnud testamenti, toimub pärimine 1964. aasta pärimisseaduses (Šotimaa) sätestatud korras ja järjekorras.
Kui isik suri testamenti jätmata, võib ka surnu üleelanud elukaaslane taotleda kuue kuu jooksul alates pärandaja surmast kohtult pärandvarast makstava rahalise toetuse määramist 2006. aasta perekonnaseaduse (Šotimaa) (*Family Law (Scotland) Act 2006*) alusel.
Seaduspäraste õiguste omandamise (*vesting*) hetkel toimub pärandvaraga seotud omandiõiguse üleminek soodustatud isikule. 1964. aasta pärimisseaduse (Šotimaa) kohaselt on pärandvaraga seotud õigused antud vara valitsemise eesmärgil testamenditäitjale. Kõnealusel hetkel omandab soodustatud isik õiguse, mille tulemusena peab testamenditäitja andma pärandvara talle üle. Kui pärandvara antakse soodustatud isikule üle, omandab ta kinnisasjaõiguse.
Seaduspäraste õiguste omandamise aeg sõltub pärandaja tahtest, mille ta on esitanud oma testamendis.

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Testamenditäitja vastutab kõigi tasumisele kuuluvate võlgade maksmise eest pärandvarast enne pärandvara jagamist soodustatud isikutele. Pärandvara ei tohiks jagada enne kuue kuu möödumist pärandaja surmast, et anda võlausaldajatele võimalus esitada oma nõuded. Kui võlausaldaja ei esita nõuet kuue kuu jooksul ja testamenditäitja jagab pärandvara ära, on soodustatud isikud teoreetiliselt kohustatud maksma pärandaja mis tahes võlad oma pärandiosa ulatuses.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnisvaraga seotud omandiõiguse saab soodustatud isikule üle anda käsutustehinguga, mis tuleks registreerida Šotimaa kinnistusregistris, või volituste kinnitamise otsusele (või volituste kinnitamise tõendile) teatava allkirjastatud dokumendi (*docket*) lisamisega.
Kui testament sisaldab üleelanud isiku õigusi käsitlevat klauslit, läheb omandiõigus automaatselt üleelanud kaasomanikule üle ja omandiõiguse üleminekut tõendavale dokumendile (*title deed*) tuleks lisada pärandaja surmatunnistuse väljavõte.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Mitte kõigi pärimisasjade puhul ei ole vaja saada kohtult volituste kinnitust – mõni fondivalitseja maksab pärandi välja, ilma et tuleks esitada kinnitus. Kui kinnituse olemasolu on nõutav, tuleb määrata testamenditäitja, kes on kas nimetatud testamendis või kelle nimetab kohus.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testamendi alusel või kohtu poolt määratud testamenditäitja, kellele volitusi kohus on kinnitanud, valitseb pärandvara. Kuid mõnel juhul annavad fondivalitsejad surnu pärandvara üle, ilma et tuleks esitada kinnitus.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Koguda kokku pärandvara, mis on kindlaks määratud volituste kinnitamise avaldusele lisatud vara nimekirjas.
Maksta võlad ja maksud.
Jagada ülejäänud pärandvara testamendi kohaselt või – kui pärandaja ei jätnud testamenti –1964. aasta pärimisseaduse (Šotimaa) kohaselt.
Nõuda sisse pärandaja saada olevad võlgnevused.
Kui pärandaja kannatas enne surma isikukahju, on tema testamenditäitjal õigus esitada surnu nimel kahjunõue.

Testamenditäitjal on õigus jätkata isikukahju käsitleva kahjunõudega seotud tsiviilmenetlust, mille pärandaja algatas enne oma surma ja mis ei ole lõpule viidud.
Kui pärandaja esitas enne surma laimuga seotud kahjunõude ja menetlust ei oldud tema surma ajaks lõpule viidud, võib nõudeõiguse anda üle testamenditäitjale.
Kui pärandajal tekkis enne surma nõudeõigus tulenevalt lepingu rikkumisest, võib menetluse algatada või menetlust jätkata testamenditäitja.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Soodustatud isikute staatust ja õigusi tõendavate dokumentide väljastamist ei nõuta. Pärandvara valitsev testamenditäitja annab pärandvara soodustatud isikutele üle ning mõnel juhul hõlmab see omandiõiguse ametlikku üleminekut ja tõenäoliselt ka registreerimist. Kui testament sisaldab üleelanud isiku õigusi käsitlevat klauslit, läheb omandiõigus vastavalt eespool kirjeldatule automaatselt üleelanud kaasomanikule üle ja omandiõiguse üleminekut tõendavale dokumendile (*title deed*) tuleks lisada pärandaja surmatunnistuse väljavõte. Šotimaal tuleb volituste kinnitamise protsessi osana esitada pärandimaksu vorm ning seda isegi juhul, kui pärandimaksu tasumise kohustust ei ole.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 30/08/2021
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Pärimine - Gibraltar

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Korralduse vara üleminekuks koostab testaator või koostavad testaatorid. Õigusalase nõu küsimine või õigusvaldkonna spetsialisti kaasamine ei ole kohustuslik.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamendi registreerimine ei ole kohustuslik.
Testamendis nimetatakse testamenditäitja (esindaja), kes vastutab pärandaja vara eest tema surma korral. Testamendiga ei anta üle omandit.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Ei.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui või sel määral, mil surnu ei ole jätnud kehtivat testamenti, jaotatakse pärandvara vastavalt seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele, mis on sätestatud 1933. aasta seaduses pärandavara valitsemise kohta (muudetud kujul).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Surnu vara valdus läheb edasi surnu esindajatele. Nad võivad pöörduda kohtu poole esindusõiguse saamiseks (kohus väljastab dokumendi, millega tõendatakse isiku õigust toimida testamenditäitajana juhul, kui surnu jättis testamendi (*grant of probate*), või antakse neile volitus toimida pärandi hooldajana juhul, kui surnu ei olnud koostanud testamenti (*grant of letters of administration*)). Selle dokumendiga kinnitab kohus nende õigust valitseda vara vastavalt testamendile või seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele. Pärimisõigusega või esindusõigusega seotud vaidluste puhul võib pöörduda kohtu poole. Kohtumenetlused on reguleeritud hagita menetluste korral kohaldatavate testamendi tõendamise normidega või tsiviilkohtumenetluse normidega.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Esindajad vastutavad surnu pärandvara hulka kuuluva vara kindlakstegemise ja kogumise eest, surnu võlgade maksmise eest ning ülejäänud pärandvara jagamise eest soodustatud isikutele vastavalt testamendile või seadusjärgset pärimist käsitlevatele normidele.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Pärandaja surma korral või varem pärimisõigust omanud isiku surma korral (kui soodustatud isik sureb pärandavara valitsemise ajal).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Ei. Võlad tasutakse pärandvarast.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Esindajad annavad kinnisvara üle soodustatud isikule, kelle pärimisõigus on pärandvara valitsemise käigus kindlaks tehtud. Pärandisaaja esitab tõendid esindusõiguse kohta ja kinnistusregistrisse kandmise kohta vastavalt maaga seotud omandiõigust käsitlevale Gibraltari 2011. aasta seadusele.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt küsimusele nr 9 antud vastus.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Pärandvara valitsevad ja netovara jagavad esindajad. Vara ülemineku vorm sõltub vara liigist. Mõnda liiki vara üleminek võib toimuda valduse üleandmisega. Raha võib tasuda pangatšekiga. Maa üleminekuga seoses vt küsimusele nr 9 antud vastus.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.
Sooviksime teilt tagasisidet selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 16/12/2020
Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.